

Društvo sociologov in politologov Pomurja in Komisija za narodnostna vprašanja pri občinski konferenci SZDL organizirata danes 21. februarja, ob 14. uri v mali dvorani gasilskega doma v Murski Soboti predavanje — razgovor na temo: Porabski Slovenci. Predavala bosta Marija Mukič—Kozar in Francek Mukič iz Szombathelya na Madžarskem.

CELOVITOST PRIPRAV NA VOLITVE 86

Prezgodaj, bi utegnili pomisliti ob tem naslovu. Pa ni. Odvisno je namreč od tega, kaj pod naslovom priprave na volitve pojmuje. Če ob tem pojmuje mo zgolj volilne postopke, je časa na pretek. Če pa pod tem pojmom zajamemo celovitost vsebinskih priprav, pa časa več ni veliko.

Predsedstvo RK SZDL Slovenije je na svoji decembrski seji opredelilo, da je v pripravah na volitve potrebno ustvarjati resnične možnosti za demokratično vodenje vseh predvolilnih postopkov in volilnih opravil ter pri tem osvetliti več sklopov vsebinskih vprašanj, ki so v ospredju volilnih priprav v naši republiki. Gre za to, da bi bilo nekatere stvari glede na dosedanje izkušnje v prid večje učinkovitosti potrebno spremeniti, dopolniti, nekatere pa tudi poenostaviti. Predsedstvo ugotavlja, da bo v ta namen potrebno ustvarjati možnosti za spremembe volitev v silih, ki so sestavni del skupščinskega sistema, predvsem v smeri možnih sprememb okolišev in števila delegatskih mest, morebitnemu združevanju okolišev za družbene dejavnosti, poenostavitve postopkov odposlancev članov delegacij in nadomestnih volitev.

Vse več pa je razprav tudi o tem, da bi bilo potrebno proučiti možnost, da bi DS v nekaterih primerih lahko opravljali funkcijo delegacije.

Glede na izkušnje bi bilo umestno sprejeti tudi nekatere dopolnitve in spremembe volilne zakonodaje o oblikovanju delegacij kmetov, načinu glasovanja ljudi, ki so med volitvami odsotni, zlasti pa tudi o zmanjšanju administrativnih opravil in statističnih obrazcev, ki volilne postopke spremljajo.

V ospredju razprav ob pripravah na volitve je v tem času tudi močno živo vprašanje odprtih kandidatnih list z več kandidati za posamezne dolžnosti. To možnost smo imeli že doslej. Kot vemo, so to možnosti doslej najbolj razvili v SR Hrvaški, s tem da sami priznavajo, da pri njih predhodni postopki niso potekali tako široko kot pri nas. Toda nikakor ne bi bilo prav, če bi ponekod hoteli videti višek demokratičnosti le pri odprtih listah z več kandidati za posamezne dolžnosti.

Vsebinski poudarki, ki pa dejansko lahko zagotovijo popolno demokratičnost v našem sistemu, so široko, stalno in odgovorno evidentiranje in prav takšno kandidiranje ob odprtih listah in več kandidati za posamezne dolžnosti. Vendar enakovrednih kandidatov. Ne enih za izvolitev, drugih pa za fasado — pač zaradi navidezne demokratičnosti. Bodimo pošteni do ljudi v vseh postopkih.

Recepta za odprte liste z več kandidati za posamezne dolžnosti.

sti seveda ni. O tem se bomo glede na konkretne možnosti najbolj odgovorno lahko odločali v posameznih delovnih in življenjskih okoljih, ki so ponekod, tudi v posameznih okoljih v Pomurju, takšne, da ne bo enostavno oblikovati vseh delegacij in predlogov kandidatov za nosilce odgovornih dolžnosti celo v enojni sestavi.

Navedli smo nekaj osrednjih vprašanj letošnjih priprav na volitve. Za rešitev vseh teh odprtih vsebinskih vprašanj do volitev je časa verjetno žal tudi lokrat že premalo. Toda že glede na to je potrebno, da bomo s pripravami na volitve začeli pravočasno in z zavestjo, da v postopkih ob naslednjih volitvah dosežemo novo kakovost kadrovanja, brez nerodnega in nenadnega postavljanja ali prestavljanja kandidatov za delegacije in nosilce posameznih dolžnosti na vseh ravneh, kot se je to včasih dogajalo.

Posebno pomembno se nam zdi, da bi snovanje smernic razvoja za naslednje srednjeročno obdobje v smislu stalnega evidentiranja začeli povezovati tudi z evidentiranjem ljudi, bodočih delegatov in nosilcev odgovornih dolžnosti, ki bi bili na osnovi svojega dosedanjega dela povezani s sodelavci in občani sposobni in pripravljeni uresničevati odgovorne naloge našega razvoja.

Štefan DRAVEC

VESTNIKOV INTERVJU Z dr. ANTONOM VRATUŠEM

»Predvsem naj povem, da ni sistem samoupravljanja tisti, ki zahteva rekordno število zakonov, kot ga nekateri radi obtožujejo.

Pragoid zakonov in upravnih predpisov je posledica predsodka, da baje množice še vedno niso dovolj zrele in zavestne za samoupravljanje in da je zato treba čim več predpisati. Izhod iz zagate je drugače. Osnovno je: pogumneje prenašati odgovornost na same delovne ljudi, ki naj samoupravno združujejo sredstva in delo, upravljajo s proizvodnjo in drugimi družbenimi dejavnostmi, z delom pridobivajo dohodek in ga delijo ter opravljajo svobodno menjavo dela. Naloga državnih organov in zakonodaje je, da zagotovijo pogoje za razvoj samoupravljanja, ne pa da kar naprej sami urejajo zadeve, ki pripadajo samoupravljalcem, kakor velela ustava. Družbenopolitične organizacije na čelu z Zvezo komunistov naj idejno-politično usmerjajo in razsvetljujejo to pot in širijo temelje frontnega gibanja pri socialistični graditvi. Seveda, eno in drugo na znanstvenih temeljih, ne na politični vsemoči,« je v pogovoru, ki ga objavljamo na 4. strani poudaril ugledni sogovornik, naš rojak dr. Anton Vratuša.

OH, TI PREDRAGI PUST

Kako sladki so in kako dobri, pa vedno bolj cenjeni — ti pustni krofi. Verjetno jih bo vedno manj in bodo ostali še samo etnografska znamenitost, kajti ravno na pustni torek je naše modro vodstvo našim ceno moke v pustno — 18 odstotkov višjo — ki pa bo tudi na pepelnico sredo in vse ostale dneve ostala. Tle krofi pa so spečeni še iz moke po stari ceni.

PO VROČE-HLADNEM PINGPONGU

SALOMONSKA REŠITEV NA LENDAVSKI CESTI

Za okrog tisoč stanovančev v 318 številčni stanovanjski soseski v Lendavski ulici-sever v Murski Soboti pomeni minula sobota (16. februarja) svojevrstno prelomnico. Po dolgotrajnih prekanjih, nategovanjih in grožnjah z odvzetimi in sodiščem naj bi vsi štirje hišni sveti s skupnostmi stanovančev dobili zadovoljenje in se „podvrgli“ celodnevemu kurjenju po dvotedenskem projektiranem kurilnem režimu. Pri tem morata sodelovati izvajalec SGP Konstruktor toz Pomurje, ki je hkrati investitor, in projektant PTB Komuna-Projekt iz Maribora, da ugotovita izkoristek kotlovnice. Na četrtkovem sočenuju (14. februarja) v prostorih soboške stanovanjske skupnosti, kamor so prišli še predstavniki Sobotnega tozda Komuna, občinskega izvršnega sveta, Zavoda za

ekonomiko in urbanizem, socialistične zveze in drugi, so predstavniki hišnih svetov na Lendavski naložili, da v tem tednu skličejo skupnosti stanovančev in se zmenijo o plačilu kurjave za februar. Sredstva za nakup potrebnih količin kurilnega olja za dvotedenski „kurilni test“ bo namreč založila Sobotina temeljna organizacija Komuna.

Skratka, že od leta 1981 trajajoči spori in spopadi naj bi začeli dobivati obris epiloga, kdo je kriv in kdo bo plačal vse tisto, kar je ta čas dvigalo temperaturo v slabo in neekonomsko ogrevanih stanovanjih. Pravijo, da sodni in božji milini meljejo počasi, a temeljito, in bili bi naivni v prepričanju, da se bodo za stanovančevce na Lendavski ulici-sever v Murski Soboti takoj kmalu ustavili. Ne gre samo za ogrevanje, pač pa za na stotine drugih bolj ali manj opaznih projektantskih in izvajalskih napak — zgolj za 61 stanovanj na številkah 19, 19 a, 19 b, smo jih v zapisniku o kakovostnem prevzemu stanovanjskega bloka brez lokajov, sestavljenem 11. marca 1982, našteji 207 — ki jih bo nujno odpraviti. Kako in na čigave stroške, se bodo očitno še lomila kopja, čeprav je načelno jasno, koga in za kaj „držati“. Del odgovora pravzaprav najdemo v zajetni študiji o ureditvi centralnega ogrevanja v stanovanjskem kompleksu Lendavska ulica-sever, ki jo je soboška stanovanjska skupnost za ceno dveh milijonov naročila oktobra lani pri IBT toz Projekta v Ljubljani, pri čemer sodelujejo še: Komunalna energetika Ljubljana, Zavod za raziskavo materiala in konstrukcij Ljubljana, Strojna fakulteta Ljubljana in Sobotna toz Komuna. V podrobnosti bi se bilo tvegano spuščati in raje počakamo do konca „kurilnega testa“, to je do predvidoma začetka marca. Ne v smislu, da so po bitki generali vsi, ampak bolj kot pojasnilo naj izzeveni, kako je povsem življenjski problem dobil razsežnosti političnega, za kar so vsi pomemben krivi. Najbolj gotovo tisti, ki so stanovanjsko sosesko načrtali, postavili, jo upravljajo in vzdržujejo. Če tega poslanstva niso opravičali kot bi morali, je protest stanovančev — 172 jih je bilo konec decembra dolžnih čez 3,5 milijona dinarjev za plačilo kurjave — po svoje logičen. Ozadje tega je sicer že manj logično, a o tem kdaj drugič.

L. Kovač

B. Žunec

PRED SPOMLADANSKO SETVIJO

NAJVEČ SKRBI SLADKORNI PESI

Zapoznala vegetacija in spravilo kornice, ki se je nekoliko zavleklo, sta sicer vplivali na jesensko setev, vendar pa je bila zaradi sorazmerne ugodnih setvenih razmer leta dobro opravljena in pomurski kmetijski so načrtovane površine z ozimnimi žiti v glavnem zasejali. Posevki so se še pred zimo dobro razrasli, zato strokovnjaki ocenjujejo, da so kljub velikemu mrazu, ki je v januarju in nato še v februarju zajel tudi naše kraje, pšenica in ostala ozimna žita dobro prezimila. Pomemben ukrep, ki zdaj čaka pridelovalce, je spomladansko dognovanje, saj je od tega v veliki meri odvisen tudi pridelek. Prvo dognovanje bo potrebno opraviti, ko bodo vremenske razmere to dopuščale, v kmetijskih zadrugah pa pravijo, da so se

kmetije z gnojili za spomladansko dognovanje oskrbeli, pa tudi v družbenem sektorju težav z gnojili ne bo. Če bo teklo vse po načrtih in če jih ne bo presenetilo vreme, potem lahko pričakujemo dober pridelek, saj so pomurski kmetije jeseni posejali okrog tisoč ton kakovostnega semena visokorodnih sort semena, ob primernih razmerah pa ne bi smelo biti tudi težav z načrtovanim odkupom tržnih presežkov pšenice.

V Pomurju pa so že stekle tudi priprave na spomladansko setev. Tako so že opravili ustrezna organizacijska opravila, ugodne vremenske razmere pred zimo so omogočile, da je bil pretežni del zemljišč globoko preoran in pripravljen za setev jara. V tem času

tečejo predavanja za kmete, na katerih jih seznanjajo z novostmi v kmetijski proizvodnji, teče pa tudi sklepanje pogodb za pridelovanje sladkorne pese. Določen je že tudi sortni izbor za spomladansko setev, naročili so zadostne količine kakovostnega semena, odgovorni za oskrbo z mineralnimi gnojili pa pravijo, da tudi s temi ob setvi ne bi smelo biti težav, vendar naj jih kmetije prevzemajo sproti.

Največ površin bodo ob spomladanski setvi pomurski kmetijski namenili kornici, saj jo bodo zasejali na okrog 18 tisoč hektarjih. S setvijo kornice posebnih težav ne bo, pridelovalcem pa bo na voljo več kot 360 ton kakovostnega semena. Posebno pozornost pa v Pomurju že zdaj namenjajo tudi

setvi sladkorne pese. Tej naj bi letos družbeni sektor namenil 1.276 hektarjev, njiv, kmetije v vseh štirih občinah pa naj bi jo zasejali na 1.424 hektarjih. Sklepanje pogodb s kmeti teče že od jeseni, doslej pa so sklenili pogodbe za kakšnih 60 odstotkov načrtovanih površin.

Vendar poznavalci pravijo, da je ostalo še nekaj časa in da bodo pomurski pridelovalci tudi tokrat svoje obveznosti v glavnem izpolnili.

L. Kovač

V POMURJU VSE MANJ NALOŽB

Za srednjeročno obdobje, ki se bo letos izteklo, lahko tudi v Pomurju ugotovljamo, da je investicijska dejavnost v upadanju. K temu so v največji meri prispevali zaostrene razmere gospodarjenja, saj organizacijam združenega dela ostaja vse manj sredstev za razširjeno reprodukcijo. Polozaj je povsem nasproten tistemu z začetka tega srednjeročnega obdobja, še bolj pa onemu s konca preteklega srednjeročnega obdobja, ko smo za naložbe namenjali skoraj tretjino družbenega proizvoda. Da bi zagotovili učinkovitejšo presojo naložb, so bile v letu 1981 v Sloveniji ustanovljene regionalne komisije za oceno naložb, vendar v zadnjem času večkrat lahko slišimo mnenje, da te komisije več niso potrebne.

Da je naložbena dejavnost tudi v Pomurju v upadanju, potrjujejo nekateri podatki. Če je komisija za oceno naložb, ki deluje v okviru Medobčinske gospodarske zbornice za Pomurje, še v letu 1982 obravnavala 37 novih naložb, jih je v letu 1983 le 35 in v lanskem letu samo 26. Sicer pa tudi predračunske vrednosti teh dovolj zgovorno pričajo, da imajo organizacije združenega dela za te namene iz leta v leto manj sredstev, saj se v vseh teh letih giblje vrednost naložb okrog 1 milijarde dinarjev. Seveda pa je bilo vseh naložb v Pomurju nekoliko več, saj je, denimo, lani 240 investicij obravnavala še tako imenovana »mala komisija«. Ta je namreč obravnavala zahtevke, katerih predračunska vrednost ni presegla 35 milijonov dinarjev.

In kakšna je bila v teh letih struktura naložb, ki jih je obravnavala regionalna komisija? Spodbuden je podatek, da upada število negospodarskih naložb, zaskrbljuje pa, da so v upadanju tudi naložbe v kmetijstvo. Prav tako je zaskrbljujoče, da narašča število prekoračitev kar na eni strani kaže na pomanjkljivosti projektov, po drugi strani pa na »spkulacije« investitorjev, ki so se tako hoteli izogniti republiški komisiji za oceno naložb. Slednja je namreč v letu 1984 obravnavala vse naložbe ki so presegle 90 milijonov dinarjev.

Čeprav naložbe v Pomurju upadajo pa je spodbudno, da je v zadnjih letih vse manj vlaganj v židove in več vlaganj v opremo. Prav tako pa raste tudi delež lastnih in združenih sredstev investitorjev, pada pa delež bančnih sredstev.

L. Kovač

B. Žunec

Tudi letos sta turistično in folklorno društvo iz Ptuja priredila tradicionalno kurentovanje — letos že 25. po vrsti. Med številnimi folklornimi skupinami in maskami so nastopili tudi »pustni plesalci« folklorne skupine KUD Beltinci. Več o kurentovanju pa na osmi strani.

D. L.

Preteklo soboto so se izraelske sile začele umikati s položajev ob reki Avari in iz mesta Sidon na jugu Libanona. Na to območje je vlada v Bejrutu takoj poslala sedem bataljonov libanonske vojske. Sidon so izraelci zasedli pred 31 meseci.

V Vojvodini je zemlja vedno bolj cenjena in tistemu, ki jo kupi, se denar povrne v nekaj letih. Med kupci zemlje so vse pogostejše uradniki, povratniki iz tujine in tako imenovani agrobiznismeni; toda videti je, kot da bi velika družbena kmetijska posestva izgubljala tekmo pri odkupu zemlje. Tako so kombinati leta 1981 odkupili 2672 hektarov, leta 1982 pa komaj 1644 hektarov.

V primerjavi s prejšnjimi časi, ko so v državi vsako leto odkupili 70.000 hektarov, je to malo; skoraj polovica od te številke je veljala za

IGRE Z ZEMLJO

to pokrajino. V dolgoročnem programu gospodarske stabilizacije pa je načrtovano, da bo do leta 2000 v družbeni posesti 3 milijone hektarov orne zemlje, to je 30 odstotkov vseh takšnih površin. Pravzaprav smo si tako nalogo že zastavili v nekaterih prejšnjih planskih doku-

mentih, tokrat pa je vnovič aktualna, saj popreč ni bila izpolnjena. Površine orne zemlje v družbeni lasti bi se morale povečati za dobrih 70.000 hektarov na leto. To pa je težko izpeljati, so povedali v komisiji za kmetijstvo skupščine SAP Vojvodine.

Predvsem kombinatom primanjkuje denarja, saj so posojila v take namene obremenjena z visokimi obrestmi. Zato v Vojvodini pričakujejo, da bodo bančni izboljšali pogoje za kreditiranje odkupa zemlje. Veliki kmetijski kombinat Bečej vsako leto odkupi 100 do 120 hektarov zemlje. Lani je za to porabil 100 milijonov dinarjev, hektar morajo lastniki zemlje najprej ponuditi zemljo v nakup družbi, navajajo cene, kombinati pa dvigajo roke, potem pa v načrtovano „igro“ posežejo petičneži. Novi sloj agrobiznismenov pozneje zemljo daje v najem; za hektar dobre črnice terjajo tudi po 150 starih milijonov. Tako samo v Bečeju zasebniki kupijo prav toliko zemlje kot kombinat.

Podobno je tudi v okolici Novega Sada, kjer tamkajšnji istoimenski kmetijski kombinat poskuša odkupiti čimveč zemlje. Tako so lani zbrali za odkup okoli 200 milijonov dinarjev iz lastnih sredstev. Toda tudi zasebniki ne odnehaajo. Zgodilo se je na primer, da imajo posamezniki v tej pokrajini v rokah več deset hektarov njiv. Tako hkrati poteka dvojen proces: po eni strani se povečujejo velika družbena zemljiška posestva, po drugi pa drobijo in zemlja prehaja v vedno več rok, v last tistih, ki je ne obdelujejo.

70 milijonov presežka

Presežek jugoslovanske tekoče plačilne bilance je lani znašal skoraj 750 milijonov dolarjev, pri plačilih na konvertibilnem področju pa okoli 860 milijonov dolarjev. Hkrati so se devizne rezerve povečale za 536 milijonov dolarjev, ne da bi se povečal konvertibilni dolg. K temu ugodnim rezultatom gospodarskih odnosov s tujino je prispevala bolj uravnotežena blagovna menjava. Pri tem se je izvoz povečal za 6 odstotkov in njegova vrednost je znašala 10 milijard in 254 milijonov dolarjev. To je v mednarodnem tiskovnem centru pred dnevi povedal novinarjem zvezni sekretar za zunanjo trgovino Milenko Bojanić.

o možnosti, da bi obiskal tudi Jugoslavijo ter katero od vzhodnoevropskih socialističnih držav. Razmišljali so tudi o tem, da bi se srečal s sovjetskim voditeljem Konstantinom Černenkom, vendar je ta možnost odpadla zaradi slabega zdravja sovjetskega voditelja.

Vplivno združenje ameriških vojnih veteranov in židovske organizacije so že izrazile nezadovoljstvo ob Reaganovem sklepu, da se ne bo udeležil proslav ob 40-letnici zmage nad nacizmom. New York Times je že pred tem zapisal, da bi bila odpoved velika napaka. Kot ena vodilnih zvezniških držav v drugi svetovni vojni imajo ZDA vse razloge, da praznujejo obletnico zmage.

REAGANA NE BO

Ameriški predsednik Ronald Reagan je razčistil z večmesečno dilemo, ali naj se udeleži proslav ob 40. obletnici zmage nad nacizmom v ZR Nemčiji ali ne. Predstavniki Bele hiše so namreč sporočili, da je predsednik odpovedal udeležbo predvsem zato, da ne bi užalil ZR Nemčije, svojega največjega zaveznika v Zahodni Evropi. Odpovedal so tudi njegov ohiš v bivšem koncentracijskem taborišču Dachau. Namesto tega bo govoril pred evropskim parlamentom v Strasbourgu, prve dni maja pa se bo udeležil gospodarskega vrha sedmih zahodnoevropskih držav, ki bo v Bonnu. V okviru evropske turneje bo Reagan obiskal tudi Španijo in Portugalsko, v krogih administracije pa so razmišljali tudi

Kdo komu služi?

Po ustavi bi morale biti banke servis združenega dela. Kako pa je v resnici? Mnogi ekonomisti trdijo, da je ravno narobe: namesto da bi združeno delo upravljalo z bankami (svojimi), upravljajo banke z združenim delom. Ne sicer neposredno, temveč z ustvarjanjem anonimnega kapitala, ki je na voljo družbenopolitičnim skupnostim, ki na ta način uresničujejo svoje (stare) načrte — delujejo po starem. To je mogoče predvsem zato, ker je naše gospodarstvo, kakršno pač je, v pomanjkanju svojih sredstev odvisno od zunanjih.

Kako to pravzaprav izgleda? Likvidna sredstva gospodarstva namreč tvorijo le 16,5 odstotka skupnih obratnih sredstev, nekateri pa trdijo, da jih je še precej manj. Ostalo so krediti bank iz različnih virov, precej iz deviznega in dinarskega varčevanja prebivalstva in kreditov iz tujine. Tako je naše gospodarstvo postalo šolski primer dolžnika.

Tako so prišli analitiki do sklepa, da dolžnik ne more upravljati z banko, ker to praktično dela banka z dolžnikom. Da banka zlorablja finančno moč prebivalstva, izraženo v hranilnih vlogah, proti svojem gospodarstvu — združenemu delu, so vsekakor krivi neizdelani in neuresničeni odnosi dela oziroma neuresničevanje samoupravljanja vsaj v tolikšni meri, da bi se banke lahko iznebile nadrejenosti družbenopolitičnih skupnosti, katerim zdaj pravzaprav služijo. To jih je privedlo v teritorialno zaprtost z vsemi posledicami za funkcioniranje združenega dela, katerega razvoju naj bi pravzaprav služile z neomejenim pretokom sredstev.

Tu zgradba me je spomnila na neko drugo zgodbo, ki je stara, kolikor je stara Lju-banka v Beogradu, kakor so prekrstili Ljubljansko banko s tukajšnjim sedežem, ki — mimogrede rečeno — tudi že ni več prava Ljubljanska banka, temveč posvojenček Beograda, mesta, ki se je trudilo prevzeti vse dislocirane organizacije pod svoj dežnik »gospodarjenja«.

V začetku je bila namreč osnova beograjske Ljubljanske banke — varčevanje: pobudnik formiranja Ljubljanske banke v Beogradu je namreč najprej razposlal hranilne knjižice z majhnim vojsanim prihrankom in tako vladno povabil Beograščane k sodelovanju. Beograščani so bili navdušeni nad takšnim »slovenskim« postopkom in banka je nemudoma začela.

Pravijo sicer, da je tudi zdaj varčevanje temelj Lju-banke, vendar so jo beograjski krogi že zdavnaj začeli usmerjati v kreditiranje lastnega gospodarstva, torej v odvisnost od ozkih beograjskih in nekoliko širših republiških interesov.

Kako so te stvari tekle, ne vem podrobno, vendar je že povsem jasno, da to ni več Ljubljanska banka, če izvzamemo nekatere pravne vezi, ki so še ostale, in da posluje povsem po svoje, iz naslova pa se vidi, da se rahlo sramuje svojih staršev in pomalem koketira z Beograjsko banko, ki si je nadela skrajšanko Beobanka, pa brez pomišljanja, ki deli slovensko Lju-banko.

Kakor je o tem rekel dr. Najdan Pašić je mnenje ustrezne skupine zveznega sveta za družbeno ureditev, da se banke vse bolj spreminjajo v podaljšano roko državne administracije, ne sicer več zvezne, temveč republik in pokrajin. Tako je primer Lju-banke sila zgovoren dokaz za takšno funkcioniranje bank tudi v ožjih družbenopolitičnih mejah.

Vse to opozarja, da se združeno delo ne drži osnov zakona o združenem delu in ustave in tudi ne ustave zgrajenosti krajevnih skupnosti. Ideja je namreč, da se vse gradi od človeka naprej, in če bi tako gradili, bi nemara prišlo v bankah do usklajenosti uporabe sredstev varčevanja in kreditiranja združenega dela, kajti varčevalci in porabniki sredstev bi se zlahka sporazumeli, saj so pravzaprav iz istih družin, zaposlenih kjer koli že. Toda takšen naraven vpliv na delovanje bank zahteva primerno organizacijo, v kateri družbenopolitične skupnosti ne bi bile nikakršni posredniki med sredstvi in občani — nobena klasična oblast, v kateri so krajevne skupnosti samo podaljšana roka občin oziroma administracije, kot so bili krajevni uradi.

Kot je dejal neki humorist: »Kdo bodo vsi občani dvignili vse prihranke, bomo imeli dovolj denarja, da odkupimo državo!«
Viktor Širec

V ŽARIŠČU DOGODKOV

Račun za tri desetletja

Že januarja letos bi morali začeti z največjo povojno finančno operacijo: pokrivanje negativnih tečajnih razlik. Čela vrsta nejasnosti okoli tega vprašanja je to, sicer neizbežno operacijo, nekoliko zavrla, ne pa spravila z dnevnega reda. Do konca leta naj bi znesek neplačanih tečajnih razlik presegel tri tisoč milijard dinarjev.

Ameriški dolar se je leta 1983 podražil kar za 101, lani pa za 68,5 odstotka. Do leta 1978 smo negativne tečajne razlike proti pokrivali, potem pa je nastala popolna nedisciplinacija, ker je bilo poslovnim bankam dovoljeno odlaganje pokrivanja teh razlik za nedoločen čas.

Najpomembnejši vir negativnih tečajnih razlik je naša zadolženost v tujini, precej pa je tega dolga tudi v državi sami. Tako znaša dolg do deviznih varčevalcev 7,2 milijarde, do delovnih organizacij pa okoli 2,5 milijarde dolarjev. Banke so v preteklih letih najemale velika devizna posojila, ki so jih potem »pretapljal« v dinarske kredite. Te kredite so potem pogostokrat vložili v sumljive investicije. Tako so tudi v primeru makedonske tovarne FENI (o kateri se je zadnje čase veliko slišalo) »pretopili« sto milijonov do-

larjev posojila v dinarje in s temi dinarji so potem plačevali domače izvajalce gradbenih in drugih del. Kolikšen nesmisel ob dejstvu, da vrednost dolarja raste.

Nepokrite tečajne razlike povzročajo resne motnje v gospodarstvu. S precejšnjo zamudo, proti koncu preteklega leta, je zvezni izvršni svet prišel s predlogom kako zaustaviti naraščanje deviznih razlik. Prvič: preprečiti nastajanje novih nepokritih tečajnih razlik in drugič: stroške doslej nakopičenih razlik naj plačajo tisti, ki so devize porabili. Tukaj pa se zaplete. Navedimo samo primer črnogorske železarske industrije, ki je bila zgrajena izključno z deviznimi posojili, njene izdelke pa skoraj v celoti potrebuje industrija v ostalih republikah. Takih in podobnih primerov pa je veliko. Seveda je tudi res, da nikomur ni do

globus

NEW YORK — Ameriški predsednik R. Reagan je izjavil, da nameravajo ZDA nadaljevati raziskave, povezane s projektom »vojna zvezda«, celo tedaj, če se bodo na ameriško-sovjetskih pogovorih v Ženevi sporazumeli o odpravi ofenzivnega jadranskega orožja. Povedal je, da bodo v te raziskave vložili 26 milijard dolarjev.

CIUDAD MEXICO — Čez 15 let bo mehiško glavno mesto štelo 31 milijonov prebivalcev in bo daleč največje na svetu.

NIKOZIJA — Jata okoli 300 žarjavov je prejšnji teden preko Cipra letela proti severu. Predsednik ciprskega ornitološkega društva je povedal, da se žerjavi vračajo iz Afrike v severne kraje šele v začetku marca. Letošnja izjemno zgodnja selitev naj bi pomenila zgodnjo pomlad.

PEKING — Kitajski dolgovi v tujini znašajo štiri milijarde dolarjev.

BRUSELJ — Države Evropske gospodarske skupnosti so zaskrbljene zaradi zasedenosti trga z nafnami izdelki. Te težave povzročajo predvsem velikanske nove rafinerije v Saudski Arabiji. Kuvahtu in v drugih državah Perzijskega zaliva.

BONN — Iz Romunije se je v ZR Nemčijo odselilo okoli 15 tisoč Romunov nemške narodnosti. Računajo, da je v Romuniji okoli 150 tisoč Nemcev. Obe državi se dogovarjata, da bi se iz Romunije izselilo v ZR Nemčijo letno po 10 do 11 tisoč pripadnikov nemške narodnosti.

RIM — Strokovnjaki organizacije združenih narodov za kmetijstvo so izračunali, da je znašal januarski presežek sladkorja na svetovnem trgu 1.228 milijona ton. V prihodnjih mesecih se bodo zaloge sladkorja povečale še za pol milijona ton.

DUNAJ — Sovjetska zveza je na pogajanjih predlagala, da naj bi sovjetska zveza skrbela število svojih vojakov v Evropi za 20 tisoč. Američani pa za 13 tisoč.

globus

tega, da bi to breme odprtih rok sprejel.

Nasploh naj bi gospodarstvo svoje dosedanje negativne tečajne razlike poravnalo v desetih letih, medtem ko naj bi imele poslovne banke na voljo petnajst. Narodna banka pa celo trideset let. Zaenkrat naj bi torej pokrili le manjši del starih tečajnih razlik. Tudi za tečajne razlike, ki bodo nastajale v prihodnje, je skoraj težko verjeti, da bi jih sproti pokrivali. Kljub vsemu še najbolj kaže za pokrivanje novih tečajnih razlik v gospodarstvu (pokril naj bi jih vsak ozd zase, kjer se pač pojavljajo, pomoč pri tem pa bi dobile nekatere prednostne gospodarske dejavnosti ter manj razviti, precej slabše v bankah. Narodna banka Jugoslavije pa naj bi vse do leta 1990 le deloma pokrivala tekoče tečajne razlike, saj za kaj več ni realnih virov sredstev. Ob vsem tem lahko upamo, da bodo končne rešitve toliko domišljene, da gospodarstvo bremena pokritja tečajnih razlik ne bodo »vkaluhali« v ceno, banke pa v pretežni meri v nove davke.

STANDARD DELAVCEV TERJA ODLOČNEJŠE PREMIKE

Čeprav so se v soboških sindikatih v minulem enoletnem obdobju ukvarjali z različnimi aktualnimi vprašanji, pa je razprava na letni seji občinskega sveta zveze sindikatov jasno potrdila, da so bila v ospredju področja standarda, boljšega nagrajevanja po delu, predvsem pa zagotavljanje socialne varnosti delavcev. Zaskrbljujoče naraščanje stroškov in približno od 10 do 15 odstotkov nižji osebni dohodki v primerjavi s slovenskim povprečjem so namreč v dokaj težavni položaj spravili delavce z nižjimi osebnimi dohodki. Poleg tega je nekaj manjših delovnih organizacij v soboški občini, kot so Komuna Beltinci, Temelj Cankova in druge, ki v zdajšnjih razmerah komajda zagotavljajo socialno varnost zaposlenih. Očitno z nizkimi osebnimi dohodki ni mogoče reševati problemov, v katerih se znajdejo delovni kolektivi, še posebej tam, kjer se v

veliki meri ubadajo z zajamčenimi osebnimi dohodki.

Kot so opozorili v obširni razpravi, je bilo doslej narejenih premalo učinkovitih premikov pri uveljavljanju sistema nagrajevanja. Zato bo treba v prihodnje več storiti za boljše gospodarjenje, s čimer bi omogočili ustvarjanje višjega dohodka in s tem tudi višjega osebnega dohodka. Ne gre pa prezreti tudi različnih razmer med posameznimi dejavnostmi. V razpravi so zlasti izpostavili zaskrbljujoče stanje v kovinsko-predelovalni in lesni proizvodnji ter živinoreji, saj izpad dohodka na teh področjih močno vpliva na gospodarske dosežke soboške občine. Omenili so tudi slabši položaj družbenih dejavnosti, kjer so težave zaradi izrednega povečanja materialnih stroškov in dokaj nizkih osebnih dohodkov.

Hkrati pa so opozorili na neugoden položaj nekaterih upokojen-

cev, problematiko nezaposlenosti, stanovanjske probleme itd.

Obveljalo je mnenje, da je občinski sindikalni svet s svojimi organi uspešno reševal omenjeno problematiko, še bolj pa bo moral poseči na področje krepitve združevanja dela in sredstev ter izboljšanja dohodkovnih odnosov. Iz poročila družbenega pravobranilca samoupravljanja pa izhaja, da bo treba več storiti pri nagrajevanju minulega dela, ker je to za zdaj v samoupravnih aktih OZD še preveč splošno opredeljeno. To velja tudi za vprašanje rentabilnosti investicij, zlasti ko gre za kriterije, odgovornost in posledice za zgrešene naložbe. Tu očitno ni več časa za odlašanje, zato je nujna večja angažiranost sindikalne organizacije. Ob koncu letne seje so za nova člana občinskega sindikalnega sveta izvolili Antona Petkoviča in Franca Kereca, za članico predsedstva pa Marijo Matko. Milan Jerše

Ni več časa za razmišljanje

Na letni seji občinskega sveta zveze sindikatov v Lendavi so razpravljali o usklajenosti samoupravnih splošnih aktov z zakonom o razširjeni reprodukciji in minulem delu ter ocenili izvajanje stališč sindikatov o nagrajevanju po delu. Na letni seji so ocenili tudi delo občinskega sveta za minulo enoletno mandatno obdobje in sprejeli programske usmeritve za delovanje v letošnjem letu. Največ razprave pa so seveda namenili usklajevanju samoupravnih aktov z zakonom o razširjeni reprodukciji in minulem delu.

Splošna ugotovitev je, da na tem področju še vedno preveč zaostajanja, čeprav bi bil že čas, da se problem uredi.

Predvsem gre za večje vrednotenje minulega dela, za doslednejše nagrajevanje po delu in večjo skrb za ostarele delavce, ki niso več tako produktivni kot drugi. V razpravi so se dotaknili tudi ugotavljanja izjemnega dohodka. Potrebno bo najti kriterije in merila za ugotavljanje tega dohodka. Časa za razmišljanje je bilo dovolj, so dejali, zato bo potrebno v vsaki delovni organizaciji čim prej uskladiti akte. Delovanje občinskega sveta zveze sindikatov v lanskem letu je bilo uspešno, lahko pa bi bilo še boljše, če bi z občinskim svetom tesneje sodelovale vse osnovne organizacije. V programski usmeritvi za delovanje v letošnjem letu pa so zapisali, da bo osrednja pozornost namenjena uresničevanju dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, socialni politiki, samoupravnemu družbenemu načrtovanju in dograjevanju sistema nagrajevanja po delu. Tako kot doslej bo sindikat vodil organizirano športno in kulturno življenje delavcev, sodeloval pa bo tudi s sindikati sosednje županije Zala na Madžarskem.

Jani D.

J. Votek

1. LETNA PROGRAMSKA SEJA RADGONSKIH SINDIKATOV

Premalo nagrajevanja po delu

Uresničevanje politike gospodarske stabilizacije je bilo v letu 1984 ena izmed osrednjih aktivnosti vseh družbenih dejavnikov. Osrednja pozornost je bila namenjena uveljavljanju samoupravnih družbenoekonomskih odnosov in s tem delavčevega položaja, so na današnji seji ugotavljali razpravljalci in uvodničar. Dotaknili so se tudi uveljavljanja delegatskih odnosov in sistema, kjer je opaziti precej težav, pa tudi delo delegacij se vse bolj formalizira, informacije pa se pretakajo enostransko.

Načrtovanje je podlaga za uspešno gospodarjenje ter združevanje dela in sredstev na dohodkovnih odnosih in učinkovitemu obvladovanju tržnih zakonitosti. To pa naj bi bila osnova za uspešno uveljavljanje samo-

upravnih odnosov in delitve po delu. Toda tu še niso dosegli želenih rezultatov, še zlasti pri slednjem ne. Delitev po delu, kot vse kaže, ostaja le točka na papirju, saj v večini delovnih organizacij ni moč govoriti o prizadevanjih v tej smeri. Rezultate so dosegli le v organizacijah, kjer je delo moč normirati, oziroma je normirano. Rezultati so le v tistem delu delovnega procesa, kjer je to delo individualno normirano, drugje pa ni posebnih premikov v smislu nagrajevanja po delu. Jasno pa je, dokler se odnosi nagrajevanja in spodbude ne bodo uredili, tudi ni moč pričakovati uspešnih premikov v rasti produktivnosti in razvoju inovacijske dejavnosti, ki so se je dotaknili le mimogrede, in to le površinsko, brez kakršnih koli konkretnih podatkov in predstavitve rezultatov.

10 novih kandidatov za ZK

V prostorih delavske univerze v Murski Soboti so sredi tedna končali seminar kandidatov za sprejem v zvezo komunistov, ki ga je organiziral občinski komite ZKS. Od prvotno vabljenih 16 kandidatov, ki so jih predlagali v osnovnih organizacijah, seje odzvalo le deset slušateljev. Seminar je potekal v obliki predavanj ter individualnega in skupinskega dela seminaristov. Tiso se seznanili z vrsto aktualnih tem, kot so program in statut ZK, marksizem o revolucionarni vlogi avantgarde delavskega gibanja, moralni lik komunista in odnos ZK do tujih idejnih vplivov. Ob koncu seminarja so znanje kandidatov preverili v obliki razgovorov, za uspešno opravljen seminar pa so jim podelili potrdila.

M. J.

do tedna

OB ROB DAVČNIH NAPOVEDI OBRATNIKOV

ZAČARANI KROG

Smo v času, ko je pred delavci uprav za družbene prihodke — kot vsako leto — obilica dela; januar je za nami, s tem pa tudi rok za davčne napovedi obratnikov. Od tu do davčne odmere pa je največkrat pot posuta s trnjem iz objektivnih in subjektivnih vzrokov.

Da je konec maja za to nedosegljiv, se potrjuje znova in znova. In ni davčne službe v republiki, ki bi v tem času lahko opravila svoje delo. To povzroča precej napetosti, pa tudi nelagodja na obeh straneh, da ne rečem, tudi tam do konca tekočega leta »neznanih pogojev gospodarjenja«. Vendar nas to še ni izužilo. Prvi podatki iz uprav za družbene prihodke v pomurskih skupščinah občin kažejo, da gre za številke, ki so bolj ali manj enake že vrsto let, vsaj kar se tiče števila prijavljenih napovedi po najpomembnejši postavki

— dejanskem dohodku. V soboški občini je svojo dolžnost storilo 620 od 638 zavezancev, v Lendavi 172, od 200 v Gornji Radgoni 148 od 162 in v Ljutomeru 199 od 207.

Seveda pa je vsebina za temi številkami skoraj od primera do primera različna. Tega se delavci na upravah za družbene prihodke predobro zavedajo in skoraj povsod že imajo pripravljen odgovor, ki naj bi po podrobnih pregledih pripeljal do kolikor toliko jasne slike in do rezultata. Že danes pa so po prvih podatkih dokaj pesmistični in večina napovedi bo gotovo pod drobnogledom davčnih inšpektorjev. Kajti nekoliko večje davčne napovedi v primerjavi z letom prej so glede na inflacijo in porast cen gotovo v mnogih primerih prenizke.

Pri svojem delu bodo v »davčnih službah« tudi letos omejeni. Najprej zaradi premajhnega števila delavcev, še trši oreh so zakonski in drugi samoupravno sprejeti predpisi na tem področju.

Teh še ni in gotovo jih še najmanj dva meseca ne bo, preden bodo uspeli na ravni republike uskladiti interese zveze obrtnih združenj, republiški izvršni svet, gospodarska zbornica in za to pristojen odbor pri republiškem svetu zveze sindikatov in določiti za posamezne poklice in dejavnosti

osebni dohodek. Šele potem bodo dale številke v poslovnih knjigah jasnijejšo luč.

Postopka kot kaže, ne bo uspel pospešiti niti novi zakon o davkih občanov. Morebiti — zaradi zaostrenih sankcij — bo le svariilo tistim, ki se težko odločajo, da bi prispevali delež družbi. Tudi davčna disciplina še ne kaže pozitivnih premikov in najverjetneje začaranega kroga še ne bo kmalu konec.

Vlado Paveo

ELEMENT n. sol. o.
GORNJA RADGONA
Ljutomerska c. 6

RAZPISUJE

na podlagi sklepa DS DO in zbora delavcev TOZD KOMUNALA dela in naloge delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi za dobo 4 let (ni reelekcija):

1. Direktorja TOZD KOMUNALA

Pogoji:

- višja ali srednja strokovna izobrazba,
- 3 oz. 5 let delovnih izkušenj na področju komunalne dejavnosti,
- da je moralno-politično neoporečen.

2. Vodja finančno-računovodskega sektorja

Pogoji:

- visoka ali višja strokovna izobrazba ekonomske smeri,
- 3 oz. 5 let delovnih izkušenj v računovodstvu,
- da je moralno-politično neoporečen.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 8 dneh po razpisu na naslov: ELEMENT, n. sol. o., Gornja Radgona, Ljutomerska c. 6.

SOBOTA, n. sol. o.,
TOZD KOMUNALA, o. sub. o. Kopališka 2, Murska Sobotla
OBJAVLJA
prosta dela in naloge

— vodenje DE Vzdrževanje stanovanj, za nedoločen čas.

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje:

- končana srednja šola gradbene smeri,
- 3 leta delovnih izkušenj.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v roku 8 dni od objave na naslov: SOBOTA, Komunala, Kopališka 2, Murska Sobotla.

ELKOM PRIMAT (PRIMAT)
TOZD SKLADIŠČNA OPREMA LENDAVA

ELKOM TKO PRIMAT, n. sol. o., MARIBOR
TOZD SKLADIŠČNA OPREMA, n. sol. o., LENDAVA, Kolo-dvorska 43
razpisna komisija

OBJAVLJA

prosta dela in naloge s posebnimi pravicami in odgovornostmi (mandat traja 4 leta)

vodenje komercialnega sektorja tozd

Kandidat mora poleg splošnih pogojev po zakonu izpolnjevati še naslednje:

1. da ima visoko ali višjo izobrazbo ekonomske smeri in
2. da ima najmanj 3 leta delovnih izkušenj.

Delovno razmerje se sklne za nedoločen čas.

Rok prijave je 8 dni.

Kandidati bodo o izidu razpisa obveščeni v 30 dneh po izbiri. Prijave z dokazili o izpolnjenih pogojih pošljite na gornji naslov.

OBVESTILO

Komisija za izvedbo komasacije zemljišč v k. o. Selišči obvešča, da je na sedežu krajevne skupnosti Videm ob Ščavnici, oziroma v poslovnih prostorih Kmetijske zadruge TZO Videm razgrnjen predlog razdelitve zemljišč v komasacijskem območju k. o. Selišči.

Predlog razdelitve zemljišč v komasacijskem območju bo razgrnjen od 23. februarja do 25. marca 1985.

Komisija poziva komasacijske udeležence in druge, ki imajo v komasacijskem postopku kakšen na zakon oprt pravni interes, da dajo pripombe in predloge na predlog razdelitve zemljišč. Pripombe in predloge sprejema komisija za izvedbo komasacije najkasneje do 25. marca 1985.

PREDSEDNIK KOMISIJE
Anton NOVAK, dipl. iur., l. r.

Ti dve lastni mi »programski načeli« si je izbral je v Valeti 1937 v Mladem Prekmurcu, na vprašanje, koliko je vezan na pokrajino med Muro in Rabo, pa je odgovoril: »Zdi se mi, da sem pravzaprav povsod doma, toda v nekem smislu sem vendarle najbolj doma v pokrajini med Muro in Rabo. Kasneje sem se v širokem svetu marsičesa naučil, predvsem pa življenjske modrosti, toda temelji vsemu so bili vendarle postavljeni v Prekmurju. Ta zavest me spremlja tudi na najdaljših potovanjih po svetu.« Sprejel nas je v prostorih republiške skupnosti v Ljubljani in rade volje odgovoril na več vprašanj.

Kaj predvsem je vplivalo na to, da ste se v 40-letih »odpovedali« književno-publicističnim, literarno-zgodovinskim, slaviističnim ambicijam in se opredelili za družbenopolitično, praviščno, diplomatsko kariero?

Kot je znano, so leta 1941 fašistični osvajači napadli Jugoslavijo, jo zasedli in razkosali. Razumljivo je bilo, da sem percu zamenjal za puško. Nisem se odpovedal ne slaviistiki ne znanstvenemu delu. Pričakoval sem, da se bom vrnil, ko bo dežela osvobodena. Tudi ko je bila osvobodena, je bilo treba delati še naprej na področju socialistične graditve in ponovne obrambe dežele; mislim predvsem na napad Informbiroja na Jugoslavijo. Bili so dnevi in tedni, ko sem moral noči prespati v pisarni, zglavil mi je bil nahrbtnik, kajti morali smo biti vsak trenutke pripravljeno na pohod. Tako sem ostal v oboroženih silah vse do 1952. leta. Takrat pa, ko je umrl Kidrič, mi je bilo rečeno, naj bi šel delat h Kardelju, in tako se je začela moja tretja univerza, najdaljša, skoraj 14 let, kjer sem se res mnogo naučil. (Prej sem ob delu končal sociološko fakulteto.) Namesto, da bi se vrnil k slaviistiki — moj nekdanji profesor Fran Ramovš je bil zelo nesrečen, ker se to ni zgodilo — sem povezoval znanstveno s političnim delom. Delo v Kardeljevem kabinetu je temu slo zelo na roko, saj je bil to pravzaprav znanstveni institut ne pa neka upravna ustanova. Hkrati mi je bilo rečeno, da bi bilo prav, ko bi predaval na univerzi. Predavanja na univerzi trajajo že celih 30 let: sredi leta 1955 najprej na visoki politični šoli, potem na univerzi v Beogradu in zdaj še na univerzi v Ljubljani. Od 1969. leta se neprestano ukvarjam z Mednarodnim centrom za družbena podjetja v deželah v razvoju; takrat smo namreč začeli s pripravami na njegov ustanovitev. Kar zadeva slaviistiko: njej se od časa do časa le oddolžim. Sodeloval sem na simpoziju o Stefanu Kužmiču in obdelal svoje predvojne zapise v zvezi s prevodom Svetega pisma, prav tako na Prešernovi proslavi leta 1979, pred dvema letoma vodil odbor za obeležitev 150-letnice rojstva I. rana Levstika, zdaj pa pripravljamo proslavo v spomin Trubarju in Stritarju.

Kako kot avtor razprav Jezikovne razmere v severnem Prekmurju in Slovenskem Porabju (Slovenski jezik, 1939), Tri o rabških Slovincih (Sodobnost, 1940) in drugih iz povojnega obdobja presojate vlogo in položaj, ki ga ima slovenska narodnostna skupnost na Madžarskem, v Avstriji in Italiji, kako kot poznavalec svetovnih političnih, gospodarskih, kulturnih tokov vidite uveljavljanje narod-

nostnih skupnosti (manjšin) v posameznih deželah?

V času delitve sveta na vojno-politične bloke, rastoče mednarodne napetosti in splošne nestrpnosti je za resnično svobodo posameznika in za svobodno razvoj narodnostnih skupnosti še posebno malo razumevanja. Torej se je treba tudi za narodnostne pravice, kot za vse druge pravice, borovati ob naslonitvi na demokratične in napredne sile lastnega okolja in ob aktivnem prizadevanju za pospeševanje dobrih sosedskih odnosov. Obveznosti iz mednarodnih pogodb za zaščito manjšin, ki so pridobitev antifašističnega boja, morajo postati sestavni del nacionalne zakonodaje in politike. Samo tako bodo te obveznosti sčasoma postale osnova za vsakodnevno obnašanje večinskega naroda do manjšine. Edvard Kardelj je upravičeno trdil, da je za položaj manjšin odgovoren predvsem večinski narod, matični narod pa lahko prispeva zlasti s politiko odprtih meja in dobrega sosedstva, neizmikanja v notranje zadeve in razvijanja vsestranskega gospodarskega in kulturnega sodelovanja. Za socialistično in neuvrščeno Jugoslavijo je taka politika temeljno pravilo tudi v odnosu na narodnosti na tej strani. Potrebno pa je, da se po takih načelih ravna tudi naše sosedstvo — ne samo Avstrija, Italija in Madžarska, ampak prav vse. Samo tako bodo lahko manjšine v polni meri mostovi prijateljskega sodelovanja.

Ustavlja se le pri nekaterih mednarodnih političnih vprašanjih, morda najprej pri socializmu kot svetovnem procesu! O njem se govori zlasti s pridevniki: realni, državni, afriški, arabski, islamski, socialistični, samoupravni in tako naprej. Odprto je vprašanje meril socializma, bistva socializma kot svetovnega procesa, problema razmerja med splošnim, posebnim in posamičnim v socializmu. Katera in kako ekonomske, politične in drugačne družbene sestave in kulturne zavesti se prenese oznako socializma, katere pa ne več?

Navedene in druge pridevnike oznake socializma so v prvi vrsti dokaz, da stališče o raznih poteh v socializmu ni posledica »nacionalističnih popadkov«, kot so nas v Jugoslaviji obtoževali takrat, ko smo se bojevali za pravico, da gradimo socializem na osnovi pridobitev narodnosvobodilnega boja in znanstvenega socializma. Socializem kot svetovni proces se uresničuje v raznih družbeno-zgodovinskih razmerah, na različnih razvojnih stopnjah, in je zato razumljivo, da ne more biti govora o »monolitnem svetovnem sistemu socializma«. Trditev, da je to monolitni

DELATI ZA SKUPNOST – NIKOMUR BITI HLAPEC!

SREČANJE Z dr. Antonom Vratušem

sistem ne pa proces, omejuje socialistične, napredne sile in jih skuša zapreti v »železno srajco«. Socializem se razvija po raznih poteh. Načelno je to dejstvo sicer že priznано in večkrat slovesno potrjeno, v praksi pa se na osnovi dogmatizma vendarle še vedno vsiljujejo razni modeli in recepti. Nobena oblika graditve socializma ne more biti za izvoz, tudi če je pokazala v danih družbeno-zgodovinskih razmerah še tako revolucionarne rezultate. Toda vsaka socialistična pridobitev je lahko predmet enakopravne in tovariške svobodne izmenjave mnenj in izkušenj, brez vsiljevanja katerikoli izkušenj kot nečesa »edino zveličavnega«. V tej luči je po mojem mnenju treba iskati odgovor na vprašanje, kaj je in kaj ni socializem. Vse, kar vodi k osvoboditvi človeka od izkoriščanja in razvoju proizvodjalnih sil ter dejanski enakopravnosti med narodi, je socialistično. Končni sodnik o tem sta delavski razred in narod sama. Konkretno pridobitve pa naj gredo v skupno zakladnico socializma kot splošni idejni kazipot in spodbuda vsem, ki so krenili v isti smeri.

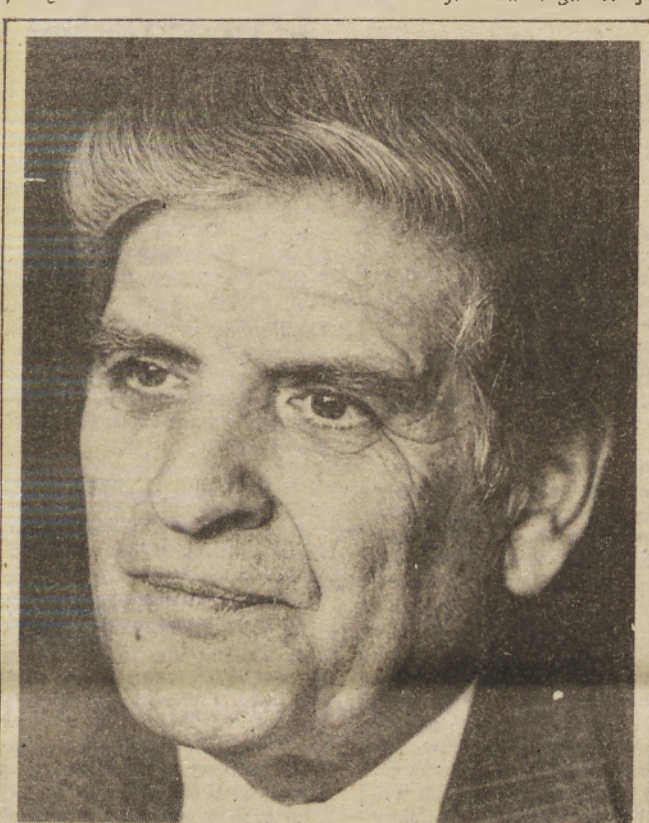
Kaj pa razvojne stopnje socializma? Znano je namreč, da nekatere dežele označujejo svoj socializem kot »razviti socializem«. Kakšne so teoretične in politične implikacije periodizacije razvoja socializma?

Raziskovanje razvojnih poti socializma in teoretična posploševanja značilnosti različnih stopenj razvoja in njegovih dosežkov nasploh so vsaka-kor dobro in koristna tudi s stališča politične prakse. Ne sme pa se oddaljevati od bistva procesov in odnosov v družbi, sicer se lahko sprevrže v subjektivistične abstraktne konstrukcije — v tako imenovane periodizacije razvoja socializma, ki čisto s stvarnostjo socialistične graditve nimajo mnogo zveze. Bistveno je, da se razvoj socializma razume kot proces, ki se ne odvija premočrtno, ki je podvržen tudi zastojem in občasnim omahovanjem pod pritiskom protislovij v samem sebi, zlasti pa pod dejstvom razrednega nasprotja. Osnovni kriterij za presojo raznih stopenj v razvoju določene socialistične družbe bi pravzaprav moralo biti vprašanje, kdo upravlja z rezultati dela: sami proizvodjalci ali država oziroma nekdo drug v njihovem imenu. Tako pri nas zakon o uvedbi delavskih svetov 1950. leta pomeni važen mejnik, toda celovite materialne možnosti za polno uresničevanje pravice samoupravljanja na sedanji stopnji našega razvoja so bile dograjene šele z ustavo 1974. leta in z zakonom o združenem delu dve leti kasneje, seveda na osnovi revolucionarnih sprememb. Do njih je prišlo z neprekinjenim zavestnim delovanjem delavskega razreda in vsega delovnega ljudstva.

Dogodki v mednarodnih ekonomskih odnosih se v zadnjih nekaj letih močno zgoščajo. V vseh treh velikih skupinah mednarodne skupnosti, na Vzhodu, Zahodu in Jugu, se takorekoč po serijah vrstijo važni sestanki in odločitve. Za nas je nemara najpomembnejša pot od vrha neuvrščenih v New Delhiju prek Buenos Airesa k beograjskemu UNCTADU in v prihodnost. Kam ta pot vodi? Kaj je mogoče o tem z razumno verjetnostjo reči zdaj?

Ugotovitev, ki se tiče nas in naše akcije in akcije neuvrščenih, je točna. Menim pa, da pot, na kateri vztrajajo razvite dežele, ne vodi nikamor, kvečjemu še globlje v krizo. Politika prevrednotenega dolarja, protekcionističnega zapiranja razvitega trga blaga iz dežel v razvoju, odplačevanje dolgov teh držav pod nezasičeno zahtevnim pogoji in divje nadaljevanje oboroževalne tekme — vse to podaja zastoj v svetovnem gospodarstvu, četudi je prišlo v nekaterih razvitih državah do delne gospodarske ozd-

ravitve. Vsiljevanje vsemu svetu, zlasti pa deželam v razvoju, sistem, ki na stečaj odpira vrata zlasti gonji za dobičkom, lahko izkove globoke socialne nemire po svetu. V takih razmerah ni pričakovati, vsaj ne kmalu, pozitivnejšega odnosa do globalnih pogajanj o razvojni strategiji. Zato je poglavitna pozornost neuvrščenih in drugih dežel v razvoju trenutno usmerjena predvsem na zaščito dosežanih pridobitev, pospeševanje medsebojnega sodelovanja na principu skupnega naslanjanja na lastne sile in pobude, ki naj preprečijo daljšo blokado pozitivnih procesov. Pri tem lahko računajo na razumevanje in sodelovanje določenih krogov tudi v razvitih državah, istih v vrstah gospodarstvenikov in politikov, ki se zavedajo, da lahko še globlje padanje dežel v razvoju z ropotom potegne za sabo tudi razvite.

— »Proces povezovanja v svetu vsakodnevno udarja ob zid ekonomskih, tehnoloških in političnih monopolov, zaprtega upravljanja in blokavske politike, ki ovirajo naravne procese in natikajo železno srajco človeškemu umu in ustvarjalnosti,« ugotavlja dr. Anton Vratuš. (FOTODOKUMENTACIJA DELA)

Vtis je, da se je sistem dominacije v razporeditvi sil v svetovnem gospodarstvu zadnjega obdobja — vsaj v pojavnih oblikah — nekoliko modificiral in osredotočil predvsem na štiri stebre: najprej na monopol znanja in tehnologije, nato na mrežo finančnih odnosov in zlasti dolgov, na monetarni naveden antisistem in naposled na silo orožja in vpliv vojne ekonomije. Če je ta postavitev utemeljena, kako bi jo komentirali?

Da, utemeljena je. Pravzaprav ugotavljamo, da je osnovna moč razvitega sveta, čeprav ga razjedajo notranja razredna in druga nasprotja, v monopolu: v trgovini, tehnologiji in financah, v zadnjem času pa še v rožljanju z orožjem. Zagotovilo uspešnega boja proti taki praksi je predvsem v politiki nacionalne neodvisnosti, aktivni udeležbi v svetovnih naporih za prijateljsko, enakopravno, vsestransko sodelovanje v razmerah aktivne in miroljubne koeksistence med državami ne glede na njihove družbene

sisteme, v politiki hitrejšega razvoja manj razvitih dežel ter v utrjevanju kolektivne varnosti na svetu. V teh razmerah je osnovno braniti dosežane pridobitve, se pravi potegovati se za ugodnejši položaj na mednarodnem področju dežel v razvoju — to je tako imenovana shema preferencialov — za reforme v mednarodnem monetarnem sistemu, za pravičnejše odnose v zvezi z dolgi in podobno.

Nam lahko na kratko predstavite in nas poučite o svetovni organizaciji Združenih narodov, tem »svetovnem parlamentu«, ki letos obeležuje 40-letnico in ima trikrat več članic kot ob ustanovitvi leta 1945 v San Franciscu? V kolikšni meri ji je v štirih desetletjih uspelo ostrvir prvoletni smisel in kakšna je danes njena stvarna učinkovitost?

Navadno pravimo, da ima narod takšno vlogo, kakršno si zasluži. Nekaj podobnega bi lahko dejali za organizacijo

podjetij v družbeni lasti v deželah v razvoju — lani je slavil desetletnico, vi pa ste bili njegov delovni in zdaj častni predsednik — in predvsem, v kolikšni meri se je obnesla izvirna metodologija, izdelana v centru, imenovana OPTIMA?

Mednarodni center je skupna mednarodna raziskovalna, izobraževalna, svetovalna in dokumentacijska ustanova dežel v razvoju. Ustanavljeni smo jo začeli že leta 1969. Po petih letih priprav smo 1974. organizirali prvo strokovno srečanje na temo Planiranje v podjetju v družbeni lasti v deželah v razvoju. Sledili so drugi projekti kot na primer: financiranje in kontrola, upravljanje z razvojem in prenosom tehnologije, samoupravljanje in participacija, vzgoja kadrov, potrebni v podjetjih v družbeni lasti, in drugi. Izhodišče koncepta in programa je človek in njegov interes za dobro delo in uspeh podjetja, sredstva za razvoj in proizvodnjo ter kontrola, kako se gospodari z njimi, tehnologija in veščine, ki so potrebne, da bi človekovi naporji za podrejanje narave lastnim potrebam bili čimbolj učinkoviti. V center je včlanjenih 36 držav v razvoju, njegova dejavnost pa se odvija v dvakrat večjem številu držav. Najvišji organ upravljanja je skupščina, ki zaseda vsako drugo leto. Izvršilni organ skupščine je svet, ta pa ima letno praviloma dve seji. Svet ima 16 članov, Jugoslavija je stalno med njimi. Center dela v štirih jezikih: angleščini, francosčini, španščini in arabščini, ima svojo strokovno revijo Podjetja v družbeni lasti. OPTIMA je le eden od ducata stalnih projektov, namenjen pa je konkretni pomoči v posameznih podjetjih oziroma državah, izvaja pa se na prošnjo zainteresiranih podjetij oziroma držav. To je na eni strani široka pahljača problemov, na drugi strani pa je pravo raziskovalno delo, kot je recimo projekt Samoupravljanje in participacija kot instrumenti socialnih sprememb in ekonomskega razvoja v deželah v razvoju. Pri tem projektu sodelujejo znanstveniki in raziskovalci iz 15 držav.

Koliko je Slavečki Vran, ki si je za dve lastni »programski načeli« v Valeti 1937 v Mladem Prekmurcu izbral: delati za skupnost in nikomur biti hlapec, v najširšem smislu (še) vezan na pokrajino med Muro in Rabo in Pomurje sploh? Kako spremljate in doživljate razvoj teže še vedno manj razvitega, narodnostno mešanega, obmejnega območja?

Obe osebni programski načeli iz Mladega Prekmurca iz onih dni, ko človek misli, da najdlje vidi, sta me vedno vodili — v dobrem in zlu. Zdi se mi, da sem pravzaprav povsod doma, toda v nekem smislu sem vendarle najbolj doma v pokrajini med Muro in Rabo. Kasneje sem se v širšem svetu marsičesa naučil, predvsem pa življenjske modrosti, toda temelji vsemu so bili vendarle postavljeni v Prekmurju. Ta zavest me spremlja tudi na najdaljših potovanjih po svetu. Ko sem še študiral slaviistiko, sem za spomenik prekmurški pisani hesedi izbral stavek Stefana Kužmiča iz njegovega predgovora k prevodu Svetega pisma — »Što de tak krato sveto pismo na naš jezik obračati?« Ko so v času Informbiroja nekateri — baje zavojo začeli — hoteli demonirati tudi mlino ob Ledavi, sva z Belo Brglezom »skupaj spravljala« tiskarske stroje v soboški tiskarno. Ko sem bil v zveznem izvršnem svetu, sem kot odbornik skupščine soboške občine na terenu rad preverjal, kakšna je učinkovitost zvezne zakonodaje. Razvoj Pomurja me izredno zanima. Ne bom pretiral, če rečem, da je Prekmurje po osvoboditvi napredovalo z orjaskimi koraki. Pravzaprav je pokrajina šele v Titovi Jugoslaviji začela svoje pravo samostojno življenje, skupaj z vsemi Slovenci in drugimi narodi in narodnostmi v skupni domovini.

BRANKO ŽUNEC

Dr. Anton Vratuš se je rodil 21. februarja 1915 v Dolnjih Slavečih. Maturiral je 1937. na gimnaziji v Ljubljani, nato pa končal slaviistiko. Za obsežno jezikoslovno razpravo Jezikovne razmere v severnem Prekmurju in Slovenskem Porabju je prejel svetovsko nagrado ljubljanske univerze. Doktorat literarnozgodovinskih znanosti si je pridobil z razpravo Levec in ljubljanski zvon (1941). Po okupaciji marca 1945 je odšel v Beograd in upravljal pomembne vojaške in politične naloge. Bil je namestnik načelnika oddelka v ministrstvu za notranje zadeve vlade FNRJ, namestnik načelnika uprave v generalnem štabu JLA, načelnik oddelka — pooblaščen minister v državnem sekretariatu za zunanje zadeve, šef kabineta podpredsednika ZIS — državni podsekretar, šef kabineta predsednika zvezne skupščine, direktor inštituta za družbene vede v Beogradu. Od 1965. do 1969. leta je bil poslanec zvezne skupščine, bil je stalni predstavnik Jugoslavije v OZN v New Yorku, izredni in pooblaščen ambasadur SFRJ na Jamajki, namestnik zveznega sekretarja za zunanje zadeve, podpredsednik ZIS in predstnik slovenskega izvršnega sveta ter predsednik zveznega zbora skupščine SFRJ. Za člana CK ZKS so ga izvolili 1959, 1965. in 1978. leta, na 9. kongresu ZKS pa za člana CK ZKS. Je častni predsednik Mednarodnega centra za upravljanje podjetij v družbeni lasti v deželah v razvoju. Med drugim je napisal razprave: Perspektive jugoslovansko-italijanskega sodelovanja v okviru evropske politike (1966), Neuvrščenost in mednarodni ekonomski red (1979), Osvetlovanje Zakona o udruženem radu od uleje do prakse (Beograd 1980), Samoupravljanje v deželi in politika neuvrščenosti v mednarodnih odnosih (1980), Profili neuvrščenosti (1980), Svoje članke in razprave je objavil in še objavlja v številnih domačih in tujih revijah in časopisih. Med drugim je tudi odgovorni urednik projekta Zbrana dela Edvarda Kardelja.

KULTURA JE USTVARJANJE

»Kadar primeš za čopič, pozabi na besede.« Tako je dejal Matisse. Vendarle mora slikar vedeti tudi kaj ubesediti: ne sicer slika, marveč predvsem mesto, ki ga slika, kot produkt posebne dejavnosti, ima z vsemi referencami, ki jih podeljuje milje.

Tu naj nam gre za odnos do slike kot artefakta in slikarja-ustvarjalca v ožjem socialnem ter ekonomskem okolju, za njeno rojevanje, za vlogo rojenic in botrov, ki jima prerokujejo in krojijo usodo, pa seveda tudi za habištvo, za pomoč pri največkrat bolečem porodu, za pomoč, ki je plod splošnih kulturnih razmer neke družbe ali njenega dela, recimo geografsko-političnega. Vplivanost ali pogojevanost dela z občo klimo celote je nedvomna: bodisi na način vseveljavnih kriterijev in možnosti, bodisi na način **dopuščanja posebnih odnosov**. Predvsem o drugem hočemo spregovoriti.

Kadar govorimo o možnostih umetniškega ustvarjanja, vedno pomislimo na ekonomske možnosti (pa za zdaj tudi na takšno motivacijo), ki jih ustvarjalcu nudi družba. Ker govorimo o slikarstvu, merimo poleg »banalnih« eksistencialnih potreb na posebne zahteve te dejavnosti: posedovanje delovnega prostora-ateleja, slikarskega materiala, možnost spremljanja dogajanj in strokovnega izpolnjevanja z ogledom razstav ter dostopnostjo literature in seveda možnost osmiselitve celotnega početja: komuniciranje ustvarjalca preko slike z gledalcem, torej razstavljanje.

Tudi slikar mora(!), razumeti, da v zdajšnjih razmerah ni mogoče pričakovati izdatnejšega financiranja umetnosti in kulture, ne samo v Murski Soboti, ampak sploh. To je globalno vprašanje. Toda način uporabe sredstev je ne le spremenljiv, marveč učinkovitejšo uporabo naravnost zahteva; tudi to je globalno vprašanje. Zahteva takšno uporabo, ki naj ustvarjalnost krepi, še več, ki naj ji končno da pripadajočo vlogo. In ta je centralna, je začetek in konec. Zaman so vse papirne birokratsko-stabilizacijske poteze v razstavnih programih, če tisti, ki **neposredno** ustvarja, za svoje delo nima vsaj približno normalnih možnosti. Za dve ravni likovne dejavnosti torej gre: organizacijsko-kritičnega ter **neposredno ustvarjalnega**.

Nista naključno napisana v tem vrstnem redu, takšno je dejansko stanje. Za financiranje drugega praktično ničesar ne ostaja. Ali je sploh kje resnična volja, pa ne za tem, da bi nastrgali vbojajme, temveč za to, da bi ustvarjanje in organizacija šla z ramo ob ramo, skladno in razumevajoče, pa s tistimi nasprotji, ki so nujna v ustvarjanju novih kakovosti in kulturnih vsebin. Vsakomur je jasno, da ni gledališča brez odra, glasbe brez glasbil, filma brez kamere in studia, toda da je pred prostorom za pogovor s sliko-

galerijo, potrebna porodna soba-ateleja, kot vse kaže, odločujoči večini ni. V naši občini še ni bilo slikarja, ki bi mu družba nudila ta prvi pogoj za ustvarjanje. In to kljub temu, da smo se vsak trenutek pripravljali v samohvalni trkati po prsih, češ: likovno življenje je najbolj bogato in verjetno tudi najbolj kakovosten del kulture, ne le v občini, ampak v vsej regiji.

Takšna galerija kot jo imamo prav gotovo ne more polno živeti, če nima lastnega ustvarjalnega zaledja ter samoumevnega(!) razumevanja zanj, saj je likovni prostor brez zadnjih dveh od treh dejavnikov (kakovostna neposredna ustvarjalnost, ustrezen razstaveni objekt s strokovnim osebjem, kultivirano občinstvo) v mrtvem teku, v odsotnosti prvega pa mrtve in JALOV! Če gre za neustrezne okoliščine, jih je potrebno spremeniti: če gre za odtujitev organizacijske sfere, jo je potrebno vrniti njenemu namenu, če gre za lokalne manjvrednostne komplekse, so ti nepotrebni in ne ustrezajo dejanskemu stanju stvari.

»Saj delaš tisto, kar hočeš!« je najbolj pogost zadnji odgovor na nezadovoljstvo neposrednih proizvajalcev-slikarjev. To je odgovor **sprenevedanja** in razkrivanja lastne praznosti. V naši občini ni pravega slikarja, ki bi živel od slikarstva. Kot vsi običajni delovni ljudje so vsi v rednem delovnem razmerju. Slikarstvo pa je **delo in poklic**, ne pa zabava ali samozadovoljevanje. Slikarji delajo dvojno. Vsaj dvojno. Če bi vsi delali toliko kot pravi slikar in s takšno odgovornostjo do svojega predmeta... To je sprenevedanje. Praznost je v odsotnosti resnične lastne kreativnosti kjerkoli in kakorkoli.

»Zanimivo... Za slikarja so prav gotovo pomembne tudi barve?«
»Meni barve predstavljajo dodaten problem, ker sem doslej velik risal. To pa največ zato, ker v Ljubljani nisem imel ateleja (slikali smo na Akademiji), za risanje pa ne rabiš posebnega prostora, temveč lahko uporabljaš kar risalno desko, mizo, tla. Sicer pa barve zahtevajo svoje norme. Recimo, če

Toda: atelejev ni, niti enega samega ne, družbena sredstva, namenjena za odkupe, so manj kot miloščina (v letu 1984 za eno sliko po ceniku DSLU, ki določa **minimalne cene**)...

Ni kmeta brez zemlje, orodja in semena, ni slikarja brez ateleja, platna in barv. Prvo razumemo, drugega ne. Kot ni trgovine brez blaga, ni galerije brez slik. Tudi to slabo razumemo.

Kot sklep: zdajšnje stanje stvari se razkriva v naslednji preverjeni strukturi: kreativnost je priznana zgolj kot čista zasebnost, z njo pa nujno tudi celotna resnična kultura. Dejansko družbena, občina in občinska je organizacija, razpolaganje, ter samopojasnevanje ter samohvalno prisvajanje na tak način nujno napačno razumljenih ustvarjenih vrednot. Ignac Meden

(LE) Z DELOM BO ZAZNAMOVAL BARVO ČASA

V klubu mladih v Murski Soboti je pred časom razstavljal mladi slikar — absolvent likovne akademije Sandi ČERVEK.

Njegova razstava prikazuje dva tematsko različna sklopa. Tako so predstavljeni kolaži in risbe, ki izhajajo iz figurative, iz njih pa veje tihožitje — izpeljano na različne načine; tudi z jepljenjem in oblikovanjem iz časopisnega papirja. Z eno besedo — gre za figurativni ekspresionizem, pri čemer si slikar z najcenejšimi delovnimi sredstvi — z ogljem, peresom in svinčnikom — na papirju prizadeva izrazito določeno iskati življenjske poti, kar sovpada tudi z načinom njegovega slikarstva.

Sicer pa Sandi takole pripoveduje o svojem slikanju:

„Način mojega slikanja je predvsem eksperimentiranje in iskanje lastnega izraza, ker mislim, da še nisem prišel do točke, pri kateri bi se lahko ustabil. Mislim, da je pomembno vztrajati in iskati, kaj je boljše, kot da bi prišel do neke točke in ostal nedorečen.“

— V umetnosti si najbrž ne bi smeli privoščiti stabilizacije. Kljub vsemu ti delaš z najcenejšimi delovnimi sredstvi; kaj pa želiš izraziti?

„Zame je značilno, da delam z najcenejšimi delovnimi sredstvi, saj je pri nas problem dobiti različne materiale, ki jih potrebujem. Tudi barve so zelo drage, po eni strani pa je zanimivo, ker si vedno primoran iskati nove materiale, ki nudijo druge možnosti izražanja, zato vedno znova odkrivam papir, oglje, svinčnik in njihove izrazne možnosti.“

— Zanimivo... Za slikarja so prav gotovo pomembne tudi barve?

„Meni barve predstavljajo dodaten problem, ker sem doslej velik risal. To pa največ zato, ker v Ljubljani nisem imel ateleja (slikali smo na Akademiji), za risanje pa ne rabiš posebnega prostora, temveč lahko uporabljaš kar risalno desko, mizo, tla. Sicer pa barve zahtevajo svoje norme. Recimo, če

SANDI ČERVEK: BIK — tuš na platnu.

hočeš „zliti“ barve, moraš žrtvovati risbo, skratka, večji poudarek moraš nameniti barvni ploskvi kot risbi. Ob tem moraš spremeniti koncept dela in poudariti tisto avtonomno strukturo, kjer pride do izraza barva.“

— Od kod navdih za slikanje?

„Največ črpam iz odnosov med ljudmi. To je tudi vidno iz mojih risb in slik. Da me ne bi narobe razumeli: nočem se angažirati v pravem smislu besede, temveč odslukujem neko stvarnost, odnose med ljudmi, in ti odnosi se potem zakoreninijo v podzavesti. Od samega ustvarjalca pa je odvisno, koliko je sposoben „potegniti“ iz podzavesti.“

— Vsak slikar ima najbrž svojstveno pot od zamisli do slike?

„To je res. Pri meni je najznačilnejše, da recimo v mislih začnem improvizirati in spotoma dobim ideje, ki jih prilagam materialom, katere uporabljam — to so največkrat kolaži, oglje, svinčnik, časopisni papir.“

— Če bi tvoje delo lahko primerjal recimo s pesnikom, le-ta ne potrebuje nobene delavnice, ti pa?

MILAN SKLEDAR

Prejeli smo:

ODGOVOR NA ČLANEK RESNICA IN MOČ DOKUMENTOV

Na kulturni strani Vestnika je bil 7. februarja letos objavljen odgovor na mojo oceno Kokoljeve knjige Prekmurski Slovenci 1919–1941 z naslovom Resnica in moč dokumentov izpod peresa Jožeta Ternarja. Nekaj časa sem razmišljal o tem, če je sploh kaj potrebno reči o omenjenem članku. Zame je resnica to, da pisec omenjenega članka ni povedal nič novega, ponovno poskuša dokazovati le tisto, kar je že bilo povedano ob priliki predstavitve knjige. Tako v piščevem članku ne najdem ne dodatnih resnic in ne novih moči dokumentov. Pisec članka me opozarja na to, da je avtor knjige o izobraževalni politiki že izčrpno pi-

sal v svojem obsežnem delu Prekmursko šolstvo in da je v tej knjigi osvetlil takratno izobraževalno politiko do prekmurskih Madžarov. Navedeno knjigo dobro poznam in se zdaj ne bom spuščal v njeno vsebino, ker bi tako presegel okvir najine razprave. O njej imam tudi svoje mnenje.

Odgovor Jožeta Ternarja pa me je vseeno nekoliko presenetil. Ni me presenetila vsebina, ker, kot sem že dejal, nič novega ni povedal. Preseneča me, da je tako pohitel odgovoriti in v imenu založnika brani knjigo. To, da je ne brani v svojem imenu, ugotavljam iz stavkov: „Kokoljeva knjiga gotovo ni

popolna. Izdali smo jo tudi zato, da bi spodbudili še druge k raziskovanju...“

Založniku sicer ni prepovedano, da bi se ob takih prilikah, oglašil, je pa v praksi zelo redko. Ob takem razmišljanju lahko zaključujem, da pisec odgovora na moj članek morda le nekoliko dvomi o popolnosti vsebine knjige. Če je to tako, potem zame ni povedal nobenih novih „resnic“ in mi ni predložil nobenih „močnih dokumentov“ ter bodo potrebne še nove dopolnitve in raziskave za celovitejšo osvetlitev zgodovinskih resnic.

Sandor Varga

kulturni koledar

ČETRTEK, 21. FEBRUARJA

MORAVSKE TOPLICE — Ob 17. uri bo v veliki restavraciji Moravskih Toplic **nastop folklorne skupine** kulturno umetniškega društva Belčinci z bando Kociper-Baranja. V programu so vključeni prekmurski in belokranjski ljudski plesi, povezani z originalno domačo glasbo.

PETEK, 22. FEBRUARJA

RADENCI — V Kongresni dvorani hotela Radin bo ob 17. uri pustnemu času primerna prireditev z naslovom **Ljudski običaji** iz okolice Kapele, ki jo pripravljajo učenci tamkajšnje osnovne šole.

SOBOTA, 23. FEBRUARJA

MURSKA SOBOTA — V okviru lutkovnega abonmaja bo ob 19. uri v grajski dvorani uprizoritev **lutkovne igrice Račka**, s katero se bodo predstavili lutkarji iz Veržaja.

OTOVCI — Ob 18. uri bo v vaškem domu **celovečerni nastop beltskih folkloristov**, ki bodo zaplesali ob zvoških domačih glasbah in predstavili posamezne ljudske običaje. Prireditelj je družina s proslavo bližnjega dneva žena.

NEDELJA, 24. FEBRUARJA

BOGOJINA — Ob 19. uri bo v kulturnem domu **premiera komedije Podlaga zakonske sreče**, s katero se predstavljajo člani kulturno umetniškega društva Bogojina.

razstave

V Galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec v Murski Soboti sta odprti razstavi **Mala grafika in Likovna prizadevanja na Gorenjskem**, ki jo v okviru kulturne izmenjave posreduje Gorenjski muzej. V Kranju pa je na ogled samostojna razstava akademskega slikarja Franca Mesariča.

V Pokrajinski in študijski knjižnici je na ogled razstava Književno in publicistično delo Bratka Krefta, ob njegovi 80-letnici, v pionirskem oddelku knjižnice v gradu pa je razstavljeno literarno delo Franceta Bevka.

V galeriji Antea Trstenjaka v Ljutomeru je odprta razstava **Tematika NOV v povojni slovenski prozi**, ki jo je pripravila matična knjižnica Ljutomer.

V razstavnem salonu hotela Radin v Radencih razstavlja svoja dela slikar Boris Zohar s Ptuja, ki se je lotil predvsem prikaza pustnih običajev in kurentov.

V galeriji Lendava so na ogled miniaturne knjige, oljne slike in grafike Andruška Karolya.

KULTURNA NAGRAJENKA

TEREZIJA ŠTEVANČEC

Med dobitniki nagrad in priznanj občinske kulturne skupnosti v Murski Soboti ob Prešernovem dnevu je edina predstavnica Tereziya Števančec, zato jo predstavljamo prvo, ostalim nagrajencem iz Pomurja pa bomo namenili prostor v naslednjih številkah Kulturnih obzorij.

Tera, kot ji pravijo prijatelji in znanci, je bila med organizatorji in pevci mešanega pevskega zbora **DPD Svoboda** že pred štiridesetimi leti, velik delež pa ima tudi pri ustanovitvi ženskega pevskega zbora v tovarni oblačil in perila Mura. Tam je pela vse do upokojitve in nastopala tudi kot folkloristka ter bila ena od ustanoviteljic folklorne družbe.

Polnih sedemnajst let pa je poje tudi v sindikalnem mešanem pevskem zboru **Stefan Kovač** in kdo bi preštel številne nastope, ki jih ima za sabo. Za svoje dolgoletno sodelovanje in oblikovanje ljubiteljske kulture pri nas je prav gotovo med najzaslužnejšimi dobitniki nagrad; brez njenega alta pa bi bila tudi pesem v zboru manj ubrana. bb

VARGA — Linhartov nagrajenec

Komisija predsedstva ZKO Slovenije in republiških združenj za priznanja je podelila odličja za delo na kulturnem področju. Med dvanaestimi Linhartovimi nagrajenci je tudi Lendavčan Sandor Varga. V utemeljitev so zapisali:

LUTKARJI NA PTUJU

Na območnem srečanju severovzhodne Slovenije, ki se danes pričenja na Ptuj, gostujejo tudi lutkarji iz lendavske in sobotske občine. Prvi so predstavljajo z Zlatim jabolkom avtorja Rajka Suparja, drugi pa z dvema predstavama: lutkarji osnovne šole Edvarda Kardelja z igrice. Kako je hotel medvedek zvezde videti in lutkarji osnovne šole Prekmurske brigade z igrice Miška in lev. bb

Da bolnica in vse akcije, ki jih v Pomurju pripravljamo za dokončno usposobitev, ni samo domena Pomurcev, dokazujejo nam pri članih Slovenskega kulturno-prosvetnega društva Lastovka in sindikata jugoslovanskih delavcev v tovarni Audi iz Ingolstadta. Že lansko leto so v Lastovki pripravili in izvedli tombolo, katere čisti dobiček je bil namenjen za bolnico. Takrat so zbrali 1064 nemških mark, ob praznovanju slovenskega

kulturnega praznika pa so s prostovoljnimi prispevki tisti večer zbrali še nadaljnjih 555 mark.

Pred nedavnim pa so se na zbiralno akcijo pripravili tudi med delavci, zaposlenimi v Audiju. Sindikat jugoslovanskih delavcev je z dovoljenjem osrednjega sindikata in ob podpori vodstva pričel organizirano zbirati prispevke vseh zaposlenih jugoslovanskih delavcev. Akcijo so pripravili

temeljito, saj se zavedajo, kolikšnega pomena je bolnica za vse tiste, ki se bodo nekaj vrnila domov.

Vsi dosežani napor pa dobivajo tudi neko organizirano obliko, saj bodo zbiranje prostovoljnih prispevkov za bolnico razširili na vse zdomce iz Zahodne Nemčije. Slovensko kulturno —

prosvetno društvo Lastovka pa bo nosilec zbiranja prispevkov, saj so že odprli poseben račun, na katerega bodo posamezniki in društva, ki delujejo v tujini, lahko pošiljali svoje prispevke. O tem pa bodo tudi podrobneje informirali vse v različnih časopisih in na radio.

D. L.

Ivan Zulim (1919 — 1985)

Da, na soboškem tistem domovanju so mu prežgali izkopali gomilo, kajti „božene naših dni“ je strla njegove telesne moči. Rodil se je 29. 10. 1919. leta v prijazni dalmatinski vasi Seget, občina Trogir. Po osnovni šoli v domači vasi je kmetoval in ribaril in se spoprijemal z revščino. V letu 1940 pa so ga poklicali na službeno kadrovskega roka v bivšo jugoslovansko vojsko v Meljsko vojašnico v Mariboru. Toda že 6. aprila 1941, so ga Nemci ujeli, potlej pa so mu do avgusta 1942 minevali težki meseci v vse do italijanske kapitulacije. Vesel in srečen je iz internacije pihel v deželo domačo. In 1. oktobra 1943 postal aktivni partizan v Šibensko-Trogirskem partizanskem odredu. 15. oktobra 1944. so ga premestili v I. Dalmatinsko proletarsko brigado. In kot pripadnik I. bataljona te enote je sodeloval pri osvoboditvi Trsta. V svojih partizanskih letih

je torej pripadal dvema partizanskima enotama, in poveljeval vođu, četi, inženirsko-pionirski četi, ob koncu vojne pa je bil kot zastavnik NOV komandir samostojne čete pri štabu I. Dalmatinske proletarske brigade. 17. junija 1944 so ga sprejeli v KPJ. Po osvoboditvi je bil komandir mladinske čete v Mladinskem bataljonu IV. armade. Kot mladinskega inštruktorja so ga poslali v bratsko Českoslovaško. Potlej pa so mu do leta 1959 minevala službena leta na raznih vojnih odsekih: kot aktivni kapetan I. razreda se je upokojil. Po upokojitvi je bil še 12 let načelnik Oddelka. Prejel je red hrabrosti, red zaslug za narod, red za vojne zaslug s srebrnimi meči in isti red z zlatimi meči. Dobil je tudi številna priznanja za delo v družbenih organizacijah in društvi, na predvoled je v čin rez. majorja naše vojske.

Jože Janež

DRUŽBENA SKRB ZA HRANO

Sredstva, ki so jih v letu 1984 v soboški občini namenili za pospeševanje kmetijstva, so bila dobro naložena, ko ugotovili člani občinskega izvršnega sveta, ko so ocenjevali poročilo o uresničevanju programa pospeševanja proizvodnje hrane v občini. To se je pokazalo predvsem pri proizvodnji, s katero so v soboški občini lahko zadovoljni tako v poljedelstvu kot v živinoreji. Ugodni rezultati v poljedelski proizvodnji so bili v letu 1984 predvsem pri odkupu poljščin. Tako so v soboški občini odkupili blizu 7.200 ton krušnih žit ter več kot 21 tisoč ton sladkorne pese iz družbeno organizirane proizvodnje, sredstva za pospeševanje poljedelske proizvodnje pa je v glavnem zagotovil republiški sklad za pospeševanje kmetijstva. Rezultati pa niso izostali tudi v živinorejski proizvodnji. Z namenom, da bi obdržali osnovni stalež govedi, zagotovili in povečali reprodukcijo telet, hkrati pa tudi zagotovili možnosti za večje pridelovanje krme na travnikih in pašnikih, so pomemben del sredstev namenili za premijiranje povečanja staleža osnovne črede, za premijiranje telet, za paitanje ter za premijiranje pridobivanja mleka. Rezultati, ki so jih v živinoreji dosegli, so spodbudni, saj so, denimo, v občini premijirali privez 1.026 krav, kar je več, kot so sprva načrtovali. Takšnih rezultatov niso dosegli skoraj v nobeni slovenski občini, saj je stalež krav skoraj povsod upadel.

K doseganju tako ugodnih rezultatov je seveda veliko prispevala kmetijska pospeševalna služba, ki se je pri svojem delu v lanskem letu srečevala s precejšnjimi težavami. Zaostrene razmere gospodarjenja so se pokazale tudi pri kmetih in potrebno je bilo maksimalno prizadevanje pospeševalne službe, da je ohranila obseg proizvodnje v živinoreji. Podobno je bilo tudi v poljedelski proizvodnji, kjer je ob neustreznih oskrbi z reprodukcijskimi materiali pospeševalna služba uspela zagotoviti celo večjo proizvodnjo.

Programu pospeševanja kmetijstva pa bodo v soboški občini tudi letos namenili posebno pozornost. Tudi v tem letu bodo največ sredstev namenili pospeševanju poljedelstva in živinoreje, člani izvršnega sveta pa so predlagali, da

je treba v pospeševalne programe vključiti tudi delo z mladino. V občini bodo letos za pospeševanje kmetijstva namenili 178 milijonov dinarjev, kar 146 milijonov dinarjev pa bodo v tem znesku predstavljala sredstva republiškega sklada za pospeševanje kmetijstva in proizvodnje hrane. V govedoreji približno polovico vseh potreb pokrivajo iz sredstev občinskega sklada, medtem ko v poljedelski proizvodnji kar 97 odstotkov sredstev zagotavlja republika.

L. Kovač

Več krme s travnikov

Ob težnji, da bi zagotovili čim več domače krme za živinorejsko proizvodnjo, posvečajo v Pomurju v zadnjih nekaj letih posebno pozornost intenzifikaciji izkoriščanja travnikov. Prvi rezultati na tem področju so že vidni, vedno večje pa je tudi zanimanje kmetov za sodoben način izkoriščanja travinja s pašno-košno rabo. Tako so v soboški občini že v letu 1983 uredili pašno-košni sistem izkoriščanja travinja na 18 kmetijah, kjer so uredili dobrih 26 hektarjev pašnikov, v lanskem letu pa so v ta sistem zajeli še 14 kmetij, na katerih so uredili več kot 16 hektarjev pašnikov. Na kmetijah, ki dosledno upoštevajo navodila strokovne službe, so dosegli zavidljive rezultate; tam, kjer so uvedli še namakanje, pa imajo celo sedemkratno izrabo (odkos ali paša) in pridelek 140 ton zelene mase na hektar. Z intenziviranjem travništva pa bodo nadaljevali tudi letos. Tako bodo v soboški občini letos na novo vključili v pašno-košni sistem 15 kmetij, na njih pa bodo uredili 19 hektarjev pašnikov. Takšen način izkoriščanja travinja je primeren zlasti za tiste živinorejce, ki so se usmerili v rejo krav molznic.

L. K.

—LENDAVA—

Gasilci za kirurgijo

V akcijo za zbiranje dodatnih sredstev za gradnjo kirurškega bloka bolnišnice so se vključili tudi gasilci lendavske občine. Čeprav gasilska društva sama potrebujejo sredstva za redno dejavnost in posodobitev opreme ter izobraževanje kadrov, so se odločili, da bo vsako društvo za gradnjo prispevalo 2000 dinarjev, vsak aktiven član gasilskega društva pa 100 dinarjev. Ni treba posebej omenjati, da so gasilci tudi zaposleni v delovnih organizacijah ali pa so kmetovalci, tako da bodo za gradnjo bolnišnice prispevali dvakrat, kar je vredno posebne pohvale. Na občinski gasilski zvezi so se dogovorili, da bodo sredstva nakazali že prihodnji mesec.

Jani D.

GORNJA RADGONA

Mladi za kirurgijo

Vpetek, 22. februarja, ob 16. uri pripravljajo komisija pri OO ZSMS Gornja Radgona prireditve v radgonski kinodvorani. Mladinci in mladinke, najmlajši iz vrta, glasbene šole in ostali iz krajevne skupnosti bodo pripravili zanimiv kulturno-zabavni program. Izkupiček, prostovoljne prispevke občinstva, bodo v celoti namenili za gradnjo kirurškega bloka v Rakičanu.

Pred 40 leti je vzhajala krvava zarja

Franjo Šonaja

OPERACIJE NARODNOOSVOBODILNE VOJSKE JUGOSLAVIJE JESENI 1944 IN SPOMLADI 1945

Ko je pod silnim pritiskom Rdeče armade razpadla nemška fronta v Karpatih in sta Rumunija in Bolgarija izpadli iz sil osi ter se priključili Rdeči armadi, so tudi sile NOV Jugoslavije iz sestava I., II., III. in IV. korpusa prodrele v notranjost Srbije. V usklajenih operacijah z enotami Rdeče armade so 20. oktobra 1944 osvobodili Beograd. S hitrimi manevri enot I. in II. korpusa je v prodoru iz Beograda v Srem s sodelovanjem treh vojvodinskih brigad in devetih partizanskih odredov s sodelovanjem jugovzhodnega dela enot Ukrajinske fronte v kratkem času osvobodjena Vojvodina. Po hudih bojih pri Batini novembra 1944 so sile naše 51. divizije prodrele pred Osijek. Tako je bila že pred koncem leta 1944 formirana tako imenovana sremska fronta. Konec leta 1944 so bile po hudih bojih osvobodene Srbija, Makedonija, Kosovo, Črna Gora, Hercegovina, Dalmacija in formirano mnogo osvobodjenega ozemlja po ostalih delih Jugoslavije.

Že januarja 1945 so delovale na ozemlju Jugoslavije tri armade NOV, in to I. armada pod poveljstvom generalalajntanta Peka Dapčevića, II. armada pod poveljstvom generalalajntanta Koče Popovića in III. armada pod poveljstvom generalalajntanta Kosta Nagya.

Februarja 1945 so se v osvobojenem Beogradu sestali maršal Tito, vrhovni komandant NOV Jugoslavije, maršal Tolbuhin, komandant III. Ukrajinske fronte in general Aleksander, komandant zavezniških sil v Italiji. Dogovorili so se za začetek naših ofenzivnih operacij v dolini reke Une, preko Like v smeri Gorskega Kotarja in proti Istri s ciljem pomagati ofenzivnim akcijam zaveznikov v Ita-

liji. Prav tako so se dogovorili za načrt usklajenih nadaljnjih operacij Rdeče armade na ozemlju Madžarske in v skrajnem severovzhodnem delu Jugoslavije do Drave. Naša armada je zagotovila še nadaljnje samostojne ofenzivne akcije na strateško pomembni fronti med Dravo in Jadranskim morjem, in to vzporedno z zavezniški na zahodu v Italiji in z RA na vzhodu. Ob tem je angleški general Harold Aleksander dal priznanje narodnoosvobodilni vojski Jugoslavije kot edini zavezniški vojski v Evropi, ki je do takrat držala široko samostojno fronto in uspešno ter zmagovito izvajala samostojne operacije na Balkanski fronti kot južnem delu zavezniškega obkolitvenega obroča okrog Hitlerjeve nacistične trdnjave.

Maršal Tito je 1. marca 1945 izdal zgodovinsko odločitev, po kateri se formira še IV. armada pod poveljstvom generalmajorja Petra Drapšina. NOV pa se je zaradi svoje številčnosti in frontalne vojaške strategije ter dejavnosti preimenovala v Jugoslovansko armado (JA). Vrhovni štab pa se je preimenoval v generalštab JA. Narodnoosvobodilna vojska je že januarja 1945 štela čez 450.000 borcev v 49 partizanskih odredih, 230 brigadah, 56 divizijah, dveh divizijskih skupinah in dveh letalskih divizijah s 185 bojnimi letali.

V pripravah na zaključne operacije je dobila naša armada od zaveznikov še posebno pomoč v oborožitvi in materialu, kar nam je omogočilo formirati nove brigade in divizije: pehotne, tankovske in letalske enote. S formiranjem IV. armade se je število divizij povečalo na 62, poraslo pa je tudi število borcev.

Enote JA so dobile v zaključnih

Vrhovni komandant NOV maršal Tito.

bojih za osvoboditev Jugoslavije naslednje naloge:

IV. armada: globoki manever na levem krilu naše balkanske fronte in prodor v smeri Gospić—Senj—Reka—Trst—dolina Soče—Koroška. Ta je konec marca zlomila sovražnika v Liki ter se v aprilu 1945 približala Reki. Ostri boji so potekali za Trst, ki ga je s pomočjo 9. slovenskega korpusa osvobodila I. in 2. maja. Takoj nato pa je ta armada poslala svoj motorizirani odred pod poveljstvom polkovnika Boška Siljevića, obenem politikomisarja IV. armade, preko Vršiča na avstrijsko Koroško, da se poveže z enotami naše III. armade in IV. operativne cone ter zapre pot von Lohrovi umikajoči se armadi.

Tretja armada naj bi s hitrimi manevri in odločnimi napadi na desnem krilu naše fronte po dolini teke Drave v smeri Osijek—Varaždin—Maribor udarila na Koroško in se povezala s silami IV. armade ter preprečila pobeg sovražniku iz naše dežele. 11. in 12. aprila po Podravini prodirala proti Varaždinu in na svojem desnem krilu sodelovala z enotami I. bolgarske armade.

Osrednje jedro naše fronte pa sta tvorili I. in II. armada z nalogo preganjanja sovražnika ob Savi v smeri Beograd—Zagreb—Ljubljana. Druga armada je 6. aprila 1945 osvobodila Sarajevo ter pregnala sovražnika po dolini reke Bosne proti Slavonskemu brodu in nato proti Zagrebu. Prva armada

pa je 12. aprila prebila izredno močno in utrjeno nemško fronto v Sremu ter osvobodila Vukovar in Vinkovce.

V zaledju naše fronte pa so delovali: dva korpusa v Slavoniji in v zagrebški oblasti, dva korpusa v Liki, Kordunu in Gorskem Kotarju, dva korpusa in enote IV. operativne cone v Sloveniji. Te enote so dobile povelje močnejše udariti na sovražnikove komunikacije v njegovem zaledju in tako podpreti ofenzivne nastope naših štirih armad na fronti.

S temi akcijami je bila sredi aprila 1945 prebita nemška fronta v Jugoslaviji od Drave do Jadrana, sovražnikove sile pa so se umikale.

Prva in deli druge armade so 8. maja 1945 osvobodili Zagreb in 7. maja Karlovac. Sedmi slovenski korpus je 9. maja osvobodil Ljubljano.

Tretja armada je 7. maja osvobodila vse Podravje z Varaždinom in nato napadala v smeri Celje s ciljem presekati vse sovražnikove glavne odstopne komunikacije in mu onemogočiti umik. Enote tretje armade so pred zoro 10. maja 1945 vkorakale v že osvobojeni Maribor, kjer so že bili deli enot IV. operativne cone, komanda mesta Maribor, čete KNOJ ter nekateri politični organi. Približno istočasno kot enote III. armade se je preko Pobrežja prebila v Maribor tudi Prekmurska brigada. Vkorakala je s pesmijo v središče mesta, kjer so jo pozdravili predstavniki komande mesta.

Komandant 3. ukrajinske fronte maršal Ivanovitch Fedor Tolbuhin.

Komandant zavezniških sil v Italiji general Harold Alexander.

PO MELIORACIJI

ŠTRIKRAT VEC PRIDELKA

V Kmetijskem gospodarstvu Rakičan so skrbni za izboljševanje kmetijskih zemljišč v zadnjih letih namenili posebno pozornost. Tako so doslej z melioracijami usposobili za večjo proizvodnjo okrog 5.500 hektarjev kmetijskih površin, s tem pa so uredili večino svojih zemljišč. V drugi polovici lanskega leta so stekla tudi melioracijska dela na območju Kamovec, Benice in Pinc v lendavski občini, po dokončanju teh del pa bodo za proizvodnjo usposobljena takorekoč vsa zemljišča RK Rakičan v lendavski občini, razen manjšega dela na območju Dobrovnika.

Da usposabljanje kmetijskih zemljišč prispeva pomemben delež k večji poljedelski proizvodnji in s tem tudi k boljšemu finančnemu rezultatu, ponazarjajo tudi podatki, ki jih je pripravil investitor za te zadnje melioracijske posege v lendavski občini. Na območju omenjenih treh vasi je melioracija zajela 241 hektarjev kmetijskih zemljišč, in to v glavnem površine, ki doslej niso bile primerne za intenzivno kmetijsko proizvodnjo. Na tem območju je bilo pred melioracijo le kakšnih 70 hektarjev njiv, ki so bile sicer primerne za redno proizvodnjo, vendar pa še zdaleč niso dajale želenih pridelkov. Naj za primerjavo zapišemo, da so na 20 hektarjih, ki so jih namenili pšenici, dosegali le povprečni pridelek 40 dt na hektar, na 50 hektarjih s koruso pa so dosegali povprečne hektarske prideleke 55 dt suhega zrna. Vse ostale površine, torej 171 hektarjev, so bili zamočvirjeni travniki, zaraščeni deloma tudi z grmovjem, kjer je bila možna le enkratna košnja, večji del pridelka sena pa ni bil primeren za krmo.

Po melioraciji bo vseh 241 hektarjev primernih za obdelavo in setev, na teh površinah pa se bodo bistveno povečali tudi pridelki.

Tako računajo, da bodo na 60 hektarjih dosegli povprečni pridelek 53 dt pšenice na hektar, na 157 hektarjih bodo pridelali 70 dt suhega zrna korusa na hektar, povprečni hektarski pridelek sladkorne pese pa bo na 24 hektarjih, kolikor jih bodo namenili tej poljščini, dosegel 50 ton. Če so pred melioracijami na teh površinah pridelali le 80 ton pšenice in 275 ton korusa, bo po melioracijah znašala na teh površinah proizvodnja pšenice 318 ton in proizvodnja korusa 1.099 ton, kar pomeni, da se bo pridelek obeh pridelkov povečal štrikrat, poleg tega pa bodo na teh površinah pridelali še 1.200 ton sladkorne pese.

Ti podatki dovolj zgovorno potrjujejo, da je bila odločitev za to naložbo pravilna in se bo v prihodnjih letih bogato obrestovala. Melioracija teh površin bo stala nekaj več kot 70 milijonov dinarjev, 80 odstotkov v tem znesku je interventnih sredstev, ki so nepovratna, 20 odstotkov potrebnih sredstev pa predstavljajo bančni krediti. Na melioriranih površinah bo deloma že spomladni stekla proizvodnja, polna rodnost pa bo na teh površinah dosežena po letu 1988.

L. Kovač

VEC POZORNOSTI KORUZI

Pridelki korus, ki jih dosegajo pomurski pridelovalci, v povprečju še vedno niso zadovoljivi, saj se ti gibljejo od borih 35 pa vse do 125 dt suhega zrna na hektar. Zato v zadnjem času posvečajo pridelovanju korus posebno pozornost, saj bi v povprečju lahko zlasti v zasebnem sektorju dosegali bistveno višje pridelke. Samo v soboški občini zavzema korusa vsako leto blizu 10 tisoč hektarjev njiv, od tega za zrno skoraj 8 tisoč hektarjev, tako, da so v tej proizvodnji še velike rezerve.

Pospeševanju pridelovanja korus so v soboški občini v zadnjih letih namenili posebno pozornost, skrb za to pa je prišla še posebej do izraza v zadnjih dveh letih, ko v ta namen izločijo tudi precejšnja sredstva občinskega sklada za pospeševanje kmetijstva. Poleg pravočasne in ustrezne priprave zemlje za setev je bila opravljena tudi primerna zaščita korus pred talnimi škodljivci, setev semen, ki je bilo regresirano, pa so opravili pod kontrolo pospeševalne službe. Tam, kjer so bili opravljeni vsi ustrezni agrotehnični ukrepi pa se rezultati že odražajo tudi na pridelkih.

Setvi korus pa bodo tudi letos namenili posebno pozornost. Pri setvi se mora še bolj uveljaviti uporaba pnevmatskih sejalnic, pridelovalci pa naj bi se v čim večji meri posluževali kakovitejšega semena. Po izboru, ki ga je opravila strokovna služba, bodo pridelovalci v soboški občini to pomlad zasejali največ korus vrste OSSK 247, saj bo na voljo kar 90 ton semen te sorte, skupaj pa bo na voljo 128 ton kakovitejšega semena. Pridelovalci bodo tudi letos deležni regresa v višini 100 dinarjev za kilogram semenske korus, s tem ukrepi pa naj bi se približali cilju: pridelati povprečno od 50 do 60 dt suhega zrna korus na hektar.

L. Kovač

Možnosti pridelovanja vrtnin v letu 1985

Organizirana pridelava — zagotovljen odkup

KZ Panonka že vrsto let organizira kooperacijsko pridelovanje vrtnin za potrebe predelovalne industrije in za oskrbo trga s svežo zelenjavo.

Občasno se pojavljajo težave zaradi hiperprodukcije (prevelikega pridelka v izredno ugodnih letinah) ali zaradi premajhnega pridelka v slabih letinah ali zaradi slabe kakovosti pridelka. Z željo, da čim boljše organizirano pridelovanje vrtnin, spravilo in prodajo pridelka, da se v največji možni meri izognemo zgoraj navedenim težavam, skušamo čim tesneje povezati vse udeležence v verigi pridelovalec-organizator pridelovanja — končni kupec.

Menimo, da je eden od pogojev za tesnejšo povezavo tudi obveščeno kooperantov KZ Panonke o načrtovanem, pridelovanju vrtnin in zaradi tega obveščamo vse zainteresirane kmete, da bo v letu 1985 KZ Panonka organizirala pridelovanje naslednjih vrtnin:

1. Kumarice za vlaganje:

Predelovalna industrija je izredno zainteresirana za vse količine kumaric, ki jih lahko pridelamo. Ponuja tudi ugodne cene za:

I. razred	— plodovi dolžine od 3 do 6 cm — 45,00 din/kg
II. razred	— plodovi dolžine od 6 do 9 cm — 30,00 din/kg
III. razred	— plodovi dolžine od 9 do 12 cm — 10,00 din/kg

Pri povprečnem pridelku 2.500 kg/10 arov, pri ponujenih cenah in rednem obiranju dosežemo ugoden pridelek na majhni površini.

2. Rdeča pesa:

Lahko jo pridelujemo kot zgodnjo (prevzem pridelka julij, avgust) ali kot strniščno (prevzem december, januar), zagotavljamo ceno 11,00 din/kg. Premer rdeče pese mora biti od 8 do 12 cm.

3. Korenček:

Sejemo v drugi polovici maja, prevzem bo v drugi polovici septembra. Povprečno dosežemo od 30 do 35 ton pridelka na hektar.

Korenček mora imeti premer od 2 do 4 cm, zgornji (zeleni) del mora biti odrezan. Pričakujemo, da bo odkupna cena od 14,50 do 15 din/kg.

4. Hren:

Čeprav terja veliko ročnega dela, lahko nudi pridelovalcu lep zaslužek na majhnih površinah. 15-letne izkušnje pridelovanja kažejo, da lahko pridelamo od 7 do 8 ton/ha, pri čemer imamo od 70 do 80 % I. A razreda (3 cm debeline in nad 20 cm dolžine). Finančni rezultat je odvisen predvsem od kakovosti. Ker je hren kultura, ki ga izvažamo, je KZ Panonka zainteresirana, da pridelovalne površine še poveča. Odkupna cena bo od 70 do 115 din/kg — odvisno od kakovosti.

5. Zelje:

Organiziramo pridelovanje zelja za kisanje, ki ga začnemo prevzemati v oktobru. Pridelovalci bomo predvsem hibride, s katerimi dosežemo v povprečju 60 ton/ha pridelka ob ceni od 9 do 10 din/kg.

6. Bučnice golice:

Povprečni pridelek je od 800 do 1000 kg/ha suhega semena. Spravilo je lahko ročno ali strojno.

Opozorilo sadjarjem

STROKOVNA SKUPINA ZA SADJARSTVO

Nizke zimske temperature v mesecu januarju, ki so se gibale od —19 stop. C do —27 stop. C, v posameznih legah pa so bile še nižje, so tudi pri sadnem drevu povzročile določeno škodo, čeprav je to čas globokega mirovanja vseh sadnih vrst. Tako močne ohladike so za naše klimatske razmere izjemne in si sledijo le v daljših časovnih obdobjih.

V tem času smo v Sloveniji razširili nekatere nove sadne vrste in sorte, s katerimi še ne moremo imeti izkušenj, in je v tem trenutku težko podati natančnejšo oceno o pozebi.

Poškodbe zaradi nizkih temperatur so odvisne od lege in oskrbe nasada, dozorelosti lesa, starosti dreves, od posameznih sadnih vrst in sort ter kombinacije sort in podlag. Po dosedanjih pregledih ugotavljamo, da v večini nasadov ni opaziti večjih poškodb. Kljub temu pa smo ponekod opazili tudi občutnejše znake zimske pozebe. Poškodbe so močnejše na breskvah, marelicah, robidlah in osrednji in severovzhodni Sloveniji, na Primorskem pa na oljkah in mandarinah. V dobro oskrbovanih nasadih pri ribezu brsti niso poškodovani, pričakovati pa je odmiranje vej pri oslabilih in okuženih grmih. Tudi na višnjah začnemo opaziti vidnejše poškodbe. Zaradi boljšega pregleda o morebitni škodi po zimski pozebi je potrebno v nasadih prekontrolirati posamezne sadne vrste in sorte. Pri pečkarih preglejte predvsem cvetno brstje in pazduhe vej, pri koščicarih, kjer je sum za pozebo večji, vse brste in rodni les, ter napravite vegetacijski poskus. Za vegetacijski poskus naberte prizadete poganjke, ki jih postavite v toplem prostoru v vodo.

Glede na sedanje stanje in možnosti ponovnega nastopa nizkih temperatur priporočamo strokovna skupina za sadjarstvo sadjarjem naslednje ukrepe:

— V nasadih, kjer so opazni znaki pozebe, bi zlasti v mladih nasadih z rezjo zavlačevali; izvedli bi jo čim kasneje, lahko tudi po cvetenju (predvsem breskve).

— Kjer z rezjo ne bi mogli čakati do cvetenja, priporočamo, da drevesa manj obrežete in pustite nekoliko več rodnega lesa (predvsem v spodnjem delu dreves).

— V močno poškodovanih nasadih odstranite samo bujne poganjke v vrhovih, močnejšo ustrezno rez pa opravite ob poletni rezji. V teh nasadih popolnoma opustite vsakršno gnojenje.

V primeru, da se sami ne morete odločiti za določene ukrepe, se posvetujte s sadjarsko strokovno službo.

ŽELELI STE POJASNILO

POKOJNINA ZA KMETE IZ TUJINE

Precej naših kmetov postavlja v zadnjem času vprašanje, ali bodo glede na novo kmečko pokojninsko in invalidsko zakonodajo v Sloveniji lahko uveljavili tudi del pokojnine iz zaposlitve delavca v nekaterih tujih državah (Avstriji, Zvezni republiki Nemčiji, Franciji). Dopolnili so 60, 65 ali 70 let in več, vendar za delo v tujini ne prejemajo ničesar. Te kmete zanima, ali lahko tisti kmet, ki pri nas nima lastnosti delavskega zavarovanca ali ima le nekaj časa zaposlitve kot delavec, uveljavi sedaj sorazmerni del pokojnine iz tiste tuje države, kjer je delal tudi po več let. Koliko skupne dobe bi moral imeti takšen kmet, da bi prišel do tuje pokojnine, in kolikšno starost? Ali je tu kakšna razlika med posameznimi državami?

ODGOVOR: Res je z uvedbo novega kmečkega pokojninskega in invalidskega zavarovanja v Sloveniji nastopila sprememba tudi pri izvajanju meddržavnih sporazumov o socialni varnosti, ki jih je sklenila Jugoslavija skoraj z vsemi evropskimi državami, in ki se bodo sedaj raztegnili tudi na tiste naše kmete, ki so se odločili za vstop v novo pokojninsko in invalidsko zavarovanje (tisti, ki so stari 60 let in več) oziroma so se morali obvezno zavarovati v novem zavarovanju (tisti, ki imajo manj kot 60 let). To novo zavarovanje je namreč izenačeno z delavskim zavarovanjem, ki ga obsegajo vsi ti sporazumi: posledica je, da se zaradi uveljavitve sorazmernega dela iz tujega zavarovanja upošteva tudi nova zavarovalna doba naših kmetov, bodisi tista, ki začne teči z vstopom v novo zavarovanje, bodisi doba, ki se šteje od leta 1972 do 1983 bivšim kmečkim zavarovancem, bodisi dokupljena zavarovalna doba, ki jo lahko člani kmečkih gospodinjstev dokupijo do konca leta 1988.

Glede posameznih držav, s katerimi ima Jugoslavija sklenjen meddržavni sporazum o socialni varnosti, obstajajo med njimi nekatere razlike glede možnosti uveljavitve sorazmernega dela pokojnine za naše kmete. Če pogledamo samo troje držav, kjer so se naši kmetje največ zaposlovali, je stanje naslednje:

1. Najbolj enostaven je položaj po določenih sporazuma o socialni varnosti med Jugoslavijo in Zvezno republiko Nemčijo: ta sporazum namreč ne navaja izrecno, katere kategorije zavarovanih oseb zajema, temveč v 2. členu med splošnimi določili pravi naslednje: „Ta sporazum se nanaša na jugoslovanske pravne predpise o zdravstvenem zavarovanju, pokojninskem zavarovanju in invalidskem zavarovanju“. Se pravi, da kategorija oseb tu ni važna, temveč je važno samo, ali je tista kategorija zajeta z obveznimi jugoslovanskimi predpisi o zdravstvenem, pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Za naše kmete, ki so delali kot delavci v Zvezni republiki Nemčiji (seveda po letu 1956, ker prejšnja obdobja po posebnem sporazumu z Zvezno republiko Nemčijo prevzame jugoslovansko zavarovanje), je torej vstop v sporazum med Jugoslavijo in Zvezno republiko Nemčijo avtomatičen in ne bo potrebno le-tega dopolnjevati. Ker je predvidena za nemško pokojnino minimalna zavarovalna doba 15 let pri 65 letih starosti, bodo lahko ustrezni del nemške pokojnine pridobili vsi tisti naši kmetje, ki imajo — skupaj z jugoslovansko delovno dobo oziroma novim kmečkim zavarovanjem — dopolnjenih teh petnajst let in so stari vsaj 65 let: sorazmerni del nemške pokojnine bodo dobili ob pogoju, da imajo v Zvezni republiki Nemčiji vsaj eno leto zavarovanja in seveda skupaj z jugoslovansko zavarovalno dobo vsaj 15 let zavarovanja.

2. Uveljavitev sorazmernega dela pokojnine po sporazumu z Avstrijo bo trajala nekaj časa, ker ta sporazum govori izrecno o novih kategorijah zavarovancev, na katere se raztegne pokojninski sistem v eni ali drugi državi. V 3. in 4. odstavku 2. člena navedenega sporazuma namreč stoji, da se sporazum nanaša tudi na pravne predpise, ki vpeljejo nov pokojninski sistem ali novo zavarovalno panogo, kakor tudi na pravne predpise, ki razširijo

obstoječe pravo na nove kategorije oseb, ob pogoju, da se obe državi o tem sporazumeta. Tu bo morala torej Jugoslavija obvestiti avstrijsko stran, da je raztegnila svoje obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje tudi na kmete (in to, v katerih republikah oziroma pokrajinah), ter počakati na odgovor avstrijske strani. Kolikor bo avstrijska stran izrazila svoje soglasje s takšno razširitvijo ali pa v roku treh mesecev ne bi dala odgovora, se smatra, da nima ničesar proti in bo sporazum v tem smislu dopolnjen. Takrat bo mogoče našim kmetom — podobno kakor tistim, ki so delali v Zvezni republiki Nemčiji — uveljaviti sorazmerni del avstrijske pokojnine glede na zavarovalno dobo, ki so jo prebili v avstrijskem zavarovanju. Pogoji je po tem sporazumu isti, kakor v sporazumu z Zvezno republiko Nemčijo: potrebno je imeti vsaj 15 let skupne jugoslovanske in avstrijske zavarovalne dobe in starost 65 let za moške ali 60 let za ženske.

3. Najmanj problematično je vprašanje vključitve naših kmetov v sporazum o socialni varnosti s Francijo. Tudi ta sporazum predvideva možnost razširitve določil na nove kategorije zavarovancev, kakor tudi na nove zavarovalne panoge. Sporazumi govori samo o tem, da mora nasprotna stran v primeru, kadar ena od podpisnic vpelje novo kategorijo zavarovancev, izraziti svoje nasprotovanje, če ne želi razširitve sporazuma tudi na takšno novo kategorijo zavarovancev. Tu pa je med jugoslovanskim in francoskim zavarovanjem prišlo že leta 1983 v Parizu do sporazuma v tem smislu, da pokriva sporazum že tudi kmetijske zavarovanje, kolikor so v Jugoslaviji obvezno zavarovani (kmetje v Sloveniji pa ta pogoj izpolnjujejo). Samo prostovoljno zavarovani kmetje po tem sporazumu niso zajeti v ugodnosti sporazuma o socialni varnosti med obema državama. V odnosu s Francijo torej niti ni potrebno, da bi se sprožil siceršnji postopek za dopolnitev sporazuma, ker so te formalnosti med obema državama že bile opravljene. Po drugi strani pa je tudi znano, da dopušča francoska socialna zakonodaja uveljavitev francoske pokojnine že ob minimalni zavarovalni dobi najmanj enega trimesečja, kar še dodatno olajšuje pridobitev ustreznega dela francoske — poleg jugoslovanske — pokojnine.

Vsekakor je naloga jugoslovanskih zveznih organov, predvsem Komiteja za del, zdravstvo in socialno varstvo, da izpelje predpisani postopek za vključitev jugoslovanskih kmetov v sporazume o socialni varnosti povsod tam, kjer je tak postopek po sporazumu predpisan, in obvesti nasprotno stran, v kateri jugoslovanski republiki je že vpeljana obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje kmetov in s tem omogočen njihov vstop v obstoječi sporazum o socialni varnosti.

Naj ob koncu ponovimo, da bodo lahko uveljavili navedene ugodnosti sporazumov o socialni varnosti samo tisti naši kmetje, ki so se vključili v novo kmečko pokojninsko in invalidsko zavarovanje, vpeljano s 1. 1. 1984 z novim republikanskim zakonom o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ne pa tudi tisti, ki so ostali v starem kmečkem starostnem zavarovanju ali pa takšno starostno kmečko pokojnino že uživajo.

dr. Lev Svetek

NE, NITO KUP SNEGA. POD TEM SNEGOM JE KUP ORGANIZIRANO PRIDELANEGA LANSKEGA ZELJA, KI NIKOMUR NI POTREBNO

Kmetija Romana Vakaja

USMERITEV V RASTLINSKO PROIZVODNJO

Kmetija Romana Vakaja se je razvila iz 2 hektarjev zemlje, ki sta jih Roman Vakaj starejši in njegova žena podedovala, od svoje tete, ko sta se poročila. Pozneje sta kupila kmetijo v Lešanah, kjer živijo še danes. Leta 1966, ko se je spremenil odnos do kmetijstva, sta začela razmišljati o nakupu traktorja, ki sta ga kupila l. 1967.

Pri tem jim je bila v pomoč druga. Leta 1972 pa so se odločili za nov hlev, ki je večji od starega, in je v njem prostora za 40 glav.

Kot smo povedali, se je kmetija razvila samo iz „kmetijstva“, pri dokupu raznih strojev in gradnji hleva jim je pomagala zadruga s krediti, zaposlen pa ni bil nobeden. Pomagala pa jim je tudi strokovna služba. Z dveh hektarjev zemlje so prišli na 10 hektarjev, od tega sta 2 hektarja gozda, nekaj so zgubili pri melioracijah, tako sedaj imajo 7,5 hektarja lastne obdelovalne zemlje in 1,20 hektarja imajo v najemu od druge. Za živino, ki jo imajo v hlevih, bi potrebovali 10 hektarjev obdelovalne zemlje, kar bi zadoščalo za normalno pridelovanje krme oziroma krmne osnove. Pa tudi krme ni potrebno dokupovati, razen za mala telata.

„Živino redimo za meso in pridobivanje mleka. Imamo 8 krav, ostalo pa je pitana živina. Del telet za nadaljnjo rejo si zagotavljamo sami, ostalo pa s pomočjo za-

druge,“ pravi 22-letni Roman Vakaj. „Moram povedati, da sem zadovoljen tudi z melioracijami. Ne samo mi, ampak tudi drugi so

ugotovili, da so ti zemljiški posegi koristni. Razen melioracij so zemljišča tudi zložili,“ pravi Roman starejši.

Družina Vakajevih pred novim hlevom.

Glede delovne sile je tako; na kmetiji so sedaj trije aktivni člani, oče, mati in sin, ki je prav tako čisti kmet, in to tudi namerava ostati, zato je tudi obiskoval šolo za kmetovalce. Problem so pa cene in to zlasti v živinoreji, saj so cene zaščitnih sredstev, krmil in drugega vedno višje, cena živine pa se ne premakne, saj ne zasleduje niti inflacijskih gibanj. Živina ima že skoraj leto in pol isto ceno.

Zgleda, kot pravita Vakajeva, da dela kmet z zgubo, samo tako hitro se to ne pokaže. Predvsem pa svojega živga dela ne morejo obračunati, kajti če to obračunajo, se zguba takoj pokaže. Glede na cene materialov, bi moral kilogram mrtve teže živine sedaj stati najmanj 400 dinarjev. Zdaj je bil sicer en odkup po 380 dinarjev, naslednji pa že spet po 360 dinarjev.

Zato je tudi opravičeno razmišljanje, ali se še sploh splača naprej delati v živinoreji ali pa se preusmeriti v rastlinsko proizvodnjo. Dosedaj smo imeli malenkost pšenice in nekaj arov sladkorne pese, to pa bolj zaradi kolo-barja. Kaže, da bo v prihodnje potrebno posvetiti rastlinski proizvodnji več pozornosti, saj so problemi pri pitancem govedu vedno bolj izraziti. Povrh vsega je pred letom bilo potrebno za dve teleti prodati pitanca, pa tudi cena korus...

Janez Votek

KURENTI SO ZAPLESALI

Kurentovanje je že star običaj, saj kurent predstavlja tisto moč, ki je pregnala zimo in napovedala pričetek spomladanskih opravil. To verovanje se je dolgo ohranilo med ljudmi, danes pa je le še folklorna in etnološka zanimivost. Letošnje kurentovanje na Ptuju je bilo, kot že nekaj let nazaj, razdeljeno na dva dela. Dopoldne so tolkorne skupine prikazale pustne običaje in navade — folklorna skupina iz Beltinec je zaplesala prekmurske plesse, ki so jih plesali na borovih gostuvarjih, pustovanjih in še kje — šlo je za čisto folkorno in etnografsko predstavo teh običajev, popoldne pa so v karnevalski povorki še enkrat prikazali isto, poleg njih pa so nastopile še številne druge maske in šeme ter vse ostalo, kar spada v pustni karneval.

Beltinčarji so si tokrat nadeli žgane glinene lonce in prikazali pustne plesalce.

Ptuj živi s Kurentom in za njega, saj le-ta prične svoj ples že dosti pred pustom. Danes v glavnem samo za to, da opozori na največjo pustno prireditev — ptujsko kurentovanje.

Karnevalska povorka ne bi bila karnevalska, če med obilico mask ne bi bilo tudi teh tipično karnevalskih šem. Številni obiskovalci so potešili svojo vedoželjnost in se tudi dodobra zabavali.

PUST NAJ BO SIROKIH UST

Ne le na pustni torek, že v nedeljo popoldne so se na soboških ulicah pojavile maske, točneje majhne: maskare, saj so si lička pobarvali in neobičajne obleke odeli predvsem najmlajši. Njim je bilo namreč namenjeno organizirano pustno rajanje v TVD Partizan.

Tako kot za lani tudi letos velja ugotovitev, da bi bilo umestno poiskati drug prostor pustovanja: zunaj ali pa nekje, kjer bi starši, ki spremljajo najmlajše, lahko sedli.

Tako pa so se večinoma spet prestopali z noge na nogo in bili živi zid med vrati in osrednjim delom telovadnice, v kateri so malčki rajali pod vodstvom Milivoja-Mikija Roša in Nataše Matjašec.

„Malo pozno sva zvedela,“ je vsa zadihana izdahnila črnomu-

ckasta Nataša, ki je prišla loviti sapo v garderobo in si s starši, ki niso hoteli delati drena v dvorani, delila edino priročno klop. Druge v telovadnici so bile predvsem praktične, pa ne za pevce, ampak za tiste starše, ki so hoteli preko glav videti, ali se njihovi otroci vključujejo v živo pisano kolo.

Nekateri, bolj vase zaprti in kljub maskam nesproščeni malčki, so namreč stali pri strani ali pa so se celo tiščali k očetu ali mami in od rajanja kaj dosti niso imeli. Tudi podarjenih bonbonov, ki jih je prispevala krajevna skupnost, niso bili deležni. Zato pa so se posladkale veselo razpoložene maskare, ki so sproščeno zaplesale in sodelovale pri animaciji. Tistim pod maskami je moralo biti sila vroče, saj so se od časa do časa odkrile in si obrisale pot, bolj naličenim pa je

bilo tudi sicer vroče, vendar je obstojnejša barva prensa potne srage. Vztrajnost voditelja Mikija s cilindrom pa je tudi preseгла fizični napor in ponovno dokazala, da je za organizacijo take in podobnih prireditev potreben pravi človek.

Tudi maska mora biti pravljna, pravzaprav pa iskušnje kažejo, da je najbolje biti brez nje. Od domiselnosti staršev in njihovih ročnih spretnosti (ali pa globine žepov) pa je predvsem odvisno, kakšne so majne maskare. Seveda tudi izmenjava pustnih oblačil ni odveč v teh dragih časih, kar velja tako za staro, kot mlado, glavno pri vsem pa je počutje. Mala pikapolonica se je nežno stiskala k mamic, malo večji gusar je mežikal, ker očito ni bil vaju gledati v svet z enim očesom, Arabka je posegla po lutki in dimnikarček je slonel ob lestvi. Seveda tudi indijancov ni manjkalo in kavboji so pokali v zrak, toplo pa je bilo predvsem medvedkom in zajčkom v kozuhovini. Ti so jo še najbolje odnesli tudi zunaj, kjer je sicer sijalo sonce, po njegovem zatonu pa se je ohladilo, saj je navsezadnje pustni čas tisti, ki naj bi s svojimi maskami priklical pomlad.

Vsaj za kurente velja, da so preganjanci zime in po tem, kako so se trudili in cingljali v središču mesta, upajmo, da nam bo kmalu topleje in da bodo prehlajene maskare prenehale kihati.

V središču dogajanja — pustnega rajanja — v soboškem Partizanu.

Foto: Albet Abraham

Brigita Bavčar

STARI PUSTNI OBIČAJ SE ŽIVI

IZ ŠTRJAKA JE TEKLO

Pustni čas in novo leto sta si bila pred stoletji blizu in naši predniki so v davnini oboje praznovali skoraj enako, razkošno, veselo in šegavo. Ta tradicija se ohranja v Vidmu ob Ščavnici in njegovi bližnji okolici še danes, čeprav sta oba praznika precej narazen.

Vedra ali štrjak je stara količinska mera, prva nekoliko manjša (beseda izhaja iz „vedrice“), druga pa po starem ljudskem izročilu meri točno 150 litrov. Toliko je moral nekaj živovati v svoje veselje in veselje sovaščanov novi priseljenec, da je postal enakopra-

ven član vaše skupnosti, od tod naprej pa ni bilo več daleč do prave „kmečke veselice“, kjer za hrano ni bil ob bogati zemlji nikdar problem. In tako je še danes. Ze več kot sto let neprekinjeno odvzeto vaščani Vidma, Jamne, Biserjan, Dragotince, Čakove, Terbegovec... za eno veselo noč vsakdanje skrbi, se poveselijo in si prijateljsko sežejo v roko. Ker pa je izobilja vedno preveč, se ponavadi vsi skupaj srečajo še prihodnji dan.

Zbera se vedno okoli pusta, zato tudi pustnih šem ne manjka, če-

prav po izročilu pomembnejše vloge, razen skrbi za dobro razpoloženje in kot preganjanci zime — nimajo. Tokrat so za vedro v Vidmu za noč rezervirali vaško gostilno Central, ker pa se je vina gotovo popilo za več štrjakov, je bilo razpoloženje prijetnejše kot sicer, tudi ob največjih gnečah ob šanku.

Drugo leto se bodo spet zbrali. Zato so že določili predsednika nove vedre in pripravljali odbor. „Naj le hitro pride, da bomo videli!“

(J. V. v. p.)

**BOROVO GOSTUVANJE
TUDI V ODRANCIH**

Dekleta so popravila napako

Odranci so največja pomurska vas, saj imajo čez 450 gospodinjstev, kljub temu pa se po novem letu ni nihče poročil. Ker pa si predpustnega časa ni moč zamisliti brez gostije, so v nedeljo pripravili borovo gostuvanje. Torej običaj, ki je značilen za Goričko, tudi na Ravenskem!

Že nekaj tednov pred prireditvijo so po okoliških vaseh hodili pozvačini vabiti goste. Resnično so bili uspešni, saj se je te folklori-istične prireditve udeležilo okrog 3

— Bukovo Trezo — so srečno pripeljali v vas, kjer so opravili poročni obred. Le-ta je potekal po nekoliko prilagojenem ceremonialu. S tem so se Odrančani izognili očitkom, češ da borovo gostuvanje ne sodi v ta del Prekmurja. Sicer pa se je ženin kmalu po poroki ločil, kajti dekleta so priznala očitano krivdo, češ da ne marajo domačih fantov in da jim ni za delo. Sramota — poroka z borom — je bila tako popravljena in začela se je veliko rajanje, ki je trajalo daleč čez polnoč.

V gozdu blizu Odranec je v dveh dneh „zraslo“ nekaj borov in enega so namenili Gabrovemu Drašu, ker se pač ni poročil s pravo nevesto. Vzeti je moral Bukovo Trezo — bor, ki so ga stražarji varno pripeljali na poročni obred. Toda glej ga zlomka: tik po poroki z Borovo Trezo se je ločil in vzel pravo Odrančanko.

Foto: Š. S.

tisoč ljudi. Odrančani so zanje pripravili marsikaj. V nedeljo dopoldne je bila povorka, v kateri so prikazali razno kmečko orodje in ženitovanske običaje. Popoldne pa se je množica zgrnila v jelšev gozd, v katerem so v dveh dneh „zrasli“ bori, od katerih so enega namenili Gabrovemu Drašu. Bor

Odrančani so se z borovim gostuvanjem izkazali kot dobri organizatorji. Ker vsako leto ne bodo mogli pripraviti take prireditve, nameravajo prirediti nekaj drugega. Bo to kmečko gostuvanje, ki je lahko kadarkoli, ali kaj drugega?

Š. Sobočan

Cenjeni potrošniki!

GORENJE-ELRAD vas obvešča, da je odprta specializirana prodajalna **ANTENA** v Gornji Radgoni, Partizanska 3. V prodajalni **ANTENA** so na voljo izdelki iz proizvodnega programa za kakovosten sprejem televizijskih in radijskih signalov. Strokovnjaki v prodajalni vam bodo omogočili vso strokovno pomoč ob samem nakupu, za strokovne nasvete lahko vprašate tudi po telefonu: (069) 74-731, 74-331. Priporoča se prodajalna **ANTENA**.

TELOVADNA AKADEMIJA V LJUTOMERU

Manuela Rudolf in Miro Steržaj športnika 1984

Zveza telesnokulturnih organizacij Ljutomer je pripravila tradicionalno telesnokulturno prireditev s telovadno akademijo, razglasitvijo rezultatov delavskih športnih iger, najboljših športnikov in društev v letu 1984 ter podelitvijo priznanj. Slavnostni govornik na prireditvi je bil član predsedstva ZTKO Ljutomer Stane Sošter, ki je poudaril pomen in dosežke na področju telesne kulture v ljubotomski občini. V telovadni akademiji, na kateri so prikazali delček svojih aktivnosti, so sodelovali: cicibani ljubotomerskega Partizana, člani šolskih športnih društev iz osnovnih šol Ivan Cankar Ljutomer, Stročja vas in Cezanjevci ter srednje šole družboslovne usmeritve Ljutomer. V kulturnem programu pa je nastopil tamburaški orkester iz Vučje vasi. V delavskih športnih igrah je pri moških zmagala ekipa Tehnostroj Proizvodnja s 86 točkami pred ekipo Tehnostroj Servis 48 ter TP Vesna in Prosveto po 43 točk. V ženski konkurenci pa je zmagala ekipa Prosvete z 80 točkami pred Tehnostrojem 63 in TP Vesno 56 točk. Za najboljšo športnico občine Ljutomer v letu 1984 so izbrali strelko Manuella Rudolfa, za najboljšega športnika kegljača Mira Steržaja, za društvo Konjeniški klub Ljutomer, za šolsko športno društvo SSDU Ljutomer in za sekcijo SD Ljutomer (mladinska sekcija). Podelili so tudi Bloudkove značke in priznanja Zveze telesnokulturnih organizacij Ljutomer. Zlato Bloudkovo značko je prejel Ivo Lašič, predsednik TVD Partizan Ljutomer, srebrni znački so podelili Marjanu Kapunu za dolgoletno delo v kolesarstvu in Albinu Novaku za uspešno delo v odbojki, bronaste značke pa so dobili: Marija Lasbajer, (SSD), Drago Habič (nogomet), Ljubo Horvat (množičnost), Stanko Kapun (strelstvo), Jože Lebar (nogomet) in Rajko Mlinarič (nogomet). Priznanja Zveze telesnokulturnih organizacij Ljutomer so prejeli: Vlado Skuhala, Sašo Prinčič, Branko Puhar, Ljubo Spindler in Rajko Mlinarič za tekmovalne dosežke. Prireditev je v polni dvorani lepo uspela.

Feri Maučec

— DRŠI SOBOTA MURSKA SOBOTA —

Eno najboljših društev v Sloveniji

Društvo za rekreacijo in šport invalidov Sobota iz Murske Sobote, ki šteje 125 članov, med katerimi je večina aktivnih, sodi med zelo delavna društva, saj ga uvrščajo med drugo najuspešnejšo tovrstno društvo v Sloveniji. To so ugotovili na petem letnem obnem zboru, ko so ocenjevali svoje delo in se dogovarjali o bodočih nalogah. Društvo, ki ga ves čas obstoja uspešno vodi predsednik Ladislav Kuhar, je razvilo pestro dejavnost, ki omogoča invalidom razne aktivnosti. Uveljavilo se je kot odličen organizator raznih tekmovalnih in srečanj, hkrati pa tesno sodeluje s sorodnimi društvi. Zlasti so razvili pristno sodelovanje z društvom invalidov iz pobratene občine Paračins, s katerima so podpisali listino o pobratenju, z invalidskim društvom Voždovac iz Beograda in društvom Vasakarati iz Szombathelya iz Madžarske. Člani društva za rekreacijo in šport invalidov se tudi redno udeležujejo raznih tekmovalnih, kjer dosegajo solidne rezultate, v nekaterih športnih panogah celo najboljše. V lanskem letu so že drugič uspešno organizirali teden invalidov soboške občine, ko so poleg raznih tekmovalnih odprli tudi nove delavnice za delo v posebnih razmerah, kar je za invalide velika pridobitev. Na letnem delovnem zboru pa so poleg uspehov veliko govorili o težavah, s katerimi se srečujejo pri svojem delu ter sprejeli program za letošnje leto, ki je zelo pester. Prizadevali si bodo pritegniti nove člane, organizirali tekmovalna in srečanja ter ustvarjali možnosti za aktivno delovanje invalidov. Dostojno bodo proslavili tudi letošnje jubileje, zlasti 35 let invalidskega športa v Sloveniji.

F. Maučec

— KROG —

Redkokdaj tako uspešno

Lansko leto je bilo eno najuspešnejših za Brodarsko društvo Mura Krog — so ugotovili na petkovem obnem zboru. Tako je Milan Karas postal državni mladinski prvak v spustu, kjer so kroški mladinci postali tudi absolutni ekipni zmagovalci, na neuradnem svetovnem prvenstvu v spustu v Spitalu (Avstrija) pa je Karas osvojil 2. mesto. Mladinci so osvojili še več drugih odličnih uvrstitev. Uspešni pa so bili tudi pionirji, zlasti Kovačič in Vereš, ter mladinki Vrdoljakova in Kosova.

Razen priprav na tekmovalna bo kroško brodarsko društvo tudi letos organiziralo vaje za krepitev družbene samozaščite (na reki Muri), sodelovalo pri izvedbi tradicionalnega Dimekovega memoriala in v akciji Spoznavajmo slovenske reke. Nadaljevali bodo tudi s sodelovanjem s kajakaško sekcijo mladinske organizacije iz Körmenda na Madžarskem. Da bi se čim bolj materialno okrepili, bodo organizirali tradicionalno tombolo.

J. G.

— STRELSTVO —

REGIJSKA ZLATA PUŠČICA JANEZU HORVATU

Občinska strelska zveza Murska Sobota je bila organizator letošnjega regijskega tekmovalnega v streljanju z zračno puško za zlato puščico. Udeležilo se ga je 29 strelcev iz pomurskih občin, ki so izpolnili normo na občinskih tekmovalnih. Največ uspeha je imel Janez Horvat, član SD Mura, ki je s 569 krogi osvojil prvo mesto pred Ljubom Spindlerjem iz Ljutomera 557, Antonom Kocbekom iz Radgone 556, Stankom Kapunom iz Ljutomera 555 in Stefanom Balaškom iz Murske Sobote 553 krogov. Normo, 541 krogov za republiško tekmovalje, ki bo 24. marca v Ljubljani, je izpolnilo 13 pomurskih strelcev.

TRIDESET STRELCEV IZPOLNILO NORMO

Občinska strelska zveza Ljutomer je pripravila občinsko tekmovalje v streljanju z zračno puško za vse kategorije. Tekmovalja se je udeležilo okrog 50 strelcev in strelk ter 15 ekip. Največ uspeha so po pričakovanju imeli tekmovalci in tekmovalke SD Ljutomer. Zmagovniki v posameznih kategorijah so bili — pionirji: ekipno SD Ljutomer 474 krogov, posamezno: Martin Kosi 169 krogov; pionirke: ekipno SD Rudur 434 krogov, posamezno: Manuela Rudolf 176 krogov; mladinci: ekipno: SD Ljutomer 1075 krogov, posamezno: Rajko Kapun 360 krogov, mladinke: ekipno: SD Ljutomer, 997 krogov, posamezno: Melita Benček 330 krogov; člani ekipno: SD Ljutomer 1112 krogov, posamezno: Ljubo Spindler 383 krogov, kar je nov rekord strelšča. Članice posamezno: Stanka Hvalec 334 krogov. Normo za regijsko tekmovalje je izpolnilo 21 strelcev in 9 strelk. Dobri rezultati in veliko število izpolnjenih norm strelcev in strelk. Dobri rezultati in veliko število izpolnjenih norm strelcev in strelk. Dobri rezultati in veliko število izpolnjenih norm strelcev in strelk. Dobri rezultati in veliko število izpolnjenih norm strelcev in strelk.

S. K.

KEGLJANJE

Poraz Radenske Čarde

V šestem kolu tekmovalja v slovenski moški kegljaški ligi je Radenska Čarda gostovala v Ljubljani izgubila z ekipo Tekstila Slovana z rezultatom 5093-5142 podrtih kegljev. Posamežno: Steržaj 928, Smodiš 891, Kovačič 827, Horvat 825, Prilog 817 in Drvarič 805 podrtih kegljev. V naslednjem kolu igra Radenska Čarda s kranjskim Triglavom.

SKL — ŽENSKÉ

Maribor — Metal servis Pomurje 73:49

V prvenstveni tekmi slovenske ženske košarkarske lige so košarkarice iz Murske Sobote v Mariboru nepričakovano doživele visok poraz. Koše za ekipo Metal servis Pomurje so dosegli: Šiško 19, Börc 16, Brumen 7, Merklin 4 in Karđoš 3.

— SKL — MOŠKI

Jeklotehna-Branik — Pomurje 121:73

Košarkarji Pomurja iz Murske Sobote so doživele visok poraz v Mariboru v prvenstveni tekmi slovenske lige. Koše za ekipo Metal servis Pomurje so dosegli: Rajbar 30, Sakovič 14, Marinič 11, Juteršnik 8, Stihlec in Fujs po 5.

Slovenska Bistrica — Radgona 91:62

V nadaljevanju prvenstva v II. slovenski košarkarski ligi za člane je Radgona izgubila z vodočeto ekipo v ligi. Za Radgono so dosegli največ košev: Fridau 14, Škof 12, Mullec 9, Roškar 6 in Nekrep 4. V naslednjem kolu, že v petek, 22. februarja, ob 17. uri, bo igrala Radgona doma proti ekipi Ptuja. tg

— II. SOL —

Gostje niso prenesli poraza

Začel se je spomladanski del tekmovalja v drugi slovenski odbojarski ligi za moške in ženske. V prvem kolu je Ljutomer gostoval pri drugouvrščeni Mislinji in tesno izgubil z 2:3. Radenci pa so gostili ekipo Topošice in vodili z 2:0, vendar, kot kaže, gostje niso znali prenesti poraza, in so v tretjem setu zapustili igrišče. Odbojkarice Pomurja pa so po pričakovanju ostale praznih rok v igri z vodočeto in neporačeno Mislinjo. Tekmo so izgubile z 0:3.

— ŠAH —

Zmagal Kos

Šahovsko društvo Radenska iz Murske Sobote je pripravilo februarški hitropotezni turnir, katerega se je udeležilo 15 šahistov. Zmagal je Alojz Kos s 13 točkami pred Danilom Harijem 11,5, Kuharjem 10, Lukičem 9,5, Stelcarjem, Režonjo in Bolčičem po 8,5 točk itd.

Turnir krajevnih skupnosti

Šahovsko društvo Radenska iz Murske Sobote pripravlja turnir krajevnih skupnosti, ki bo 3. marca 1985 v hotelu Diana v Murski Soboti. Organizatorji vabijo, da se tega množičnega tekmovalja udeležijo čimveč ekip iz krajevnih skupnosti, organizacij ZSMS in drugih. Iz ene krajevnice skupnosti ali organizacije lahko nastopi tudi po več ekip.

— LJUTOMER —

Občni zbor Partizana

TVD Partizan Ljutomer bo imel v petek, 22. februarja 1985, ob 17.00 uri redni letni občni zbor. Na njem bodo ocenili delo v preteklem letu in sprejeli program dela za 10 sekcij za letošnje leto.

T. F.

ATLETIKA

ŠIFTAR TRETJI NA MADŽARSKEM

Na atletskem dvoranskem dvoboju med reprezentancama Madžarske in Jugoslavije v Budimpešti je član AK Pomurje iz Murske Sobote Vito Šiftar v teku na 60 m s časom 7,04 v mladinski konkurenci zasedel tretje mesto. Pred dnevi pa je Šiftar na tekmovalju na Dunaju v teku na 60 m dosegel čas 6,97, ki je drugi najboljši v Jugoslaviji. Na testiranju v Ljubljani pa se je izkazal mladi Gomboc, ki je 60 m pretekel v času 7,1.

— NAMIZNI TENIS —

Zmagala ekipa Radgone

V Beltincih je bilo ekipno namiznoteniško tekmovalje severovzhodne Slovenije za pionirke, ki je odločalo tudi o uvrstitvi na republiško prvenstvo. Udeležilo se ga je 29 pionirk iz devetih klubov. Največ uspeha je imela ekipa Radgone, ki je v postavi Trček, Drozdek, Vogrinec osvojila prvo mesto pred Muto, Petovijo iz Ptujja, Fužinarjem, Cvenom, Mariborom, Beltinci, Soboto I, Radljami, Cvenom II, Radgono II in Soboto III. Prve tri ekipe so se uvrstile na republiško tekmovalje. Najboljše ekipe so prejele medalje in praktične nagrade.

Filip Matko

Prva ekipa Sobote najboljša

V Murski Soboti je bilo ekipno prvenstvo severovzhodne regije za pionirje v namiznem tenisu, kjer je sodelovalo 17 ekip. V finalni skupini je prva ekipa Sobote (M. Unger, Zitek) zanesljivo premagala vse nasprotnice in osvojila prvo mesto. Drugo mesto je po ogorčenem boju pripadlo Mariboru, tretje Soboti II, četrto Radgoni in peto tretji ekipi Sobote. Na republiško prvenstvo, ki bo na Jesenicah so se uvrstile štiri pomurske ekipe: Sobota I, Sobota II, Sobota III, in Radgona.

M. U.

— INVALIDSKI ŠPORT —

Zmagal Turner

V Murski Soboti je bilo drugo tekmovalje invalidov severovzhodne Slovenije v streljanju z zračno puško. Udeležilo se ga je 14 strelcev iz Maribora in Murske Sobote, medtem ko so manjkali strelci iz Ptujja. Zmagal je Turner (MS) s 363 krogi pred Miklavčičem (MB) 360 in Veindorferom (MS) 350 krogov.

— JUDO —

Nastopilo 55 pionirjev

V Murski Soboti je bil drugi pozivni turnir pionirjev Pomurja v judu, na katerem je sodelovalo 55 tekmovalcev. Rezultati — do 32 kg: 1. Cikajlo (MS); 2. Žbul (Cankova); 3. Poredoš (MS) in Romih (Ca.); do 35 kg: 1. Smodiš (Cankova); 2. Horvat; 3. Bagola (oba Ca.) in Albert (MS); do 38 kg: 1. Zma; 2. Frišič; 3. D. Riuper (vsi MS) in Horvat (Ca.); do 42 kg: 1. Virag (Lju); 2. Bogdan (Čak.); 3. Šiotl (MS); in Breznik (Le.); do 46 kg: 1. Šulentič (Čak.); 2. Kovačič (Ca.); 3. Šiška (MS) in Ščavničar (Lj.); do 52 kg: 1. Šadl (Cankova); 2. Gjerkeš (Ljut.); 3. Kos in B. Riuper (oba MS); nad 52 kg: 1. Berden (MS); 2. Budja; 3. Orman (oba Lj.) in Šarkezi (Ca.). T. K.

— SMUČANJE —

Uspelo tekmovalje

Smučarska sekcija pri GD Grosčak je pripravila tekmovalje v smuku. Udeležilo se ga je okrog 60 tekmovalcev. Rezultati — pionirji: 1. Tušek, 2. Stanjko, 3. Gregorinčič; do 30 let: 1. Vogrinec, 2. Šumak, 3. Stanjko; nad 30 let: 1. Kavčič, 2. Belec, 3. Balažič. Tekmovalje, ki si ga je ogledalo okrog 300 gledalcev, je lepo uspelo. B.

— NOGOMET —

Mura — Trnje 1:2

V prijateljski nogometni tekmi je soboška Mura na zasneženem igrišču, težkem za igro, izgubila srečanje z močvirno Trnjo. Časten zadetek za Muro je dosegel Škaper. Med tednom pa je Mura gostovala v Varaždinu in izgubila srečanje z Varteksom z 2:3.

VIDEN NAPREDEK

Pomurske odbojarske ekipe Ljutomer in Radenci pri moških ter Pomurje pri ženskah že drugo leto tekmujejo v drugi slovenski ligi — vzhod. Po končanem prvem delu tekmovalja v letošnji sezoni je bila najuspešnejša ekipa Ljutomera, ki je s 15 točkami zasedla četrto mesto, Radenci pa so z dvema točkama manj na petem mestu. Ženska ekipa Pomurja pa je z 11 točkami pristala na osmem mestu med desetimi ekipami. Za vse ekipe je treba povedati, da tokrat tekmujejo uspešneje kot prejšnje leto, čeprav bi njihove uvrstitve lahko bile tudi boljše.

Odbojkarji Ljutomera, ki jih vodi trener Tone Ficko, so kakovostno napredovali, in ker gre za zelo mlado ekipo, si od nje lahko še veliko obetamo. Z osvojenim četrtnim mestom so pri klubu zelo zadovoljni, čeprav menijo, da bi lahko bili tudi mesto višje. Po končanem prvem delu tekmovalja skorajda niso prenehali z vadbo, zlasti pa so izkoristili šolske počitnice, ko so bili zbrani vsi igralci. Zaradi študija nekaterih igralcev v Mariboru in Ljubljani imajo namreč težave pri vadbi, sicer bi uspehi lahko bili boljše. Kljub vsemu upajo, da bodo spomladi igrali vsaj tako dobro kot jeseni, če ne boljše. Veseli so tudi, da so v Krizevcih pri Ljutomeru dobili primerno dvorano za igranje tekem. Odbojkarji Radence so v prvem delu tekmovalja načrtovali, da bodo dosegli eno zmago več, to je proti novincu

Prevalje, vendar pa jim to ni uspelo. Sicer pa so z doseženim zadovoljni, zlasti še, ker imajo tako kot Ljutomerčani težave s treningi, ker večina igralcev študira v Mariboru in Ljubljani in lahko skupaj vadijo le enkrat tedensko. To pa je po mnenju njihovega vodje in trenerja Edvarda Starčiča zdaleč premalo za vidnejši uspeh. Gre tudi za zelo mlado ekipo, ki ji še manjka potrebnih izkušenj. Kljub vsemu

ODBOJKARSKI KOMENTAR

pa upajo, da bodo v spomladanskem delu tekmovalja uvrstitev izboljšali, ker igrajo z močnejšimi nasprotniki doma, ter da bodo na domačem terenu premagali tudi kakšno ekipo z gornjega dela lestvice. Odbojkarice Pomurja, ki nastopajo v telovadnici osnovne šole v Beltincih, vodi pa jih trener Ludvik Janža, so v prvem delu dvakrat zmagale, lahko pa bi še vsaj dvakrat predvsem na srečanjih z Rušami in tretjo ekipo Pakoma Branika, proti katerima so že vodile z 2:0, nato pa izgubile. Sicer pa je ekipo zapustilo nekaj dobrih igralcev, tako da je trener Janža moral ustvarjati novo moštvo. Mlada ekipa Pomurja pa v zadnjem času igra vse boljše, zato tudi upravičeno pričakujejo, da bodo v nadaljevanju prvenstva uvrstitev popravili.

Feri Maučec

V NEDELJO V MURSKI SOBOTI DRŽAVNO PRVENSTVO V KROSU

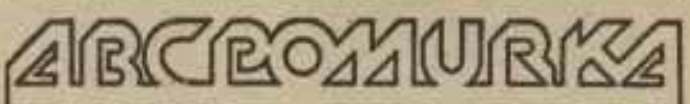
Pričakujejo okrog 400 udeležencev

V nedeljo, 24. februarja, ob 11. uri bo v soboškem parku državno prvenstvo v krosu. Atletska zveza Jugoslavije je organizacija tega zahtevnega tekmovalja zaupala Atletskemu klubu Pomurje iz Murske Sobote, ki letos praznuje 20-letnico delovanja. Sobočani se na prireditev vestno pripravljajo. V ta namen je bil imenovan organizacijski odbor, ki ga kot predsednik vodi Marjan Žekš, hkrati pa so ustanovili razne komisije in službe, ki so potrebne za takšno tekmovalje. Organizatorji pričakujejo, da bo Murska Sobota tokrat gostila okrog 400 udeležencev iz celotne države, saj gre za tekmovalje v devetih disciplinah ekipno in posamično. V Murski Soboti bodo nastopili najboljši jugoslovanski dolgočprogaši na čelu z Rozmanom, Alepičem in drugimi. Med najboljšimi pa bodo nastopili tudi domači atleti in atletinje Balc pri članicah, Potočnik pri mlajših članih, Banfijeva, Pergarjeva, Spurova in drugi.

F. M.

RADENCI — Za učence OŠ Radenci in Srednje šole za gostinstvo in turizem Radenci so bile januarske ure telesne vzgoje še posebej prijetne. Šoli sta namreč kupili 36 kompletov tekaške smučarske opreme in pod vodstvom mentorjev SSD Zdravka Mauka in Emila Sepsa organizirali vadbo smučarskega teka. D. Mauko

KMETIJSKA ZADRUGA LENDAVA
Lendava o. sol. o.

HRANILNO-KREDITNA SLUŽBA
LENDAVA

Po sklepu upravnega odbora Hranilno-kreditne službe razpisna komisija

razpisuje
dela in naloge

vodje hranilno-kreditne službe

Za opravljanje razpisanih del in nalog morajo kandidati izpolnjevati poleg splošnih še naslednje pogoje:

— visoka ali višja šola ekonomske, agronomske ali pravne smeri,

— vsaj štiri leta delovnih izkušenj.

Kandidati naj svoje vloge z dokazili pošljejo v 15 dneh od objave razpisa na naslov Hranilno-kreditna služba Lendava, za razpisno komisijo. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30 dneh po izteku roka za zbiranje prijav.

gorenjevarstroj

GORENJE VARSTROJ, TOZD MONTAŽA-PURLEN, n. sol. o., Lendava

Komisija za delovna razmerja objavlja v skladu s samoupravnimi splošnimi akti prosta dela in naloge

vodja sektorja za izvajanje investicijskih del

Kandidati za opravljanje navedenih del in nalog morajo poleg z zakonom predpisanih pogojev izpolnjevati še naslednje:

- da imajo visoko ali višjo izobrazbo strojne smeri,
- da imajo nad 3 leta delovnih izkušenj.

Kandidate prosimo, da v roku 15 dni po objavi pošljejo pisne vloge s kratkim opisom dosedanjih zaposlitev ter dokazila o strokovni izobrazbi na naslov:

Kadrovska služba DO GORENJE VARSTROJ, Industrijska cesta, 69 220 LENDAVA.

Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 15 dneh po poteku prijavnega roka.

VSAK ČETRTEK

VESTNIK

CERTUS Maribor, TOZD AVTOBUSNI PROMET, MURSKA SOBOTA — odbor za delovna razmerja OBJAVLJA

prosta dela in naloge

sprevodnika

- Pogoji: — končana osemletka,
— 6 mesecev delovnih izkušenj,
— bivališče na območju Lendave ali Dobrovnika.

Prijave sprejema 8 dni od dneva objave tajništvo TOZD Murska Sobota, Bakovska 29.

Zdravilišče Radenska n. sol. o. Radenci objavlja po sklepu komisije za delovna razmerja tozda Tovarna polnilne opreme prosta dela in naloge:

— ZAHTEVNA DELA KONSTRUIRANJA — KONSTRUKTER II

Pogoj: visokošolska izobrazba strojne smeri in 1 leto delovnih izkušenj ali višješolska izobrazba strojne smeri in 3 leta delovnih izkušenj.

— ZAHTEVNA TOPLOVODNO-VODOVODNA DELA

Pogoj: KV delavec toplovodne ali vodovalne smeri in 3 leta delovnih izkušenj.

Poskusno delo traja 3 mesece.

Kandidati naj pošljejo pisne prijave v 8 dneh po objavi na naslov: Zdravilišče Radenska Radenci, kadrovsko-socialna služba.

V 45 dneh po poteku objavnega roka bodo kandidati obveščeni o izbiri.

PREGLEDI OROŽJA

V občini Murska Sobota se bodo 4. marca začeli tehnični pregledi orožja. Vse imetnike orožnih listov obveščamo, da so pregledi obvezni in da so lahko o podrobnejših razporedih za posamezna naselja poznamo na krajevnih uradih, v lovskih društvih in strelskih organizacijah. Podrobnejši raspored tehničnih pregledov bo objavljen tudi v prihodnji številki Vestnika.

Sekretariat za notranjo zadevo občine M. Sobota

Skupna strokovna služba sisov materialne proizvodnje občine Lendava

razpisuje

prosta dela in naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi:

— VODJO DELOVNE SKUPNOSTI IN ORGANIZACIJSKEGA TAJNIKA SKUPŠČINE SAMOUPRAVNE STANOVANJSKE SKUPNOSTI

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje:

- da imajo visoko oziroma višjo izobrazbo pravne, upravne, ekonomske ali organizacijske smeri,
- da imajo pet let delovnih izkušenj pri delih in nalogah s posebnimi pooblastili in odgovornostmi,
- da so družbenopolitično aktivni in se zavzemajo za razvoj samoupravljanja.

Kandidat bo za dela in naloge izbran za dobo 4 let.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev naj kandidati vložijo v roku 15 dni od dneva objave razpisa na naslov: Skupna strokovna služba sisov materialne proizvodnje občine Lendava — za razpisno komisijo. O rezultatu izbire bodo kandidati obveščeni v 30 dneh od poteka razpisnega roka.

STALNI NADZOR NAD KAKOVOSTJO IZDELKOV POMENI SKRB ZA POTROŠNIKA

Včasih smo pričali upravičene nevolje kupcev cigaret, ki plačajo zdaj že visoko ceno za zavojček cigaret, ko pa ga odprejo, v njem ne najdejo tiste kakovosti cigarete, ki so jo pričakovali in plačali.

Pogosto se dogaja, da so cigarete v zavojčku na pol prazne, filter ni dobro prilepljen za cigareto, a jezo kadilca lahko povzroči tudi trdi košči tobaknih stebel, ki se tu in tam najdejo v cigareti.

Vsi zavojčki niso vedno enako zaprti. Dogaja se, da je celofanski ovijalnik zalepljen, a najhuje je, ko kupite zavoj dragih licenčnih cigaret in v njem najdete povsem drugo vrsto, z drugim imenom in občutno slabšo kakovostjo. To se dogaja, ker ista tovarna proizvaja obe vrsti cigaret.

Prodajalec v kiosku ne more dati kupcu potrebnega pojasnila, on je take cigarete dobil iz tovarne, a pogosto niti ne pozna proizvodnega procesa in ne vzroka napake. V proizvodnji, posebej v množični, je mogoče vse, če ni stalne strokovne kontrole proizvodnje in končnih izdelkov.

Cigareta je zelo občutljiv izdelek. Kadilec želi določeno vrsto, ki po vseh svojih značilnostih in celo po zunanem videzu zadovoljuje njegovo željo po užitku.

Sodobni proizvajalci cigaret posvečajo veliko pozornost kontroli v proizvodnji, ker, kot pravijo ljudje: »Kakor seješ, tako boš žel.« Stalna kontrola v mednarodni proizvodnji cigaret je zelo zahteven sistem, od katerega je v veliki meri odvisno zadovoljstvo kadilcev.

Žal ne uporabljajo vsi proizvajalci razvitega sistema kontrole izdelkov v vseh fazah, četudi bi bilo normalno, da jim bo to pomembno vodilo.

Misliti na jutri, na prihodnost: pomeni voditi skrb, da bo proizvod vedno enake kakovosti. Razumljivo, vedno je brez pomena le analizirati, kakor to delajo razvite države, ker našega kupca predvsem zanima, kaj smo na tem področju dosegli v Jugoslaviji. Ob analizi celotne kontrole v proizvodnji cigaret smo ugotovili, da je eden od proizvodov, ki ga zares trajno kontrolirajo tudi Lord Extra. Strokovnjaki so se strinjali, da del tega fenomena na jugoslovanskem tržišču leži prav v stalni kontroli kakovosti od samega začetka proizvodnje v Jugoslaviji. Izdelati mešanico za cigareto z nizko vsebino nikotina in kondenzata, pomeni rešiti celo vrsto problemov. Relativno je enostavno zmanjšati vsebino ni-

kotina in kondenzata (Tar), ampak potrebno je obdržati aromo in okus. V tobačni industriji je razvit poseben poklic, tako imenovani mikser. Tako imenujejo strokovnjaka, ki iz velike količine surovih vrst različnih tobakov na svetovnih tržiščih izbira prave skupine, na podlagi katerih lahko sestavi mešanico, iz katere bo izdelana kakovostna cigareta. Pri posameznih vrstah vsebuje sestavina tobaka tudi do 40 različnih vrst, a končni rezultat zahtevnega proizvodnega procesa je, da so opravljeni mnogi testi in poskusi. Izkusni strokovnjaki ocenjuje vzorec tobaka z ocenami, ki vključujejo tudi optični vtis, dimin druge značilnosti: a to je mogoče napraviti le s številnimi testi. Specializirani oddelki za raziskavo in razvoj opravljajo stalne analize vsebine nikotina, kondenzata in drugih dimnih delčkov, ki se izločajo pri palenju. Ikerjeto zelo pomembno za nepretrgan proces proizvodnje cigaret, ki ima vedno enako kakovost.

Osnovne vrste tobaka, iz katerih se kombinira mešanica sodobne cigarete, so Virginija in Burley, katerih domovina so Združene države Amerike. Poleg teh osnovnih vrst so tudi tobaki iz Orienta in seveda iz Jugoslavije, Grčije, Turčije in Bolgarije.

Omenjeni dve temeljni vrsti tobaka dodaja mešalec predvsem kot nosilca arome. V širšem smislu imata specifične značilnosti. Virginija je polna sladkosti, od Burleya pričakujemo močan aromatičen značaj. Tobaki iz Orienta prispevajo mešanici svoje mehke začinbe, in kakor to pravijo strokovnjaki, zaokrožajo harmonijo mešanice. Že sedaj je jasno, da moderna cigareta zahteva veliko znanja in dela. Od sposobnosti »mikserja« je odvisno, kako povezati različne značilnosti omenjenih tobakov, da se kot končni rezultat dobi željen okus.

Opazujemo ta proces na našem primeru smo ugotovili, da bi z uporabo samo osnovnih tobakovnih vrst, Virginije in Burleya, dobili cigareto z veliko nikotina in kondenzata, ki ju je mogoče nevtralizirati z dodajanjem večjega števila drugih podobnih vrst tobaka.

Torej, iščejo takšne vrste, ki bodo zmanjšale sestavino nikotina in kondenzata v cigareti, a to je obenem vse, kar smo uspeli zvedeti, ker je ostalo dobro varovana tovarniška skrivnost.

Znano je, da mnoge dežele skušajo vzgojiti nove vrste tobaka, ker je vse večji del svetovnega tržišča zainteresiran za take posebne vrste, ki vsebujejo malo nikotina. Pri nas v Jugoslaviji se posebno trudi tobačni inštitut iz

Prilepa, da bi izboljšal strukturo vzgoje tobaka z malo vsebino nikotina. Na ta način dobivajo takšne vrste, ki imajo značilnosti in okus Virginije in Burleya, toda v slabši obliki, ker vsebujejo precej manj nikotina.

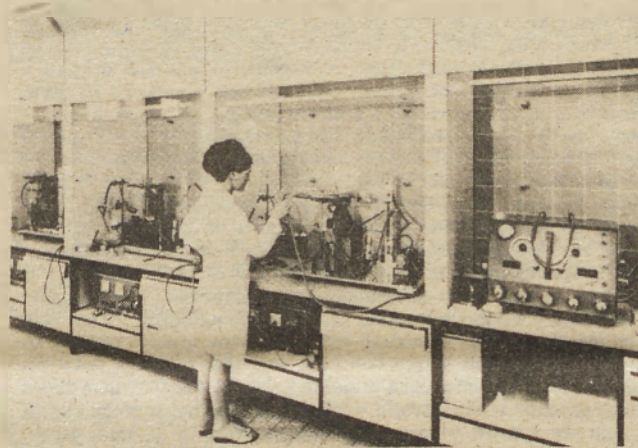
Ko kadilec z refleksno kretnjo prižiga cigareto, verjetno nikoli ne razmislija, koliko kombinacij je narejenih, da bi imela cigareta, ki jo pravkar kadi, povsem določen, trajen in nespremenjen okus in vonj. Znano je, da v velikih tovarnah posamezni »mikserji« natančno hranijo skrivnosti svojega dela. Tako na primer »mikser« z dolgoletnimi izkušnjami natančno ve, katere vrste tobaka lahko meša in katere se ne ujemajo.

Pa vseeno, ne glede na izkušnje »mikserjev« nastaja pri izdelavi vsake nove mešanice napeto pričakovanje, kakšni bodo prvi vzorci mešanice v manjših količinah. Za vsak tak okus je potrebno delati več mesecev.

Ko doseže mešalec določeno harmonijo sestavkov v mešanici za poskusno cigareto, specialni oddelki za proučevanje in razvoj nadaljujejo z delom, s katerim ustvarjajo možnosti za industrijsko proizvodnjo takšne mešanice. Vzoredno nadzorujejo tudi ostale pomembne podrobnosti, kot so: papir, poroznost, filter, širina rezanega tobaka, teža tobaka na cigareto, oblika in dolžina cigarete.

Zanimivo je spoznanje, da je v relativno malem izdelku kot je to cigareta, toliko posameznih raziskav. Na primer, vskladiščen tobak mora imeti enakomerno vlago, in to okoli 13 odstotkov, ki se v nobenem primeru ne sme menjati. Za vsako vrsto je potrebno ugotoviti sistem industrijskega procesa odvajanja stebel od listja. Zelo pomembno je, da se v cigareti ne bi znašel košček stebelca. Nujno je doseči vedno enako širino rezanja tobaka, to bistveno vpliva na kasnejši okus cigarete. Normalna širina reza je 0,7 mm. Če je tobak preveč suh, je okus cigarete spremenjen. Če je preveč vlažen, bodo veliki problemi s strojem pri izdelavi cigarete in tako se to nadaljuje v nedogled. In vse to je potrebno večkrat nadzorovati v vsaki fazi.

Ko so vsi do zdaj opisani poskopi, kakor mnogi, ki jih nismo uspeli opisati, končani, nastopa strokovna ekipa, ki organoleptično raziše okus in ostale značilnosti tako tovarniško izdelane cigarete. Cilj je, da se doseže popoln okus. Z malo nikotina in kondenzata. Samo tako pripravljena cigareta bo imela uspeh na tržišču. Medtem moramo poudariti, da je to le del poti do časa, ko

bo kadilec zadovoljno potegnil dim iz svoje cigarete.

Reš je, strokovnjaki so pripravili mešanico, laboratoriji so pripravili vsebino in poskusno proizvedene cigarete so dobro ocenjene. Toda pred nami je faza industrijske proizvodnje. Vso kakovost, ki je dosežena med razvojem, je potrebno trajno zadržati v proizvodnji. Kot druge kmetijske kulture je tudi tobak izdelek narave. To pomeni, da

lahko iz leta v leto dobimo različno kakovost. Razlike so lahko v okusu, lahko tudi v kemijski sestavi. To pomeni, da eno leto dobimo iz določene zemlje eno, drugo leto drugo vsebino nikotina. Torej je potrebno proces trajne kontrole mešanice nadaljevati, da ne bi dobili popolnoma drugega okusa cigarete. Prav tako bi se lahko zgodilo, da bi vsebovala cigareta čez določen čas povsem drugačno količino nikotina in kondenzata.

ZNAMKA	kondenzat v mg na cigareto	nikotin v dimu v mg na cigareto
Lord Extra	13,9	0,93
Marlboro	16,7	1,31
Astor mild	18,6	1,00
Winston	18,8	1,17
Kent	19,6	1,25
Milde Sorte	20,3	1,38
Milde sorte, box	21,9	1,20
HB	22,4	1,54

Zaradi tega delo mešalcev ni nikoli končano. Mešanico mora stalno vzdrževati, da ostane ista kakovost, da bi potrošnik dobil ves čas enako kakovosten proizvod. Včasih je potrebno zaradi razlik v tobaču, zaradi slabe letine v nekaterih državah del sort iz prej sestavljene mešanice izločiti in najti nove, takšne sorte, ki ne bodo menjale značilnosti cigarete v proizvodnji.

Razumljivo, to bi se dalo relativno lahko napraviti z majhnimi količinami, za industrijsko proizvodnjo pa je potrebno takšno novo vrsto zagotoviti v dovoljnih količinah. Dokaj enostavno se nam zdi, da ni velik problem zamenjati npr. dva odstotka Virginije za nizko vsebino nikotina iz Jugoslavije. A ko bi morali zamenjati 20 ali več odstotkov tega tobaka v mešanici, je vprašanje, če bi ga našli dovolj na tržišču. Sedaj šele vidimo, kako pomembno je imeti čim več vrst tobaka v eni mešanici, in to v malih odstotkih. Tako bi preprečili vpliv oscilacij pri trgavi

tobaka na stalno kakovost cigarete.

Danes poleg strokovnjakov pri tem dolgotrajnem in težavnem delu sodelujejo računalniki in sodobno opremljeni laboratoriji. Sodobne proizvodnje si ne moremo zamisliti brez takšnih pripomočkov. Razvojni oddelki so vse bolj podobni računskim centrom z zelo komplicirano opremo, ki je laiku težko razumljiva.

Strokovnjaki, ki že deset let delajo v proizvodnji lahkih cigaret v Jugoslaviji, so upravičeno ponosni na svoje delo. Priprčili so nas, da bodo komplicirane sisteme kontrole vseh faz proizvodnje, od mešanja tobaka v tovarni, do testiranja okusa na tržišču, razvijali še naprej. Dobro narejen izdelek mora ostati takšen ves čas.

Ce že morate kaditi in to škoduje vašemu zdravju, zmanjšajte količino cigaret in izbirajte tiste z nizkim odstotkom nikotina v dimu.

S tovornjakom v kapelo

V preteklem tednu so bile vozne razmere zaradi novozapadlega snega težke, zato se je zgodilo precej nesreč. V našem poročilu bomo opisali le najtežje.

Ivan Sobočan iz Lipe je vozil avtobus po ulici Mikloša Kuzmiča v Murski Soboti. Pri izhodu na Tišinsko ulico je pred znakom stop ustavil. Tedaj pa je za njim pripeljal avtobus, ki ga je upravljal Ladislav Banutai iz Dolge vasi, in kljub zaviranju trčil v pred seboj stoječ avtobus. Telesnih poškodb ni, gmočna škoda pa znaša 320.000 dinarjev.

Voznik tovornega avta Imre Kovacs iz okolice Somborja je vozil tovorni avto s priklopnikom po regionalni cesti Ormož—Ljutomer. Izven Radomerja, ko je vozil po klancu navzdol, ni prilagodil vožnje voznim razmeram (cestišče je bilo poledenelo), pa je zato trčil v tovarni avto, s katerim se je pred njim peljal Roman Vozel iz Ljutomerja. Kovacsev avto se je celo zaril pod Vozlovo vozilo in tako sta drsela 90 metrov. Materialna škoda je velika: 450.000 dinarjev.

Prejšnji četrtek ob 5. uri zjutraj je Stanko Djurec iz Jurija peljal skozi Matjaševce avtobus. V tej vasi je vozilo v desnem nepreglednem ovinku na zasneženi cesti zaneslo na levo v jarek. Poškodovan se ni nihče, gmočno škodo pa so ocenili na 150.000 dinarjev.

V petek ob 7.15 se je zgodila huda prometna nesreča v Vučji vasi. Telesno se sicer ni nihče poškodoval, pač pa je nastala velika materialna škoda. Le-ta znaša kar 3 milijona 200 tisoč dinarjev. Tovorni avto, ki ga je vozil avstrijski državljan Gerhard Cais, je zaneslo na levo in je bočno trčil v vaško kapelo in jo do tal podrl.

Drago Detelbah s Krajne se je 15. februarja s kolesom z motorjem peljal iz Murske Sobotice proti Gederovcem. Med potjo skozi Veščico ga je na poledeneli cesti zaneslo, padel je in se poškodoval. Prepeljali so ga v bolnico.

S. S.

TATOVİ NE MIRUJEJO

Vinogradniško gospodarstvo Kapela je oškodovano za najmanj 15.000 dinarjev. Toliko so vredni hori in hrusti, ki jih je nekdo nezakonito posekal v gozdu na Kapelskem vrhu. Storitve še niso odkrili.

Tatovi pa so tudi v podjetjih. V radgonskem Gorenju Eltrad so prišli na sled trem delavcem (K. M. iz Zgornje Senarske, P. R. s Plitviškega vrha in K. R. iz Radgone), ki so nezakonito odnesli skupaj 4 kolute po 100 metrov kabela PPR 3 x 2,5 milimetra, katerih vrednost je 120.000 dinarjev. Sprožen je kazenski in disciplinski postopek.

Terezija Svetec iz Dolence je prijela veliko tatvino. Ugotovila je, da je nekdo s ponarejenim ključem odprl kovaško delavnico in iz nje odnesel brusilko, vrtilni stroj, kluče, tlačilko, pripravo za rezanje navojev, brizgalko, manometer in gorilnik za varjenje in drugo. Gmočna škoda znaša 150.000 dinarjev.

Za 100.000 dinarjev paje oškodovan Franc Lazar iz Lendave. V noči na 17. februar je nekdo razbil steklo na garažnih vratih in se spravljal na mercedes 230: odstranil je volan, zadnje luči, dvigalo in drugo. Za storilecem poizvedujejo.

S. S.

TRIJE POŽARI

12. februarja ob 17. uri je izbruhnil ogenj v stanovanju Franca Szomija v Radmožancih. Tleti je začel leseni sirop, skozi katerega je speljan dimnik. Ki ga je že močno načel zob časa. Zgorela sta 2 kvadratna metra stropa. Škoda pa je nastala tudi ob gašenju. Skupaj je škoda za 100.000 dinarjev.

Gorelo je tudi v Lomanošah. Ogenj sta zanelita otroka, ki sta s kamni udarjala po eksplozivnih nabojih za pištole v plaščih. Zgorelo je ostrešje v velikosti 100 kvadratnih metrov. Gmočna škoda znaša 300.000 dinarjev.

16. februarja je občanka obvestila

milčnike v Gorji Radgoni, da se iz kletnih prostorov frizerskega salona First skozi zračnik kadi. Kmalu zatem so gasilci ogenj pogasili. Milčniki pa so ugotovili, da je začelo tleči, ker iz kleti, v kateri je peč centralnega gretja, niso odstranili vedra z žerjavico. Še več! Član družine, ki ni vedel za to nevarnost, je skozi okno nametal drva, zato se je vedro prevrnilo in goreli so začeli premog in drva. S pravočasnim opozorilom občanke (družbena samozagajna pač deluje) je bila preprečena velika škoda.

S. S.

PISMA – VPRAŠANJA – ODGOVORI

SVEČAN PRIHOD – PRIJETEN ODHOD II.

Podpisani Stanislav Klemenčič se oglašam kot prizadeta oseba v zvezi z uvodoma citiranim člankom in zahtevam, da v skladu z Zakonom o tisku ta moj odgovor objavite v vašem časniku.

Najprej moram ugotoviti, da me resnično preseneča, kako je mogoče na tak način pisariti, kot sta to storila podpisana Vlado Pavco in Janez Votek. Še toliko bolj sem upravičeno presenečen zaradi tega, ker je celo časno razsodišče društva novinarjev pred nedavnim opozorilo, in to javno, nedopusten način poročanja o posameznih zadevah.

Članek je kot celoto mogoče označiti za vrsto med seboj nepovezanih žalitev in obrekovanj ter je nenavadno, da tega ni opazil odgovorni urednik in preprečil izida.

Vedeti je namreč treba, da po 3. čl. Zakona o kazenskem postopku nihče ne more veljati za krivega kaznivskega dejanja, dokler ni to ugotovljeno s pravnomočno sodbo. V mojem primeru še sploh niso stekla niti preiskovalna dejanja in je več kot vprašljivo, ali kadarkoli bodo, kljub temu pa mi oba pisca v spornem članku že vnaprej pripisujeta storitev kaznivskega dejanja grabeža, kar je najtežje kaznivo dejanje med kaznivimi dejanji zoper upravlja-

nje družbenih sredstev in naravna bogastva.

Pod častjo mi je razpravljati o vseh podkanih v tem članku, če bo potrebno, bo to storjeno pred pristojnimi organi, to je seveda lahko le sodišče.

Ni moja stvar, da sodim o razlogih, ki so pisca pripeljali do tega, da sta se spustila na takšno nekulturno raven, vendar je tudi površnem bralcu očitno, da skušata povzdignuti Mladena Fabjana, istočasno pa mene in druge očrniti. Niti toliko novinarskega poštenja ni v članku, da bi bilo dovolj jasno zapisano, kako se je zadeva na sodišču združena dela končala, kajti dejstvo je, da je bila razporeditev imenovanega kot zakonita pritožba, vsaj kolikor je meni iz lastnega znano.

V mojem primeru je edino, kar je sporno, način obračunavanja prometnega davka od materiala in storitev pri moji nekdanji delovni organizaciji, kjer je morda bila storjena napaka zaradi napačnega tolmačenja predpisov, vsekakor je to še danes vprašljivo, kajti zadeva je v pritožbenem postopku v Ljub-

ljani, tako da še niti upravni postopek ni končan, možen pa je še upravni spor pred Vrhovnim sodiščem. Če bo pravnomočno ugotovljeno, da sem prometni davek dolžan plačati, ga tudi bom, poudariti pa moram, da očitno zldnamerno prikazujeta oba pisca moj primer kot osamljen, dejansko pa je kupec, ki jim je bil prometni davek obračunan na enak način, čez sto.

Ob takšnih dejstvih, ki jih vedoma pisca izkrivljata, je povsem očitno, da je edini namen takšnega pisanja poskus blatiti moje ime, ne pa objektivno informiranje bralcev.

Pisca tudi pisarita o tem, kako mi je uspelo prekiniti delovno razmerje in da mi je pri tem delovna organizacija naredila neko domnevno izjemno uslugo, kar pa seveda ni res, kajti po določilih čl. 167/1-1. ZDR lahko delavec kadarkoli pisno izjavi, da ne želi več delati in da prekine delovno razmerje in nima delovna organizacija nikakršnih možnosti, da mu takšno odločitev prepreči.

Glede na vse zgoraj navedeno torej zahtevam, da se mi oba pisca javno v vašem časniku opravičita, kajti le v takem primeru bom od kazenskega pregona zoper njihju odstopil.

Pričakujem torej, da bo ta moj odgovor hkrati z njunim opravičilom v vašem časopisu čimprej izšel.

S spoštovanjem!

Stanislav Klemenčič

Odgovor namesto opravičila

Najprej argumenti: V zapisniku Službe družbenega knjigovodstva je ugotovljeno, da delovna organizacija Elementi v preteklih dveh letih ni poračunala 1.500.000 dinarjev prometnih davkov, ki bi jih morala, zato ji je inspektor SDK naložil, da to izterjavo opravi. Res je morda čez 100 kupcev, ki tega davka niso poravnali, toda med temi, ki tega ni storil, je tudi Stanislav Klemenčič, ki je dolžan 480.000 dinarjev, to pa tudi potrjuje pisna izjava, ki jo je Klemenčič dal delavskemu svetu, ko le-ta ni sprejel njegove prošnje za sporazumno prekinitev delovnega razmerja in je to storil šele na naslednji seji, ko je dobil pisno zagotovilo Klemenčiča, da bo dolg poravnal do konca marca, kar so izjavili predsednik delavskega sveta in sekretarka podjetja.

Ali to ni zadosten dokaz, da gre za zlorabo položaja in zaupanje? Verjetno pa v tem primeru ni dovolj samo plačati tisto, kar si nekomu dolžan. Zadosten dokaz je — če imaš vpliv in moč, ko je bilo to pri tovarni Klemenčiču med vodenjem delovne organizacije — da se do družbe in do upravnega sistema, ki je priznan in verificiran v naši družbi, ni obnašal pošteno.

Očita nam nekulturno pisanje, očita da njemu postavljamo vprašanje kulture oziroma kulturnega obnašanja v poslovnem sistemu (in tudi samoupravnem), v katerem je bil do nedavna najodgovornejša osebnost, in kako pojmuje odnos DRUŽBENI-ZASEBNI interes. Glede na vse „argumente“, ki jih uporablja Klemenčič, mislim, da nismo nikogar obdolžili, AMPAK OPOZORILI NA NEPRAVILNOSTI, ob katerih bi v delovni organizaciji v skladu z našimi družbenimi normami morali drugače ukrepati. Kljub oporekanju smo navedli tista dejstva, ki nesporno stojijo v uradnih dokumentih, in ki jih je Klemenčič potrdil tudi s pisno izjavo za delavski svet; ostalih reči, ki jih raziskujejo druge institucije in še niso raziskane, pa nismo izpostavljali, in jih ne bomo, dokler se o tem ne bodo izjasnile za to ustrezne institucije.

V odgovoru se to, da je pri Belaku šlo za odgovorni rok šestih mesecev, saj je Belak dal odgovor 16. julija zaradi nenadne bolezn i v družini, tako da mu je poteklo šest mesecev od dane odgovori in je bil postopek zakoni.

Računovodkinja
IMP DO PANONIJA

Janez Votek

PRISPEVKI ZA KIRURGIJO

Društvo Partizan Murska Sobot (na-
mesto venca pok. tov. Anki Podlessek) — 2.000,00 din; OOS Proizv. kremenčevega peska Puconci (namesto venca za očeta Vladimirja Voroša) — 2.000,00 din; Helena Šiško, Murska Sobot (namesto venca pok. Ivanu Srešu, Bratonci) — 1.000,00 din; TVD Partizan, Radenci (namesto venca pok. očetu Martina Sreša, Radenci) — 2.500,00 din; Družina Ludvika Kuharja iz Puconec (namesto venca na grob pok. Franca Pirnata iz Puconec) — 1.000,00 din; NK Panonska Murska Sobot (namesto venca na grob pok. mame Draga Aljeca, A. Kardoša 4, M. Sobot) — 3.000,00 din; Družina Bobnar, Veržej (namesto venca pok. Alojzu Pavliču) — 2.000,00 din; Jože Brunec, Murska Sobot (namesto cvetja za pok. Silva, Brunca, Petanjci) — 3.000,00 din; Konferenca sindikatov ZGEP Pomurski tisk Murska Sobot — klub upokojencev (namesto venca pok. delavcu Mirku Hiršlu) — 3.000,00 din; ABC Pomurka Mesna industrija OOS TOZD Klavnic Murska Sobot (namesto cvetja na grob pok. Mihaela Čora, Kovačević) — 1.000,00 din; OOS LB Pomurska banka Murska Sobot (namesto venca na grob pok. očeta sodelavke Izabele Marinič, M. Sobot) — 3.000,00 din; Laboratorij MI in tehnologija predelave M. Sobot (namesto venca pok. Miru Hiršlu) — 1.400,00 din; Ema Polanič, Murska Sobot (namesto venca za pok. Heleno Ivko) — 3.000,00 din; Konferenca sindikatov ZGEP Pomurski tisk TOZD Založba Murska Sobot (namesto venca za pok. Marijo Podlessek) — 2.500,00 din; Družina Bagoroš, Petanci 68 a (namesto cvetja za pok. sosedo Silva Brunca) — 1.000,00 din; Družina Samec iz Murske Sobot (namesto venca pok. Katarini Šavel z Vaneč) — 2.500,00 din; Smilja Vulinec Murska Sobot (namesto cvetja na grob pok. Gruškovnjakove, Črenšovci) — 1.000,00 din; Marija Loštrek, M. Sobot (namesto cvetja na grob pokojni Gruškovnjakovi iz Črenšovec) — 1.000,00 din; Emilija Kopun Strožja vas 16 a — 1.000,00 din; OOS SDK Murska Sobot (namesto venca za pokojnega očeta Cvete Rogan) — 2.000,00 din; Franc Vranko, Puconci (namesto venca za pok. Katarino Šavel, Vaneča) — 1.500,00 din; Štefan in Vera Kozic, Peskovci 10 — 2.000,00 din; Radenska Radenci — gospod. račun. in finan. sektor (namesto venca za Silva Brunca) — 8.000,00 din; ABC Pomurka DO Agromerur OOS Murska Sobot (namesto venca na grob pok. mame Milice Malačič) — 1.500,00 din; Lovska družina Prosenjakovci (namesto venca za pok. Zoltana Vereša) — 5.000,00 din; Lovska družina Prosenjakovci (namesto venca za pok. Rozalijo Nagy iz Dobrovnika) — 5.000,00 din; MURA tov. oblačil in perila M. Sobot (namesto venca na grob pok. očeta A. Pihlerja) — 3.800,00 din; Rokometni klub Krog (namesto venca pok. Ceciliji Kous iz Kroga) — 1.500,00 din; Potrošnik OOS TO IZ Murska Sobot (namesto venca na grob pok. očetu Vere Serec, Bakovci, Mladinska n. h.) — 2.000,00 din; Delavci bivše Zadrudne hranilnice in posojilnice Murska Sobot (namesto cvetja na grob pok. mame Jožeta Gruškovnjaka iz Črenšovec) — 5.000,00 din; Družina Bertalančič, Ljubljana, Hudovernikova 13 (namesto cvetja na grob pok. mame Jožeta Gruškovnjaka iz Črenšovec) — 1.000,00 din; Elizabeta Doma, M. Sobot, Štefana Kovača 5 (namesto šopka na grob pok. Metke Gomboc iz M. Črnec) — 1.000,00 din; LB Pom. banka Murska Sobot — stanov. oddelek (namesto cvetja na grob pok. Janeza Lainščaka) — 1.600,00 din; Delavci Pokrajinske in študijske knjižnice (namesto venca za pok. brata sodelavke Marije Šavel) — 2.800,00 din; Svoji pok. Kolomana Janka, Motvarjevič (v zahvalo osebu kirurškega oddelka bolnišnice za zdravljenje in nego Kolomana Janka) — 2.000,00 d n; Franc Franko, Puconci 79 (namesto venca za Katarino Šavel, Vaneča) — 2.000,00 din; Stanovanci bloka Stara ulica 8, M. Sobot (namesto venca v Janezu Lainščaku) — 7.750,00 din; Irena Koltaj, Prešernova 34, M. Sobot (v spomin na moža in očeta Jožefa Koltaja) — 2.000,00 din; OOS OVIZ I. osnov. šole M. Sobot (namesto venca za pok. očeta Elizabete Koršič) — 3.000,00 din; OOS uprave občine Gornja Radgona (namesto venca za pok. mater Dušana Zagorca, G. Radgona) — 2.500,00 din; Družine Dora, Žižek in Horvat, M. Sobot (namesto cvetja na grob pok. mame Anice Brunec M. Sobot) — 1.500,00 din;

Aranka Plohl (namesto venca na grob pok. Vladimirja Močana, M. Sobot) — 1.500,00 din; UNZ — Oddelek skupnih služb M. Sobot (namesto venca za očeta Renae Korosec, M. Sobot) — 3.600,00 din; Prijatelji iz kluba »Diane« (namesto venca za pok. prof. Vladimirja Močana) — 1.700,00 din; Prijatelji iz kluba »Diane« (namesto venca za pok. Mirka Hiršla) — 1.700,00 din; Serafina Dunaj, Kapelski vrh 1, Radenci (namesto cvetja na grob za Ilonko Ajlec, M. Sobot) — 1.000,00 din; Miha Veršič, Radenci (namesto šopka na grob pok. Vladimirja Močana, M. Sobot) — 1.000,00 din; Franc ing. Zver, Murska Sobot (namesto venca na grob pok. mame prijatelja Ludvika Harja, M. Sobot) — 2.000,00 din; Društvo invalidov Murska Sobot (namesto venca pok. člana Leopolda Loperta iz Dokležovja 27) — 1.000,00 din; Zveza združenj borcev NOV KO Rogoščani (namesto venca na grob za pok. člana ZB Alojza Markoča iz Sotine št. 100) — 2.000,00 din; Franc Vratarič, Puconci 73 (namesto venca pok. Ludvika Sečka, Predanovci) — 2.000,00 din; Prijatelji iz kluba »Diane« M. Sobot (namesto venca za pok. Mirka Hiršla) — 900,00 din; prijatelji iz kluba »Diane« (namesto venca za pok. prof. Vladimirja Močana) — 900,00 din; Društvo upokojencev Murska Sobot (namesto venca pok. Mirka Hiršla, M. Sobot) — 1.000,00 din; Vzgojno izobraževalni zavod v Veržej (namesto venca za pok. Miroslava Horvatiča, Križevci pri Ljutomeru) — 3.000,00 din; Janez Kardoš, Tešanovci 27 (namesto cvetja na grob Mirka Hiršla) — 1.000,00 din; Evangeličanska cerkev v SRS Murska Sobot — 35.000,00 din; Lovska družina Moravci — 50.000,00 din; Darinka Jenko, Glinškova ploščad 4, Ljubljana (namesto rož za pok. Vero Jenko) — 2.000,00 din; Mira Jenko, Topniška 30, Ljubljana (namesto rož za pok. Vero Jenko) — 2.000,00 din; Majda Atanškovič in Miro Atanškovič, Bratovževa ploščad 10, Ljubljana (namesto rož za pok. Vero Jenko) — 2.000,00 din; Krajevna organizacija ZRVS Tišina (namesto cvetja na grob pok. Franca Ficka iz Rankovca) — 2.000,00 din; Občinski komite ZKS Murska Sobot (namesto venca Veri Jenko) — 3.000,00 din; Potrošnik M. Sobot OOS TO Izbira Murska Sobot (namesto venca na grob pok. očetu Franca Kozela) — 2.000,00 din; Potrošnik M. Sobot OOS TO Izbira Murska Sobot (namesto venca na grob pok. očetu Šarke Soke, Kot 17) — 2.000,00 din; Potrošnik M. Sobot OOS TO Izbira M. Sobot (namesto venca na grob pok. materi Eme Šeruga) — 2.000,00 din; Osnovna organizacija sindikata TTL TOZD Tobak OE M. Sobot (namesto venca sodelavcu Štefanu Klementu iz Gradišča) — 3.000,00 din; Družina Geze Čarnija, M. Sobot, Mikloš Kuzmiča (namesto cvetja na grob pok. Franca Cipota, Majtinci) — 1.000,00 din; Družina Jožeta Špilaka, Severjeva 19, M. Sobot (namesto venca na grob pok. mami Ludvika Harja, M. Sobot, D. Šumenjaka 13) — 1.500,00 din; Karel in Olga Flisar, M. Sobot, Trstenjakova 3 (namesto venca na grob pok. Franca Cipota, Majtinci) — 2.000,00 din; Družina Stanka Vukana, M. Sobot, Lendavska 6 (namesto venca na grob pok. Veri Jenko, Rakičani, Partizanska 24) — 2.000,00 din; Leopold in Katarina Ratnik, Vanča vas 3, Tišina (namesto venca na grob pok. prof. Vladimirja Močana, M. Sobot) — 2.000,00 din; Družine Sumak, Zemljč, Uranjek in Bežjak, Ljutomer (namesto venca na grob pok. Josipa Kunca, Ljutomer) — 4.000,00 din; Družini Vegi in Kalamar, M. Sobot, Stefan Kuzmiča 31, namesto venca na grob pok. Mirka Hiršla) — 4.000,00 din; Družina Gerencar Murska Sobot, Prešernova 17 (namesto cvetja na grob pok. Mirkota Hiršla, M. Sobot) — 1.000,00 din; Družini Černi in Duh, Renkovci (namesto cvetja na grob pok. Mirka Hiršla, M. Sobot) — 1.000,00 din; Družina dr. Štefana Kousa, M. Sobot, B. Kraigherja (namesto venca na grob pok. Mirkota Hiršla, M. Sobot) — 3.000,00 din;

Umrli je Vlado Šarkezi

Pred dnevi smo se na černelavskem pokopališču poslovili od Vlada Šarkezi. Bil je velik, ki smo izkazali poslednjo čast človeku, ki smo ga poznali in imeli radi. Bil je mizel, ljubavski dan, a to ni motilo niti starčkov niti otrok. Kisa na Pušči živel z njim, ah pa sodelavci iz Pomurskega tiska, kjer je Vlado nekaj let delal, da ga ne bi spremljali na njegovi zadnji poti. Daljga je bila povorka od njegovega doma na Pušči do černelavškega pokopališča, dolga in žalostna. Še bolj je bilo žalostno, ko smo ga polagali v grob, kjer že

počiva njegov sin Vlado. Vlado Šarkezi je bil izredno aktiven na družbenopolitičnem in športnem področju. Veliko je prispeval k razvoju človeka Pušče. Bil je dober delavec v Pomurskem tisku. Mnogo uspehov pa je imel tudi na nogometnem področju. Dalj časa je igral za nogometni klub Grafičar, hkrati pa bil ustanovitelj in igralec nogometnega kluba Pušča, ki še danes uspešno deluje. Aktiven pa je bil tudi na drugih področjih.

Anton Puškarič

TURNIŠČE: cene pujskov

Tokrat iz Turnišča nismo prejeli poročila našega stalnega poročevalca Matija Pozderca. Kaže, da je mraz minuli četrtek preprečil prodajalce pa tudi kupce, da bi prišli na sejem pujskov. Bo pa zato verjetno večja ponudba na današnjem sejmu, tako da bodo kupci lahko prišli na svoj račun.

Cepiva še ni

Dve skupini raziskovalcev, ena francoska z inštituta Luis Pasteur s profesorjem Lucom Montagnierom na čelu, druga pa ameriška z državnega inštituta za rak (NCI) z dr. Robertom Gallojem, sta te dni objavili novico, da sta razvozljali genetsko šifro virusa aids. Zdaj je torej izpolnjen osnovni pogoj, da lahko izdelajo cepivo proti tej hudi bolezni. Vprašanje pa je, kdaj bo cepivo zares na voljo bolnikom.

Tekmovanje med ameriško in francosko skupino se je začelo maja lani, ko sta z enotredensko razliko objavili novico, da sta osamili virus aids. Ustanovi, ki bo prva izdelala uspešno vakcino, bodo podelili patent v ZDA, s tem pa bo dobila tudi vse komercialne pravice za prodajo cepiva. Tekmovanju za patent sta se pridružila še dva ameriška komercialna laboratorija družb Chiron in Genentech.

Proti aids bi bili primerni dve vrsti cepiva: takšno z delci beljakovin, ki obdajajo virusne gene, ki bi bilo varnejše od drugega, za katero bi uporabili oslajljene cele viruse. Za izdelavo prvega cepiva pa je treba poznati genetsko zaporedje, da bi lahko izdelali proteinsko prevlečko virusa „in vitro“. To beljakovino bi vbrizgali ljudem, ki so v nevarnosti, da pridejo v stik z bolnimi, in da bi tako še pravočasno okrepili obrambni sistem proti tej bolezni.

Obetajo tudi, da bo diagnostično test kmalu na voljo vsem bolnišnicam po svetu, morda že čez nekaj mesecev. Dotlej pa bolnikom (v Franciji jih je 220, v ZDA čez 7000) ne preostane drugega kot čakanje.

Lansiranje vesoljskega vozila »Challenger« so Američani preložili od 20. februarja na začetek marca. Pa menda ne zato, da bi se na breztežnostno stanje nekoliko bolj privadil tudi senator Jake Garn, ki ga vidimo pri »vaji« v vesoljskem centru Johnson v Houstonu in ki bo z ostalimi člani posadke poletel v vesolje

PO KOLINAH

— Čudovite, prečudovite koline ste pripravili. O takšni jedi bi še tašča, snaha in vnuki govorili z navdušenjem, da bi se še nekaterim v bloku sline cedile.
— Hvala za kompliment. Škoda, da nimamo kakšne vrečke.
— Ne skrbite. Za vsak primer sem vzel dve ...

Britanski policijski strokovnjak Moelwyn Llewellyn je ugotovil, da je mogoče živino razpoznavati po odtisu smrčka, saj ima vsaka žival drugačen, značilen odtis (podobno kot ljudje odtis prsta). Jemanje odtisa smrčka je enostavnejše in za žival manj boleče kot vžiganje razpoznavnih znakov v kožo živali ali pritrdjevanje razpoznavnih obeskov v uhelj živali

SADIKE

vse vrste vinske trte in sadnega drevja ugodno prodaja Gusti Jambrovič, Lopatinec, tel.: (042) 893 23.

CARINARNICA GORNJA RADGONA

Razpisna komisija pri Carinarnici Gornja Radgona objavlja naslednja prosta dela in naloge:

— Višji strokovni sodelavec za reševanje carinskih prekrškov

Kandidat mora izpolnjevati naslednje pogoje:

končana pravna fakulteta, dve leti delovnih izkušenj in znanje enega svetovnega jezika. Poskusno delo traja tri mesece. Kandidati morajo imeti odslužen vojaški rok.

Poleg navedenih pogojev mora kandidat izpolnjevati tudi posebne pogoje po Zakonu o carinski službi (Ur. list SFRJ, št. 56/80).

Vsi kandidati bodo opravili psihološki test in preizkus znanja tujega jezika.

Če se ne bodo prijavili kandidati, ki bi izpolnjevali vse navedene pogoje, bomo sprejeli pripravnika, za katerega veljajo enaki pogoji, razen delovnih izkušenj.

Pisne vloge s priloženimi dokazili in administrativno takso 8 din pošljite na naslov: CARINARNICA GORNJA RADGONA — za razpisno komisijo, najkasneje 15 dni po objavi razpisa. Pozneje prispеле vloge komisija ne bo upoštevala.

TUDI ŽIVALI GOVORILJO

Med drugo svetovno vojno je nemški prirodoslovec Karl von Fritsch, profesor Münchenske univerze, prišel do čudovitega zaključka: čebele imajo po njegovi sodbi kompleksno povezovalni sistem, ki se lahko meri z morjeplovskimi zemljevidi, letalskimi in topografskimi narisami. Takoj po koncu vojne se je to odkritje razširilo po vsem znanstvenem svetu in danes nikjer več ne tajijo, da res obstaja „ples čebel“, ki oznani delavkam v panju, da se nahajajo v dosegljivi bližini ulnjaka potrebne količine medu — nektarja — in drugih sladkih snovi, ki prispevajo k njihovim življenjskim nalogam. Ko čebele sprejmejo takšno sporočilo, trumoma navalijo k virom, kjer se založijo s potrebnim „gradivom“. Ta stvar je danes že tako globoko raziskana, da je skoraj dovoljeno govoriti o nekakšnem jeziku čebel.

Seveda so bila potrebna dolgotrajna opazovanja, da so prišli proučevalci do teh zaključkov. Kompleksna zapletenost je namreč zelo velika. Čebela, ki je na podlagi posebnih znakov našla pot do zaloga medu in hrane, ki je ulnjaku potrebna za vzdrževanje ter zagotovitev rodu in pridelka, je hkrati z novico o najdbi označila tudi pot in smer, ki jo morajo čebele ubrati, da najdejo tisto, kar iščejo. Na poti do teh virov hrane in medu, srečujejo čebele vsakovrstne ovire, ki jih morajo premagati. Vendar jih dober instinkt pravilno vodi na pašo in domov. Kako pa obvlada žuželka pot od panja do cvetja in medenih zalog v njem? Gilbert izraža v svoji knjigi mnenje, da čebele posredujejo svojim tovarišicam vednost o kvantiteti energije, ki so jo porabile za potovanje od panja, ali ulnjaka do nektarja. Stvar pa je seveda vse prej kakor preprosta.

Dognanja raziskovalca Fritscha so postala važno izhodišče za nova opazovanja in ugotovitve. Tako je revija Scientific American objavila članek z naslovom „Narečja v jeziku čebel“. Fritsch je odkril, da bivajo različne vrste čebel, ki so, čeprav spadajo k isti „jezikovni“ skupini, razvile „dialekte“ do stopnje, da čebele iz enega kraja ne razumejo čebel z drugega področja. Uspelo mu je dokazati, da govorijo štiri prave vrste čebel različne dialekte. To je presenetljivo odkritje! Zaradi zanimivosti bodi še pojasnjeno, da imajo najbolj zdiiferenciran „dialekt“ italijanske čebele. Fritschejev učenec Martin Lindauer je skušal „uganiti“ z geografskim dejavnikom podoben dialektoloških razlik. Prinesel je roj čebel s Ceylona in ga odložil v Nemčiji. Čebele so bile spočetka nekam raztresene, zdi se, da jih je posebno begala flora dežele, kamor so jih prinesli. Mogoče pa jim je tudi nagajalo sonce, ki ustvarja pri poletih čebel neke zastranitve s svojim naklonom. Po tridesetih dneh pa so se čebele umirile in privadile novemu okolju, v katerega so jih postavili. Res pa je tudi, da je ta instinkt „plastičen“, ker se modificira v variacije pogovora ambienta.

Zato lahko govorimo o neki kolektivni inteligenci, o intelektualni kakovosti, ki jo danes še prav malo poznamo. Z drugimi besedami imenujemo instinkt neko vrsto inteligence, ki se popolnoma loči od naše, a je zaenkrat še ne znamo opredeliti.

Da čebele niso zgolj pasivni sužnji instinkta kakor celice nekega socialnega organizma, je dokazal Martin Lindauer s odkritjem, ki ni nič manj presenetljivo, kakor je bilo Fritschejevo.

Tisočletna zgodovina in življenjska praksa nam pripovedujeta, da se v določenih okoliščinah izleže v panju nova matica, imenovana kraljica. Ona ali pa njena prednica se umakne iz panja, kadar izleti roj. Fenomen rojenja je zvrhan skrivnostnih presenečenj. Običajno se roj, ki zapusti rodni panj in priključ novi matici kolikor mogoče oddalji od panja in ulnjaka z namenom, da bi našel nov, samostojen teren za svoje lovske pohode. Novi prostor ne sme biti v napoti čebelar iz panja, ki so ga čebele zapustile.

Roj mora torej najti nov zaklon, vejo, duplino, drevo, globel ali karkoli drugega, kjer si lahko osnuje novo domovanje. Pri vsem tem se dogajajo včasih čudna naključja. Roj se obesi na neki rogeli, opornik ali kaj drugega ter obvisi in se zgosti na njem kakor grozd na trti. Potem se delavke, ki raziskujejo okolico, odpravijo na bere. Lindauer je opazil, da razvija vsaka čebela potovka ob povratku k roju neki svojstven ples, ki zaznamuje rezultat njenega raziskovanja.

O vseh teh in drugih stvareh se čebele, potovke pogovarjajo kakšnih štirideset dni in čisto ne pridejo do zaključkov. Takšno obdobje lahko postane usodno in celo „pogubonosno“ za roj, če traja predolgo. Čebele se včasih celo razkrope in pomirjejo.

Čebele pa se lahko tudi osamosvojijo, saj vsaka delavka raziskuje svoje področje in posreduje izkušnje skupini, kateri pripada. Če boče, se lahko celo loči od drugih čebel. Čebele torej razpravljajo o različnih možnostih rešitev, in če ne dosežejo soglasja in splošnega zblizanja, ne obvelja nobena odločitev. Posledica tega je, da roj omaga in podleže. Ali je to posledica instinkta ali inteligence?

Vrtno se k temu izhodišču, na katerega odgovarjamo, naglašujoč instinkt bodisi čebel, termitov ali mravelj in tudi vseh ostalih živali, zlasti pa še žuželk, kar ni nič drugega kakor stopnja inteligence, ki je še ne moremo dojeti, doumeti in si je razložiti.

(Nadaljevanje drugič)

OB PRAVEM CASU

Uporaba plimovanja kot obnovljivega in ekološko neoporečnega vira energije je bila videti vse do pred kratkim naravnost idealna stvar. Če je že bil kakšen problem, potem so ga videli le načrtovalci, ki so se spopadli z vprašanjem tehnologije izkoriščanja. Zdaj pa so svoje povedali tudi ekologi. Pokazali so, da bi izkoriščanje biotivice lahko imelo tudi pomembne ekološke vplive na širša območja.

Vse skupaj se je razkrilo, ko so ekologi iz ZDA na poskusnih modelih raziskovali, kaj se obeta v zalivu Maine, če bodo Kanadčani postavili jez in zgradili načrtovano elektrarno, ki naj bi izkoriščala biotivico.

Blizu New Brunswicka se namreč pripravljajo na gradnjo velikega jez, za katerim bi se ob plimi nabirala morska voda, ob oseki pa ne bi takoj odtekla, marveč bi odtekala po kanalu in gnala generatorje. Na modelu se je pokazalo, da bi takšen poseg v naravno dogajanje daljnosežno vplival vse do Bostona in spremenil razliko med najvišjo in najnižjo gladino morske vode ob plimi oziroma oseki za desetino. To pomeni, da bi plima poplavlila del cest in obalnih mostov, osolila podtalnico, iz katere črpajo pitno vodo, in poplavlila soline. Ob oseki pa bi mnoge zdaj plovne poti postale neuporabne.

Odkritja so ta trenutek še toliko bolj vroča, kajti po prvotnih načrtih naj bi se gradnja jez začela ta mesec.

SLABO POČUTJE

— V pritličju stanujem, pa mi vedno zamaka.
— Imate srečo. Kaj bi šele bilo, če bi stanovali v petnadstropni stolpnici ...

MERCATOR GOLOVEC vabi k sodelovanju ambiciozne delavce z željo po napredovanju za opravljanje delovnih nalog in opravil

poslovodje trgovine

Z ŽIVILI V LJUBLJANI

POGOJI: poslovodska šola, 3 leta delovnih izkušenj, tečaj higijenskega minimuma, poskusna doba 3 mesece.

Na razpolago so samske sobe.

Delovno razmerje bomo sklepali za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.

Delovno razmerje želimo skleniti tudi s prodajalci tehnične in živilske stroke ter natakariji, ki so si pripravljeni zagotoviti bivališče v Ljubljani.

Pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema komisija za delovna razmerja 8 dni po objavi na naslov: Mercator Rožnik, TOZD Golovec, Ljubljana, Leninov trg 4. Informacije na tel. št. 061 443 968.

Mercator - Sloga

Delavski svet MERCATOR — SLOGA, trgovina na drobno, debelo ter gostinstvo, p. o. Gornja Radgona

razpisuje

prosta dela in naloge s posebnimi pooblastili (ni reelekcija)

POSLOVODJE III

v PE NEGOVA, Negova

Poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, mora kandidat izpolnjevati še naslednje pogoje:

- da ima poslovodsko šolo, srednjo komercialno šolo ali poklicno trgovsko šolo z delovnimi izkušnjami nad 5 let,
- da ima sposobnost vodenja poslovne enote in
- da ima sposobnost komuniciranja s strankami.

Kandidat se imenuje za dobo 4 let, po poteku te dobe je lahko na novo izbran.

Kandidati naj naslovijo svoje prošnje z ustreznimi dokumenti v roku 15 dni po razpisu na naslov:

Razpisna komisija MERCATOR — SLOGA, p. o., Gornja Radgona, Partizanska 12a. Prijavljeni kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh od poteka roka za prijavo.

ENERGIJA SE DRAŽI TERMIKA SVOJE IZOLACIJE CENI

20%

NIŽJE CENE V FEBRUARJU
ZA FASADNE IZOLACIJE

PERLIT
SUPERMAL

DOBRA IZOLACIJA PRIHRANI

40%

ENERGIJE ZA OGREVANJE

INFORMACIJE: TERMIKA LJUBLJANA
TEHNIČNO INFORMATIVNA SLUŽBA
KAMNIŠKA 25, TEL. (061) 315-477

PRODAJAJO VSE TRGOVINE
Z GRADBENIM MATERIALOM

ZA IZVEDBO IZOLACIJE
DOBITE V BANKI UGODEN KREDIT

ZDRAVILO IN POL

— No, je zdravilo kaj pomagalo?
— Pa še kako! Po treh žličkah je bilo kašlja konec, ko sem si z njim namasiral kolena, je sklenjenje prenehalo, zato sem dal preostanek ženi. Z njim je očistila jedilni pribor, ki se zdaj svetli kot sonce.

JEDI Z ŽARA

ZANIMALO VAS BO

Na žaru pečene jedi so dovoljene tudi v mnogih dietnih prehranah, kjer je pečena hrana sicer prepovedana. Na žaru pečene jedi so zdrave in lahko prebavljive, kajti za pečenje na žaru rabimo le malo maščobe (če seveda pazimo). Kadar pripravljamo dietno hrano, se v vseh receptih odredimo mastni slanini; nadomestimo jo s kakovitimi rastlinskimi olji, ki ga je tako ali tako najlažje uporabljati. Jedi na žaru morajo biti pravilno pečene. To pomeni, da mora biti žar tako vroč, da v trenutku zapre vse pore na površini mesa. Tako ne bosta šla v izgubo sok in aroma (vitaminov pa meso tako in tako nima veliko).

Jedi z žara so običajno manj slane in manj začinjene kot druga hrana in so že zaradi tega zelo zdrave in lahko prebavljive. Za pečenje na žaru so najprimernejše boljše vrste mesa. Izberemo kakovitostno, mehko meso, torej prej kos teletine kot svinjskega trebuha. To meso je tudi bolj zdravo in lažje prebavljivo od manj kakovitostnih kosov.

Ker je na žaru pečeno meso sočno, se lahko odpovemo omaki, s katero moramo sicer zalivati bolj suho pečenko. Prav omake pa dietna kuhinja običajno najstrožje prepoveduje.

Ker so jedi z žara tako zdrave, malokalorične in lahko prebavljive, jih uvrščamo na jedilnik kolikor pogosto le moremo. In ne pozabimo: pečenje na žaru je zabava, prava zabava pa je tista zabava, zaradi katere jedi najbolj teknejo...

KDO VE

— Z ženo dobro zaslužita, pa še avtomobila nimata. Kam gre ves ta denar?
— Tako neumna vprašanja mi postavljaš kot žena...

ZAVAROVALSTVO

ŽIVLJENJSKO ZAVAROVANJE

I. B. iz Bučkovec v svojem pismu pravi, da je sicer kolektivno zavarovan v podjetju, kljub temu pa bi se rad zavaroval še samostojno, saj na človeka nenehno pretijo nevarnosti.

Odgovor zavarovalne skupnosti Triglav: Seveda se lahko zavarujete samostojno. In kako? Oseba, ki se želi življenjsko zavarovati, predloži zastopniku zavarovanja pisno ponudbo in sklene zavarovalno pogodbo. Življenjsko zavarovanje se lahko sklene z zdravniškim pregledom ali brez njega, in sicer: za primer smrti (rizično zavarovanje), za primer smrti in doživetja (mešana zavarovanja). Življenjskemu zavarovanju se lahko priključi dodatno neozgodno zavarovanje. Življenjsko se lahko zavarujejo samo zdrave osebe od izpolnitve 14. do izpolnitve 65. leta. Osebe, ki niso popolnoma zdrave, kakor tudi osebe, ki so starejše od 65 let, se lahko zavarujejo le po dopolnitvi pogojev. Začetek zavarovanja je samo prvega v

mesecu. Zavarovalno vsoto in premijo sporazumno določita občan in zavarovalna skupnost. Dogovorjena premija se plačuje za naprej, in sicer 1. v mesecu, v katerem zapade plačilo. Dobro je tudi vedeti, da sklenitev življenjskega zavarovanja s pogodbo ali kakim drugim aktom, pa tudi z oporoko, lahko obloži osebo, ki bo imela pravice iz pogodbe o življenjskem zavarovanju. Oseba, ki zahteva izplačilo po pogodbi o življenjskem zavarovanju, mora takoj, ko nastopi s pogodbo predvideni primer, o tem pisno obvestiti zavarovalno skupnost. Predložitelj pa mora tudi polico, izpisek iz mrtiške knjige (če gre za smrt) in druge dokumente. Zavarovalna skupnost izpolni svojo obveznost (izplačilo) najkasneje v 14 dneh.

PIŠTA modruje...

Nikda v Soboti, to že davno.
Fašenk je na petek spadno.
Razpito je kifline, krilo pa žemle
tak je najprej peki bilo ime.

Či v fašensko capit nega gostovanja.
Čujeno boroga popa modruvanja.
Trnok je stari tou običaj.
gnes ga zavemo; daj, samo daj!

Itak pa najhote radi so decu.
dosta je riis, kits pa drugoga hecu.
Kušni že tak naši mali so gnes.
ka z vragon delejo ešce na plex.

Ka se pa nav starejši tice.
nikoga ničče se več ne viče.
Kakša koli je naša maska.
tuki tak smo zdaj že brez haska.

Izpušna naprava
vaš avtomobil

Netesna izpušna cev je lahko življenjsko nevarna. Štrupeni izpušni plini prodirajo v notranjost avtomobila in povzročajo vsaj glavobol, če že ne zastrupitve. Zato redno pregledujte, ali izpušna cev tesni na stikih, ali ni

kje prežgana in ali je dobro pritrjena in obešena.

Netesna mesta ne opozarjajo vedno nase z glasnim ropotom kot na primer pri velikih luknjah ali pri prežganem glušniku.

Luknjice so prav tako nevarne, jih pa težje najdemo in zakrpano. Izpušnih cevi ne pregledujte s spodnje strani. Hitreje se namreč prežge na zgornjem delu glušnika in cevi.

Za pregled izpušne cevi je priporočljivo, da avtomobil vzdignete z dvignim mostom in ga zapeljete na kanal. Tako lahko pri vžganem motorju pregledate celotno izpušno cev in vsa stična mesta ter poiščete, kje in zakaj spuša. Najbolj obremenjena mesta so pri prehodih cevi v glušniku in iz glušnikov nazaj v cevi, kolena in starejši pregibi. Na teh mestih izpušna cev hitreje zarjavi in je tudi mehansko bolj obremenjena. Netesna mesta najdete po črnih sledih, kjer izhajajo izpušni plini. Če je razpoka ali luknja na zgornji strani, je ne morete videti, lahko pa si pomagata z ogledalcem, ki ga postavite med izpušno cev in dno avtomobila. Pri teh pregledih se zavedajte, da je izpušna cev vroča in da se kaj lahko spečete. Najbolje je, da si nataknete debele delovne rokavice.

Preden boste zamenjali poškodovane dele, se prepričajte, ali mogoče izpušna cev ni iz enega kosa pri takih ne morete zamenjati posameznih delov. Nov del mora biti povsem enak, hkrati z zamenjavo pa pregledajte in zamenjajte še gumijaste nosilce in privijte vse vijake.

PRIJATELJSKA ZLOBA

— Zdaj mi je pa dovolj! Skoraj milijon sem odšel za časopisne oglase, avto pa imam še vedno v garaži.
— Nerodnež. Takoj bi poklical Dinos. Prišel bi ti milijon, tam pa bi ti za to šklopotalo celo odšteli nekaj denarja...

TUDI V DVOJE GRE

— Sta s tasto tudi na včerajšnji veselici izzvala k prepu? Modrice vidim.
— Vraga! Na izzivanje ni nihče reagiral, pa sva se po veselici spoprijela sama...

pravni nasveti

Kdaj do pokojnine?

Stara sem 60 let in imam 25 let pokojninske dobe, skupaj s starostnim kmečkim zavarovanjem. Kdaj bom pri tej starosti in s to pokojninsko dobo prišla do pokojnine, slišim, da šele z dopolnitvijo 65 let starosti. Zato naši mladi ne verjamejo več v novo kmečko zavarovanje, češ, saj se ni v ničemer spremenilo. Prosim za pojasnilo. (Naročnica).

ODGOVOR: Očitno še vedno nekateri kmetje niso na jasnem, kaj jim prinaša nova pokojninsko-invalidska zakonodaja v Sloveniji. Da še enkrat ponovimo: kmetje, ki se zavarujejo v splošnem pokojninsko-invalidskem zavarovanju (ali kakor pravimo, delavskem zavarovanju), so glede pogojev za starostno pokojnino izenačeni z delavci. To se pravi, da pridobijo moški zavarovanci starostno pokojnino z dopolnitvijo 60 let starosti in vsaj 20 leti pokojninske dobe (sem šteje tudi doba, prebita v prejšnjem starostnem zavarovanju kmetov od leta 1972 do 1983). Ako nimajo vsaj 20 let delovne dobe, imajo pa vsaj 15 let zavarovalne dobe, morajo počakati moški do dopolnitve 65. leta starosti, ženske pa do dopolnitve 60. leta starosti (te pridobijo starostno pokojnino pri 55 letih starosti, če imajo vsaj 20 let pokojninske dobe).

Če se je torej naša bralka odločila za vključitev v nov sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja in ima najmanj 15 let skupne pokojninske dobe, lahko z dopolnitvijo 60. leta starosti že uveljavlja pravico do starostne pokojnine. Če pa je ostala v starostnem zavarovanju kmetov (to je lahko sprito tega, ker je že dopolnila 60 let starosti), bo morala počakati na starostno kmečko pokojnino po določilih predpisih, ki terjajo za oba spola dopolnitev 65. leta starosti (razen za kmete-udeležence NOV pred 9. 9. 1943, ki jim zadostuje že 60 let starosti).

Naj na koncu še pripomnimo, da je delovna doba, prebita v starostnem zavarovanju kmetov od 1972 do 1983, prava zavarovalna doba tudi za pridobitev pravice do pokojnine po novih pokojninsko-invalidskih predpisih, ob pogoju seveda, da se je občan odločil za prehod v novo pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Dr. Lev Svetek

Nič nas ne sme presenetiti

Teritorialna obramba
Pomurja v letu 1984 uspešna

V času, ko v delovnih organizacijah sestavljajo zaključne račune, da bi ugotovili, kakšno je bilo poslovanje v letu 1984, tudi v TO Pomurja analiziramo delo v preteklem letu ter na osnovi uspehov in pomanjkljivosti načrtujemo delo za letoš. Iz analiz, ki so jih sestavili občinski štabi teritorialne obrambe občin Gornja Radgona, Lendava, Ljutomer in Murska Sobota ter Pokrajinski štab TO Pomurja, lahko ugotovimo, da so bile načrtovane naloge v letu 1984 uresničene, nekatere pomanjkljivosti pa nimajo pomembnejšega vpliva na bojno pripravljenost in se dajo s

uspešno v ostalih pomurskih občinah to opravili letos, ker so se tako odločili komiteji za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito v teh občinah.

Na vseh vajah, ki so bile v letu 1984, se je pokazalo, da se pripadniki teritorialne obrambe Pomurja zavedajo, kakšne so njihove naloge pri obrambi domovine, in da so pripravljene naloge tudi sleherni trenutek izvrševati. Sodelovanje s komiteji za SLO in DS ter krajevnimi skupnostmi je pokazalo, da postaja sestavni in neločljivi del samoupravnega položaja delovnega človeka in občana tudi njegova

Pripadniki enote TO za protizračno obrambo pri urjenju s protiletalskim topom. Foto: E. M.

primernim pristopom letos odpraviti.

Teritorialna obramba je najširša oblika organiziranja in pripravljanja delovnih ljudi in občanov za oborožen splošni ljudski odpor. Ker so v vojni pripadniki teritorialne obrambe tudi delovni ljudje in občani, ki z orožjem ali kako drugače sodelujejo v narodni zaščiti, mora teritorialna obramba opraviti usposabljanje narodne zaščite za izvajanje oboroženega boja. V letu 1984 so del tega usposabljanja, in sicer usposabljanje načelnikov, opravili le v Ljutomerški občini, medtem ko

neodtujljiva pravica in dolžnost, da pri odločanju o pogojih in rezultatih svojega dela odloča tudi o obrambi, varnosti in zaščiti.

Razprave o teritorialni obrambi, varnosti in zaščiti moramo preseliti v skupščinske klopi ter delovne ljudi in občane vsestransko in temeljito seznanjati s stopnjo razvoja teritorialne obrambe, o doseženih uspehih pri usposabljanju, o krepitvi moralnopoličnega stanja v teritorialni obrambi in o rasti bojne pripravljenosti enot teritorialne obrambe.

Edvard Mihalič

TUDI TAKO

— Pomisli, pred petindvajsetimi leti sem dobil v plačilni kvitu toliko kot moram zdaj odšteti za steklenico piva.
— Zakaj pa piješ pivo...

Iz globokega snega

Kadar avtomobil obliži v globokem snegu, lahko pri speljevanju poskusite izmenično prelikati v prvo in vzvratno prestavo. Najprej zapeljete nekoliko naprej, dokler pogonski kolesi ne začnejo pdrsavati; v tem trenutku hitro preliknite v vzvratno prestavo in ko se začne avto v snežni luknji premikati nazaj, podprete vzvratno vožnjo z nežnim dodajanjem plina in spuščanjem sklopke. Ko kolesi spet zdrsne, hitro preliknite v prvi (ali drugo!) prestavo. To zibanje naprej in nazaj ponavljajte, dokler ne dobi avto dovolj zaleta, da se skobali iz snežne luknje. Tudi pri tem manevru naj bosta prednji kolesi obrnjeni naravnost.

Pomen čebule v prehrani

Čebulo uporabljamo vse leto tako surovo kot tudi v različnih omakah. V dobrem golažu in v vseh mesnih omakah je veliko čebule. Čebulo zlasti cenijo na jugu naše države, kjer vsak dan jedo svežo poleg mesa.

V sveži zračno suhi čebuli je 90 % surovih beljakovin, 8 % ogljikovih hidratov od tega večina monosaharidov, 0,2 % surove masti, 0,5 do 0,9 % pepela, v 100 g sveže snovi je 30 mg kalcija, 40 mg fosforja, 157 mg kalija in 0,5 mg železa. V čebuli je tudi veliko vitaminov, tako je v 100 g 18 mg vitamina C, 0,03 mg vitamina B/0, 04 mg vitamin B2, in 0,2 mg niacina. Značilen vonj daje čebuli eterično olje, ki vsebuje žveplo, imenuje se aliidissulfit, v 100 g je 38 mg.

Čebula pospešuje prebavo in tek, zaradi večje vsebnosti kalija pa tudi uriniranje. Večjih količin čebule ne smemo uživati pri močnih jetrnih, ledvičnih in sečnih obolenjih, ker pospešuje delovanje jeter in izločanje vode. Čebula preprečuje gnilobne procese v črevesju, odganja vetrove, uničuje pa tudi zajedalce, glivice in podganice. Pospešuje krvni obtok, presnovo in delovanje srca, znižuje krvni pritisk in deluje zdravično pri vnetih bronhih.

Čebula, zakuhana na mleku, zdravi trebušne krče in težave v trebuhu. Če pojemo pol čebule s kruhom, ponča napenjanje in pekoča zgaga. Čebulni sok pomešan z medom je odlično zdravilo pri prehladu, težavah dihal, kašlju, hripavosti in vnetju mandljev. Pri prehladu je zelo zdravilen čaj pripravljen iz dveh zrezanih čebul, ki ju pol ure kuhamo v vodi, dodamo janežev

čaj in nekoliko medu. Sam svež sok skupaj z medom pa je odlično zdravilo za živce. Sok čebule pri vnetjih bronhijev pomešamo s sladkorjem in večkrat dnevno pojemo po eno žličko. Če popraženo čebulo damo na prsi, ublažimo še tako hud kašelj in zmehčamo sluz.

Pri gripi damo tri do pet rezin na vrat in tilnik in obkladek menjamo vsake pol ure.

Sok čebule uporabljamo za pomladitev kože, v lasnih vodah pospešuje boljšo rast las. Pri pikih os, čebel, komarjev in muh sok čebule prežene bolečine in oteklino. Krhke nohte večkrat natremo s čebulnim sokom. Na opekline in gnojne rane dajemo narezano čebulo. Gnojne žulje zdravimo s toplim obkladkom pripravljenim iz čebule, skuhanega krompirja in mleka. Pri kurjih očesih pa pomagata obkladek narejen iz čebule in kisa.

Sok čebule pomaga pri oteklinah rok in nog. Revmatične noge masiramo s sokom čebule. Lahko pripravimo ovitke iz zmlete čebule, ovitke menjamo vsake pol ure, s tem močno olajšamo bolečine. Tudi krvavitve iz nosu kmalu preneha, če čebulo vdihavamo in jo obenem položimo na tilnik.

Če zvečer jemo čebulo, se nam zniža krvni pritisk, zato bolj mirno spimo.

Čebula je vsestransko zdravilna, zato star pregovor pravi, da v hiši, kjer porabijo veliko čebule, ne potrebujejo zdravnika. Čim bolj intenzivno rdeče je obarvana čebula, več snovi vsebuje in ostrejšega okusa je.

dr. Mihaela Černe, dipl. inž. agr.
Kmetijski inštitut Slovenije,
Ljubljana

sestavil	Savinjske planine	ozvezdje na nebeskem ekvatorju	it. renesančni arhitekt (Andrea)	začinka Kolinske	bog zmag pri polabskih Slovanih	igralci na klarinet	Verdieva opera
ruski drbiž							
gorovje v severozahodni Indiji							
srbsko moško ime							
nekdanji kamboški politik (Lon)				Talisovala brežal-koholna pijača			
nemška književnica Seidel				rimski šestica radon			oborožen napad na politika
šumnik		priok save oskrbnik vrta					
zbor petih pevcev							
naslovni junak Gotovčeve opere				žival, ki živi pod zemljo	telur norveški filozof (Arne)		
arabski žrebec				meslo v notranji Dalmaciji			
Lili Novy				večanje Sarajevo			
mesna specialiteta testenica							
dolga doba, obdobje				eden od kornalskih otokov			

RESTLE v PREJŠNJE KRIŽANKE — Vodoravno: leopard, akvarel, dvigala, JAR, lak, etat, Ca, do, Ati, Erinije, L, stran, Nela, Italija, Cimabue, AK, Todd.

Spomin na Prešerna

8. februarja se vsi Slovenci spominjamo smrti pesnika Franceca Prešerna. Ta dan smo kot kulturni praznik začeli praznovati že pred koncem druge svetovne vojne. Tega dne se spominjamo njegovega dela in življenja.

Tudi na naši šoli smo njemu v čast priredili proslavo. Njegova poezija je bodrila tudi našo partizansko vojsko, ji dajala moč za osvoboditev slovenskega človeka.

Francec Prešeren je bil mož, ki se je boril za kulturo in za slovenski jezik. Zato homio storili vse, da ta dan ne bo šel v pozabo, da se ga bodo spominjali še vrsto let.

Sonja Horvat, 3. b
OŠ Velika Polana

BESEDA DVE O ...

KRIŽEVCI PRILJUTOMERU — Tudi na naši šoli smo pripravili prireditev ob slovenskem kulturnem prazniku. Osmega februarja smo se vsi zbrali v večnamenskem prostoru, kjer je bila najprej konferenca šolskega kulturno-umetniškega društva, sledil pa je bogat kulturni program. Nastopali so recitatorji, pevci, glasbene skupine, solisti. Posebej so nas presenečili mladi tamburaši iz Vučje vasi. Čeprav so večinoma naši sošolci, sploh nismo vedeli, da tako dobro igrajo. (MATEJA VRBNJAK, MARTINA MILIC in JANA KRIŽANČ, OŠ Branko Bernot-Aljaž Križevci pri Ljutomeru).

***

RIBNICA — Po zimskih počitnicah smo se učenci 5. razreda odpravili v šolo v naravi. Naš drugi dom je tako postala Ribniška koča. Veliko smo se smučali, organizirali razne družabne igre... Ogleдали smo si tudi spomenik. Hrana je bila dobra. Jaz bi najrajši ostala še tam. (MARJETA CUNK, 5. raz. OŠ Marija Rožman Stogovci).

***

GORNJI PETROVCI — Počitnice sem preživela doma. Delala sem snežene može, se sankala, drsala... Gledala sem tudi televizijo. Drugi teden, in sicer ponedeljek pa sem bila na kolinah. Tudi tam je bilo lepo. Žal so počitnice prehitro minile. (SLAVICA FARTEK, OŠ Gornji Petrovci).

***

SPODNJA ŠČAVNICA — Izteklo so se breskrbne počitnice. Najraje se spominjam smučanja na Pohorju, kamor sem hodila z očkom in bratom. Tudi potepala sem se pri teti v Črešnjevcih in se hodila kopat v Radence. V bazenu me je naenkrat nekdo potopil. Bil je moj bratranec Mitja. (NADA FAŠALEK, 4. raz. OŠ Spodnja Ščavnica).

***

ODRANCI — V šoli smo se učili o delu na kmetih. Zato smo si šli tudi ogledat Kavaševo kmetijo. Imajo polno živine, poljskih pridelkov in strojev. Predelujejo tudi kašo. Zvedeli smo marsikaj zanimivega o delu in življenju na kmetiji. (ANDREJA KOCIPER, 3. raz. OŠ Odranci).

ZIMSKO VESELJE — Narisala Barbara Grum, 4. c COŠ Gornja Radgona.

Planica

V dolini pod Poncami leži Planica, ki bo letos gostiteljica svetovnega prvenstva v smučarskih skokih. V tej prijetni gorenjski dolinici so že preizkušali znanje in korajžo pogumni mladi fantje pred 50 leti. Takrat so prvič preskočili 80 m in s tem ponosili v svet ime Planice in Stanka Bloudka, ki je naredil skakalnico. V poznejših letih sta mu pri gradnji velikank pomagala brata Gorišek. Omenjena brata sta postavljala skakalnice v Sarajevu in tudi drugod po svetu. Največjo daljavo na skakalnici v Planici je dosegel norveški skakalec, na velikanki pa skakalec iz Čehoslovaške Jirži Raška. Slovenci smo zelo ponosni na našega skakalca Bogdana Norčiča, ki je dosegel največjo daljavo na svetu, vendar žal z dotikom.

Prepričan sem, da so vsi skakalci zelo pogumni fantje. Rad jih gledam po televiziji, še rajši pa bi bil leto v Planici in si vse ogledal v živo.

Simonka MATJAŽ, 4. raz
OŠ JOŽE HEDŽET Šafarsko

Smeh

Med počitnicami sem bila pri sestrični. Imeli smo se zelo lepo. Šli smo na led v bližnjo grabo. Stanka je skakal in naenkrat se je led vdrl. Vsi smo se smejali in smejali. Voda mu je curjala na vse strani v čevlje, hlače... Potem pa se je zgudilo, led, na katerem smo se smejali, se je lomil in naenkrat smo padli v vodo ob Stanku. Tako smo bili tudi mi mokri.

Kolenko Mirjana, 4. b
OŠ Črenšovci

Koline

V sredo smo imeli koline. Bila sem jih zelo vesela. Delali smo klobase in krvavice. Pekli srno meso in pripravili jetra. Vse skupaj je bilo dobro. Mami sem pomagala pri delu. Zvečer smo imeli večerjo. Končalo se je vse dobro in veselo.

Jožica Jerebic, 4. b
OŠ Črenšovci

MINILE SO POČITNICE

Počitnice smo imeli štirinajst dni. Preživela sem jih brez kakšnih polomljenih kosti in še kaj drugega. Nekega jutra sem zagledala na ograji lačne ptičke. Šla sem po zrnje in ga natrosila. Veselim se šole, kajti spet vidim svoje sošolce in sošolke. Z njimi mi je lepo in zanimivo.

Klaudija Kustec, 2. a
OŠ Črenšovci

Vrabčji pretep

V ptičji krmilnici sem videl vrabce, kako so se pretepali zaradi hrane, ki je je bilo malo. Vrabci so bili lačni. Tako dolgo so se pretepali, da je priletela vrana in je vrabce spodila ter vse sama pojedla.

Dominik Virag, 3. b
OŠ Črenšovci

Planica

Pretep kraj Planica,
v gorah si ti doma,
čudovita zimska si cvetica,
ponos si našega srca.
Nad tabo Slovenec...
Jugoslovan leti,
kot najboljši učenec
medaljo dobi.

Lidija Pančor, 8. b
OŠ Cankova

P. S.: Upam, da nisem preveč »oklestil«
tvoje pesnitice.

Auto-Hrvatska

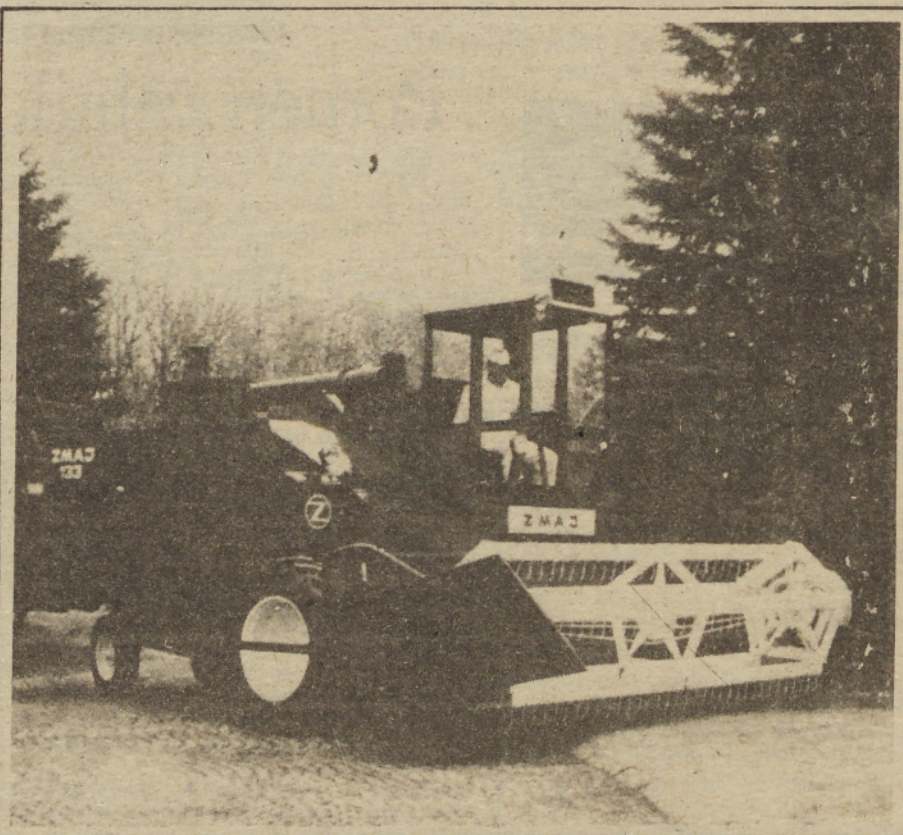
Z BOLJŠO OBDELAVO ZEMLJE DO VEČ
HRANE — DO BOLJE OBDELANE ZEMLJE
S KMETIJSKIMI STROJI IZ:

IMT CENTRA ČAKOVSKKE AUTO-HIŠE

— traktorji IMT 567 in
IMT 577
— sezonski popust
— zajamčeni rezervni
deli in servisna služba
— velik izbor raznih
traktorskih priključkov
— dobava takoj

— kombajni Zmaj 142,
Zmaj 133-B in Zmaj
133-C
— zajamčeni rezervni
deli in servisna služba
— dobava v aprilu, maju
in juniju

INFORMACIJE:
TELEFON (042) 812-611 in 812-545

HREPENENJE PO SREČI

Kaj je splon sreča? Vsak si jo predstavlja drugače. Nekateri jo vidijo v denarju, izobilju... Jaz pa mislim, da to ni prava sreča. Sreča je zame nekaj zelo lepega, kar v življenju dosežeš. Imeti poklic, ki si ga želiš, ustvariti družino, dom, človek je srečen, ker lahko ustvarja nov svet, je srečen, ko doseže cilj, ki si ga je zastavil. Srečen bo kemik, ki bo odkril zdravilo, ki ga že dolga leta zaman iščejo.

Poklic? Najraje bi se usmeril v vojaško smer. Ne zaradi orožja, ubijanja. Zaradi miru, zaradi tega, da bi se naučil braniti svojo srečo, življenje, dom, družino, življenja in domove drugih. Nevarnost vojaškega spopada med velesilama je vse večja. Tehnika, astronomija, vse se razvija s strahovito brzino. Upajmo, da nas znanost sama ne bo tudi uničila. Da ne bodo nekoč svetu vladali računalniki in roboti.

Iztok Sitarovsni, 8. raz.
OŠ Negova

ČE BI IMEL PSA

Že od nekdaj si želim psa. Če bi ga imel, bi se igral z njim. Dal bi ga dresirati. Za njega bi imel posebno hvorišče. Vsak teden bi ga umil. Ponoči bi bil spuščan. Naredil bi mu hišico iz lesa. Pozimi bi mu v njegovo hivališče dal medvedjo kožo, da ga ne bi zeblo. Vsak dan bi ga peljal na sprehod. Ko bi bil še majhen, bi bil v garaži. Ta pes ne bi bil kakšna navadna pasja slina, ampak pravi nemški ovčar, katere dresirajo mišičniki. Bil bi zelo pameten in krvoločan, a do gospodarja nežen. Ko bi bil spuščan, bi imel nagobčnik. Ine bi mu bilo furan, če pa bi bila samica, pa Kala.

O, da bi se le moja želja izpolnila!

VOURI DENIS, 3. b
OŠ „JOŽKO TALANČI-JANEŽ“
DOBROVNIK

VESTNIK

DELEGATSKI

Delegatsko glasilo občine
Murska Sobota
Številka 2
Leto V
21. februar 1985

VSEBINA

- Predsedniki zborov Skupščine občine Murska Sobota sklicujejo seje zborov dne 12. marca 1985
- Poročilo o uresničevanju samoupravnih sporazumov o temeljih plana samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti za obdobje 1981—1985 v letu 1984 ter izhodišča in programske usmeritve s predlogom bilance sredstev dovoljene skupne porabe za leto 1985
- Načrt spomladanske setve in živinorejske proizvodnje v letu 1985
- Predlog razdelitev sredstev občinskega proračuna, ki so namenjena za financiranje delegatskega sistema v krajevnih skupnostih občine Murska Sobota

Predsedniki zborov Skupščine občine Murska Sobota sklicujejo

36. sejo Zbora združenega dela
36. sejo Zbora krajevnih skupnosti
36. sejo Družbenopolitičnega zbora

Seje bodo v
torek, dne 12. marca 1985, ob 8. uri
v prostorih Skupnosti za požarno varnost, M. Sobota, Cankarjeva 75

Predsednik Zbora združenega dela in predsednik Zbora krajevnih skupnosti predlagata naslednji

dnevni red:

1. izvolitev in poročila verifikacijskih komisij;
2. poirditev zapisa skupnega zasedanja zborov občinske skupščine, z dne 31. januarja 1985;
3. informacija o delu skupin delegatov ter Zbora občin in Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije;
4. poročilo o uresničevanju samoupravnih sporazumov o temeljih plana samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti za obdobje 1981—1985 v letu 1984 ter izhodišča in programske usmeritve s predlogom bilance sredstev dovoljene porabe za leto 1985;
5. plan spomladanske setve in živinorejske proizvodnje v letu 1985;
6. predlog programa dela Zbora združenega dela, Zbora krajevnih skupnosti in Družbenopolitičnega zbora Skupščine občine Murska Sobota za leto 1985;
7. predlog razdelitve proračunskih sredstev za financiranje potreb KS v letu 1985;
8. osnutek odloka o davkih občanov občine Murska Sobota;
9. osnutek odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o komunalnih taksah v občini Murska Sobota;
10. osnutek odloka o odškodnini zaradi spremembe namembnosti kmetijskega zemljišča ali gozda v občini M. Sobota;

11. predlog odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o sprejetju zazidalnih načrtov za posamezna območja v naseljih in območja določena za posebne namene na območju občine M. Sobota;
12. delegatska vprašanja in odgovori na vprašanja;
13. predlogi, sklepi, mnenja in obvestila.

Delegati DRUŽBENOPOLITIČNEGA ZBORA bodo obravnavali 2., 3., 4., 5., 6., 12. in 13. točko zgoraj navedenega dnevnega reda.

Gradivo za obravnavo 4., 5., 7. in 8. točke dnevnega reda je objavljeno v tej številki Delegatskega vestnika.

Gradivo za obravnavo 2., 9., 10. in 11. točke dnevnega reda bo posredovano vodjem delegacij, vodjem konferenc delegacij, ter delegatom Družbenopolitičnega zbora.

Gradivo za obravnavo 6. točke je bilo kot osnutek objavljeno v 1. št. Delegatskega vestnika, dne 17. 1. 1985. Spremembe od osnutka bodo posredovane vodjem delegacij, vodjem konferenc delegacij in delegatom Družbenopolitičnega zbora.

Informacije k 3. in 12. točki dnevnega reda bosta podani na seji.

V današnjem Delegatskem vestniku je objavljeno Poročilo o uresničevanju samoupravnih sporazumov o temeljih plana samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti za obdobje 1981—1985 v letu 1984 ter izhodišča in programske usmeritve s predlogom bilance sredstev dovoljene skupne porabe v letu 1985.

O poročilu bodo razpravljale Skupščine SIS družbenih dejavnosti, ki bodo sklicane v času od 4. do 9. marca 1985 in zbori občinske skupščine na sejah dne 12. marca 1985. Gradivo je namenjeno za razpravo v delegacijah za zbere občinske skupščine in skupščine Samoupravnih interesnih skupnosti, zbere delavcev in samoupravne organe v TOZD in skupnosti ter za razpravo v družbenopolitičnih organizacijah. Razpravo v TOZD in skupnostih naj bodo usklajene med vsemi organi in organizacijami, zlasti med delegacijami.

Poročilo o uresničevanju samoupravnih sporazumov o temeljih plana samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti za obdobje 1981–1985 v letu 1984 ter izhodišča in programske usmeritve s predlogom bilance sredstev dovoljene skupne porabe za leto 1985

I. IZVAJANJE PROGRAMOV V LETU 1984

UVOD

Družbenoekonomski odnosi na področju družbenih dejavnosti se uresničujejo v skladu z zakonskimi opredelitvami in samoupravnimi opredelitvami za srednjeročno obdobje 1981–1985. Ob oceni delovanja teh odnosov ne gre prezreti, da smo se v letu 1984, kot že v prejšnjih letih soočali na tem področju z administrativnimi ukrepi državnih organov predvsem z ukrepi limitiranja sredstev za te namene.

Svobodna menjava dela se uresničuje na posameznih področjih družbenih dejavnosti na podlagi sklenjenih samoupravnih sporazumov o svobodni menjavi dela med uporabniki in izvajalci za obdobje 1981–1985. Za vsako leto posebej so bila sklenjena dopolnila k samoupravnim sporazumom v obliki aneksov, ki so se usklajevala z določili občinske resolucije. Na tem področju velja izpostaviti v letu 1984 kot pomemben pozitivni premik — sprotno usklajevanje skupne porabe z družbenoekonomskimi gibanji v občini, kar je imelo za posledico, da so postopki sporazumevanja med uporabniki in izvajalci (pri sklepanju samoupravnih sporazumov o svobodni menjavi dela) hitreje stekli.

Podatki nam kažejo, da je delež sredstev skupne porabe (SIS družbenih dejavnosti) v družbenem proizvodu v občini v obdobju 1981–1984 stalno upadal, oziroma se zmanjševal. Kljub ugotovitvi, da so se realno zmanjševala sredstva za vse družbene dejavnosti se v tem srednjeročnem obdobju še nista pomembneje zmanjšala obseg in standard storitev. Izpad sredstev se je pokrival v nekaterih SIS s krčenjem dopolnilnega programa, prelaganjem nekaterih naložb, z zmanjševanjem sredstev amortizacije, z zaostajanjem cen storitev ter z nekoliko večjo udeležbo občanov.

Celotna real. sred. za dejavnost obč. SIS so se v letu 1984 tako povečala od 1.404.678.000 din v letu 1983 (upoštevani so podatki valorizirane skupne porabe za leto 1983 za poračun osebnih dohodkov v letu 1983) na 2.036.708.000 din ali za 45 % (upoštevajoč tudi solidar. sredstva in drugi viri v letu 1984). Izvirni prihodki, ki jih združujemo v občini po prispevni stopnji pa so se povečali za 42 %.

Po posameznih SIS je bila za dejavnost v letu 1984 dovoljena poraba z naslednjo rastjo:

SIS	V 000 : din	Ind. rasti 1984/83
Obč. zdravstvena skupnost	1.037.813	145,6
Obč. izobraževalna skupnost	527.544	146,2
Skup. otroškega varstva	287.886	151
		124,1 za dejavnost za den. pomoči
Obč. skup. socialnega skrbstva	98.712	167
Obč. kulturna skupnost	32.575	143
Obč. telesnokulturna skupnost	22.911	141,3
Obč. skup. za zaposlovanje	28.949	158,9
Obč. raziskovalna skupnost	5.220	136,4

Iz navedenih podatkov je razvidno, da je tudi v letu 1984 bila različna rast povečanja sredstev glede na leto 1983, kar kaže tudi v letu 1984 na selektiven pristop pri usklajevanju sredstev skupne porabe.

Najvišja rast sredstev (nad 145) v primerjavi z letom 1983 so dosegle naslednje SIS:

1. Skupnost otroškega varstva
— upoštevani so bili dodatni stroški za delovanje 4 oddelkov VVO, ki so pričeli z delom ob koncu leta 1983 ter dodatno priznana sredstva v znesku 13.000.000 din za pokrivanje ekonomske cene VVO (delež skupnosti otroškega varstva pri pokrivanju cene VVO je v letu 1984 znašal 74 %).

2. Občinska izobraževalna skupnost
— dodatni stroški za financiranje 8 novih oddelkov osnovne šole ter dodatno priznana sredstva za pokrivanje stroškov amortizacije pri nivoiziranju osnovnih šol.

3. Občinska zdravstvena skupnost
— za zagotovitev višjih sredstev v odlivu (predvsem za zdravljenje izven regije) ter pokrivanje stroškov zdravstvene nege v Domu oskrbovancev Rakičan.

4. Občinska skupnost socialnega skrbstva
— za dodatno zagotovitev sredstev po novo sprejetem Zakonu o

družbenem varstvu, duševno in telesno prizadetih otrok od 1. 5. 1984 naprej.

5. Občinska skupnost za zaposlovanje

— za zagotovitev sredstev za nadomestila in denarne pomoči upravičencem v času brezposelnosti (v primerjavi z letom 1983 je indeks rasti v ta namen 209).

V okviru dovoljene porabe za leto 1984 je bila vsem izvajalcem na področju družbenih dejavnosti priznana rast osebnih dohodkov 40 %, materialnih stroškov 54 %, minimalna amortizacija 75 % (ter 25 % za tekoča vzdrževalna dela v vseh SIS) razen v zdravstvu 80 % minimalna amortizacija. Podrobnejša analiza o gibanju materialnih stroškov in osebnih dohodkov v izvajalskih delovnih organizacijah bo pripravljena po obravnavi in sprejemu zaključnih računov. Že sedaj pa razpolagamo s podatki, da so materialni stroški v vseh izvajalskih organizacijah bili dosti višji od priznanih (najbolj so izstopali v zdravstvu v povprečju za 79,9 %, v Domu oskrbovancev Rakičan 63 %, v vzgojnovarstvenih organizacijah 62,7 %). Opravljene analize (v letu 1984), v poslovanju OZD s področja družbenih dejavnosti nam namreč kažejo, da osebni dohodki delavcev v družbenih dejavnostih zaostajajo in da se zaostajanje iz leta v leto povečuje (zaostajanje povprečnih osebnih dohodkov v letu 1983 v negospodarstvu v primerjavi s povprečjem v gospodarstvu je bilo 5 %). Da bi omilihi navedena zaostajanja, so bila v letu 1984 priznana dodatna finančna sredstva v znesku 45.067.000.- din (za poračun osebnih dohodkov delavcem v družbenih dejavnostih za leto 1983), kar v prejšnjih letih ni bil primer.

V okviru združenih sredstev v vseh SIS za leto 1984 je delež za svobodno menjavo dela znašal 68,8 %, delež sredstev za funkcioniranje delegatskega sistema 0,05 % in delež sredstev za financiranje strokovne službe 1,497 % (v letu 1983 1,546 %). Pri financiranju strokovne službe velja omeniti, da so v materialnih stroških službe zajeti tudi vsi materialni stroški za delovanje skupščin SIS in njenih organov.

V letu 1984 smo v skladu z oceno gibanja mase bruto osebnih dohodkov v občini trikrat spreminjali prispevne stopnje, da ne bi prišlo do presežkov pri zbranih sredstvih.

V strokovnih službah so že pripravljena poročila o rezultatih poslovanja posamezne SIS iz katerih lahko ugotovimo, da so tri SIS zaključile poslovno leto 1984 z nekritimi odhodki (zgubo) in sicer:

- 1) Občinska kulturna skupnost v znesku 918.000,00 din
- 2) Občinska telesnokulturna skupnost v znesku 765.000,00 din (Obč. SIS sta zaključile z zgubo zaradi izpada v prilivu sredstev po prispevni stopnji)
- 3) Občinska zdravstvena skupnost v znesku 58.242.478,00 din

Izguba v zdravstveni skupnosti se nanaša na dodatne stroške zdravstvenega varstva v letu 1984 in sicer: odliv sredstev za zdravljenje izven pomurske regije, dodatno priznani materialni stroški zdravstvenih organizacijam ter višja vrednost zdravil.

4) Občinska izobraževalna skupnost je zaključila poslovanje sicer pozitivno, vendar je znotraj skupnosti prišlo do preliivanja sredstev — sredstva, ki se zbirajo po stopnji 0,40 % za investicije so v znesku 10.174.000.- din bila prenešana v redno dejavnost. Prizadevati si je potrebno, da se ta sredstva v letu 1985 usmerijo v investicije.

Solidarnostna sredstva (rep. solidarnost) predstavljajo pomemben delež v okviru zagotavljanja sredstev za financiranje SIS družbenih dejavnosti. V letu 1984 so ta sredstva v primerjavi z letom 1983 porasla za 63,7 %. V letu 1984, kakor tudi v vseh letih tekočega srednjeročnega obdobja pa ugotavljamo, da se ta sredstva niso stekala tekoče (predvsem v občinski zdravstveni skupnosti, kjer solidarnostna sredstva kasnijo od 2–3 mesece). Zaradi navedenega bo potrebno čimprej rešiti sistem solidarnosti, saj so se iz navedenih razlogov posamezne SIS (predvsem zdravstvena skupnost) znašle v izrednih težavah pri svojem poslovanju. Poleg teh težav bo nujno čimprej razrešiti vprašanje solidarnosti v zdravstvenem varstvu. Enotna je namreč ugotovitev, da je občina zanjivo premajhen prostor, da bi lahko brez posledic prenesla nase vsa gnanja pri pokrivanju stroškov celotnega zdravstvenega varstva.

Medobčinska solidarnost je dogovorjena le v zdravstvenem varstvu. Ta je omejena le na trenutno sprejete kriterije — financiranje zdravljenja v tujini in financiranje stroškov dialize. Združena sredstva na medobčinski ravni (v Pomurju) ne predstavljajo možnosti za kakršnokoli širše

razreševanje problematike posameznih občinskih zdravstvenih skupnosti, ki imajo v glavnem podobno problematiko.

Velik problem in nezadovoljstvo (predvsem med domačimi izvajalci) predstavlja način združevanja sredstev za vzajemne programe v SRS, kjer moramo tudi kot manj razvita občina (ki prejema solidarnostna sredstva) združevati sredstva po republiških izhodiščih, ki so bila v letu 1984 dosti višja od občinskih (rast OD za 46 %, materialnih stroškov 60 %, 100 % amortizacija).

V okviru razpoložljivih finančnih sredstev so bili programi za leto 1984 po posameznih SIS družbenih dejavnosti realizirani v naslednjem obsegu:

1. Občinska zdravstvena skupnost

Če analiziramo ustreznost srednjeročno zastavljenih usmeritev in ciljev v obdobju 1981—1985, ki so naslednje: razvijanje osnovne zdravstvene dejavnosti s hitrejšim razvojem medicine dela, splošne medicine, splošnega in mladinskega zobozdravstva z uvajanjem in širjenjem zdravljenja in nege na domu, s širjenjem dispanzerskih metod dela in povečanjem obsega specialističnih konziliarnih pregledov, lahko ugotovimo, da so te ustrezno oblikovane glede na splošno neugodno gospodarsko situacijo v združenem delu, vprašanje je le, kako smo sprejeli odločitve udeležencev in svobodni menjavi dela, ki zadevajo razvoj in usmeritve sistema zdravstvenega varstva, uresničevali.

Osnovna ugotovitev za pretekla leta tega srednjeročnega obdobja je, da o prioritetenem razvoju osnovne zdravstvene dejavnosti oziroma dejavnosti zdravstva v celoti, ne moremo govoriti.

To ugotovitev je možno povzeti iz vrste sklepov in stališč, sprejetih ob obravnavi številnih poročil in analiz v tem srednjeročnem obdobju, v katerih se je na podlagi argumentiranih podatkov o fizičnih in finančnih pokazateljih delegate in celotno družbenopolitično skupnost opozarjalo na stanje v dejavnosti zdravstva.

PLANIRANJE IN REALIZACIJA OBSEGA ZDRAVSTVENIH STORITEV

V letu 1984 se je z uporabo enotnega seznama zdravstvenih storitev, začel načrtovati, evidentirati in spremljati obseg dela v točkah, s katerimi je vsaka storitev relativno ovrednotena. Zato v posameznih zdravstvenih dejavnostih ni možna primerjava z realizacijo v preteklem letu, ko so se storitve vrednotile še s faktorji.

Značilnosti planiranja obsega zdravstvenih storitev je ta, da se vsa leta tekočega srednjeročnega obdobja planira obseg dela v skladu s finančnimi možnostmi skupnosti s področja ambulantnih, specialističnih, bolnišničnih in lekarniškimi zdravstvenimi dejavnostmi v regiji.

Tako izvajalci zdravstvenega varstva planirajo obseg dela iz zagotovljenega in dodatnega programa za naslednje leto, pri tem pa morajo zasledovati osnovne cilje in usmeritve v smislu prestrukturiranja in racionalizacije, ki jih je sprejela zdravstvena skupnost.

Za zagotovljeni program, kjer smo zaenkrat še deležni sredstev republiške solidarnosti, je dogovorjena taka metodologija obračuna solidarnostnih pravic, da storitev iz zagotovljenega programa ni mogoče širiti. To pomeni, da se sleherni presegevanje storitev, doseženo v letu 1982, ne priznava, breme izdatkov za tovrstne storitve nad obsegom leta 1982, nosi občinska zdravstvena skupnost.

Ker skupnost v odhlu nima vpliva na oblikovanje kalkulativnih elementov cene, moramo vse dotlej, dokler se bodo upravičeno koristile storitve v zdravstvenih organizacijah izven naše regije, temu ustrezno planirati sredstva za pokrivanje stroškov, obseg opravljenih storitev se pa mora priznati v celoti na podlagi izstavljenih faktur.

Ne priznava pa se nobeno presegevanje programa oz. opravljeno delo domačim izvajalcem zdravstvenega varstva, kljub temu da tako storitev in višji materialni strošek povzroči uporabnik, ki išče zdravstveno uslugo. Ob tem se strukturni delež materialnih stroškov v celotnem prihodu zdravstvenih organizacij iz leta v leto zvišuje, izvajalci zdravstvenega varstva opravijo dogovorjen obseg dela in še več, s slabo kadrovske zasedbo in iztrošeno medicinsko opremo, vendar jih skupnost v okviru razpoložljivih sredstev na podlagi dogovorjenih meril za vse to še ni mogla nobeno leto nagraditi.

Ker bomo predvidoma po planu zaposlovanja do leta 1985 občinski kadrovske normativ z dogovorjeno prioriteto dosegli v osnovni zdravstveni dejavnosti 85 %, v specialistični in bolnišnični pa le 84 %, se bo uporabnik pri koriščenju pravic iz zdravstvenega varstva še nekaj časa srečeval s čakalno dobo, dežurstvom in ostalimi problemi, ki so posledica slabe kadrovske zasedbe. Problem posodabljanja medicinske opreme je prav tako vezan na omejena sredstva skupnosti: v letih 1981 in 1982 je bila obračunana 100 % minimalna amortizacija, v letu 1983 77,4 % in v letu 1984 80 %.

O uresničevanju zastavljenih usmeritev in ciljev v preteklih letih srednjeročnega obdobja in v letu 1984 pričajo nekateri konkretni fizični kazalci na posameznih ožjih področjih zdravstvenih dejavnosti:

1. Število obiskov v osnovni zdravstveni dejavnosti iz leta v leto narašča, razen v splošni medicini, kjer beležimo upad obiskov. Planiran obseg opravljenih storitev, ovrednoten s točkami je presežen v vseh dejavnostih:

	plan 1984	izvršitev 1984
— osnovno zdravstvo	2.153.000 točk	2.439.530 točk
— zobozdravstvo	862.000 točk	915.816 točk
— reševalni prevozi	440.500 km	473.719 km

Skupnost ni priznala nobenega presegevanja planiranega obsega programa, kar finančno pomeni 29.527.705,00 din poročila pri fakturirani realizaciji, razen ocenjenih višjih materialnih stroškov.

2. Uresničujejo se načrtovane spremembe v smislu zmanjševanja najdražjih zdravstvenih storitev pri bolnišničnem zdravljenju: število bolniško oskrbnih dni v odlivu se je v letu 1984 v primerjavi z letom 1983 znižala za 634 dni oziroma od leta 1981 skupno za 3733 BOD.

V Splošni bolnišnici M. Sobota se je število bolniško oskrbnih dni znižalo v letu 1984 v primerjavi z letom 1983 še za 3919 dni oziroma od leta 1981 skupno za 5136 dni.

Obtem se je povprečna ležalna doba bolnišnično zdravljenih občanov v odlivu znižala za 23,7 dni (leta 1983) na 22 dni (leta 1984) in v Splošni bolnišnici M. Sobota od 10,6 dni (leta 1983) na 9,94 dni (leta 1984).

Preseganje programa ni priznано v višini 16.036.899,00 din razen ocenjenih višjih materialnih stroškov.

3. Sorazmerno zmanjševanju bolnišničnega zdravljenja narašča obseg storitev v specialističnih dejavnostih, ki v domačih zdravstvenih organizacijah beleži porast tudi zaradi omejevanja koriščenja specialističnih storitev v odlivu.

4. V letu 1982 smo s sprejemom indikacij omejili tudi koriščenje zdraviliških zdravstvenih storitev. V primerjavi z letom 1981, ko so uporabniki realizirali skupno še 7.170 zdraviliško oskrbnih dni, znaša realizacija v letu 1984 le še 4211 zdraviliško oskrbnih dni.

5. Pri porabi zdravil ugotavljamo nadpovprečno porabo in vrednost izdanega recepta na 1 uporabnika pri kategoriji upokojujencev in kmečkih uporabnikov, pri samem predpisovanju pa ni odstopanj v primerjavi z republiškim povprečjem. Zaradi izredne rasti cen zdravil običajno kot občina z izredno neugodno starostno strukturo prebivalstva toliko bolj problem porabe zdravil.

2. Občinska izobraževalna skupnost

Program občinske izobraževalne skupnosti se v letu 1984 ni v celoti izvajal v skladu s sprejetim Samoupravnim sporazumom o temeljnih plana za obdobje 1981—1985. Kljub dani prioriteti osnovnemu šolstvu v vseh letih tekočega srednjeročnega obdobja, skupnost ni imela zagotovljenih dovolj sredstev za realizacijo zastavljenega programa. Prav zaradi tega je v občinski izobraževalni skupnosti bilo nujno sprejeti nekatere ukrepe, ki so posegli predvsem v dopolnilni program. V tem srednjeročnem obdobju izstopa kot največji problem zaostajanje osebnih dohodkov prosvetnih delavcev v primerjavi z isto izobrazbeno strukturo v gospodarstvu, kakor tudi za povprečjem v osnovnem šolstvu v SRS. Kljub dodatno priznanim sredstvom za ublažitev te problematike v letu 1984, po prvih podatkih ugotavljamo, da je osebni dohodek učitelja še vedno zelo nizek. Problem bi bilo nujno sanirati že v letu 1985 tudi s korekturo prispevne stopnje, saj je občinska izobraževalna skupnost po višini veljavne prispevne stopnje v SRS na 50. mestu.

V letu 1984 niso bile uresničene predvsem naslednje naloge:

- Pri izvajanju zagotovljenega programa ni bil v skladu z opredeljenimi standardi in normativi izhajajoč iz Zakona o osnovni šoli pri formiranju oddelkov osnovne šole v celoti realiziran normativ 32 učencev na oddelk. Prioriteta je bila dana prvim razredom osnovne šole in vsem oddelkom celodnevne osnovne šole. S spremembo normativa iz 36 učencev na 32 učencev na oddelk se je s šolskim letom 1984/85 število oddelkov povečalo za 6. Uveljavitev novega normativa v celoti bi pomenila dodatno 13 novih oddelkov, kar pa zožene materialne možnosti niso dovoljevale. Število vseh oddelkov v občini znaša 314 s skupno 7334 učenci.

- Glede na zožene materialne možnosti je zaustavljena nadaljnja dinamika razvoja celodnevne osnovne šole. V obravnavanem obdobju je namesto planiranih 10 % na novo vključenih vseh šoloobveznih otrok v celodnevno obliko dela le 7 % — skupaj 17 %.

- Iz dopolnilnega — neobveznega programa se je s šolskim letom 1984/85 zmanjšalo število oddelkov podaljšanega bivanja za en oddelk, pokrivanje materialnih stroškov oddelkov podaljšanega bivanja pa je prenešeno v hreme staršev.

- Z ozirom na občuten porast stroškov avtobusnih prevozov je bil uveden prispevek staršev po učencu — vozaču v višini 80 din mesečno, racionalizirane so bile šolske proge (zmanjšano je bilo število dnevno prevoženih km). Ukinjeno je bilo finansiranje varstva vozačev, ki ga izvajajo na šolah pedagoški delavci.

- Regresiranje malic za učence je prenešeno v skupnost otroškega varstva (funkcionalna oblika pomoči).

- Na področju investicijske dejavnosti se sprejeti referendumski program za področje šolstva ne izvaja po zastavljeni dinamiki. Z gradnjo podružnične osnovne šole v Mačkovecih, ki je bila planirana v letu 1983 se je pričelo v letu 1984. V letu 1984 so še bila izločena sredstva iz referendumskega programa v višini 3.050.000.— din za izdelavo projektov osnovne šole Prekmurske brigade in večnamenska dvorana pri osnovni šoli

Edvarda Kardelja v M. Soboti. Posebej velja izpostaviti, da pa je bil program investicij iz združenih amortizacijskih sredstev od nepremičnin realiziran v večjem obsegu kot je bil sprejet. V letu 1984 je bila dokončana podružnična osnovna šola Dolenci, adaptacije podružničnih osnovnih šol v Krogu, Tešanovcih, Brezovcih, Dokležovju, ureditev centralne kurjave v G. Petrovcih in Šalovcih ter manjša vzdrževalna dela na drugih osnovnih šolah.

— S področja srednjega usmerjenega izobraževanja pri razmestitvah izvajanja vzgojnoizobraževalnih programov in števila oddelkov 1. letnikov, kljub velikim prizadevanjem ni bil realiziran vpis dveh oddelkov vzgojnoizobraževalnih programov elektro usmeritve, čeprav je bil interes mladine v pomurski regiji za izobraževanje v teh programih precejšen. Posebna izobraževalna skupnost za elektro usmeritve ni dovolila več dislociranih oddelkov, kljub dejstvu, da je doslej izobraževanje v M. Soboti potekalo uspešno in da so za izvajanje teh programov dani ustrezni kadrovski in prostorski pogoji.

V okviru ekonomske usmeritve je bil realiziran vpis treh oddelkov vzgojnoizobraževalnega programa poslovno finančna dejavnost in en oddelka trgovska dejavnost. Manjši je bil vpis v program kovinarstva in strojništva, na novo pa je bil uveden en oddelka s skrajšanim prilagojenim programom kovinarske usmeritve.

Sedanji vzgojno izobraževalni programi so izrazito enostranski in bistveno ovirajo mladino pri njenih poklicnih odločitvah. Pri razmestitvah vzgojno izobraževalnih programov je potrebno analizirati sedanje in prihodnje kadrovske potrebe združenega dela ter upoštevati poklicne namere učencev in možnosti zaposlovanja.

3. Občinska skupnost otroškega varstva

Skupnost otroškega varstva je v letu 1984 nadaljevala izpolnjevanje programov, dogovorjenih v samoupravnem sporazumu o temeljnih planov za obdobje 1981—1985 in nalog, ki jih določa zakon o družbenem varstvu otrok.

— Na področju družbenega varstva otrok smo dosegli pomembne uspehe pri varstvu matere in otroka — to problematiko pa izvajamo v skupnosti otroškega varstva Slovenije po načelu vzajemnosti. Porodniški dopust traja 246 dni, oz. eno leto tistim materam, ki rodijo hkrati več otrok ali teže prizadetega otroka s 100 % nadomestilom v višini povprečnega osebnega donodka iz minulega leta. Leta 1982 smo vključili v krog upravičenih do porodniškega dopusta tudi združene kmetice, vendar z nadomestilom v višini najnižjega zneska, ki zagotavlja materialno in socialno varnost delavcev.

V občini M. Sobota pa se samoupravni sporazum o pravicah in obveznostih združenih kmetov do porodniškega dopusta še ne izvaja, ker ni k njemu pristopila KZ Panonka.

Zavitek za opremo novorojenca dobivajo vsi novorojenci v okviru standardnega zavitka (v letu 1984 je prejelo v naši občini zavitek ca. 780 otrok).

— V tekočem planskem obdobju se znižuje delež denarne pomoči pri pokrivanju minimalnih življenjskih stroškov. V letu 1981 so bile z zakonom denarne pomoči prenešene iz pristojnosti republiške skupnosti otroškega varstva v občinske.

Za izvajanje družbeno denarnih pomoči prejemamo solidarnostna sredstva. V zadnjih letih trend upadanja upravičencev stagnira glede na prejšnje obdobje. Z uveljavitvijo samoupravnega sporazuma o uresničevanju socialnovarstvenih pravic pa bo prišlo do večjih kvalitativnih sprememb na tem področju. Že v letu 1985 naj bi omilili dohodkovne pogoje za pridobitev pravice do družbeno denarne pomoči otrokom ter povečali njeno višino, saj je realna vrednost najnižjih zneskov pomoči (v letu 1984 so bili ti zneski od 450—900 din) le še simbolična.

Družbeno pomoč je v letu 1984 v naši občini prejelo v denarni obliki 1748 upravičencev s 3630 otroki, v funkcionalni obliki (kritje stroškov prehrane in varstva predšolskih in šolskih otrok) pa 583 upravičencev z 938 otroki.

— V vzgojnovarstvene organizacije je bilo v letu 1984 v 84 oddelkih vključeno 1817 otrok 246 od 8. meseca do 3. leta ali 34 % zajetje (rep. povprečje v letu 1984 je 43,7 %).

Priznana sredstva za materialne stroške kljub racionalnemu poslovanju ne zadoščajo, saj se v letu 1984 povišujejo povprečno za več kot 62 % glede na leto 1983.

Največja odstopanja (posledica podražitev na tržišču) so naslednja:

— pri živilih znaša indeks	160
— pri gorivu	233
— pri energiji	171
— pri storitvah	160

Vsled takšnih podražitev bo v prihodnje težko zadržati dosedanje kvaliteto prehrane, le-ta pa je še kako pomembna za zdrav razvoj otrok.

Tudi vzgojno delo bo močno oteženo zaradi pomanjkanja didaktičnih in avdiovizualnih pripomočkov.

V vzgojne programe za otroke, ki niso vključeni v VVO je letno zajetih ca. 400 otrok. Vsi 6 letni otroci so deležni ene od oblik priprave

na šolo. Obseg »male šole« se je postopno povečal od 120 v letu 1981 na 300 ur v letu 1984 za tiste otroke, ki niso vključeni v VVO. Skrajšano pripravo na šolo je v letu 1984 obiskovalo 428 otrok, celotno (120 ur) pa 625 otrok.

Pri delu vzgojnovarstvenih organizacij je nujno izpostaviti še podatek o deležu sredstev, ki ga je v okviru ekonomske cene v tem srednjeročnem obdobju pokrivala SOV:

Leto	Delež sredstev v %	
	SOV	starši
1980	61	39
1981	64	36
1982	68	32
1983	69	31
1984	74	26

Iz prikazanih podatkov lahko ugotovimo, da je delež občinske skupnosti otroškega varstva pri pokrivanju ekonomske cene v letu 1984 dosegel optimum. Prav zaradi navedenega je bilo potrebno občinski skupnosti otroškega varstva priznati v letu 1984 nekoliko višja finančna sredstva za osnovno dejavnost.

— V letu 1984 smo na področju nvesticij pričeli z gradnjo 2 oddelkov Vzgojnovarstvene enote v Mačkovcih, 4 oddelkov v Beltincih (nadomestna gradnja) in 2 oddelkov na Lendavski ulici (v okviru blokovske gradnje). Sicer pa v organih skupnosti otroškega varstva ugotavljajo, da v občini nismo izvedli vseh predvidenih investicij v tem srednjeročnem obdobju. Na tako stanje so v glavnem vplivale: zakonska prepoved investicij na področju družbenih dejavnosti, nepripravljenosti lokacije v KS, nezagotovljena soudeležba — prispevek posameznih KS.

4. Občinska skupnost socialnega skrbstva

V občinski skupnosti socialnega skrbstva so se v letu 1984 pričela izvajati poleg nalog dogovorjenih v sporazumu o temeljnih plana 1981—1985 še določila Zakona o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih otrok. Izvedba določil tega zakona je zahtevala tudi dodatno združevanje sredstev po prispevni stopnji 0,15 od vseh izvirnih prihodkov Občinske skupnosti socialnega skrbstva z veljavnostjo od 1. 5. 1984 naprej. V tej zvezi je bilo v letu 1984 izpeljano večina postopkov za priznanje zmerno, težje in težko duševno in telesno prizadetim osebam.

Ob koncu leta je prejelo nadomestilo za invalidnost 214 invalidnih občanov. Sprejem zgoraj navedenega zakona in priznanje nadomestil je za zagotovitev socialne varnosti tej kategoriji občanov izrednega pomena.

V letu 1984 v občinski skupnosti socialnega skrbstva zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bilo možno zagotoviti višine denarne pomoči uževalcu, ki mu je to edini vir preživetja, ki naj bi bila enaka ugotovljenemu življenjskemu strošku starostnika — zagotovljena pa je bila višina denarne pomoči, ki je pogoj za pridobitev republiške solidarnosti. V letu 1984 je prejelo povprečno 458 upravičencev mesečno stalno denarno pomoč.

Ena najpomembnejših pridobitev na področju skrbi za zmerno in teže prizadete osebe v občini vsekakor predstavlja ustanovitev delavnic pod posebnimi pogoji v letu 1984. Trenutno je vključenih v omenjene delavnice 12 invalidov, ki so bili doslej v celoti prepuščeni oskrbi staršev. Koncept dela delavnic je potrebno še dograjevati in postopno vključevati večje število invalidov.

V skupnosti socialnega skrbstva je že vso srednjeročno obdobje prisotna kadrovska problematika v Domu oskrbovancev Rakičan. V letu 1984 so tekla številna prizadevanja za oblažitev kadrovske problematike v tem zavodu, kjer je z ozirom na strukturo oskrbovancev nujno zagotoviti še sredstva za namestitve socialnega delavca in nekaj negovalnega kadra. Prav zaradi težkih pogojev dela v omenjenem socialnem zavodu so bila v letu 1984 zavodu priznana dodatna finančna sredstva za delno korekcijo osebnih dohodkov zaposlenim v zavodu.

Samo tako bomo lahko dosledno zahtevali, da se v domu več naredi za dobro počutje oskrbovanca, čemur smo v zadnjem obdobju posvečali premalo pozornosti (organizacija delovne terapije itd.).

V letu 1984 je bilo iz občine M. Sobota v zavodih za ostarele 128 oseb za katere smo v 77 primerih plačevali stroške v celoti, v 46 pa delno. V posebnih socialnih zavodih je bilo povprečno 22 oseb od katerih imata le dva nekaj lastnih sredstev.

V zavodih za usposabljanje je bilo povprečno 24 otrok, v vzgojnih zavodih 13, v rejništvu pa 57 otrok (36 zaradi neurejenih razmer, 21 zaradi usposabljanja).

Tudi Center za socialno delo M. Sobota se ukvarja s kadrovsko problematiko. Kljub vsemu pa moramo kritično oceniti delo in prisotnost delavcev centra na terenu. Premalo je narejenega na organizaciji soseske pomoči. Vse prevečkrat se problematiko ostarelega rešuje z oddajo v dom, kljub temu, da se občan s tem ne strinja. Delo socialnih delavcev mora biti predvsem na terenu ob dobrem sodelovanju KS, OZD in drugih.

5. Občinska skupnost za zaposlovanje

Občinska skupnost za zaposlovanje je v letu 1984 izvajala naloge in usmeritve, ki jih zastavlja samoupravni sporazum o temeljnih plana občinske skupnosti za zaposlovanje v obdobju 1981–1985. V zaostrenih družbenoekonomskih odnosih v naši občini je skupnost svojo aktivnost usmerjala predvsem v iskanje večjih možnosti razreševanja problemov na področju zaposlovanja v občini in celotni pomurski regiji.

Pri svojem delu so organi skupnosti v letu 1984 na podlagi gradiv, ki jih je pripravljala strokovna služba ugotavljali zlasti naslednje:

— V občini se povečuje nezaposlenost kot posledica zaostrenih pogojev gospodarjenja. Ob koncu leta je bilo prijavljenih 1529 iskalcev zaposlitve.

— Kvalifikacijska struktura zaposlenih se v OZD prepočasi spreminja (ponekod celo slabša) glede na priliv mlade, strokovno usposobljene generacije v zaposlitev, kar še dodatno zaostri probleme zaposlovanja in nezaposlenosti.

— Zaradi negotovosti ekonomskega razvoja večjega dela gospodarstva, kadrovska politika ni dovolj načrtna, kar se med drugim izraža tudi v šibkem kadrovskem štipendiranju. Podatki nam kažejo, da pa se povečuje število upravičencev štipendij iz združenih sredstev. V šolskem letu 1984/85 prejema štipendije iz združenih sredstev 1116 upravičencev od tega novo priznanih 401 v letu 1984.

— V pogojih upadanja življenjskega standarda se povečuje negotovost zaposlitve v večini poklicev in hkrati zmanjšuje interes mladine po združevanju.

— Nenehno se povečujejo izdatki za socialno varnost občanov v času nezaposlenosti, ki jih z združenimi sredstvi v občini in sredstvi solidarnosti le s težavo pokrивamo. V letu 1984 je prejelo denarno pomoč oz. denarno nadomestilo 154 upravičencev, za kar je bilo porabljenih 2.000.000 din mesečno.

— Zaposlovanje in usposabljanje invalidnih oseb preko skupnosti po Zakonu o zaposlovanju in usposabljanju invalidnih oseb je zadovoljivo, zaradi velikega števila delovnih invalidov v OZD, ki pa ne izpolnjujejo pogojev za invalidsko oz. starostno upokojeitev je zaposlovanje teh manjše od potreb.

— Z ozirom na težko situacijo v gospodarstvu in z ozirom na pereč problem nezaposlenosti se je kljub prizadevanjem v naši občini doslej premalo naredilo za dolgoročnojšo razrešitev problemov.

6. Telesnokulturna skupnost

Telesnokulturna dejavnost je v občini M. Sobota potekala v skladu s sprejetim programom dejavnosti za leto 1984 in sprejetim samoupravnim sporazumom o temeljnih plana telesnokulturne skupnosti za obdobje 1981–1985.

— V tekočem srednjeročnem obdobju je bila namenjena osnovna skrb množični telesni kulturi, kar dokazujejo podatki o naraščanju aktivnih udeležencev v raznovrstnih organiziranih akcijah, izključno namenjenih rekreaciji občanov. Tako beležimo v letu 1984 podatek, da je bilo v telesnokulturno dejavnost vključenih 24.200 občanov, od tega 15.300 v redno dejavnost in 8.900 v občasno dejavnost. Posameznih organiziranih rekreativnih akcij se je udeležilo od 1.700 do 5.000 občanov.

— V letu 1984 se je povečalo število kategoriziranih in perspektivnih športnikov od 38 na 47, kar dokazuje, da je tudi strokovno delo na tem področju kvalitetnejše.

— Število osnovnih telesnokulturnih organizacij se je v letu 1984 povečalo od 130 na 136.

— V tekočem srednjeročnem obdobju v telesni kulturi ni bil uresničen plan po pridobitvi novih telesnokulturnih objektov, ki so pogoj za nemoteno izvajanje dejavnosti. Posebej pa velja izpostaviti, da je bil del združenih sredstev (sredstva športne stave) dobro naložen za vzdrževanje športnih objektov. Tu velja posebej izpostaviti prizadevanja občanov v KS, razen KS mesta M. Sobota, kjer zaradi neusklajenega dela med KS v mestu ni bila realizirana ureditev trimske steze v fazanariji.

— Velik problem v telesnokulturni dejavnosti predstavlja pokrivanje materialnih stroškov, ki so v zadnjih letih zelo porasli (prevozi športnikov na razna tekmovanja, kjer dostikrat ni možno potovati z javnimi prevoznimi sredstvi, visoki stroški prehrane športnikom in drugo).

— Zaradi pomanjkanja finančnih sredstev v telesni kulturi tudi v letu 1984 niso bile realizirane naloge, ki izhajajo iz Samoupravnega sporazuma o skupnih nalogah s področja telesne kulture ter vzgoje in izobraževanja (šola v naravi, sektorska, občinska in republiška tekmovanja).

Sicer pa je potrebno ugotoviti, da nam analize neizpodbitno kažejo, da delež za telesno kulturo v občini iz leta v leto upada in je že dosegel mejo, ki pomeni pravo stagnacijo, oziroma onemogoča realizacijo sprejetih usmeritev.

Po najnovejših podatkih ugotavljamo, da je po višini veljavne prispevne stopnje Občinske telesnokulturne skupnosti M. Sobota v slovenskem prostoru na 61 mestu.

7. Občinska raziskovalna skupnost

V občinski raziskovalni skupnosti so se v tekočem srednjeročnem obdobju, kakor tudi v letu 1984 v okviru razpoložljivih sredstev izvajale predvsem prioritarno opredeljene naloge:

— prestrukturiranje gospodarstva v občini.

— sofinansiranje raziskovalnih nalog delovnih organizacij v smislu uporabnosti in družbene koristnosti v občini.

— sofinansiranje krožkarske dejavnosti in sicer — naravoslovno tehničnih krožkov na osnovnih šolah in šolah srednjega usmerjenega izobraževanja.

— pospeševanje inovacijske dejavnosti.

Tako je v obdobju 1981–1984 občinska raziskovalna skupnost sofinansirala 28 raziskovalnih nalog, od tega 10 v letu 1984, kar kaže da iz leta v leto dajemo v združenem delu vse večji pomen raziskovalnemu delu. Seveda pa je delo raziskovalne skupnosti v tesni povezavi z razpoložljivimi sredstvi. Organi te skupnosti smatrajo, da je v tekočem srednjeročnem obdobju znatno premalo sredstev (po prispevni stopnji 0,03 %) kar terja že v letu 1985 zvišanje prispevne stopnje in s tem zagotovitev večjih finančnih sredstev.

V letu 1985 bo občinska raziskovalna skupnost izdelala analizo uporabnosti do sedaj dokončanih raziskovalnih nalog, ki jih je sofinansirala ter s tem upravičenost razdelitve finančnih sredstev za posamezne raziskovalne naloge.

8. kulturna skupnost

Občinska kulturna skupnost je izvajala svojo dejavnost v skladu s sprejetim programom v letu 1984 ter Samoupravnim sporazumom o temeljnih plana v obdobju 1981–1985.

Kulturna skupnost je v svojem programu za leto 1984 dala prioriteto naslednjim nalogam:

1. Nakup knjig za Pokrajinsko in študijsko knjižnico M. Sobota

Kulturna skupnost M. Sobota je za nakup knjig Pokrajinski in študijski knjižnici namenila 600.000 din. S tem denarjem je knjižnica kupila 750 knjig. Dotok oz. prirast knjižnega gradiva je potekal v naslednjem razmerju:

Študijski odd. št. knjig	Splošnoizobraževalni in pionirski odd.	Skupaj
1984 279	št. knjig — 1984 1523	1802

2. Sanaciji kulturno-zgodovinskih spomenikov

V letu 1984 je v skladu s srednjeročnim programom za obdobje 1984–1985 bila izvršena sanacija rotunde Sv. Nikolaja v Selu (zaščita pred vlago). Finančna sredstva za izvedbo sanacije so znašala 370.000 din. Sanacija poteka na omenjenem objektu že od leta 1980.

3. Zagotovitev finančnih sredstev za usklajitev OD delavcem v kulturi z ostalimi področji družbenih dejavnosti

V ta namen so bila kulturnemu centru M. Kranjec M. Sobota v letu 1983 priznana dodatna finančna sredstva v znesku 500.000 din. Delovni programi izvajalcev v kulturi so bili realizirani v skladu z razpoložljivimi sredstvi, ki so dotečala po dogovorjeni prispevni stopnji za področje kulturne dejavnosti. Kljub določenim materialnim težavam ni bilo zaslediti siromašenja kulturne ponudbe. Realizirane so bile predvsem tiste programske naloge izvajalcev, ki niso bile visoko finančno ovrednotene.

Kulturni skupnosti ni uspelo v tekočem srednjeročnem obdobju v program uvrstiti naloge, ki po svojem obsegu in vsebini za uspešno realizacijo zahtevajo zajetnejša finančna sredstva.

Te naloge so:

— obnova gradu in ureditev okolice gradu v M. Soboti.

— razširitev oddelka NOB v Pokrajinskem muzeju v M. Soboti.

— neizvršena posodobitev prostorov v pokrajinski in študijski knjižnici.

Zveza kulturnih organizacij občine M. Sobota je preko svojih organov sodelovala z vsemi kulturnimi društvi v občini ter se povezovala in usklajevala delo z družbenopolitičnimi organizacijami, delovnimi organizacijami ter krajevnimi skupnostmi. Program ZKO M. Sobota je za leto 1984 v celoti realiziran.

II. IZHODIŠČA IN PROGRAMSKE USMERITVE SIS DRUŽBENIH DEJAVNOSTI TER PREDLOG BILANCE SREDSTEV DOVOLJENE SKUPNE PORABE ZA LETO 1985

UVOD

Programi samoupravnih interesnih skupnosti za leto 1985 izhajajo iz sprejetih nalog v samoupravnih sporazumih o temeljnih planov za obdobje 1981–1985, v katerih so izpostavljene kot prednostne naloge — nerealizirane naloge tekočega srednjeročnega obdobja ter nekatere nove zakonske sprejete naloge iz leta 1984. V vseh programih SIS so upoštevana določila sprejetih ukrepov za dosledno uveljavljanje politike gospodarske stabilizacije.

Že v mesecu decembru 1984 so vse skupščine SIS ter zbor združenega dela SO M. Sobota sprejeli sklep o začasnem finansiranju SIS

družbenih dejavnosti za prvo tromesečje 1985. Istočasno so bili sprejeti tudi sklepi o podaljšanju veljavnih prispevnih stopenj iz meseca decembra 1984 do 1. 4. 1985. V vseh SIS so bili v mesecu decembru pripravljene in obravnavane tudi osnutki programov in začasni finančni načrti.

Da bi skupščine SIS in zbori občinske skupščine lahko pravočasno razpravljali o bilanci sredstev dovoljene skupne porabe in prispevnih stopnjah z veljavnostjo od 1. 4. 1985 je v skladu s sprejetimi izhodišči pripravljena bilanca sredstev dovoljene porabe za leto 1985.

Bilanca sredstev dovoljene skupne porabe za leto 1985 s podrobno obrazložitvijo je sestavni del materiala.

V skladu z ocenjeno maso bruto osebnih dohodkov v občini za leto 1985 so izračunane tudinove prispevne stopnje (kot instrument za zbiranje prispevnih stopenj) z veljavnostjo od 1. 4. 1985 naprej (glej priloženo bilanco z obrazložitvijo).

Po narejeni temeljiti analizi poslovanja v izvajalskih organizacijah bomo ob prvem vsklajevanju sredstev SIS družbenih dejavnosti ponovno preverili sredstva SIS ter pri posameznih SIS predlagali po potrebi drugačen obseg sredstev.

1. Občinska zdravstvena skupnost

Osnova in hkrati usmeritve programa zdravstvenega varstva v letu 1985 je izvajanje že sprejetih samoupravnih aktov skupnosti, v katerih je začetna razvojna politika zdravstvenega varstva.

Na osnovi 7 člena načrta aktivnosti za sklepanje aneksov v Samoupravnem sporazumu o svobodni menjavi dela za leto 1985, ki ga je sprejel samoupravni organ skupnosti v mesecu decembru 1984, so temeljne organizacije Pomurskega zdravstvenega centra dolžne pripraviti osnutke delovnih in finančnih načrtov za leto 1985. V svojih programih morajo upoštevati nekatere prednostne naloge, kot: dosledno uveljavljanje delitve dela in preusmeritev na cenejšo zdravstveno dejavnost, kar pomeni krepitev in širjenje osnovne zdravstvene dejavnosti. Na podlagi predloženih delovnih programov temeljnih zdravstvenih organizacij bo pripravljen program zdravstvenega varstva v skupnosti, do katerega se bodo morali opredeliti uporabniki — predvsem glede obsega in nivoja zdravstvenega varstva. V programu Občinske zdravstvene skupnosti bo vsekakor upoštevana dogovorjena prioriteta osnovnega zdravstva, tako v vsebinskem kot materialnem pogledu.

Osnovni cilji, usmeritve ter prednostne naloge v posameznih dejavnostih za leto 1985 so sledeče:

a) osnovna zdravstvena dejavnost

- povečanje števila prvih obiskov in pregledov v odnosu do ponovnih, število zdravljenih oseb na domu, sistematičnih serijskih pregledov, števila občanov vključenih v dispanzersko obravnavo;
- zmanjševanje števila ponovnih obiskov in njihovega odnosa do prvih obiskov, števila občanov napotenih k specialistom, števila napotenih v bolnišnico, števila predpisanih zdravil na recept in njihove povprečne vrednosti;

b) specialistično-ambulantna in bolnišnična dejavnost

- povečanje števila prvih pregledov v odnosu do ponovnih, prvih ambulantnih obiskov na račun števila bolnišnično zdravljenih, števila občanov premeščenih v zdravljenje na domu;
- zmanjševanje števila hospitaliziranih bolnikov, skrajševanje povprečne dobe zdravljenja in števila bolniško oskrbnih dni;

c) lekarniška dejavnost

- povečati število opravljenih storitev na farmacevtskega delavca,
- s predpisovanjem cenejših zdravil v osnovni zdravstveni dejavnosti zmanjšati povprečno vrednost zdravila izdanega na recept.

d) zdraviliško zdravstvena dejavnost

- zmanjševanje števila rehabilitacij v zdraviliščih in ambulantnih oblik fizioterapije.

2. Občinska izobraževalna skupnost

Vse osnovne šole v občini so z delovnim načrtom programirale obseg, vsebino in kvaliteto vzgojnoizobraževalnega dela, materialne in kadrovske pogoje, kakor tudi razvijanje interesnih dejavnosti za vse učence.

a) V osnovnem šolstvu je dana prioriteta zagotovljenemu programu, ki se izvaja enotno v skladu s predpisanim predmetnikom in učnim načrtom osnovne šole. Osnovne šole bodo morale v svojih programih dati primerno mesto dodatnemu pouku, saj je ugotovljeno, da je razmerje med dopolnilnim dodatnim poukom neustrezno, ker je večja skrb namenjena slabim učencem, malo pa je storjenega za sposobnejše, oziroma nadarjene učence. V letu 1985 vključuje zagotovljeni program vse zakonske obveznosti, ki se izvajajo v osnovnih šolah v šolskem letu 1984/85 in sicer v skladu z enotnimi osnovami standardov in normativov. V programu je vračunana vrednost storitev za:

314 oddelkov osnovne šole s 7334 učenci, z upoštevanjem novega normativa v celoti se s šol. letom 1985/86 število oddelkov poveča za 7.

Od skupnega števila vseh oddelkov je:

- 13 oddelkov s prilagojenim programom,
- 12 dvojezičnih oddelkov,
- 12 kombiniranih oddelkov,
- 37 oddelkov podružničnih šol,
- 1 oddelk za odrasle,
- 1,5 bolnišnični oddelk.

V zagotovljeni program so vračunani tudi:

- stroški prevoza učencev, do katerih so upravičeni po zakonu (1569 dnevno prevoženih km),
- stroški ekskurzij učencev v skladu z enotnimi osnovami standardov in normativov ter meril.

b) Osnovne šole bodo v letu 1985 uresničevale novi program življenja in dela osnovne šole z elementi celodnevne osnovne šole. Pogoje za njegovo izvedbo bodo morale zagotavljati v skladu z materialnimi možnostmi ob večjem povezovanju šole z neposrednim okoljem in ob uveljavljanju neposredne menjave dela. Doseči bo potrebno trdnost in kontinuirano povezavo osnovne šole z družbenim okoljem.

V okviru interesnih dejavnosti je potrebno dati še naprej prioriteto dejavnostim s področja kmetijstva, politehnični vzgoji ter proizvodnemu in družbeno koristnemu delu.

c) Oddelkov celodnevne osnovne šole glede na zožene materialne možnosti ne bomo širili, tako da ostane 48 oddelkov s 1224 učenci in prav tako 30,5 oddelkov z 980 učenci.

Dopolnilni program Občinske izobraževalne skupnosti nadalje obsega:

- izvajanje programov šolskih svetovalnih služb — psiholog in socialni delavci,
- testiranje šolskih novincev,
- strokovno izpopolnjevanje učiteljev osnovnih šol,
- kadrovske štipendiranje za potrebe osnovnih šol,
- razširjeno dejavnost osnovnih šol kot je organizacija šole v naravi, sektorska tekmovanja, občinska, republiška in zvezna tekmovanja ter prireditve,
- dejavnost glasbene šole,
- izvajanje izobraževanja odraslih po sprejetem družbenem dogovoru (izvaja Delavska univerza),
- sofinansiranje dejavnosti društev in organizacij, ki se s svojimi programi vključujejo v proces vzgoje in izobraževanja.

č) V okviru materialnih možnosti bo osnovnim šolam tudi v letu 1985 omogočena dopolnitev opreme za pouk strokovno teoretičnega in praktičnega dela programov. V občinski izobraževalni skupnosti bodo tekla prizadevanja za enakomerni start razvijanja računalništva na vseh osnovnih šolah v občini.

d) Na področju investicijske dejavnosti se bo iz sredstev referendumskega programa za področje šolstva pristopilo h gradnji osnovne šole s prilagojenim programom v Murski Soboti in pripravi dokumentacije za gradnjo večnamenske dvorane pri Osnovni šoli Edvarda Kardelja v Murski Soboti. V letu 1985 bo dokončana gradnja podružnične osnovne šole v Mačkovcih z dvema oddelkoma vzgojnoizobraževalne enote za predšolske otroke.

e) Še naprej bodo osnovne šole združevale sredstva amortizacije nepremičnin pri Občinski izobraževalni skupnosti. Iz združenih sredstev se bodo odplačevale anuitete in dodeljevali krediti za najnujnejše adaptacije šolskih objektov.

f) Naloge v zvezi s vpisom mladine v 1. letnike usmerjenega izobraževanja bo usklajevala komisija za srednje usmerjeno izobraževanje pri skupščini OIS z vključevanjem ostalih odgovornih dejavnikov v občini. Zavzemali se bodo za ohranitev dosedanjega obsega vzgojnoizobraževalnih programov in pridobitev programov elektro usmeritve (elektronika in elektroenergetika).

Vzgojnoizobraževalni programi v srednjem usmerjenem izobraževanju morajo nuditi možnosti za vključitev v izobraževanje celotni generaciji, ki bo v šolskem letu 1984/85 zaključila osnovno šolo.

3. Skupnost socialnega varstva

V letu 1984 je bil sprejet samoupravni sporazum o uveljavljanju socialnovarstvenih pravic, s katerim so vse skupnosti socialnega varstva v SRS poenotile merila za upravičenost do socialnovarstvenih pomoči, se dogovorile za enotne prispevke k socialnovarstvenim storitvam in za enoten postopek uveljavljanja teh pravic. Sporazum pomeni pomembno pridobitev za socialno politiko, njeno podružbljanje, selektivno in smotno odločanje o upravičenosti do socialnovarstvenih pomoči — uveljavljanja tudi osnovno načelo, da si vsak predvsem z lastnim delom zagotavlja socialno varnost. Kot osnovno merilo družbene pomoči pa sporazum določa dogovorjeno raven socialne varnosti, s katero nadomešča dosedanje različne cenzuse. Sporazum smodelno že uresničevali v letu 1984, z enotno evidenco za ugotavljanje dejanskih socialnih razmer družin pa se bo moral v celoti uveljaviti že v letu 1985.

V teh okvirih si bo Skupnost socialnega varstva v letu 1985 prizadevala zlasti za uveljavitev navedenega samoupravnega sporazuma ter usklajitev in sprejem srednjeročnih in dolgoročnih planskih dokumentov s področja socialnega varstva.

Poleg navedenega bo skupnost socialnega varstva v letu 1985 odločnejše spodbujala in povezovala samoupravne interesne skupnosti, društva, izvajalske in druge organizacije v krajevnih skupnostih za uveljavljanje prostovoljnega dela, da bodo vsi ti dejavniki usklajeno razvijali številne oblike funkcionalnih pomoči družinam.

a) Skupnost otroškega varstva

— V okviru skupnega programa (ta se izvaja enotno v SRS) bomo na področju varstva matere in novorojenčka zagotavljali v času porodniškega dopusta 100% nadomestilo osebnega dohodka v preteklem letu, valoriziranega v skladu s sporazumom o spremembah in dopolnitvah Samoupravnega sporazuma o uresničevanju pravic do porodniškega dopusta ter opremo novorojenčka v obliki paketa.

— **Prilagojenost otrok na osnovno šolo** bomo izvajali za vse otroke eno leto pred vstopom v osnovno šolo v okviru:

a) celoletne priprave (za otroke, ki so vključeni v vzgojnovarstvene organizacije) v obsegu 1.200 ur,

b) skrajšane priprave v obsegu 350 ur (za otroke, ki niso vključeni v vzgojnovarstvene organizacije)

Otroke Romov bomo prednostno zajemali v program celoletne priprave na osnovno šolo.

— **Denarne pomoči (otroške dodatke)** bomo zagotavljali otrokom tistih družin, ki same s svojimi dohodki ali zaradi težjih socialnih razmer ne morejo kritje stroškov po otroku.

Višina pomoči bo odvisna od dohodkov na družinskega člana iz preteklega leta, oz. proste presoje komisije za denarne pomoči, glede na dejanski socialno-ekonomski položaj družine.

Ocenjuje se, da bo po ugotovljeni nadaljnji upravičenosti (reviziji) s 1. 5. 1985 zadržan obseg upravičencev, oziroma se bo ta še povečal zaradi višje ravni dogovorjene socialne varnosti in višine pomoči.

— V okviru vzgojnovarstvene dejavnosti bodo tekla prizadevanja v smeri, da se obdrži število otrok v obstoječih oddelkih, kakor tudi doseženi materialni položaj izvajalcev (VVO).

Za 4–5 letne otroke, ki niso vključeni v VVO, bomo zagotavljali vzgojni program v obsegu 80 ur ter program v okviru brigadirskih vrtcev v obsegu 200 ur.

V okviru otroških letovanj bomo v času zimskih in letnih počitnic izvedli letovanja predšolskih in osnovnošolskih otrok ter učencev srednjega usmerjenega izobraževanja.

— Na področju investicij bo dokončana izgradnja 2 oddelkov vzgojnovarstvene enote v Mačkovcih, 4 oddelkov v Beltincih, 2 oddelkov na Lendavski ulici v M. Soboti (v okviru blokovske gradnje) in adaptacija 1 oddelka v OŠ Melinci.

Pristopilo se bo k pripravi na novogradnjo ene vzgojnovarstvene enote (v tisti KS, ki bo imela pogoje za pričetek investicije — lokacija, zagotovljena lastna finančna sredstva) v skladu s srednjeročnim programom.

b) Skupnost socialnega skrbstva

V skupnosti socialnega skrbstva bomo v letu 1985 izvajali naslednje prednostne naloge:

— Dosledno izvajanje novo sprejetega Samoupravnega sporazuma o uresničevanju socialno-varstvenih pravic ter v zvezi s tem zagotavljanje ustrezne višine denarnih pomoči kot edini in dopolnilni vir preživljanja.

Poleg tega bo potrebno v letu 1985 tudi začeti dosledno izvajati prispevke s strani staršev oz. otrok k oskrbnim stroškom, kar prav tako opredeljuje zgoraj navedeni sporazum.

— Organiziranost oskrbe ostarelega občana, invalida v njegovem okolju z organizacijo nege na domu, sosedske pomoči in ostalih oblik pomoči (vključno KS, RK, zdravstvo in druge organizacije in društva na terenu).

V primerih kjer to ni možno je potrebno poiskati primerno domsko varstvo in občana na to pripraviti.

— Z vsemi pristojnimi dejavniki je v letu 1985 potrebno pripraviti kompleksno analizo o problematiki Romov v občini M. Sobota ter nakazati vse možne rešitve za konkretno reševanje navedene problematike.

— Skrbeti za širitev kapacitet Delavnic pod posebnimi pogoji, ter končati s postopkom priznavanja nadomestil invalidnim osebam po Zakonu o varstvu duševno in telesno prizadetih oseb.

— Izvajalcem s področja socialnega skrbstva — Centru za socialno delo, Domu oskrbovancev Rakičan, Delavnici pod posebnimi pogoji ter ostalim zavodom za usposabljanje in ostalim je potrebno zagotoviti normalne pogoje dela (kadrovske in materialne pogoje).

Istočasno pa je potrebno pri izvajalcih poskrbeti za boljše kakovost dela. V Domu oskrbovancev je potrebno poskrbeti za boljše počutje oskrbovancev (organizacija prostega časa itd.). Delo Centra za socialno delo mora biti bolj prisotno na terenu, izboljšati se mora sodelovanje z ostalimi službami (zdravstvo itd.), ker samo kompleksno reševanje socialne problematike bo imelo za posledico izboljšanje socialnih razmer na terenu.

— Obravnavati problematiko financiranja humanitarnih organizacij in društev v občini z vsemi pristojnimi SIS ter dokončno vzpostaviti sistem financiranja na tem področju.

c) Občinska skupnost za zaposlovanje

Temeljni cilji zaposlovanja v letu 1985 bodo izhajali iz določil Samoupravnega sporazuma o usklajevanju letnih načrtov zaposlovanja v občini.

— Po določitvi teh dokumentov bo zaposlovanje v letu 1985 načrtovalo z 2,1% stopnjo — od novozaposlenih bo 2/3 pripravnikov. Prednost pri zaposlovanju bodo imeli mladi, strokovno usposobljeni, ustrezno usposobljeni invalidi, uživalci denarnih nadomestil in pomoči ob enaki strokovni usposobljenosti.

— Na področju poklicnega usmerjanja mladine bo skupnost skupaj z Občinsko izobraževalno skupnostjo, izobraževalnimi institucijami in drugimi dejavniki sodelovala pri oblikovanju šolske mreže v Pomurju. Prednostno bo usmerjanje v deficitarne poklice (tehnične, uslužnostne, malo gospodarstvo in poklice v živilski industriji).

— Iskalcem zaposlitve bo skupnost za zaposlovanje dosledno zagotavljala pomoč pri iskanju zaposlitve in pri pripravi na zaposlitev. V ta namen bo skupnost preko strokovne službe sodelovala z OZD v občini.

— Nezaposlenim delavcem bo skupnost zagotavljala socialno varnost v skladu z zakonskimi določili. Skupnost bo preko strokovne službe zagotavljala zaposlitve delavcem, ki bodo prejeli denarna nadomestila in pomoč tistim, ki imajo status delavca za določen čas. Pri tem bo skupnost skrbela za prekvalifikacijo in dokvalifikacijo delavcev, ki bi na tak način prejeli zaposlitev.

Pri usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb bo skupnost preko strokovne službe stalno spremljala problematiko v zvezi z zaposlovanjem invalidnih oseb.

— Pri izvajanju štipendijske politike bo skupnost skrbela za dosledno uresničevanje določil družbenega dogovora o štipendiranju v SRS in samoupravnega sporazuma o štipendiranju v občini. Pri podeljevanju štipendij iz združenih sredstev bo odbor za štipendiranje sodeloval s krajevnimi skupnostmi in Centrom za socialno delo.

4. Telesnokulturna skupnost

Telesnokulturna skupnost bo v zadnjem letu sprednjeročnega obdobja nadaljevala z izvajanjem nalog sprejetih v planskih dokumentih tekočega srednjeročnega obdobja.

V izvajanju celotnega programa telesnokulturne dejavnosti v letu 1985 bo vključenih 136 osnovnih telesnokulturnih organizacij, ki delujejo v občini ter pristojne zveze in strokovni odbori.

— V okviru **športne rekreacije** bodo ponujene raznovrstne oblike aktivnosti v vseh sredinah v občini za delovne ljudi in občane različnih starosti in kategorij.

Pričakuje se, da bo v športnorekreativno dejavnost v občini vključenih 22.000 ali 29 % občanov.

— V **šolski šport** naj bi bilo vključenih cca 6.000 udeležencev preko sekcij in krožkov v različnih oblikah dejavnosti. Posebna skrb bo namenjena tistim oblikam aktivnosti, ki so osnova za množičnost.

— Na področju **vrhunjskega športa** bo posvečena osrednja skrb primerni organiziranosti v občini na tem področju. V vrhunski šport bo v letu 1985 vključenih cca 600 športnikov, ki bo tekmovalo od medobčinskega nivoja pa vse do tekmovalj v medrepubliških ligah.

— Izobraževanju in izpopolnjevanju amaterskih strokovnih delavcev bo namenjena posebna skrb, prav zaradi specifične aktivnosti v telesni kulturi ki sloni na amaterskih delavcih.

— Telesnokulturna skupnost se bo poleg skrbi za vzdrževanje športnih objektov na terenu vključila v pripravo izgradnje večnamenske dvorane pri OŠ Edvard Kardelj v M. Soboti.

5. Kulturna skupnost

Pri pripravi programa kulturne skupnosti za leto 1985 je bilo upoštevano spoznanje, da so zaostrene gospodarske razmere zahtevale tudi krčenje materialne možnosti kulturnega ustvarjanja in delovanja. Že sedaj je moč ugotoviti, da v letu 1985 ne bo možno uresničiti vseh nalog, ki smo si jih zastavili na začetku tega srednjeročnega obdobja. Prav zaradi tega bo tudi v letu 1985 potrebno dati večji poudarek boljši organizaciji dela, gospodarnejšim ravnanjem ter varčevanjem s sredstvi in opremo, racionalnejši izrabi delovnega časa in večji kakovosti programov.

V letu 1985 bo posebna pozornost posvečena tistim dejavnostim, ki približujejo kulturne dobrine ali omogočajo kulturno aktivnost velikega števila občanov ter povečanju knjižnega fonda za knjižnice v občini M. Sobota.

Temu primerno so zastavljene tudi programske usmeritve izvajalcev:

a) **DO Kulturni center »Miško Kranjec«** M. Sobota s svojimi delovnimi enotami daje prednost naslednjim nalogam:

— odpranje enot kulturnega centra navzven in približevanje kulture čim širšemu krogu občanov.

— vključevanje v kulturno vzgojo — šolske in predšolske mladine in povezovanje z osnovnimi šolami in s srednjeusmerjenim izobraževanjem.

— povezovanju na medobčinskem nivoju, zaradi vsklajevanja skupnega načrtovanja in sofinanciranja akcij ter drugih kulturnih dejavnosti v Pomurju.

b) Pomurska založba M. Sobota

Pomurska založba si je za leto 1985 zadala obsežen in zahtevni program (41 naslovov izvirnih in prevedenih del).

c) Zavod za spomeniško varstvo Maribor

Poleg stalnih nalog zavoda za spomeniško varstvo Maribor velja v letu 1985 izpostaviti dokončanje zadnje faze gradbene sanacije cerkve sv. Nikolaja v Selu.

d) Zavod za arhiv Maribor

V skladu z zakonskimi predpisi bo zbiral, urejeval in varoval vso pomembno dokumentacijo z območja občine M. Sobota.

e) Zveza kulturnih organizacij občine M. Sobota

Svojo dejavnost bo usmerila v naslednje pomembne naloge:

- nadaljevala bo z organizacijsko utrditvijo društev in vzpodbujala ustanovitve novih, predvsem na šolah,
- v sodelovanju z OSS si bo prizadevala za utrditev in kulturni razvoj delavcev v delovnih organizacijah, za sprejemanje kulturnih vrednot in lastno ustvarjalnost,
- še nadalje bo vzpodbujala lastno ustvarjalnost in gostovanjsko politiko na dvojezičnem območju,
- posebna pozornost bo namenjena izobraževanju kadrov v ljubiteljski kulturi.

6. RAZISKOVALNA SKUPNOST

Pri načrtovanju raziskovalnega dela v letu 1985 so upoštevane raziskovalne naloge, ki so bile že pogodbeno dogovorjene v prejšnjih letih in bodo zaključene v letu 1985. Ostale raziskovalne naloge bodo vključene v program Občinske raziskovalne skupnosti ko se bo zaključil razpisni rok za prijavo raziskovalnih nalog v letu 1985.

Ena od glavnih usmeritev Občinske raziskovalne skupnosti v letu 1985 bo akcija **zapospeševanje ustvarjalno inovacijske dejavnosti v OZD**. S sofinanciranjem programov bo tako omogočena ustvarjalna uporaba domačih in tujih znanstvenih ter tehničnih dosežkov z namenom, da bi inovacijska dejavnost postala sestavni del proizvodnje. V ta namen se bo občinska raziskovalna skupnost povezovala z OZD in nadaljevala z zbiranjem podatkov o inovacijskih dosežkih ter z nagrajevanjem inovacijskih rezultatov spodbujala inventivno dejavnost.

Naravoslovno-tehnični krožki v osnovnih šolah ter v šolah srednjega usmerjenega izobraževanja, so temeljna podlaga za poklicno usmerjanje ter za pridobitev navad po raziskavah in inventivni dejavnosti.

V skladu s to ugotovitvijo bo Občinska raziskovalna skupnost sofinancirala in nagrajevala dejavnost na šolah (najuspešnejše krožke) in nagrajevala mentorje za dosežke na tem področju.

III. ZAKLJUČEK

Samoupravne interesne skupnosti s področja družbenih dejavnosti bodo še v mesecu februarju dostavile v svoje delegacije podrobnejša poročila o realizaciji programov za leto 1984, kakor tudi finančno ovrednotene programe za leto 1985 v skladu s predloženo bilanco skupne dovoljene porabe za leto 1985.

OBRAZLOŽITEV K BILANCI DOVOLJENE SKUPNE PORABE ZA LETO 1985

Z bilanco sredstev bo v letu 1985 za skupno porabo v občini namenjeno skupno 3.368.808.000 din (stolp. 4), kar je za 57,7 % več kot v letu 1984. Sredstva, ki se združujejo po prispevnih stopnjah za leto 1985 (izvirni prihodki) znašajo 2.780.711.000 din, kar je za 61,3 % več kot v letu 1984. V kolikor pa upoštevamo vsa dodatna sredstva (stolp. 10 + 11) pa se sredstva skupne porabe dodatno povečujejo za znesek 200.324.000 din, in je tako skupna rast 67,1 %. Poleg navedenih sredstev v znesku 3.569.132.000 din (stolp. 4 + 10 + 11) je potrebno še dodatno združiti sredstva v višini 59.925.000 din za nekritične odhodke v letu 1984 (zaradi manjšega pritoka sredstev po prispevni stopnji v letu 1984 v občinski kulturni skupnosti in v občinski telesnokulturni skupnosti ter večjih odhodkov pri občinski zdravstveni skupnosti (v skladu z dogovorom v vseh občinskih zdravstvenih skupnostih v Pomurju se je vsem TOZD Pomurskega zdravstvenega centra priznalo ocenjene višje materialne stroške. TOZD PZC so dolžni pripraviti končni obračun — analiza gibanja materialnih stroškov po zaključnem računu 1984). V kolikor prištejemo ta dodatno priznana sredstva (obveznost) k dovoljeni skupni porabi za leto 1984 (stolp. 1) je rast 65,3 % (namesto prejšnjih 67,1 %).

Za prve tri mesece letošnjega leta veljajo prispevne stopnje iz meseca decembra 1984. V priloženi bilanci je izdelan **predlog novih prispevnih stopenj**, ki bi naj veljale s 1. 4. 1985.

Po tem predlogu se bodo združevala sredstva v globalu po stopnji iz BOD 12,80 % in iz dohodka 12,30 %. Predlagane prispevne stopnje so glede na začasno veljavne višje iz BOD za 1,60 % in višje iz dohodka za 0,87 %.

Pri izračunu potrebnih sredstev skupne porabe za leto 1985 so bila upoštevana sprejeta izhodišča na koordinacijskem odboru za spremljanje samoupravnega sporazumevanja v okviru SIS družbenih dejavnosti (to je organ IS SO M. Sobota) in sicer:

- rast dohodka nominalno za 54 %
- skupna poraba za 48,6 %
- osebni dohodki za 48,6 %

Poleg navedenih izhodišč so pri pripravi bilance bile upoštevane nekatere dogovorjene širitve ter nove zakonske obveznosti.

Upoštevajoč nekatere nove naloge oziroma širitve je rast v nekaterih SIS v letu 1985 hitrejša, kar sledi iz naslednje **obrazložitve**:

1. Skupnost otroškega varstva
  - a) pri osnovni dejavnosti je upoštevana naslednja širitev programa:
    - novi oddelki VVO (1 odd. v Melincih, ki bo pričel z delom 1. 5. 1985, 2 odd. v Mačkovcih od 1. 9. 1985 ter 2 oddelka na Lendavski ulici v M. Sobota od 1. 10. 1985 naprej, kar znaša v sredstvih 1.409.000 din.

- širitev programa male šole od 300 ur na 350 ur v letu 1985, kar znaša 965.100.— din.
- pri denarnih pomočeh je indeks rasti v primerjavi z letom 1984 159,5 na kar vplivajo novo sprejeta zakonska določila o zagotavljanju sredstev v času porodniškega dopusta (sredstva se iz tega naslova povečujejo za 31.824.000 din), in jih v celoti pokriva — refundira Skupnost otroškega varstva Slovenije (glej stolpec 7). Poleg navedenih dodatnih obveznosti so v stolpcu 10 prikazana potrebna sredstva v letu 1985 za denarne pomoči po sprejetem samoupravnem sporazumu za vsklajevanje socialno varstvenih pomoči, ki stopi v veljavo s 1. 5. 1985.

Upoštevajoč navedene širitve in nove obveznosti se v občinski skupnosti otroškega varstva zvišuje veljavna prispevna stopnja za dejavnost od 1,56 % na 1,69 %, pri denarnih pomočeh pa od 0,70 % na 0,98 %.

2. Občinska izobraževalna skupnost

V tej dejavnosti so v letu 1985 naslednje širitve:

- 7 novih oddelkov (uveljavljanje novih normativov 32 učencev na oddelke) v prvih razredih osnovne šole in v vseh odd. celodnevne osnovne šole, kar znaša 13.456.300 din
- prevozi šolskih otrok 5.060.000 din
- če vse dodatne stroške v znesku 20.016.300 din odštejemo od zneska dovoljene porabe za OIS, dobimo indeks rasti 149 za leto 1985.

V stolpcu 10 so prikazana dodatna sredstva, ki so potrebna za vsklajevanje osebnih dohodkov s povprečjem osebnega dohodka na osnovnem šolstvu v SRS. V ta namen so v letošnjem letu tudi dogovorjena višja solidarnostna sredstva za 72 %. Ugotovljeno je, da osebni dohodki v osnovnem šolstvu v naši občini zaostajajo za republiškim povprečjem za 20,5 %. Z dodatno zagotovljenimi sredstvi bi osebni dohodek učitelja v letu 1985 znašal 46.315 din.

V stolpcu 11 so prikazana sredstva, ki so bila v letu 1984 zajeta v splošni porabi (proračun občine) v letu 1985 pa naj bi se prenesla v skupno porabo (kar velja tudi za druge SIS; Kulturno skupnost, telesnokulturno skupnost — za financiranje Vestnika in tehnične kulture).

Upoštevajoč vsa navedena dodatna sredstva je potrebno v občini združiti po prispevni stopnji znatno višja sredstva in sicer od sedaj veljavne 4,94 % na 6,10 %.

3. Občinska zdravstvena skupnost

V OZS je za leto 1985 potrebno za dejavnost zagotoviti naslednja sredstva in sicer za:

- Svobodno menjavo dela s TOZD-i PZC 1.055.550.900 din
- Nove zaposlitve 12.000.000 din
- Zdrav. storitve v ZD Lendava, Ljutomer, G. Radgona (v okviru regije) 21.983.800 din
- Zdravstvene storitve izven regije (odliv) 274.510.800 din
- Druge odhodke (social. varnost, SLO, itd.) 133.262.000 din
- Skupaj znašajo ta sredstva 1.497.307.500 din.

kar je v primerjavi z dovoljeno porabo 1984 za 51,1 % več sredstev. Ker pa je bila dovoljena poraba v letu 1984 v zdravstvu prekoračena zaradi višjih materialnih stroškov in cen zdravstvenih storitev izven regije (v odlivu), bo tudi v letu 1985 poraba višja in sicer za:

- v letu 1984 priznana višjo rast mat. stroškov povečano za 50 %, kar znaša 34.110.250 din
- višjo nabavno vrednost zdravil, povečano za 50 % 15.380.000 din
- prekoračitev stroškov zdravstvenih storitev izven regije zaradi višjih cen v letu 1984, povečano za 47,7 % 38.553.250 din
- Kar je skupaj 88.043.500 din

V stolpcu 10 prikazana sredstva v višini 11.600.000 din pa so namenjena kot prioriteta osnovnemu zdravstvu za nakup medicinske opreme in stanovanja zdravstvenim delavcem.

Zaradi navedenih dodatnih sredstev se prispevna stopnja občinske zdravstvene skupnosti iz dohodka zvišuje od 11,08 % na 11,96 % iz BOD pa se znižuje od 0,70 na 0,60 %.

4. Občinska skupnost socialnega skrbstva

Pri tej skupnosti bo potrebno v letu 1985 dodatno združiti sredstva v znesku 12.993.000 din (stolpec 10) za uveljavljanje novega zakona o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb (Zakon velja od 1. 6. 1984 naprej). Zaradi navedenega se zvišuje sedaj veljavna prispevna stopnja od 1,05 % na 1,08 %.

5. Občinska skupnost za zaposlovanje

Na tako visok indeks rasti 173,4 vpliva izračun potrebnih sredstev

za zagotovitev socialne varnosti — nadomestila in denarne pomoči brezposelnih oseb.

6. Občinska raziskovalna skupnost

Upoštevana je prioriteta dogovorjena v občinski resoluciji in višja prispevna stopnja c 1 veljavne 0,03 % na 0,05 %.

7. Občinska telesnokulturna skupnost

Pri tej veljavnosti so upoštevane nepokrite obveznosti iz leta 1984 do rep. TKS ter znesek nerealiziranih prihodkov (zguba). Prispevna stopnja se povečuje od sedaj veljavne 0,28 % na 0,30 %.

8. Občinska kulturna skupnost

V tej dejavnosti se v letu 1985 ne predvideva nobena širitev. V stolpcu 9 so prikazana sredstva, ki jih bo potrebno dodatno združiti zaradi nerealiziranih prihodkov po prispevni stopnji (zguba). V stolpcu 11 so prikazana potrebna sredstva, ki naj bi se v letu 1985 združevala za finansiranje časopisne in radijske dejavnosti — za kar je potrebna dodatna prispevna stopnja 0,05 %.

SKUPNA STROKOVNA SLUŽBA SIS
DRUŽBENIH DEJAVNOSTI OBČINE
MURSKA SOBOTA

BOD: domicil 11.811.955.835
zdrav. 11.563.704.573
zaposl. 11.262.946.792

BILANCA SREDSTEV SIS DRUŽBENIH DEJAVNOSTI ZA LETO 1985

Zap. št.	SIS	Dovolj. por. 1984	Dodatno zdr. sr. za OD 1983	Skupaj zd. sred. po pr. st. v letu 1984	Skupna poraba 1985	Indeks 4:1	VIRI SREDSTEV 1985			DODATNA SRED. ZA LETO 1985					Prisp. st. 1985	
							solidar- nost	drugi viri	zdr. sred. p. st.	Nepo- kriti odh. 84	Nove obv. 85 (zakon)	Prenes. sr. iz zdr. sred. prar. SO 8 — 11	Skupaj zdr. sred. 8 — 11	Indeks rasti 12:3	BOD	DOH
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
I. DEJAVNOST																
1.	SOV SRS	62.434	—	62.434	132.930	212,9	—	—	132.930	—	—	—	132.930	—	1,10	—
2.	KS SRS	31.566	—	31.566	46.608	147,7	—	—	46.608	—	—	—	46.608	—	0,50	—
	SKUPAJ SRS	93.990	—	93.990	179.538	191,0	—	—	179.538	—	—	—	179.538	—	1,60	—
3.	SOV	271.051	4.425	166.683	421.810	155,6	22.134	159.985	239.691	—	—	—	—	—	—	—
	— dejavnost	122.600	4.261	118.451	185.039	150,9	—	9.472	175.567	—	—	—	175.567	146,2	1,48	—
	— denar. pom.	148.451	164	48.232	236.771	159,5	22.134	150.513	64.124	—	49.200	—	113.324	235,0	0,98	—
4.	OIS	495.478	15.747	376.730	758.448	153,1	165.448	39.675	553.325	—	117.210	2.846	673.381	178,7	5,70	—
	— dejavnost	492.467	—	—	753.480	153,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	— skup. pr. SRS	2.248	—	—	3.729	165,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	— vzajem. pr. SRS	763	—	—	1.239	162,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5.	OKS	32.575	672	31.147	48.536	149,0	—	3.102	45.434	918	—	6.100	52.452	168,4	—	—
	— dejavnost OKS	30.603	672	29.175	45.598	149,0	—	3.102	42.496	918	—	—	43.414	148,8	0,37	—
	— Zavod za ČRD	1.972	—	1.972	2.938	149,0	—	—	2.938	—	—	6.100	9.038	458,3	0,08	—
6.	TKS	22.911	209	23.019	34.637	151,3	—	—	34.647	765	—	210	35.622	153,0	0,30	—
	— obč. TKS	20.047	209	20.155	30.330	151,2	—	—	30.330	765	—	210	31.305	153,3	—	—
	— TKS SRS	2.864	—	2.864	4.317	150,7	—	—	4.317	—	—	—	4.317	150,7	—	—
7.	SS	98.712	919	87.100	135.457	137,2	15.840	4.499	115.118	—	12.993	—	128.111	—	0,08	—
	— obč. prog.	92.578	919	80.975	134.181	144,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	— skup. prog.	6.125	—	6.125	1.276	20,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8.	OZS	990.867	22.730	820.942	1.585.351	160,0	138.054	22.000	1.425.297	58.242	11.600	—	1.382.838	168,4	0,60	11,36
	a) po prisp. stop.	915.294	22.730	820.942	1.473.051	160,9	—	—	1.312.997	—	—	—	—	—	—	—
	b) kmet. prisp.	75.573	—	—	112.300	148,6	—	—	112.300	—	—	—	—	—	—	—
	— obč. prog.	963.382	22.730	793.467	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	— skup. prog.	4.002	—	4.002	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	— solidar. MZS	7.824	—	7.824	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	— SLO in DS	15.649	—	15.649	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9.	Skup. za zaposlov.	28.949	365	23.310	50.196	173,4	15.663	1.697	32.836	—	—	—	32.836	—	—	0,29
	SKUPAJ OBČ. SIS	1.940.543	45.067	1.528.931	3.034.445	156,4	357.139	230.958	2.446.348	59.925	191.003	9.156	2.594.132	169,6	10,59	11,65
	SKUPAJ SRS + OBČ.	2.034.533	45.067	1.622.921	3.213.983	157,9	—	—	2.625.896	59.925	191.003	9.156	2.773.670	—	12,19	—
10.	ORS	5.220	38	5.071	13.390	256,5	—	—	13.390	—	—	165	13.555	267,3	—	0,05
	VSEGA SKUPAJ	2.039.753	45.105	1.627.992	3.227.373	158,2	357.139	230.958	2.639.276	59.925	191.003	9.321	2.787.225	171,2	12,19	11,70
	II. INVESTICIJE	95.847	—	95.847	141.435	147,6	—	—	141.435	—	—	—	141.435	147,6	0,61	0,60
	SKUPAJ I + II	2.135.600	45.105	1.723.839	3.368.808	157,7	357.139	230.958	2.780.711	59.925	191.003	9.321	2.928.660	169,9	12,80	12,30

Murska Sobota, 11. 2. 1985

Razvojno planski sektor

Načrt spomladanske setve in živinorejske proizvodnje v letu 1985

1. Uvod

Resolucija o politiki uresničevanja družbenega plana v letu 1985 predvideva, da se bo kmetijska proizvodnja povečala za 4 %. Da bi bil ta cilj dosežen, zahteva, razen povečane proizvodnje, tudi povečanje kakovosti, boljše izkoriščanje naravnih danosti, večje prilagajanje tržnim razmeram in daje večji poudarek primarni proizvodnji ter višji stopnji obdelave kmetijskih proizvodov.

Za večjo in kakovostnejšo proizvodnjo so naloge, ki jih imajo kmetijske organizacije nadvse pomembne pri izvajanju spomladanske setve, negi ozimlin in urejanju travnikov in pašnikov. Zaostreni pogoji gospodarjenja in težave v priraji in plasmanu klavnih živali, zahtevajo še večjo orientacijo na povečanju doma pridelane krme. Povečani stroški proizvodnje prav tako zahtevajo čim bolj racionalno uporabo sredstev za proizvodnjo. Za vse to bo moralo biti v večji meri izkoriščeno znanje, nadaljevati bo potrebno z

melioracijami, komasacijami, pričetki z namakanjem, boljše bo potrebno izkoriščati agrotehnična sredstva in v večji meri bo morala biti angažirana pospeševalna služba z nasveti in pojasnili. Velika sredstva, ki jih družba namenja predvsem pospeševanju poljedeljstva, v njem pa krušnim žitom, pesi, koruzi in krompirju, bo potrebno izkoriščati tako, da se bo njihov učinek odrazil na povečani proizvodnji, in preko nje tudi na povečanem dohodku. Za vzpodbujanje te proizvodnje bo pomembna tudi cenovna politika, ki bo bolj morala sloneti na ustreznem razmerju med cenami pridelkov in cenami reprodukcijskih sredstev v taki meri, da bo zagotavljala zadosten interes in vzpodbujala produktivnost dela in delovnih sredstev. Večji vpliv ekonomskih in tržnih zakonitosti bo zahteval večjo poslovno organizacijo, še posebno pa drugačen odnos do naložb, zadolževanja in drugih oblik porabe denarnih sredstev. Intervencijski skladi bodo tudi v tem letu, v skladu s srednjeročnimi usmeritvami, stimulirali družbeni interes predvsem na tistih področjih kmetijske proizvodnje, ki jim je namenjen hi-

trejši razvoj in kjer je od posegov odvisna kontinuiranost v proizvodnji in zagotavljanju hrane za domače potrebe in za izvoz.

2. Rastlinska proizvodnja

2.1. Ocena jesenskih opravil in priprave na spomladansko setev

Zapoznala vegetacija in kasno pospravilo koruze sta vplivali na pričetek setve ozimnin. Kljub zapozneli setvi so bili setveni pogoji sorazmerno ugodni. Uspelo je posejati vse predvidene površine. V TOZD Poljedelstvo in govedoreja KG Rakican je to 878,18 ha, na katerih pričakujejo 4566 ton pridelka. Ocenjujemo, da je bilo v zasebni proizvodnji posejano okrog 9000 ha, od tega v organizirani proizvodnji 2640 ha, s predvidenim odkupom 8500 ton. Ozimnine so ob ustreznih vremenskih razmerah dobro vzikle in se razrasle, januarske nizke temperature jim zaradi snežnega pokrivala niso škodovale. Za setev je bilo na razpolago zadosti semena in mineralnih gnojil. KZ Panonka je v organizirani akciji zamenjala 612 ton semena visokorodnih sort pšenice. Ugodne vremenske razmere so omogočile, da je bil pretežen del zemlje globoko preoran in tako ustrezno pripravljen za setev jara.

V pripravi za spomladansko setev so bila opravljena ustrezna organizacijska opravila. V zimskem času so bila opravljena predavanja in strokovno izpopolnjevanje pospeševalcev, določen sortni izbor, opravljena posvetovanja o obsegu intervencij ter naročena potrebna količina semena in mineralnih gnojil. V razpravah so predvsem izstopali poslabšani materialni pogoji proizvodnje zaradi velikih podražitev gnojil in zaščitnih sredstev in predvsem povečanje stroškov na račun povečanih obrestnih stopenj za kredite v kooperacijski in lastni proizvodnji.

2.2. Setveni plan

Spomladanska setev bo v občini zajela okrog 16.000 ha površin. Na posamezne poljščine bo odpadlo

	zasebna proiz. ha	družbena proizvod. ha	ton
koruza zrno	6000	1561	11700
koruza silaža	1500	251	10000
pesa — sladkorna	650	424	19000
krompir	450	—	— (org. proiz.)
vrtnine	50	—	—

V kmetijski zadrugi bodo nadaljevali z organiziranim pridelovanjem vrtnin, ki postaja zanimiv predvsem za manjše kmetije. Njihov program obsega

— zelje	800 ton
— pesa — rdeča	200 ton
— korenje	200 ton
— kumarice	50—100 ton
— hren	250—300 ton
— čebula	20 ton
— bučnice	20 ton

2.3. Sladkorna pesa

Družbena proizvodnja že nekaj let sprejema in izpolnjuje obveznosti do plana proizvodnje. Popolnejšo privrženost pridelovanju še vedno ovirajo napram ceni pese nesorazmerno visoke cene koruze, ki jo mora gospodarstvo nadomestiti z dokupom na drugih območjih države. Vprasanja pridelovanja se kažejo v neurejenih deponijah, različnem odzemanju vzorcev in odvozu pese.

Družbeno organizirana proizvodnja je že z jesenskim planom določila površine po temeljnih zadrugah in organizacijah in obsega

— TZO Beltinci	111 ha	4440 ton
— TZO Cankova	75 ha	3000 ton
— TZO G. Petrovci	10 ha	400 ton
— TZO Martjanci	109 ha	4360 ton
— TZO M. Sobota	325 ha	13000 ton
— TZO Prosenjakovci	20 ha	800 ton
Skupaj	650 ha	26000 ton

Kmetijska zadruga, ki je sklepala pogodbe že jeseni, ugotavlja, da se zanimanje za pridelovanje povečuje ter obstoje realne možnosti, da bo plan dosežen. Pridelovanje pese ostaja še naprej prednostna naloga tudi zato, ker se je tovarna sladkorja v Ormožu vključila v sestavljeno organizacijo Pomurka. Prednost poudarja tudi premija, ki jo bo pridelovalec prejel v višini 1.— din po kg pese. V proizvodnji KZ Panonke bo za pridelovanje pese predstavljala ozko grlo mehanizacija, predvsem kombajni za pospravo.

Proizvodni cilj je doseči 500 dcl/ha pri povprečni sladkorni stopnji 15,5 %.

2.4. Koruza

Pridelovanje koruze, ki je najpomembnejša komponenta za zagotovitev krme na domači osnovi, bo v tem letu čna najpomembnejših naioq.

Razlogi za to so v nesorazmerno visoki ceni, ki ni v sorazmerju s ceno klavnih živali, predvsem prašičev, in v pomanjkanju beljakovinske krme, ki je v glavnem vezana na uvoz. V preteklih letih je v pridelovanju te poljščine bil dosežen pomemben napredek, ki se odraža predvsem v dobrih donosih v družbeni proizvodnji in na usmerjenih kmetijah, medtem ko v poprečju niso izrabljene še vse možnosti. Na pridelovanje so vplivali različni dejavniki, kakor slaba kakovost semena, premajhen obseg uporabe priznanega semena, neustrezna agrotehnika, premajhna poraba mineralnih gnojil. Dosežen je bil napredek pri uporabi pnevmatskih sejalníc, k čemur je prispeval tudi regres za njihovo uporabo. V razpravah o položaju v živinoreji je bilo poudarjeno, da bi morali pridelovanju koruze nameniti enak poudarek, kakor sladkorni pesi in krušnim žitom.

Proizvodni cilj ostane še v naprej 80 dcl/ha v družbeni in družbeno-organizirani proizvodnji, v poprečju pa 50—60 dcl suhega zrna na ha.

Za leto 1985 predvideva KZ Panonka zagotovitev semena naslednjih količin v določenem sortnem izboru:

— OSSK—247	90 ton
— BC 28—11	8 ton
— ZPSK—42	23 ton
— PIONIR 39—01	5 ton
— PIONIR 37—32	2 toni
SKUPAJ	128 ton

Pridelovalci bodo deležni tudi regresa na seme v višini 100 din/kg, KZ Panonka pa bo deležna tudi regresa na razliko za kalibriranje semena v višini 50 %.

2.5. Krompir

TZP Beltinci se je v zadnjih letih uveljavila kot pomembna proizvajalka jedilnega krompirja v Sloveniji. Proizvodna skupnost združuje interese v zagotavljanju oskrbe s semnom, skladiščenjem in tržišču, odkup pa se suče od 7 do 8 tisoč ton. Kmetijska zadruga predvideva, da bo v organizirani pridelavi zajela 450 ha z odkupom 8800 ton, od česar bo odpadlo 1000 ton na rani, 1000 ton pa na krompir industrijske kakovosti.

Proizvodni cilj ostaja 270 dcl/ha. Zadruga bo zagotovila 410 ton semenskega krompirja, od tega 190 ton iz lastne proizvodnje, ostali del pa preko poslovne skupnosti. Tudi letos bo organizirala pridelavo semenskega krompirja na 15—20 ha. Opredeliti se bo potrebno tudi glede sodelovanja za pridelavo brezvirusnega semena, za kar pa bo potrebno oceniti možnosti združevanja sredstev v višini 10 milijonov dinarjev.

Ker sloni proizvodnja krompirja tudi na družbenem interesu, bosta republiški intervencijski sklad in republiška poslovna skupnost regresirali kg semena z 20.— dinarji. Priporočene sorte v izboru ostanejo nespremenjene — prevladovali bosta Igor in Desirre.

2.6. S pridelovanjem soje vstopa KZ Panonka v četrto leto, in bo imela še vedno poskusno obeležje. Težave v preskrbi z beljakovinami so še vedno prisotne v tolikšni meri, da je potrebno iskati možnosti v domači pridelavi. Nekateri rezultati prejšnjih let kažejo na možnosti in interes kmetovalcev. Proizvodni cilj je doseči 30 dt po ha. Skupnost za pospeševanje kmetijstva bo letos zagotovila regres za seme, ki naj bi bilo za pridelovalca brezplačno, ne bo pa več stimulirala setvenih stroškov.

2.7. Povrtnine

KZ Panonka izvaja program širjenja pridelave povrtnin iz leta v leto, tako, kakor tudi narašča interes pridelovalcev. Ti uvajajo predelavo vrtnin predvsem kot dodaten proizvodni program, ki je dohodkovno zanimiv.

Ne glede na določene zaplete pri realizaciji nekaterih vrst povrtnine (korenček, zelje), ki so nastale pri kupcih in tudi zaradi obilne letine na širšem območju, bodo ustajene vrste povrtnin še naprej v pridelavi, nakerate se pa pričnejo uvajati. To sta čebula in bučnica (golica), medtem ko pridelava česna zaradi težav pri oskrbi semena verjetno ne bo našla odziva.

Skupnost bo sofinancirala programe v višini 200.000 din.

2.8. Travnje

V letu 1985 se bo nadaljevala akcija za čimboljšo izrabo travnih površin. Še vedno je to pridelovanje živinske krme v občutnem zaostanku za možnostmi, predvsem pa za potrebami po beljakovinskih krmilih. Akcija za urejanje pašno-košnih površin, ki jo vodi živinorejsko-veterinarski zavod, je sicer zavzela določen obseg in dosegla uspeh, vendar glede na površine še občutneje ne vpliva na preoblikovanje tega pridelovanja. Razloge za prepočasnost je iskati tudi v počasnem poteku melioracij, in predragih mineralnih gnojil, katerih večja poraba bi povečala prinos travnikov. Čedalje bolj prodirajo priporočila pospeševalne službe glede pravočasne košnje in načina pospravlja.

Skupnost za pospeševanje bo v preureditvi travnikov sodelovala v višini 200.000 dinarjev.

3. Ukrepi v rastlinski proizvodnji

3.1. Pospeševalna služba je v kmetijski zadrugi in v živinorejsko-veterinarskem zavodu dosegla tako stopnjo razvoja, da njeni posegi pome-

nijo v rastlinski proizvodnji pomembno postavko. Vse bolj se tudi pri delovalcih uveljavlja spoznanje, da je uspeh proizvodnje odvisen od ustreznega strokovnega pristopa in zato ima služba tudi čedalje večji vpliv. Povečal se je tudi obseg časopisnih in radijskih nasvetov v lokalnih sredstvih obveščanja. Pomembne so tudi demonstracijske parcele, ki jih organizira kmetijska zadruga, KG Rakičan in Srednja kmetijska šola. Slednja zagotavlja tudi organizirane tečaje za pospeševalne kadre. Tudi diferenciacija znotraj organiziranih proizvajalcev je spodbuda za vpeljevanje sodobnega načina pridelovanja. Čedalje več mladih kmetovalcev, tudi z ustrežnejšo izobrazbo, sprejema sodobno tehnologijo in teži k večji in kakovostnejši proizvodnji ob manjših stroških.

Kmetijska zadruga bo tudi letos deležna sofinanciranja pospeševalne službe, pri čemer bo občinska skupnost sodelovala s 30 % oziroma 1.235.000 dinarji. Skupnost bo zagotovila sredstva tudi za prikaze sodobne rastlinske proizvodnje (pšenica, rž, pesa, soja, koruza), zagotovila stroške za predavanja, tekmovanja traktoristov, poskusništvo na srednji šoli in sofinancirala kmetijske oddaje oziroma napotke v sredstvih javnega obveščanja.

3.2. SOZD ABC Pomurka bo v sodelovanju s kmetijskima organizacijama zagotovila potrebne količine mineralnih gnojil, zaščitnih sredstev drugega repromateriala. Ponudba kmetijske mehanizacije bo letos že presegala povpraševanje. Pričakovati je določene motnje pri oskrbi z rezervnimi deli in gumami za traktorje in prikolice. Z ukinitvijo racioniranja oskrbe z gorivi ni pričakovati motenj.

KZ Panonka računa, da bo v letu 1985 potrebovala 21.280 ton mineralnih gnojil. Po sklepu samoupravnih organov je naročenih:

3.450 ton KAN-Kutina
1.170 ton KAN-uvovz
660 ton UREE
2.845 ton NPK-Kutina
2.120 ton NPK-Ru'e
10.254 ton

Ta količina predstavlja potrebne količine gnojil za 1. polletje.

3.3. Za uresničitev nalog je pomembno tudi nadaljevanje regulacij, melioracij in komasacij. KG Rakičan pričinja tudi z nalpžbami za namakanje na območjih, ki so najbolj izpostavljene suši in bo možno zagotoviti potrebno vodo.

Program vodne skupnosti Mura predvideva naslednja dela:

Regulacije:

1. Kučnica na območju Kramarovci—Fikšinci v dolžini 2,6 km
2. Ledava v odseku Pertoča—Večeslavci v dolžini 2 km
- 3.) Regulacija Crnčiča v Domajincih, Titanovega potoka in Mosteca v Moravcih v dolžini 3,6 km
- 4.) Velika Krka s pritoki na območju Adrijanci, Markovci, Čepinci, Šalovci, Peskovci, Hodoš v dolžini 12 km

Melioracije:

Čikečka vas	50 ha
Motvarjevci II	50 ha
Rakičan	80 ha
Markovci, Adrijanci, Peskovci,	
Dolenci, Šalovci	660 ha
Domajinci—Mlinišče	350 ha
Moravci	150 ha
Berkovci	50 ha
Hrenovica	100 ha
SKUPAJ	1490 ha

Namakanje:

SKUPAJ	942 ha

Komasacije:

Moravci	350 ha
Berkovci	150 ha
Peskovci, Adrijanci, Markovci, Dolenci	800 ha
Cankova—Korovci	
Markišavci—Nemčavci—Noršinci	450 ha
SKUPAJ	2250 ha

3.4. Skupnost za obrambo pred točo in Hidrometeorološki zavod bosta organizirala aktivnosti za obrambo pred točo tudi v tem letu. Skupnost oz. tehnične službe morajo zagotoviti zadostno število raket, poskrbeti za ustrezne zveze in za dopolnilno izobraževanje kadrov. Skupnost za pospeševanje bo zagotovila svojo sodelovanje pri sofinanciranju stroškov, ki so narasli predvsem zaradi povečane cene raket.

3.5. Na določenih območjih divjad, predvsem jeleni in divji prašiči, povzročajo veliko škodo na kmetijskih pridelkih. Iz teh razlogov bo v okviru komisije za lov tudi to leto potrebna usklajena akcija za vzdrževanje dogovorjenega števila (populacije) divjadi, izpolnjevanje obveznosti iz gojitvenih načrtov glede odstrela, zaščite pridelkov pred škodo in poravnava škode.

3.6. V letu 1984 je bila opravljena korekcija katastrskega dohodka in uveden sistem davčnih olajšav glede na realizacijo. Zaradi nezaupanja v predpis, je možnost olajšave zahtevalo le del zavezanec iz kmetijstva. V letu 1985 bo v krajevnih skupnostih in temeljnih združenjih organizacijah potrebno obširneje seznaniti zavezanca z namenom ukrepa, ki bi naj stimuliral večjo tržno proizvodnjo poljščin oziroma večjo proizvodnjo v živinoreji.

3.7. Krajevne organizacije SZDL in krajevne skupnosti bodo tudi v letu 1985 vzpodbujale ukrepe, ki jih predvideva občinska resolucija. Zato bodo skrbale, da postanejo proizvodni programi temeljnih združenjih organizacij sestavni del programov aktivnosti v krajevnih skupnostih, kjer bo v sekcijah za kmetijstvo tudi mesto za obravnavo motenj in za aktivnosti.

4. Živinorejska proizvodnja

V preteklem delu leta 1984 so bile v prireji živine prisotne motnje, ki so vplivale na usmeritve rejcev v zmanjšanje proizvodnje, predvsem prašičev. Motnje se kažejo predvsem v neenakomernem povečanju cen reprodukcijskih sredstev in cen klavnih živali in v povečanih obrestnih stopnjah. Zaradi tega se je poslabšala akumulativna in reproduktivna sposobnost rejcev in organizacij. Zastale so naložbe v povečanje ali modernizacijo zmogljivosti, upadel odkup in povečala ponudba telet za prodajo izven občinskega prostora. V takih okoliščinah, ki so prisotne tudi v začetku tekočega leta planirata obe kmetijski organizaciji naslednjo prirejo oziroma prodajo živine in mleka:

goveda:	KG Rakičan—TOZD	2535 kom	1216 ton
	KZ Panonka	8700 kom	4500 ton
prašiči:	KG Rakičan—TOZD	75000 kom	7500 ton
	KZ Panonka	25000 kom	2500 ton
teleta:	KG Rakičan—TOZD	65 kom	
	KZ Panonka	3500 kom	
plem. gov.:	KG Rakičan—TOZD	55 kom	
	KZ Panonka	1000 kom	
mleko:	KG Rakičan—TOZD	357000 l	
	KZ Panonka	28 milj. l	

Za uresničitev programa se s sporazumom o enotni politiki v proizvodnji hrane predvidevajo naslednji ukrepi:

- planiranje povečanja staleža krav osnovne črede za 500 komadov s premijo 20.000.— din (40.000 din). V oklepaju navedene številke veljajo za območja III. dav. okoliša
- premiranje pitanja telet za 520 ton mesa s premijo 21,82 (43,64) po kg

— premiranje proizvodnje mleka, ki ga odkupi tovarna mlečnega prahu v višini 3 din za družbeno proizvodnjo in pridelovalcem III. dav. okoliša in 1 din/l ostalim pridelovalcem

Živinoreja bo deležna premij v višini 34.426.000.— din. Razen tega bo občinska pospeševalna skupnost sofinancirala analizo krme rejcem izvoznega programa, higiensko pridobivanje mleka (vzdrževanje molnih strojev), pričetek osemenjevanja prašičev in akcijo za odkrivanje in zdravljenje mastitisa. Pokrila bo tudi stroške za vzdrževanje žrebe in plemenilne postaje za čebele in sofinancirala raziskave v govedorejski proizvodnji.

Veterinarska služba bo izvršila preventivna cepljenja proti kužnim boleznim na osnovi programa, ki ga je z odredbo določil Izvršni svet. Veterinarsko-higienska služba bo zagotovila odvoz živalskih trupel in drugih živalskih odpadkov.

Predlog razdelitev sredstev občinskega proračuna, ki so namenjena za financiranje delegatskega sistema v krajevnih skupnostih občine Murska Sobota

V proračunu občine M. Sobota za leto 1985 je za izvajanje delegatskega sistema v Krajevnih skupnostih določenih 12.433.000.— dinarjev. To je za 3.223.000.— dinarjev ali 35 odstotkov več od rebalansiranega proračuna za leto 1984.

Z odlokom in delovnim programom skupščine je določeno, da o razdelitvi sredstev odločata zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti. Iz teh sredstev krijejo krajevne skupnosti svoje potrebe za delovanje samoupravnih organov, delovanje družbenopolitičnih organizacij in društev, stroške za izvajanje nalog SLO in družbene samozaščite in ostale funkcionalne stroške.

Sredstva so namenjena tudi za stroške administrativnega in finančnega poslovanja tistih KS, kjer teh nalog ne opravljajo krajevni uradi. Dotacija občinskega proračuna je dohodek krajevne skupnosti, ki ga samoupravni organ razporedi s finančnim načrtom (proračunom) za leto 1985. Ob pričetku tega srednjeročnega obdobja je bil v zborih občinske skupščine in na predlog komisije pri izvršnem svetu sprejet ključ razdelitve sredstev, po katerem se masa, ki ostane po izločitvi sredstev za finančno administrativne

stroške petih KS, razdeli tako, da odpade 30 % na enak delež vsem KS, 10 % po številu vaških odborov, preostanek pa po številu prebivalcev v KS.

Na tej osnovi se predlaga naslednja razdelitev:

— za finančno administrativne posle KS Bakovci, Černelavci, Krog, Rakičan, M. Sobota	1.630.780.— din
— ostane za razdelitev po ključu	10.802.220.— din
— 30 % del, ali 77.160.— din po KS	3.240.720.— din
— 10 % po številu vaških odborov (140 VO po 7.716.— din)	1.080.240.— din
— 60 % po številu prebivalcev v KS (64.299 po 100,80 din)	6.481.260.— din
Skupaj	12.433.000.— din

Rast za finančno-administrativne naloge mestnih krajevnih skupnosti je zagotovljena v isti višini, kakor za delo občinskih upravnih organov.

Izvršni svet

M. Sobota, januar 1985

Zap. št.	KRAJEVNA SKUPNOST	Za finančno poslovanje	Stalni delež	Št. nas.	Po naselju Znesek	Št. preb.	Na prebivalca Znesek	SKUPAJ
1.	Bakovci	125.977	77.160,00	1	7.716,00	1576	158.861,00	369.714,00
2.	Beltinci		77.160,00	1	7.716,00	2161	217.829,00	302.705,00
3.	Bratonci		77.160,00	1	7.716,00	710	71.568,00	156.444,00
4.	Bogojina		77.160,00	4	30.864,00	1655	166.824,00	274.848,00
5.	Bodonci		77.160,00	2	15.432,00	1029	103.723,00	196.315,00
6.	Brezovci		77.160,00	3	23.148,00	786	79.229,00	179.537,00
7.	Cankova		77.160,00	8	61.728,00	2353	237.182,00	376.070,00
8.	Černelavci	159.658	77.160,00	4	30.864,00	2166	218.333,00	486.015,00
9.	Čepinci		77.160,00	3	23.148,00	1141	115.013,00	215.321,00
10.	Dokležovje		77.160,00	1	7.716,00	970	97.776,00	182.652,00
11.	Gančani		77.160,00	1	7.716,00	1089	109.778,00	194.647,00
12.	Gederovci		77.160,00	4	30.864,00	908	91.526,00	199.550,00
13.	Gornji Petrovci		77.160,00	10	77.160,00	2268	228.614,00	382.934,00
14.	Grad		77.160,00	7	54.012,00	3093	311.774,00	442.946,00
15.	Ižakovci		77.160,00	1	7.716,00	875	88.200,00	173.076,00
16.	Hodoš		77.160,00	2	15.432,00	495	49.896,00	142.488,00
17.	Krog	129.760	77.160,00	2	15.432,00	1377	138.801,00	361.153,00
18.	Križevci		77.160,00	5	38.580,00	1340	135.072,00	250.812,00
19.	Kuzma		77.160,00	5	38.580,00	2119	213.595,00	329.335,00
20.	Lipa		77.160,00	1	7.716,00	743	74.894,00	159.770,00
21.	Lipovci		77.160,00	1	7.716,00	976	98.380,00	183.256,00
22.	Mačkovci		77.160,00	8	61.728,00	2286	230.429,00	369.317,00
23.	Melinci		77.160,00	1	7.716,00	956	96.365,00	181.241,00
24.	Martjanci		77.160,00	6	46.296,00	1851	186.580,00	310.036,00
25.	Moravci		77.160,00	1	7.716,00	622	62.697,00	147.573,00
26.	Pertoča		77.160,00	4	30.864,00	1586	159.868,00	267.892,00
27.	Puconci		77.160,00	7	54.012,00	2090	210.672,00	341.844,00
28.	Prosenjakovci		77.160,00	7	54.012,00	1006	101.404,00	232.576,00
29.	Rakičan	105.913	77.160,00	1	7.716,00	1326	133.661,00	324.450,00
30.	Ratkovci		77.160,00	4	30.864,00	487	49.089,00	157.113,00
31.	Rogašovci		77.160,00	7	54.012,00	2692	271.353,00	402.525,00
32.	Šalovci		77.160,00	2	15.432,00	1003	101.102,00	193.694,00
33.	Selo-Fokovci		77.160,00	2	15.432,00	626	63.100,00	155.692,00
34.	Tešanovci		77.160,00	5	38.580,00	1243	125.294,00	241.034,00
35.	Tišina		77.160,00	8	61.728,00	3439	346.651,00	485.539,00
36.	Zenkovci		77.160,00	4	30.864,00	1108	111.616,00	219.640,00
37.	Alije Kardoša		77.160,00	1	7.716,00	2302	232.041,00	316.917,00
38.	Lendavska		77.160,00	1	7.716,00	1820	183.456,00	268.332,00
39.	Partizan		77.160,00	1	7.716,00	1755	176.904,00	261.780,00
40.	Turopolje		77.160,00	1	7.716,00	2635	265.608,00	350.484,00
41.	Park		77.160,00	1	7.716,00	1926	194.141,00	279.017,00
42.	B. Kidrič		77.160,00	1	7.716,00	1710	172.368,00	257.244,00
M. Sobota skupaj:		1.109.472.—	462.960,00	6	46.296,00	12.148	1.224.518,00	2.843.246,00
SKUPAJ:		1.630.780.—	3.240.720,00	140	1.080.240,00	64.299	6.481.260,00	12.433.000,00

PETEK	SOBOTA	NEDELJA	PONEDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK
RADIO MURSKA SOBOTA	RADIO MURSKA SOBOTA	RADIO MURSKA SOBOTA	RADIO MURSKA SOBOTA	RADIO MURSKA SOBOTA	RADIO MURSKA SOBOTA	RADIO MURSKA SOBOTA
16.00 — Glasbena oddaja, 16.30 — Aktualno v petek, 22. februarja (mladinska oddaja, Kam konec tedna, Najbolj iskane plošče tega tedna), 18.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	16.00 — Glasbena paleta po vašem izboru, 16.30 — Aktualno v soboto, 23. februarja (sobotna reportaža, iz društvene dejavnosti, Svet računalništva), 18.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	10.05 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 11.00 Srečanje na pomurskem valu, 12.00 — Spored v madžarskem jeziku, 13.00 — Doma in onkraj meja, 13.30 — V nedeljo popoldne, (kmetijska oddaja, humor), 14.30 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 17.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	16.00 — Po domače, 16.30 — Aktualno v ponedeljek, 25. februarja (Sport, Priporočajo vam), 18.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	16.00 — Vrtljak popevkarskih novosti, 16.30 — Aktualno v torek, 26. februarja (gospodarska tema, Predstavljamo vam, iz krajevnih skupnosti), 18.00 — Sotocje, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	16.00 — Iz domačega glasbenega arhiva, 16.30 — Aktualno v sredo, 27. februarja (pogovor v živo, iz delovnih kolektivov), 18.00 — »21-232«, glasbeno-propagandna oddaja, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	16.00 — Iz sveta resne glasbe, 16.30 — Aktualno v četrtek, 28. februarja (kultura, Iščemo odgovore na vaša vprašanja, prispevek s področja SLO in BS), 18.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.
TV LJUBLJANA	TV LJUBLJANA	TV LJUBLJANA	TV LJUBLJANA	TV LJUBLJANA	TV LJUBLJANA	TV LJUBLJANA
8.45 Tv v šoli: Tv koledar, Zikaj, zakaj, Geometrijska igra, Ruščina, Kaj je film, Poročila, 10.35 Tv v šoli, 12.30 Poročila (do 12.35), 17.20—00.10 Teletekst RTV Ljubljana, 17.35 Poročila, Spored za otroke: 17.40 Šola za junake: Pesem s srečnim koncem, nanizanka Tv Beograd, 17.55 Grizli Adams, ameriška nanizanka, 18.25 Obzornik Ljubljanskega območja, 18.40 Pred izbiro poklica: Oficir kopenske vojske, izobraževalna oddaja, 19.05 Risanka, 19.20 Čik cak, 19.24 Tv in radio noč, 19.26 Zrno do zrna, 19.30 Tv dnevnik I, 19.55 Vreme, 19.57 Propagandna oddaja, 20.00 Življenje in delo Edvarda Kardelja, I. del dokumentarne serije, 20.35 Ne praznuj, 20.45 Propagandna oddaja, 20.50 M. Spillane: Mike Hammer, ameriška nanizanka, 22.25 Tv dnevnik II, 22.35 Svetovni pokal v akrobatskem smučanju, reportaža iz Kranjske gore, 22.45 Ljubezen, madžarski film (ČB).	8.05 Kmečke otroške igre: Kačji ris, 8.20 T. Pavček: Čenčarija, I. del, 8.30 A. Ingolič: Udarina brigada, ponovitev 4. dela lučkovne nad, 8.45 Pedenžep, 9.15 Miti in legende — Egipčanski miti: Zgodba o dveh bratih, 9.30 Otroška televizija: Rumena oddaja, nanizanka Tv Beograd, 10.00 Periskop, 10.30 Čudeži narave: Skrivnostni svet opic — I. del, kanadska poljudnoznanstvena serija, 10.55 Obiskujemo slovenske muzeje in galerije: Danes — Galerijo Maribor, 11.35 Spoznano, neznano — oddaja o znanosti, 12.15 Poročila (do 12.20), 15.25 Poročila, 15.30 Poslednji mihikanec, ameriški film, 17.00 Pljvkošarki — Jugoplastika: Partizan, prenos Zagreb, v odmoru Propagandna oddaja, 18.30 Boy za obstanek: Labod trobentač, angleška dokumentarna serija, 18.55 Risanka, 19.15 Čik cak, 19.24 Tv in radio noč, 19.26 Zrno do zrna, 19.30 Tv dnevnik, 19.50 Vreme, 19.52 Propagandna oddaja, 20.00 Naše 36, srečanje, 21.30 Propagandna oddaja, 21.35 Zrno do zrna, 21.55 Gervaiser, francoski film.	8.30—13.05 in 14.35—22.30 Teletekst RTV Ljubljana, 8.45 Poročila, Otroška matineja, 9.40 Grizli Adams, ponovitev ameriške nanizanke, 10.10 R. Castellani: Življenje Verdija, ponovitev 5. dela italijanske nadaljevalke, 11.20 V ritmu črdaša, češkoslovaška glasbena oddaja, 11.40 625, oddaja za stik z gledalci, 12.00 Kmetijska oddaja, 13.00 Poročila (do 13.05), 14.50 Priljubimo tišini, oddaja za slušno prizadete, 15.35 N. Novak: gledališče v hiši, 4. del humoristične serije Tv Beograd, 16.30 Poročila, 16.35 Visok pritisk, zabavnoglasbena oddaja, 17.30 Pusti jim smeh, ameriški film, 20.00 S. Prelog: Geniji ali Genijanci, I. del Tv nadaljevalke, 20.50 Propagandna oddaja, 21.00 Športni pregled, 21.30 Beseda da besedo, pogovor s Poldetom Bibičem, 22.05 Svetovni pokal v akrobatskem smučanju, reportaža iz Kranjske gore.	8.45 Tv v šoli, 12.30 Poročila (do 12.35), 17.20—22.45 Teletekst RTV Ljubljana, 17.35 Poročila, Spored za otroke: 18.10 F. Rudolf: Čarobna vrtavka, I. del igrane zgodbe, 18.25 Posavski obzornik, 18.45 Mladi za mlade, 20.00 La Plante: Vdove, 5. del angleške nadaljevalke, 21.00 Aktualno, 21.40 Glasbeni večer: Zdravko Švkaršič — zapisovalec in prireditelj koroskih ljudskih pesmi — stoletnik, 22.30 Tv dnevnik	8.55 Tv v šoli, 12.30 Poročila (do 12.35), 17.35—22.25 Teletekst RTV Ljubljana, 17.50 Poročila, 17.55 Trio kitar, glasbena oddaja, spored za otroke: 18.10 Miti in legende: Mezopotamski miti: Zgodbe o mezopotamskih bogovih — I. del, nanizanka, 18.25 Gorenjski obzornik, spored za mlade, 18.40 Prva ljubezen, dokumentarni film, 20.00 P. Turriani: Lov na podgane, predstave Primorskega dramskega gledališča Nova Gorica, 20.50 Propagandna oddaja in izrebrane številke lota, 20.55 Integrali, oddaja o kulturi, 22.10 Tv dnevnik II	9.15 Tv v šoli: Zgodba Stare kulture Mezopotamije, Posvetovalnica za starše, Poročila, 12.30 Poročila (do 12.35), 17.20—22.45 Teletekst RTV Ljubljana, 17.35 Poročila, spored za otroke: 18.25 Zaslavski obzornik, 18.40 Računalništvo, angleška izobraževalna serija, 20.00 Svet na zaslona, 20.45 Majhne skrivnosti velikih kuharskih mojstrov, 20.50 Film tedna: Nora, angleški film, 22.30 Tv dnevnik II	9.00 Tv v šoli: Kako nastane gledališka predstava, Na plantaži vinske trte, Zakaj so zvezde zvezde, Za vaš odmor, Antarktika, Poročila, 12.30 Poročila (do 12.35), 17.20—22.55 Teletekst RTV Ljubljana, 17.35 Poročila, spored za otroke: 18.10 Paul Stover: Pepe s trobento, 18.25 Dolenjski obzornik, 18.40 Otramba in samozasčita, 20.05 Tednik, 21.10 P. Haawikko: Železna doba, 3. del finske nadaljevalke Lj.
TV ZAGREB	TV ZAGREB	TV ZAGREB	TV ZAGREB	TV ZAGREB	TV ZAGREB	TV ZAGREB
8.45 TV v šoli, 16.30 TV v šoli, 17.30 Poročila, 17.45 TV koledar, 17.45 Majske igre, 18.15 Živeti v družini, 18.45 Sončne pege, 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Gangsterska kronika, 20.55 Dober večer, 21.40 Dnevnik, 21.55 Kultura	8.50 TV v šoli, 15.35 Sedem TV dni, 16.05 Narodna glasba, 16.35 Poročila, 16.40 TV koledar, 16.50 SP v smučanju (prenos), 17.00 Košarka: Jugoplastika—Partizan, 18.30 To je to, 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Mister Billion (film), 21.35 Dnevnik, 21.50 Pred polnočjo.	8.30—13.05 in 14.35—22.30 Teletekst RTV Ljubljana, 8.45 Poročila, Otroška matineja, 9.40 Grizli Adams, ponovitev ameriške nanizanke, 10.10 R. Castellani: Življenje Verdija, ponovitev 5. dela italijanske nadaljevalke, 11.20 V ritmu črdaša, češkoslovaška glasbena oddaja, 11.40 625, oddaja za stik z gledalci, 12.00 Kmetijska oddaja, 13.00 Poročila (do 13.05), 14.50 Priljubimo tišini, oddaja za slušno prizadete, 15.35 N. Novak: gledališče v hiši, 4. del humoristične serije Tv Beograd, 16.30 Poročila, 16.35 Visok pritisk, zabavnoglasbena oddaja, 17.30 Pusti jim smeh, ameriški film, 20.00 S. Prelog: Geniji ali Genijanci, I. del Tv nadaljevalke, 20.50 Propagandna oddaja, 21.00 Športni pregled, 21.30 Beseda da besedo, pogovor s Poldetom Bibičem, 22.05 Svetovni pokal v akrobatskem smučanju, reportaža iz Kranjske gore.	8.45 TV v šoli, 16.30 TV v šoli, 17.30 Poročila, 17.35 TV koledar, 17.45 Zgodbe iz davnine, 18.15 Živeti drugje, 18.45 Mladi za mlade, 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Hedda Gabler (TV drama), 21.15 Zunanje-politična oddaja, 21.45 Izbrani trenutki, 21.50 Dnevnik, 22.10 En avtor, en film.	8.45 TV v šoli, 16.40 TV v šoli, 17.30 Poročila, 17.35 TV koledar, 17.45 Mali svet, 18.15 Odprta knjiga, 18.45 Železi ste — pogledje, 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Dialogi, 20.55 Žena na oknu (film), 22.35 Dnevnik	8.30 TV v šoli, 17.30 Poročila, 17.35 TV koledar, 17.45 Sokoli, 18.15 Družinski magazin, 18.45 Beograjski jazz festival, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Glasbena dogajanja, 20.50 Včeraj, danes, jutri, 21.05 Dokumentarna oddaja — Življenje in ne film, 21.50 6. zagrebški sejem jazz-a, 22.50 Povodi in sledi, oddaja iz kulture	8.15 TV v šoli, 16.35 TV v šoli, 17.30 Poročila, 17.35 TV koledar, 17.45 Jelenko, 18.15 Znanost, 18.45 Mali, veliki svet, zabavno dokumentarna oddaja, 19.30 Tv dnevnik, 20.00 Železna doba, 2. del finske nadaljevalke, 21.25 Umetniški večer — W. Shakespeare: Ukročena trmoglavka, predstava HNK Split (23.40)
TV AVSTRIJA	TV AVSTRIJA	TV AVSTRIJA	TV AVSTRIJA	TV AVSTRIJA	TV AVSTRIJA	TV AVSTRIJA
16.55 Čas v sliki za otroke, 17.05 Ostržek, 17.30 Risanka, 17.55 Spanček Zaspalček, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Akti X.Y — nerefeno, 21.15 Modna revija, 21.20 Večer z Georgom Thomallo, 22.05 Sport, 23.35 Akti X.Y	8.50 TV v šoli, 15.35 Sedem TV dni, 16.05 Narodna glasba, 16.35 Poročila, 16.40 TV koledar, 16.50 SP v smučanju (prenos), 17.00 Košarka: Jugoplastika—Partizan, 18.30 To je to, 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Mister Billion (film), 21.35 Dnevnik, 21.50 Pred polnočjo.	10.20 Poročila, 10.30 Nedeljsko dopoldne, 12.00 Kmetijska oddaja, 13.00 Družinski magazin, 13.30 Tudi letos, ... 14.00 Na svoj način, 14.15 Proti vetru, 15.05 Prosto, 17.00 Kako pokvariti srečno ločitev (film), 18.25 Nogomet: Partizan—Hajduk, 18.55 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Resnični obraz Anite Novak, 21.00 Športni pregled, 21.30 Ceste, ljudje in stihija.	9.00 Poročila, 9.05 TV v šoli, 10.35 Družinski magazin, 13.00 Poročila, 16.30 Eci, pec, pec, 16.55 Čas v sliki za mlado, 17.05 Risanka, 17.30 George, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Sport v ponedeljek, 21.15 Ceste San Franciska, 22.05 Nova Kitajska	13.00 Poročila, 16.30 Eci, pec, pec, 16.55 Čas v sliki za mlado, 17.05 Risanka, 17.30 Oddaja z miško, 17.55 Spanček Zaspalček, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Zunanje-politični raport, 21.15 Bogati in revni, 22.00 Zrcalne slike	9.00 Poročila, 9.05 TV v šoli, 10.30 Nebeški pes (film), 12.10 Zunanje-politična reportaža, 13.00 Poročila, 16.30 Lutke, 16.55 Čas v sliki za otroke, 17.05 Osiržek, 17.30 Na pomoč, odrasčamo, 17.55 Spanček Zaspalček, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Skrivnost dame v črnem (film), 22.05 Videoteka.	9.00 Poročila, 9.05 TV v šoli, 10.30 Družinski spored, 13.05 Poročila, 16.30 Eci, pec, pec, 16.55 Čas v sliki za otroke, 17.05 Risanka, 17.55 Spanček Zaspalček, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Dalli, dalli, 21.50 Viscintijeva dežela, 22.35 Konec vojne (film).
TV MADŽARSKA	TV MADŽARSKA	TV MADŽARSKA	TV MADŽARSKA	TV MADŽARSKA	TV MADŽARSKA	TV MADŽARSKA
8.05 Šolska TV, 16.20 Pot v gorovju, Huasan, kratki film, 16.45 Poje Jelena Obratcova, 17.25 Masovni šport, spored studia Szeged, 18.00 Okno, reportaže, 19.10 TV telovadba, 19.15 Pravljica, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Talk-show, spored Tamara Vitrayja, 21.05 V dvoje: Marta Zarai in Janos Vamosi, 21.45 TV dnevnik, nato himna.	9.30 do 10.50 Spored za otroke, 13.50 Lej! 14.20 Potepanje v svetu rastlin, 14.55 Sotrpini, rehabilitacijski forum, 15.15 Mafilm, magazin, 15.25 Za najstnike, 16.15 Kdo kaj ve: kviz iz književnosti, 17.30 Kuhajmo, 18.00 Parabola, 18.35 Dan sovjetske armade, 19.30 TV dnevnik, 20.05 Glasbeno TV gledališče: Sejmi deklet, opereta, 21.45	11.00 Tiskovna ura, 12.00 Sport, 13.00 Usmeritev, 15.00 Zvezda Ria (film), 16.25 Lutke, 16.30 Listamo po slikanici, 16.50 Svet živali, 17.40 Čeladek, 17.45 Klub seniorjev, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija v sliki, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Zidarski mojster Solness, 22.20 Sport, 22.40 Nočni studio.	9.00 Poročila, 9.05 TV v šoli, 10.35 Družinski magazin, 13.00 Poročila, 16.30 Eci, pec, pec, 16.55 Čas v sliki za mlado, 17.05 Risanka, 17.30 George, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Sport v ponedeljek, 21.15 Ceste San Franciska, 22.05 Nova Kitajska	8.05 do 9.55 Šolska TV, 15.45 Poročila, 15.50 Ruščina na najmlajše, 16.00 Računalništvo, pon, 16.20 Soodvisnosti, pon, 3. dela, 17.20 Bratski show, 18.00 Ne le za žene, 18.20 Tveganje, svetovnogospodarski magazin, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Szechenyijevo dnevi, 2. del madžarske nanizanke, 20.55 Studio 85, kulturni TV tednik, 21.55 TV dnevnik.	8.05 do 9.50 Šolska TV, 16.25 Poročila, 16.30 Kratki film, 17.00 filmarji, pozor!, pon, 17.35 Življenje v mirnih rokavih, spored studia Szeged, 18. Agarni svet: naš vrt, naše dvorišče, naša hiša, 19.10 TV telovadba, 19.15 Pravljica, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Ratonyi, 20.50 Zgodovina živi z nami: 4. Dežela železa in jekla, 21.55 TV dnevnik.	8.05 do 10.05 Šolska TV, 16.30 Poročila, 16.35 Kratki film, 16.55 Spored za najstnike, 17.45 TV borza, 18.00 Pulzus, zabavnoglasbena panorama, 18.50 Dali se izplača, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Szechenyijevo dnevi, 3. del madžarske nanizanke, 20.55 Ozadje vesti, pogledi in mnenja o javnih zadevah, 21.45 Umetnina tedna, M. Barabas, 21.50 TV dnevnik.
TV KOPER	TV KOPER	TV KOPER	TV KOPER	TV KOPER	TV KOPER	TV KOPER
14.00 TV novice, 14.05 Za uho in oko — glasbena oddaja, 14.50 Delta — Medicijska oddaja, 15.45 Borna leta — TV nadaljevalka, 17.00 Baileveve dogodivščine — TV film, 17.30 Risanka, 17.55 TV-novice, 18.00 Akrobatsko smučanje — Kranjska gora — Svetovni pokal, 19.00 Odprta meja — Informativna oddaja — slovenski jezik, 20.25 Tebi se posreči — film, 22.05 TVD — vsedanes, 22.15 Visok pritisk — glasba, vesti, novosti iz glasbenega sveta	14.00 Tv novice, 14.05 Risanka, 14.30 Nogomet — jugoslovensko prvenstvo, 16.15 Akrobatski koki na snegu iz Kranjske Gore: svetovni pokal, 17.00 Košarka — jugoslovensko prvenstvo (med odmorom Tv novice), 19.00 Rezervirano za znanost, 19.30 Stičišče, 19.50 Hebraizem — Zabavna oddaja za mlade, 20.25 Tre obupa — film, 22.15 TVD — vsedanes, 22.30 Mogočni mikri (dokumentarec), 23.00 Baileveve dogodivščine — film, 23.30 Zdravnik in pacient — Medicijska oddaja.	14.00 Tv novice, 14.05 Ju made muste — glasbena oddaja, 14.50 Oče in sin, posebna detektiv — Tv film, 15.45 Oj, ta film! — Tv nadaljevalka, 17.00 Zdravnik in otrok — Oddaja v živo v sodelovanju z gledalci vodi prof. F. Panizon, dir. Zavoda za Ped. v Trstu, 17.55 Tv novice, 18.00 Športna oddaja, 19.00 Odprta meja — Informativna oddaja v slovenskem jeziku, Videotelex, 19.30 TVD — stičišče, 19.50 Rezervirano za znanost, 20.25 Športni ponedeljek, 21.00 Tebi se posreči — film (ponovitev), 22.00 TVD — vsedanes, 22.30 Bliž in beda — film (ponovitev), 22.45 Yu made muste — glasbena oddaja (Poročila)	14.00 Tv novice, 14.05 Ju made muste — glasbena oddaja, 14.50 Oče in sin, posebna detektiv — Tv film, 15.45 Oj, ta film! — Tv nadaljevalka, 17.00 Zdravnik in otrok — Oddaja v živo v sodelovanju z gledalci vodi prof. F. Panizon, dir. Zavoda za Ped. v Trstu, 17.55 Tv novice, 18.00 Športna oddaja, 19.00 Odprta meja — Informativna oddaja v slovenskem jeziku, Videotelex, 19.30 TVD — stičišče, 19.50 Rezervirano za znanost, 20.25 Športni ponedeljek, 21.00 Tebi se posreči — film (ponovitev), 22.00 TVD — vsedanes, 22.30 Bliž in beda — film (ponovitev), 22.45 Yu made muste — glasbena oddaja (Poročila)	14.00 Tv novice, 14.05 Ju made muste — glasbena oddaja, 14.50 Bliž in beda kurtizan — Tv film, 15.50 Oj, ta film! (Tv nadaljevalka), 17.00 Modrost telesa (dokumentarec), 17.30 Baileveve dogodivščine — Tv film, 17.55 Tv novice, 18.00 Dames o odbojki, 19.00 Odprta meja — Informativna oddaja v slovenskem jeziku, Videotelex, 19.30 TVD — stičišče, 19.50 Otrok in psihoanaliza, 20.25 Življenje na zemlji — dokumentarec — Pota uspeha — Intervju, 22.00 TVD — vsedanes, 22.10 Skag — Tv film, 22.00 Zdravnik in pacient — Medicijska oddaja, 22.45 Yu made muste — glasbena oddaja (Poročila)	14.00 Tv novice, 14.05 Ju made muste — glasbena oddaja, 14.50 Bliž in beda kurtizan — Tv film, 15.50 Oj, ta film! (Tv nadaljevalka), 17.00 Modrost telesa (dokumentarec), 17.30 Baileveve dogodivščine — Tv film, 17.55 Tv novice, 18.00 Dames o odbojki, 19.00 Odprta meja — Informativna oddaja v slovenskem jeziku, Videotelex, 19.30 TVD — stičišče, 19.50 Otrok in psihoanaliza, 20.25 Življenje na zemlji — dokumentarec — Pota uspeha — Intervju, 22.00 TVD — vsedanes, 22.10 Skag — Tv film, 22.00 Zdravnik in pacient — Medicijska oddaja, 22.45 Yu made muste — glasbena oddaja (Poročila)	14.00 Tv novice, 14.05 Ju made muste — glasbena oddaja, 14.50 Bliž in beda kurtizan — Tv film, 15.50 Oj, ta film! (Tv nadaljevalka), 17.00 Modrost telesa (dokumentarec), 17.30 Baileveve dogodivščine — Tv film, 17.55 Tv novice, 18.00 Dames o odbojki, 19.00 Odprta meja — Informativna oddaja v slovenskem jeziku, Videotelex, 19.30 TVD — stičišče, 19.50 Otrok in psihoanaliza, 20.25 Življenje na zemlji — dokumentarec — Pota uspeha — Intervju, 22.00 TVD — vsedanes, 22.10 Skag — Tv film, 22.00 Zdravnik in pacient — Medicijska oddaja, 22.45 Yu made muste — glasbena oddaja (Poročila)

tedenski koledar

PETEK, 22. februar — Marjeta SOBOTA, 23. februar — Marta NEDELJA, 24. februar — Matija PONEDELJEK, 25. februar — Aleksander TOREK, 26. februar — Matilda SREDA, 27. februar — Gabrijel ČETRTEK, 28. februar — Romana

kino

PARK MURSKA SOBOTA
22. februarja ob 17. uri ameriški film: TARZAN IN NJEGOVA PRIJATELJICA in 19. uri francoski film: DIVJE NOČI GOSPE „O“; ogled filma mladini do 16. leta starosti ni dovoljen.
24. februarja ob 15. in 17. uri ameriški film: TARZAN IN NJEGOVA PRIJATELJICA in ob 19. uri francoski film: DIVJE NOČI GOSPE „O“; ogled filma mladini do 16. leta starosti ni dovoljen.

LJUTOMER
23. februarja ob 19.30 ter 24. februarja ob 17.15 in 19.30 italijanski film: BOMBARDIER;
27. februarja ob 17.15 in 19.30 francoski film: TRI TREBA UBITI.

GORNJA RADGONA
22. februarja ob 18.30 ameriški film: SUPERMAN II in ob 20.30 ameriški film: LJUBEZENSKI PARI;
23. februarja ob 19. uri ameriški film: LJUBEZENSKI PARI;
24. februarja ob 17. uri ameriški film: SUPERMAN II;
27. februarja ob 19. uri francoski film: GNEČA NA KARIBIH;
28. februarja ob 19. uri francoski film: GNEČA NA KARIBIH.

ZAHVALA
Vsem, ki ste nam ob nesreči pomagali, se iskreno zahvaljujemo.
Predvsem pa hvala za hitro in učinkovito pomoč Gasilskemu društvu Gornja Radgona in drugim gasilskim društvom.
Hvala tudi vsem sovaščanom za nesebično pomoč pri gašenju požara.
DRUŽINA CEGNAR
Lomanoše 31

prodam
DVE KRZNENI JAKNI IN ČRN ZIMSKI PLAŠČ št. 42—44 ugodno prodam. Informacije: Bojčec, avtomehanik, Moravske Toplice, telefon 48 368. M-616
MLADO KRAVO S TELETOM PRODAM. Fartelj-Malačič, Bokrači. M-618
VINOGRAD (520 trsov rumene šmarnice), na lepi sončni legi, prodam. Dobrovnik 166. M-619
BELO REPO PRODAM. Jože Zver, Lipa 52. M-620
ZASTAVO 750, 1. registrirano leta 1976, registrirano do septembra, v dobrem stanju, ugodno prodam. Vidonci 128, p. Grad. M-622
KOSILNICO FIGARO PRODAM. Cena po dogovoru. Marjan Šijanec, Zasadi 20, p. Križevci pri Ljutomeru. M-624
KOMBIZASTAVA 435 K, letnik 1979, napredaj, Ignac Horvat, Pušča 107. M-625
TRAKTOR STEYR, 15 KS, s koso, prodam. Rakičan, Zvezna 3. M-626
VISOKOTLAČNO STISKALNICO ZA SLAMO po ugodni ceni prodam. Sodišinci 35. M-627
NOV KAVČ S POSTELJNINO PRODAM. Murska Sobota, Cankarjeva ulica 61. M-628
TRAKTOR DEUTZ 4006, letnik 1977, prodam. Aleksander Jambo, Čikečka vas 14. M-629
KOMBIZASTAVO 850, dobro ohranjen, prodam. Ficko, Večeslavci 87. M-630

prodam

prodam

prodam
DVE KRZNENI JAKNI IN ČRN ZIMSKI PLAŠČ št. 42—44 ugodno prodam. Informacije: Bojčec, avtomehanik, Moravske Toplice, telefon 48 368. M-616
MLADO KRAVO S TELETOM PRODAM. Fartelj-Malačič, Bokrači. M-618
VINOGRAD (520 trsov rumene šmarnice), na lepi sončni legi, prodam. Dobrovnik 166. M-619
BELO REPO PRODAM. Jože Zver, Lipa 52. M-620
ZASTAVO 750, 1. registrirano leta 1976, registrirano do septembra, v dobrem stanju, ugodno prodam. Vidonci 128, p. Grad. M-622
KOSILNICO FIGARO PRODAM. Cena po dogovoru. Marjan Šijanec, Zasadi 20, p. Križevci pri Ljutomeru. M-624
KOMBIZASTAVA 435 K, letnik 1979, napredaj, Ignac Horvat, Pušča 107. M-625
TRAKTOR STEYR, 15 KS, s koso, prodam. Rakičan, Zvezna 3. M-626
VISOKOTLAČNO STISKALNICO ZA SLAMO po ugodni ceni prodam. Sodišinci 35. M-627
NOV KAVČ S POSTELJNINO PRODAM. Murska Sobota, Cankarjeva ulica 61. M-628
TRAKTOR DEUTZ 4006, letnik 1977, prodam. Aleksander Jambo, Čikečka vas 14. M-629
KOMBIZASTAVO 850, dobro ohranjen, prodam. Ficko, Večeslavci 87. M-630

VESTNIK

Stefan Dravec (direktor in glavni urednik), Jože Šabjan (odgovorni urednik), Brigita Bavčar, Jani Dominko, Jože Graj, Milan Jerše, Ludvik Kovač, Dušan Loparnik, Feri Maučec (šport), Vlado Pavec, Stefan Sobočan, Janko Stolnik (dopisništvo), Branko Zunc, Gontar Endre (tehnični urednik), Nevenka Emri (lektor) Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Titova 29/1 — Telefoni: novinarji 21 232, 21 064 in 21 383; direktor in glavni urednik, odgovorni urednik, naročniški oddelek, računovodstvo, gospodarskopropagandna služba in tajništvo 21 064 in 21 383, dopisništvo Gornja Radgona 74 597, dopisništvo Lendava 75 085 in dopisništvo Ljutomer 81 317. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. Celoletna naročnina 1.200 din, polletna 600 din, letna naročnina za tujino 275 ASch, 40 DM, 17,00 Can dol, 13,00 USA dol, SFR 32, letna naročnina za delovne organizacije 1.600 din. Tekoči račun pri SDK Murska Sobota 51900-603-30005. Devizni račun pri Jugobanki Ljubljana 501005620-000112-25730-30-4-01176. Cena posamezne številke je 35 din. Tiska ČGP Večer Maribor. Po pristojnem mnenju je Vestnik oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

FORD ESCORT, delno karamboliran, po ugodni ceni prodam. Lipa 44, p. Turnišče. M-631
TRAVNIK, velik 43 arov, prodam. Cena po dogovoru. Žižek, Velika Polana 121. MOOP
SEDEŽNO GARNITURO KALIA MEBLO, raztegljiv kavč in dva fotelja, rabljeno pol leta, dobro ohranjeno, prodam za polovično ceno. Telefon (069) 74 155. GR-51
HIŠO, centralno ogrevano, blizu avtobusne postaje v Dobrovniku, prodam. Naslov v upravi lista. M-633
GOLF JGL, star 4,5 leta, prodam. Alojz Vitez, hiše, Nedelica. M-634
HIŠI V OTOVCIH — staro in novo — ter 1 ha zemlje ugodno prodam. Informacije po telefonu 72 601. M-636
ASCONO, letnik 1979, prevoženih 65.000 km, ugodno prodam. Telefon po 16. uri: 72 601. M-637
FIAT 125 P prodam. Vadarci 7, p. Bodonci. M-638
JEREMENICO ZA TRAKTOR STEYR (ZABA) po ugodni ceni prodam. Kuzma 115. M-639
DVOREDNISADILECOLTZA KORUZO PRODAM. Lemerje 12, p. Puconci. M-640
BRUSILNI APARAT 206 B, še z garancijo, prodam. Telefon 77 053. M-641
SENO IN SLAMO PRODAM. Kupšinci 39. M-642
LADA, prevoženih 9.000 km, napredaj. Telefon 23 606. M-642
ŽITNI KOMBAINI ZNAMKE CLLAS COLUMBUS PRODAM. Vinko Smej, Odranci 132, p. Črenšovci. M-644
HLEYSKI GNOJ, večjo količino, po ugodni ceni prodam. Telefon 24-381. In-98
OPEL KADETT in **FORD ESCORT** prodam. Cven 6, telefon 81-583, zvečer. In-97
CARLO PESCHI z dvema žlicama in z vilami za gnoj prodam. CVEN 6, telefon 81-583, zvečer. In-96
NESNICE, MLADE JARKICE, pasme HISEW, rjave, stare 12 tednov, iz vrst najboljših pasem nesnic, prodajam. Dobite jih vsak dan na domu, tudi v soboto in nedeljo. Jože Soršak, Podložje 1, p. Pujska gora. In-80
NAKLADALEC ATLAS 500, primeren za na avto in traktor prodam. D. Lakoš 20 a. Le-96
MALE PUJSKE PRODAM. Krog, Trubarjeva 19 — pri trgovini. M-438
SOBNO PEČ NA TRDA GORIVA PRODAM. Lendavska 13. Ogled od 16.—17. ure. M-446
GLOBOK OTROŠKI VOZIČEK PRODAM. Forjan, Lipovci 14, p. Beltinci. M-573
SENO IN KORUZO PRODAM. Kuhar, Vanča vas 20, p. Tišina. M-574
MINI MORRIS PRODAM. Ogled po 15. uri. Naslov v upravi lista. M-578
ŠKODO, letnik 1973, prodam. Horvat, Krog, Plečnikova 40. M-379
FORD CAPRI 1300 PRODAM ali zamenjam za manjši avto. Černelavci, Gederovska 30. Ogled po 14. uri. M-581
NAKLADALEC ZA GNOJ — prednji in zadnji, voz z gumijastimi kolesi, ogrodje za transporter,

Dragemu sinu
oziroma bratu
ANDREJU
NAŠI iz Beltince, ki služi vojaški rok v Titogradu, ob praznovanju 20. rojstnega dne iskreno čestitajo ter želijo vse najboljše, predvsem pa dobro počutje v novem okolju z željo, da bi mu dnevi kar najhitreje minili in da bi se kmalu vrnil v domači kraj — mama, ata, sestra Nuda in brat Dejan.

zmrzovalno skrinjo, 300 l, in kultivator prodam. Petanjci 91. M-582
EMO CENTRAL 20 — PEČ ZA CENTRALNO ETAŽNO OGREVANJE in **VODOVODNO ČRPALKO**, enofazno, prodam. Informacije po telefonu: Titan, 24-577. M-583
ZASTAVO 750, letnik 1974, registrirano do januarja 1986, prodam. Foto Gerenčer, St. Rozmana 7, telefon 22-458. M-584
LAHEK GUMI VOZ, pluge (8-colne), tridelne brane in kombi, diesel, prodam. Beznovci 46. M-585
TRAKTOR VARŠALOVSKI, 18—22 KS s koso in plugi, v nevnoznem stanju (popravilo motorja), prodam. Karel Kozic, Ivanjševci 5, p. Prosenjakovci. M-586
ZAMRZOVALNO SKRINJO, 200 l, in suhe plohe (5 in 8 cm), prodam. Naslov v upravi lista. M-587
FIAT 125 P, letnik 1977, v dobrem stanju, prodam. Emil Flisar, Moravske Toplice, Vinska graba 24. M-588
TRAKTOR STEYR, 30 KS, prodam. Kobilje 215. M-589
HIŠO z gospodarskim poslopjem in 3 ha posestvo pri Gradu, prodam. Naslov v upravi lista. M-590
WARTBURG, letnik 1977 (oktober), prevoženih 46.000 km, prodam. Vrečič, Tišina 24. M-592
PRALNI STROJ IN KOSILNICO ZA TRAVO PRODAM. Domijan, Predanovci 21 a. M-594
NAKLADALNO PRIKOLICO, 20 kub. m, prodam ali menjam za manjšo, tudi za kosilnico BCS. Hribar, Zg. Konjšče 9, p. Apače. M-595
RENAULT 4 TL, letnik 1977, registriran do 12. 12. 1985, prodam. Milan Kavaš, Trnje 149, p. Črenšovci. M-596
KRAVO, staro devet let, brejo osem mesecev, prodam. Odranci 18. M-598
TRIFAZNO VODOVODNO ČRPALKO z bojlerjem, novo, prodam. Štefan Rogac, Serdica 103, p. Rogašovci. M-599
ŠKODO 110 LS, letnik 1976, neregistrirano, prodam. Pečarovi 78, p. Mačkovci. M-600
ZASTAVO 101, letnik november 1980, prevoženih 54.000, prodam. Muha, Mojstrska 1, telefon 25-326. M-603
SLAMOREZNICO s pihalnikom na verigo in žetveno napravo za kosilnico BCS prodam. Ivan Godina, Črenšovci 147. M-604
VOLKSWAGEN 1200 PRODAM. Bukovnica 29, p. Bogojina. M-606
MAGIRUS DEUTZ, prekucnik, prodam. Telefon 77-035 po 18. uri. M-608

kupim
RABLJEN MOTOR ALI KOLENČASTO GRED Z VZTRAJNIKOM ZA TRAKTOR VARŠALOVSKI kupim. Karel Kozic, Ivanjševci 5, 6027 Prosenjakovci. M-586
PLETILNI STROJ KUPIM. Telefon 74-209. GR-54

ZAHVALA
Neizmerna je bolečina-ob spoznanju, da nas je v 80. letu starosti za vedno zapustila naša draga mama, babica, prababica in sestra

ZAHVALA
V 79. letu starosti nas je za vedno zapustil dragi oče, dedek, in pradedek

ZAHVALA
Nepričakovano nas je v 88. letu starosti za vedno zapustila naša draga mama, babica in prababica

ZAHVALA
Iskreno se zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje.
Posebna zahvala g. Balazicu in cerkvenim pevcem za pogrebni obred, predstavnici KS Heleni za poslovilne besede ter kolektivoma OOS TOZD Kartonaža in OFSET TISKA ter OOS Hotel Diana M. Sobota.
M. Sobota, Pečarovi, 4. februarja 1985
Žalujoci: VSI TVOJI

ZAHVALA
Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti in mu darovali vence in cvetje ter jo pospremili na zadnji poti, nam pa izrekli sožalje.
Prisrčna hvala dijakom Srednješolskega centra M. Sobota za poslovilne besede.
Lendava, 13. februarja 1985
Žalujoci: mama Angelca, oče Mirko, sestre Jasmina in Draženka, sorodniki in vsi, ki smo jo imeli radi

ZAHVALA
Po težki bolezni nas je v 59. letu starosti za vedno zapustil naš dragi mož, oče in dedek

ZAHVALA
Ob boleči izgubi se najlepše zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki ste dragega pokojnika v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti in mu darovali vence. Zahvala tudi zdravstvenemu osebju onkološkega oddelka v Ljubljani in pljučnega oddelka v M. Soboti ter osebju zdravstvenega doma v Črenšovcih.
Prisrčna hvala tudi g. župniku za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke.
Žalujoci: žena Marija, otroci Elizabeta, Pavel, Matilda, Štefan, Marija in Janez z družinami

ZAHVALA
V 79. letu starosti nas je za vedno zapustil dragi oče, dedek, in pradedek

ZAHVALA
Iskreno se zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so mu bili v kakršnokoli pomoč, sorodnikom, znancem in prijateljem, ki so darovali vence in cvetje ter ga pospremili na njegovi zadnji poti.
Posebna hvala g. duhovniku, pevcem za žalostinke in predstavnici KS tov. Novaku za poslovilne besede.
Vsem se enkrat — prisrčna hvala!
Žalujoci: VSI NJEGOVI

ZAHVALA
Nepričakovano nas je v 88. letu starosti za vedno zapustila naša draga mama, babica in prababica

ZAHVALA
Iskreno se zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje.
Posebna zahvala g. Balazicu in cerkvenim pevcem za pogrebni obred, predstavnici KS Heleni za poslovilne besede ter kolektivoma OOS TOZD Kartonaža in OFSET TISKA ter OOS Hotel Diana M. Sobota.
M. Sobota, Pečarovi, 4. februarja 1985
Žalujoci: VSI TVOJI

ZAHVALA
Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje.
Posebna zahvala g. Balazicu in cerkvenim pevcem za pogrebni obred, predstavnici KS Heleni za poslovilne besede ter kolektivoma OOS TOZD Kartonaža in OFSET TISKA ter OOS Hotel Diana M. Sobota.
M. Sobota, Pečarovi, 4. februarja 1985
Žalujoci: VSI TVOJI

ZAHVALA
Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje.
Posebna zahvala g. Balazicu in cerkvenim pevcem za pogrebni obred, predstavnici KS Heleni za poslovilne besede ter kolektivoma OOS TOZD Kartonaža in OFSET TISKA ter OOS Hotel Diana M. Sobota.
M. Sobota, Pečarovi, 4. februarja 1985
Žalujoci: VSI TVOJI

ZAHVALA
Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje.
Posebna zahvala g. Balazicu in cerkvenim pevcem za pogrebni obred, predstavnici KS Heleni za poslovilne besede ter kolektivoma OOS TOZD Kartonaža in OFSET TISKA ter OOS Hotel Diana M. Sobota.
M. Sobota, Pečarovi, 4. februarja 1985
Žalujoci: VSI TVOJI

ZAHVALA
Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje.
Posebna zahvala g. Balazicu in cerkvenim pevcem za pogrebni obred, predstavnici KS Heleni za poslovilne besede ter kolektivoma OOS TOZD Kartonaža in OFSET TISKA ter OOS Hotel Diana M. Sobota.
M. Sobota, Pečarovi, 4. februarja 1985
Žalujoci: VSI TVOJI

ZAHVALA
Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje.
Posebna zahvala g. Balazicu in cerkvenim pevcem za pogrebni obred, predstavnici KS Heleni za poslovilne besede ter kolektivoma OOS TOZD Kartonaža in OFSET TISKA ter OOS Hotel Diana M. Sobota.
M. Sobota, Pečarovi, 4. februarja 1985
Žalujoci: VSI TVOJI

ZAHVALA
Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje.
Posebna zahvala g. Balazicu in cerkvenim pevcem za pogrebni obred, predstavnici KS Heleni za poslovilne besede ter kolektivoma OOS TOZD Kartonaža in OFSET TISKA ter OOS Hotel Diana M. Sobota.
M. Sobota, Pečarovi, 4. februarja 1985
Žalujoci: VSI TVOJI

ZAHVALA
Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje.
Posebna zahvala g. Balazicu in cerkvenim pevcem za pogrebni obred, predstavnici KS Heleni za poslovilne besede ter kolektivoma OOS TOZD Kartonaža in OFSET TISKA ter OOS Hotel Diana M. Sobota.
M. Sobota, Pečarovi, 4. februarja 1985
Žalujoci: VSI TVOJI

ZAHVALA
Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje.
Posebna zahvala g. Balazicu in cerkvenim pevcem za pogrebni obred, predstavnici KS Heleni za poslovilne besede ter kolektivoma OOS TOZD Kartonaža in OFSET TISKA ter OOS Hotel Diana M. Sobota.
M. Sobota, Pečarovi, 4. februarja 1985
Žalujoci: VSI TVOJI

ZAHVALA
Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje.
Posebna zahvala g. Balazicu in cerkvenim pevcem za pogrebni obred, predstavnici KS Heleni za poslovilne besede ter kolektivoma OOS TOZD Kartonaža in OFSET TISKA ter OOS Hotel Diana M. Sobota.
M. Sobota, Pečarovi, 4. februarja 1985
Žalujoci: VSI TVOJI

ZAHVALA
Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje.
Posebna zahvala g. Balazicu in cerkvenim pevcem za pogrebni obred, predstavnici KS Heleni za poslovilne besede ter kolektivoma OOS TOZD Kartonaža in OFSET TISKA ter OOS Hotel Diana M. Sobota.
M. Sobota, Pečarovi, 4. februarja 1985
Žalujoci: VSI TVOJI

ZAHVALA
Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje.
Posebna zahvala g. Balazicu in cerkvenim pevcem za pogrebni obred, predstavnici KS Heleni za poslovilne besede ter kolektivoma OOS TOZD Kartonaža in OFSET TISKA ter OOS Hotel Diana M. Sobota.
M. Sobota, Pečarovi, 4. februarja 1985
Žalujoci: VSI TVOJI

ZAHVALA
Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje.
Posebna zahvala g. Balazicu in cerkvenim pevcem za pogrebni obred, predstavnici KS Heleni za poslovilne besede ter kolektivoma OOS TOZD Kartonaža in OFSET TISKA ter OOS Hotel Diana M. Sobota.
M. Sobota, Pečarovi, 4. februarja 1985
Žalujoci: VSI TVOJI

ZAHVALA
Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje.
Posebna zahvala g. Balazicu in cerkvenim pevcem za pogrebni obred, predstavnici KS Heleni za poslovilne besede ter kolektivoma OOS TOZD Kartonaža in OFSET TISKA ter OOS Hotel Diana M. Sobota.
M. Sobota, Pečarovi, 4. februarja 1985
Žalujoci: VSI TVOJI

ZAHVALA
Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje.
Posebna zahvala g. Balazicu in cerkvenim pevcem za pogrebni obred, predstavnici KS Heleni za poslovilne besede ter kolektivoma OOS TOZD Kartonaža in OFSET TISKA ter OOS Hotel Diana M. Sobota.
M. Sobota, Pečarovi, 4. februarja 1985
Žalujoci: VSI TVOJI

ZAHVALA
Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje.
Posebna zahvala g. Balazicu in cerkvenim pevcem za pogrebni obred, predstavnici KS Heleni za poslovilne besede ter kolektivoma OOS TOZD Kartonaža in OFSET TISKA ter OOS Hotel Diana M. Sobota.
M. Sobota, Pečarovi, 4. februarja 1985
Žalujoci: VSI TVOJI

ZAHVALA
Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje.
Posebna zahvala g. Balazicu in cerkvenim pevcem za pogrebni obred, predstavnici KS Heleni za poslovilne besede ter kolektivoma OOS TOZD Kartonaža in OFSET TISKA ter OOS Hotel Diana M. Sobota.
M. Sobota, Pečarovi, 4. februarja 1985
Žalujoci: VSI TVOJI

ZAHVALA
Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje.
Posebna zahvala g. Balazicu in cerkvenim pevcem za pogrebni obred, predstavnici KS Heleni za poslovilne besede ter kolektivoma OOS TOZD Kartonaža in OFSET TISKA ter OOS Hotel Diana M. Sobota.
M. Sobota, Pečarovi, 4. februarja 1985
Žalujoci: VSI TVOJI

ZAHVALA
Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje.
Posebna zahvala g. Balazicu in cerkvenim pevcem za pogrebni obred, predstavnici KS Heleni za poslovilne besede ter kolektivoma OOS TOZD Kartonaža in OFSET TISKA ter OOS Hotel Diana M. Sobota.
M. Sobota, Pečarovi, 4. februarja 1985
Žalujoci: VSI TVOJI

ZAHVALA
Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje.
Posebna zahvala g. Balazicu in cerkvenim pevcem za pogrebni obred, predstavnici KS Heleni za poslovilne besede ter kolektivoma OOS TOZD Kartonaža in OFSET TISKA ter OOS Hotel Diana M. Sobota.
M. Sobota, Pečarovi, 4. februarja 1985
Žalujoci: VSI TVOJI

ZAHVALA
Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje.
Posebna zahvala g. Balazicu in cerkvenim pevcem za pogrebni obred, predstavnici KS Heleni za poslovilne besede ter kolektivoma OOS TOZD Kartonaža in OFSET TISKA ter OOS Hotel Diana M. Sobota.
M. Sobota, Pečarovi, 4. februarja 1985
Žalujoci: VSI TVOJI

ZAHVALA
Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje.
Posebna zahvala g. Balazicu in cerkvenim pevcem za pogrebni obred, predstavnici KS Heleni za poslovilne besede ter kolektivoma OOS TOZD Kartonaža in OFSET TISKA ter OOS Hotel Diana M. Sobota.
M. Sobota, Pečarovi, 4. februarja 1985
Žalujoci: VSI TVOJI

ZAHVALA
Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje.
Posebna zahvala g. Balazicu in cerkvenim pevcem za pogrebni obred, predstavnici KS Heleni za poslovilne besede ter kolektivoma OOS TOZD Kartonaža in OFSET TISKA ter OOS Hotel Diana M. Sobota.
M. Sobota, Pečarovi, 4. februarja 1985
Žalujoci: VSI TVOJI

ZAHVALA
Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje.
Posebna zahvala g. Balazicu in cerkvenim pevcem za pogrebni obred, predstavnici KS Heleni za poslovilne besede ter kolektivoma OOS TOZD Kartonaža in OFSET TISKA ter OOS Hotel Diana M. Sobota.
M. Sobota, Pečarovi, 4. februarja 1985
Žalujoci: VSI TVOJI

ZAHVALA
Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje.
Posebna zahvala g. Balazicu in cerkvenim pevcem za pogrebni obred, predstavnici KS Heleni za poslovilne besede ter kolektivoma OOS TOZD Kartonaža in OFSET TISKA ter OOS Hotel Diana M. Sobota.
M. Sobota, Pečarovi, 4. februarja 1985
Žalujoci: VSI TVOJI

ZAHVALA
Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in zn

OPREMLJENO GARSONJE-RO V MURSKI SOBOTI vzame v najem pridno, zaposleno dekle. Naslov v upravi lista. M-646

zaposlitve

PRIUČENO ŠIVILJO SPREJMEMO V REDNO DELOVNO RAZMERJE. Kučan, Moravske Toplice, Dolga ulica 62, telefon 48-255, M-572

ZA VARSTVO ENOLETNEGA OTROKA NA DOMU IŠČEVA DOBROSRCNO ŽENSKO — UPOKOJENKO. Murska Sobota, Partizanska 44, telefon 23-267, M-593

STAVBNE KLEPARJE IN KROVCE sprejem v redno delovno razmerje. OD po dogovoru. Resni interesi naj se oglašijo po telefonu 061 214-360 ali 263-764, M-OP

ZIDARJA s prakso in delavca za delo na morju in pozneje v Ljubljani zaposlim. Samsko stanovanje zagotovljeno, plača dobra. Avsečeva 21, Nove Jarše, telefon v popoldanskem času 061 447-155, M-MM

razno

PREKLIC!

Preključem veljavnost zaključnega spričevala CPS M. Sobota, kovinarske smeri, izdanega leta 1968. Milan Bratuša, Čerovec 37, p. Ivanjkovci, M-607

PREKLIC!
Preključem veljavnost spričevala za III. letnik in zaključnega spričevala šole za Gostinstvo in turizem Radenci, izdano leta 1982. Bernarda Žilavec, G. Črnci 6, p. Cankova, M-621

*Zdaj hivaš vrh višave jasne,
kjer ni mraku, kjer ni noči,
tam sonce sreče ti ne vgasne,
resnice sonce ne stemni.*

V SPOMIN

20. februarja mineva boleče leto, ko je kruta usoda mnogo prerano pretrgala nit tvojega življenja, življenja naše drage

Anica Gumilar

Ob tvojem grobu stojimo brez besed in trpka bolečina nam kot solza pade iz oči.

S svojo dobro srčnostjo in iskrenostjo ostaneš med nami ne-pozabljena in nenadomestljiva.

Hvala vsem, ki obiskujete njen grob, prinašate rože in prižigate sveče.

VSI TVOJI

ZAHVALA

Sporočamo žalostno vest, da nas je v 78. letu starosti za vedno zapustila naša draga teta

Ana Horvat

iz M. Sobote
Kocljeva ul. 6

Od drage pokojnice smo se poslovili 11. februarja 1985 na soboškem pokopališču.

Iskreno se zahvaljujemo vsem prijateljem, sosedom in znancem, ki so jo pospremili na njeni zadnji poti, ter ji darovali vence in cvetje.

Posebna zahvala zdravstvenemu osebju pljučnega oddelka bolnišnice v Rakičanu za nego in skrb, duhovniku za opravljeni pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in predstavnici OZD Mura za lepe poslovilne besede.

M. Sobota, Kočevje, Koper, Opatija, Avstralija, 11. II. 1985

Žalujejo: VSI NJENI

*Tiho, mirno ste zaspali,
v hipu smo ostali sami,
le spomin na vas bo z nami,
Hvala vam za vse, kar ste nam dali!*

ZAHVALA

V 85. letu starosti nas je nepričakovano zapustila naša dobra mama

Julijana Gruškounjak

roj. Halas
iz Črenšovce 40

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so jo prišli kropiti, jo pospremili na zadnji poti, darovali vence, šopke ali prispevke za dobrodelne namene, nam pa izrekli sožalje.

Hvala tudi pevcem in duhovščini.

Črenšovci, 30. januarja 1985

VSI NJENI

*Ne boš več v zvezdnatih nočeh bedel,
ne boš več ribil in ne boš več pel,
ne boš nemiren čakal več pomladi,
ko breskve vzcvetijo in trta obrodi.*

ZAHVALA

Boleča je resnica, ko se zavedamo, da nas je nepričakovano, tiho in brez slovesa v 47. letu starosti zapustil naš ljubljeni mož, oče, brat in svak

Janez Lainščak

iz Veržaja

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo celotnemu kolektivu Mure, medicinskemu osebju Mure, duhovnikom za opravljeni obred, vsem pevcem za odpete žalostinke in govornikom za izrečene besede.

Hvala sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za nesebično pomoč v teh težkih trenutkih ter vsem, ki so darovali cvetje, prispevali za gradnjo bolnišnice v M. Soboti, nam izrekli sožalje in ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujejo: žena Rezka, hčerka Natalija in vsi bližnji sorodniki

*Utihi tvoj globok je glas,
zastal je riden tvoj korak,
ostala v hiši je praznina
in v naših srcih težka bolečina*

ZAHVALA

Boleča je resnica, ko se zavedamo, da nas je po kratki in težki bolezni v 63. letu starosti zapustil naš dragi mož, oče, dedek in brat

Jože Raj

iz Turnišča

Ob tej težki in boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo dobrim sosedom, sorodnikom, botrini, prijateljem in znancem, ki ste prišli od blizu in daleč ter ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Hvala vsem, ki so darovali vence, cvetje in za sv. maše, nam pa izrekli sožalje.

Posebna zahvala g. župniku za pogrebni obred, pevskim zborom, gasilec, govornikom za poslovilne besede ter njegovi sestri in njeni družini.

Turnišče, 2. februarja 1985

ŽALUJOČI: VSI, KI SMO GA IMELI RADI

ZAHVALA

Po krajši bolezni nas je nepričakovano v 73. letu starosti za vedno zapustil naš dragi oče in stari oče

Josip Filo

iz Panovca št. 22

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi se zahvaljujemo vsem darovalcem cvetja in vencev ter vsem, ki ste nam izrekli sožalje. Posebna hvala pevskega zbora iz Križevca in g. duhovniku za pogrebni obred.

Panovci, 8. II. 1985

Žalujejo: sin Ludvik z ženo Eyo, vnuki Fredi, Marijana in Ludvik ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 85. letu je mirno zatisnila trudne oči naša najdražja mama, botra in strina

Marija Luco

iz Neradnovca

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem dobrim sosedom in sorodnikom, ki ste nam v najtežjih trenutkih priskočili na pomoč, nam kakorkoli pomagali, ji poklonili vence in cvetje ter jo pospremili na njeni poslednji poti.

Prisrčna hvala g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in predstavnici KS Maruši Došenovi.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujejo: sin Aleksander z Jolanko, Darja, sorodniki in vsi, ki smo jo imeli radi

ZAHVALA

V 82. letu starosti nas je zapustil naš dragi mož, oče, tast, dedek in pradedek

Franc Cipot

iz Mlajtinec

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, vaščanom in sorodnikom, ki ste nam v najtežjih trenutkih pomagali.

Posebna hvala vsem, ki so darovali za gradnjo kirurgije, vence in šopke ter nam izrekli sožalje. Hvala g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in govorniku KS za poslovilne besede.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

VSI NJEGOVI

*Ne jokajte ob mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite,
spomnite se, kako trpeča sem,
šopek rož mi prinesite
in večni mir mi zaželite.*

ZAHVALA

Po dolgi in težki bolezni nas je komaj v 55. letu starosti zapustila naša draga žena, mama, tašča, babica, hčerka in sestra

Marija Houbar

roj. TERNAR
iz Turnišča

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem dobrim sosedom za nesebično pomoč v najtežjih trenutkih, sorodnikom, botrini ter vsem ostalim za podarjene vence in cvetje ter izrečeno sožalje. Hvala g. župniku za pogrebni obred, cerkvenim pevkam, oktetu TOZD Planika Turnišče za odpete žalostinke in predstavnici KS za poslovilne besede.

Posebna hvala med. osebju Onkološkega inštituta iz Ljubljane, in med. osebju ginekološkega oddelka bolnišnice v M. Soboti za zdravniško pomoč.

Vsem še enkrat — hvala!

Turnišče, M. Sobota, 8. februarja 1985

Žalujejo: mož Jožef, sin Jožef z družino, oče, mama, brata Štefan in Jožef ter sestra Barica z družinami

ZAHVALA

V 72. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi oče, stari oče in brat

Jože Lebar

iz Turnišča

Ob težki in nepričakovani izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, botrini, sosedom, znancem in prijateljem, ki ste sočustvovali z nami, nam pomagali, izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Posebna hvala g. župniku, predstavnici KS, pevkam, oktetu Planike in TOZD Planika ter GD Turnišče.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujejo: sinova Ludvik in Franc, hčerki Marija in Marta z družinami ter sestri in brat

Priprave na referendum v radgonski KS

V krajevni skupnosti Gornja Radgona so se v teh dneh končali zbori občanov, na katerih so ocenjevali uresničitev dosedanjega referendumskega programa, ki so ga izvedli v celoti. Iz tega programa je bilo sofinancirana gradnja sejmskih prostorov, ki jih uporablja tudi krajevna skupnost, asfaltirali so cesto do Hercegovčaka, zgradili gasilski dom, sredstva namenjena za gradnjo letnega bazena pa so preusmerili v graditev otroškega vrta, ki je prav tako zgrajen.

Na zborih se dogovarjajo za novi srednjeročni program, ki naj bi ga prav tako v celoti financirali iz samoprispevka, če se bodo občani odločili zanj. V prihodnje se občani zavzemajo za ureditev mrliških vezic, za katere naj bi bilo namenjenih 35 odstotkov referendumskih sredstev. V gradnjo mrliških vez se vključujejo tudi krajevne skupnosti Videm ob Ščavnici, Radenci, Črešnjenci-Zbigovci in Nego-va. V teh krajevnih skupnostih naj bi vsako gospodinjstvo prispevalo po 5000 dinarjev v dveh letih, 45 odstotkov samoprispevka naj bi bilo namenjeno obnovi kulturnega doma in TVD Partizana, 10 odstotkov za komunalno ureditev, so občani mnenja, da bi bilo za to potrebno nameniti več sredstev, 5 odstotkov naj bi bilo namenjenih za ureditev tržnice in 5 za razširitev telefonije. Prispevne stopnje za samoprispevek ne mislijo spreminjati, po predvidevanjih bo ta 1 odstotek od neto OD in pokojnin, 5 od letnega katastrskega dohodka, 1 odstotek od bruto dohodka obrtnikov, delavci zaposleni v tujini pa naj bi prispevali 4000 dinarjev letno.

J. Votek

STANOVALCI NE SOGLAŠAJO Z GRADNJO PRIZIDKA SDK

Odločitev stanovalcev spet zavrti

Spet primer učinkovite samouprave in možnosti širokega odločanja vseh delovnih ljudi, ki naj sprejemajo vse pomembne odločitve tudi o okolju, v katerem bodo živeli. Toda to je samo na papirju ali fraze na sejah, kajti birokratski aparat odločitev sprejme pred kakršno koli samoupravno strukturo in je ne spreminja. Jasen dokaz, ne samo primer, je

poslovnih prostorov na dvorišču stanovanjskega bloka v ulici Alije Kardoša 4, 6, 8 tudi utemeljuje, kot vse kaže, pa tega nihče ne upošteva. Iz zapisnika in vse ostale dokumentacije izhaja, da že dosedaj niso bili upoštevani veljavni urbanistični normativi, kar se bo z gradnjo prizidka še bolj osiromašilo. Namreč, zazidalni načrt za območje centra bi moral

zazidalnega načrta, saj je nedopustno (konfliktno) prepletanje javnih in zasebnih funkcij. Gradnja prizidka pa pomeni poudarjanje tega problema oziroma njegovo izpostavljanje, saj je v prizidku predvideno komuniciranje z velikimi uporabniki storitev SDK, kot so Ljubljanska banka, Avtobusno podjetje, Mura itd. Verjetno pa bi se dalo teh 56 kva-

Fotografija je jasen dokaz, kako se ne spoštuje odločitev občanov, v našem primeru stanovalcev. Z gradnjo so namreč začeli, kljub njihovu nasprotovanju.

gradnja novega prizidka Službe družbenega knjigovodstva na ulici Alije Kardoša.

Stanovalci tega bloka so prejeli dopis samoupravne stanovanjske skupnosti o gradnji prizidka SDK 2. februarja, tik pred zdajci, kajti z gradnjo so že začeli. Zbor je na svoji seji sprejel sklep, da z gradnjo ne soglašajo.

Svoje nasprotovanje graditvi prizidka poslovnih prostorov na dvorišču stanovanjskega prizidka

po normativih zagotoviti en parkirni prostor na gospodinjstvo. Skupno število stanovanj je 79 s 189 stanovalci. Ob upoštevanju normativne velikosti parkirnega prostora 5 krat 2,5 metra, na dvorišču pa je moč sedaj parkirati 36 vozil, pomeni to le polovico potrebne površine. Gradnja prizidka pa pomeni dodatno zmanjšanje parkirnih prostorov, ob zelenici pri bloku eno in pri telovadnici za 3 ali 4 prostore. Storitve so tudi napake pri izdelavi in uresničitvi

dratnih metrov prostora zagotoviti na drugačen način, verjetno s funkcionalno razporeditvijo prostorov znotraj obstoječe zgradbe. Preseneča tudi kratkovidnost strokovnih služb in izvršnega sveta, ki nista pretehtala zazidalne ga načrta in poskusila najti rešitev za ta del mesta.

Z gradnjo so začeli torej argumenti, in interes občanov ni bil upoštevan. Spet trčenje samoupravne in državne funkcije.

J. Votek

Lendavsko občino so obiskali predstavniki mladih zamejskih Slovencev. Skupaj z domačini so razpravljali o letošnjih akcijah, ki jih pripravljajo mladi iz Porabja s Koroškega in iz Italije skupaj z mladimi iz Slovenije. Dogovorili

Obisk mladih iz zamejstva

so se, da bo letošnje srečanje mladih v Monostru na Madžarskem, mladinski tabor pa bodo organizirali v Italiji. Predstavniki

mladih zamejskih Slovencev so se v Lendavi seznanili tudi z delovanjem mladih madžarske narodnosti v lendavski občini.

Tovrstna srečanja mladih Slovencev iz zamejstva in matične domovine so pomembna zavoljo sporazumevanja in načrtovanja skupnih akcij, so pa tudi eden izmed pomembnih členov v dobrososedskih odnosih. Jani D.

Predsednik Sveta pomurskih gasilskih zvez Alojz Kavčič podeljuje plaketo Janezu Barbelju iz Lendave.

Foto: F. Maučec

usposabljaljo gasilske kadre, lani so v Ljutomeru organizirali pionirski tabor, ki ga je obiskovalo 145 mladih iz ljutomerske in soboške občine, in še bi lahko naštevali. V prihodnje pa morajo še izdelati ocene požarne ogroženosti, načrtov varstva pred požari in kupiti še nekatero nujno potrebno opremo. Pomurski gasilci se bodo tudi aktivno vključevali v praznovanja 49-letnice osvoboditve v krajevnem in občinskem merilu ter sodelovali na spomin-skem vseslovenskem tekmovanju

— veteranom gasilstva podelili plakete. Te so prejeli: Pomurski medobčinski svet SZDL, Zavod za časopisno in radijsko dejavnost Murska Sobotica, Viktor Miholič, Rudolf Duh in Anton Kosi iz radgonske občine, Stefan Novak, Franc Babič, Anton Ferenc in Stanko Novak iz ljutomerske, Pavel Miholič, Janez Barbelj in Jožef Kocun iz lendavske ter Emerik Hanc in Franc Ouček iz soboške občine.

Feri Maučec

Nagrade in priznanja za inovacije

Skupščina občinske raziskovalne skupnosti v Lendavi je sprejela predlog o podelitvi nagrad in priznanj za inovacije v preteklem letu. Prvo nagrado so dodelili Stefanu Godral iz Ina-Nafte za inovacijo vrtalni stroj VS-200. Drugo in tretjo nagrado sta delili izumitelj Ivo Svoboda in izumitelj Ivo Muriš iz Ina-Nafte ter Janes Oreh in Silvo Domjan iz Gorenja Varstrol. Nagrade so dobili še Stanislav Reček, Stefan Zorko, Ištvan Soti, Ladislav Kocuvan, Jože Vran, Drago Horvat, Dušan Dervarič, Milan Hožjan, Tanja Tukič, Franc Horvat, Tomi Makovec, Tibor Kuzma, Ištvan Soti, Ladislav Gal, Daniel Skafar, Martin Jerebic, Drago Jambor in drugi. Inovatorska aktivnost je najbolj rasla v Ina-Nafti Lendava in Gorenju Varstrol, v zadnjem času pa se inovatorji uveljavljajo tudi v obratu Leka. Skupščina je v odbore imenovala tudi nekatere nove člane in sprejela program dela za letošnje leto.

Jani D.

Letos manj za ceste

Občinska skupnost za ceste si bo v letošnjem letu prizadevala za posodobitev cestne Dobrovnice — Renkovci na ceste od hotela Lipa do industrijske cone. Večja vzdrževalna dela bodo na cesti Lendava—Črešnjenci in Dolga vas — Genterovci. Program del je torej skromen, ne bo novih asfaltiranj, ker je denarja premalo. Sicer pa so v len-

davski občini skoraj v celoti asfaltirane občinske poti, v krajevnih skupnostih pa so že pred leti to vprašanje spravili z dnevnega reda. V vseh lendavskih občine so domala vse poti asfaltirane, v nekaterih pa jih nameravajo v prihodnjem srednjeročnem obdobju.

Jani D.

Spet tamburaši

V okviru kulturno-prosvetnega društva Fran Saleški Finžgar v Žižkih deluje več sekcij. Tako dramska pripravlja zahtevnejšo dramo Jirga Bulolac, tamburaška sekcija pa je pred kratim dobila nove instrumente in zdaj pridno vadi za nastop na proslavi dneva žena. Tamburaši sploh letos načrtujejo več nastopov. Večji bo na proslavi ob otvoritvi vaško-gasilskega doma v juniju, kjer se jim bodo pridružili še člani pevskega okteta iz Trnja. Ker je v tem delu Prekmurja precej ljubiteljev tamburice, nameravajo še letos organizirati v Žižkih neke vrste »festival« tamburaških orkestror severovzhodne Slovenije.

MEDNARODNO SODELOVANJE

Ugodni vtisi iz Železne županije

Kakšen volilni sistem uveljavljajo na Madžarskem in kakšen je odnos uradne politike do narodnostnih skupnosti? To sta bili osrednji vprašanji, ki ju je proučevala delegacija Pomurskega medobčinskega sveta socialistične zveze na tridnevem študijskem obisku v sosednji Železni županiji. V delegaciji so bili Geza Bačič, sekretar RK SZDL, Ivan Godec, izvršni sekretar CK ZKS za kadrovska vprašanja, Boris Prejac, predsednik PMS SZDL, in Ferenc Hajos, predsednik komisije za narodnosti pri PMS SZDL.

S kakšnimi ugotovitvami se je delegacija vrnila glede uresničevanja narodnostne politike, smo povprašali Borisa Prejaca.

»Torej, narodnostna politika je na Madžarskem načeloma zelo dobro opredeljena v partijskih dokumentih, dokumentih Domovinske ljudske fronte in drugih aktih, treba pa je povedati, da so z upravo reorganizacijo, to je ukinitvijo okrajev in ustanovitvijo mestnih in občinskih svetov te pristojnosti v precejšnji meri prenesli v mestne in krajevne občine. Zakon o svetih jih obvezuje, da narodnostno politiko uresničujejo v svojem okolju. To rojeva rezultate. Naš vtis je, da se načelnost že potrjuje v konkretnosti z večjo mero inicijativnosti in odgovornosti funkcionarjev v teh svetih. Tako so nas ob obisku v

občinskem svetu na Dolnem Seniku v Porabju med drugim seznanili z zavzetimi pripravami na uvedbo dvojezičnega poučevanja nekaterih predmetov v osnovni šoli, to je spoznavanja narave in družbe, glasbene vzgoje, biologije in zgodovine. Imajo pa sicer še precej problemov pri zagotavljanju ustrezne literature in dvojezičnih kadrov, čeprav se je na tem področju kar precej spremenilo na bolje. Porabski Slovenci namreč lahko študirajo v Ljubljani ali pa obiskujejo katedro za slovenski jezik in književnost na visoki učiteljski šoli v Szombathelyu. Razen pedagoških kadrov pa želijo, da bi se v Sloveniji usposabljal tudi za druga področja — medicino, gradbeništvo, agronomijo... Naša naloga pa je, da jim pri vsem tem pomagamo.

Istočasno smo prišli do sklepa, da je za narodnostno območje zelo pomemben tudi ekonomski razvoj, ki preprečuje odseljevanje predvsem mladih v razvitejše predele Madžarske. Ugotovili smo, da je v zadnjem času kar precej vlaganj na tem območju, pri čemer ne gre prezreti tudi samoiniciative domačinov. Tako se pripravljajo tudi na obnovo in razširitev bodoče dvojezične osnovne šole na Gornjem Seniku, v Monostru pa že gradijo sodobno osemletko, v kateri bodo tudi oddelki dvojezičnega pouka.

Skratka, vrnil smo se z ugotovitvijo, da se stvari odvijajo v pozitivnem smislu, da ni stagnacije in nazadovanja in da gre za vse večjo pomoč večinskega naroda naši slovenski narodnostni skupnosti.

Našo delegacijo so na obisku v Železni županiji med drugim sprejeli tudi predsednik županijskega sveta Zoltan Bors, predsednik in sekretar Domovinske ljudske fronte Istvan Lajos oziroma Imre Mesáros in predsednik narodnostne komisije Atilla Buždor.

JOZE GRAJ